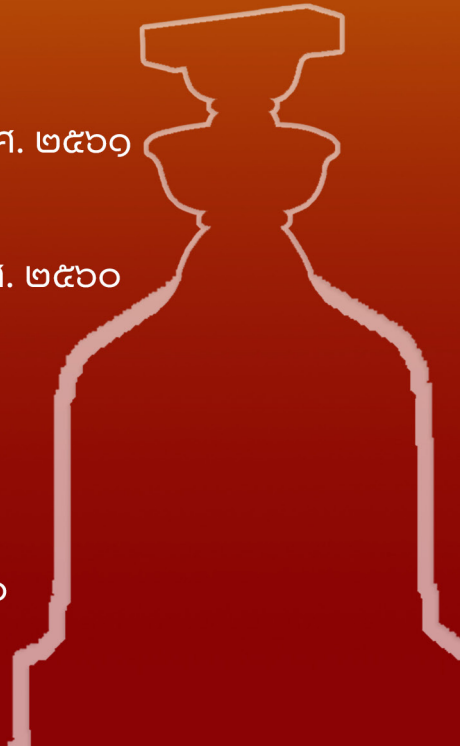

พระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญ เล่ม ๑

- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เล่ม ๑

- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

เรื่อง	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เล่ม ๑
ปีที่พิมพ์	๒๕๖๖
จำนวนหน้า	๔๘๖ หน้า
จัดทำโดย	กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เลขที่ ๑๑๑๑ ถนนสามเสน แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทร. ๐ ๒๒๔๒ ๕๙๐๐ ต่อ ๕๔๘๐ - ๑
พิมพ์ที่	สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

คำนำ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อกำหนดสาระสำคัญในรายละเอียด ในเรื่องที่รัฐธรรมนูญกำหนดหลักการไว้ เพื่อขยายบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญให้มีความชัดเจนสมบูรณ์ครบถ้วนยิ่งขึ้น การตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะกระทำได้ก็แต่เฉพาะเรื่องที่รัฐธรรมนูญบังคับไว้เท่านั้น ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๓๐ ได้บัญญัติให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๐ ฉบับ โดยให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเป็นผู้จัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ สภานิติบัญญัติแห่งชาติให้ความเห็นชอบแล้ว และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษามีผลใช้บังคับ ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญบางฉบับโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จากนั้นได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จำนวน ๒ ฉบับ โดยที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา คือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖ ประกาศราชกิจจานุเบกษามีผลใช้บังคับเช่นเดียวกัน

ทั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้รวบรวมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๐ ฉบับ มาจัดทำเป็น

รูปเล่ม จำนวน ๒ เล่ม คือ “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เล่ม ๑” และ “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เล่ม ๒”

สำหรับหนังสือเล่มนี้ “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เล่ม ๑” ประกอบด้วย

- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

คณะผู้จัดทำหวังว่าหนังสือดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ในการค้นคว้า อ้างอิง และเพิ่มความสะดวกรวดเร็วกว่าการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิก รัฐสภา คณะกรรมาธิการ บุคคลที่เกี่ยวข้องในวงงานรัฐสภา และประชาชนทั่วไป

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สารบัญ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย	๙
การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑	
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖	
หมวด ๑ บททั่วไป	๑๙
หมวด ๒ เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง	๒๔
หมวด ๓ การจัดการเลือกตั้ง	๓๑
ส่วนที่ ๑ จำนวนสมาชิก เขตเลือกตั้ง	๓๑
หน่วยเลือกตั้ง และที่เลือกตั้ง	
ส่วนที่ ๒ ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	๓๖
ส่วนที่ ๓ การแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	๓๗
ส่วนที่ ๔ บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	๔๐
หมวด ๔ ผู้สมัครและการสมัครรับเลือกตั้ง	๔๕
ส่วนที่ ๑ ผู้สมัครรับเลือกตั้ง	๔๕
ส่วนที่ ๒ การสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง	๔๙
ส่วนที่ ๓ การสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ	๕๖
ส่วนที่ ๔ ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งและวิธีการหาเสียง	๖๐
หมวด ๕ การออกเสียงลงคะแนนและการนับคะแนน	๗๒
ส่วนที่ ๑ การออกเสียงลงคะแนน	๗๒
ส่วนที่ ๒ การออกเสียงลงคะแนนก่อนวันเลือกตั้ง	๘๑
ส่วนที่ ๓ การนับคะแนนและการรวมคะแนน	๘๗
หมวด ๖ การประกาศผลการเลือกตั้ง	๙๓
หมวด ๗ การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งมิได้เป็นไป	๙๘
โดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม	

หมวด ๘ บทกำหนดโทษ	๑๐๗
บทเฉพาะกาล	๑๑๙
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ	๑๒๕
ว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑	
หมวด ๑ ผู้สมัครและการสมัครรับเลือก	๑๓๓
หมวด ๒ ผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการเลือก	๑๔๖
หมวด ๓ การเลือก	๑๕๔
หมวด ๔ การควบคุมการเลือกให้เป็นไปโดยสุจริต และเที่ยงธรรม	๑๗๑
หมวด ๕ การคัดค้าน	๑๗๔
หมวด ๖ บทกำหนดโทษ	๑๗๕
บทเฉพาะกาล	๑๘๕
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ	๒๐๑
ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐	
หมวด ๑ คณะกรรมการการเลือกตั้ง	๒๐๙
หมวด ๒ การสืบสวน การไต่สวน และการดำเนินคดี	๒๔๔
หมวด ๓ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง	๒๕๓
หมวด ๔ บทกำหนดโทษ	๒๖๓
บทเฉพาะกาล	๒๖๕

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ๒๗๑
ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

หมวด ๑ การจัดตั้งพรรคการเมือง	๒๗๘
หมวด ๒ การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง	๒๘๘
หมวด ๓ การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง	๓๐๖
หมวด ๔ การเงินและการบัญชีของพรรคการเมือง	๓๑๕
หมวด ๕ รายได้ของพรรคการเมือง	๓๑๗
หมวด ๖ กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง	๓๒๖
หมวด ๗ การใช้จ่ายของพรรคการเมือง	๓๓๕
หมวด ๘ การสิ้นสุดของพรรคการเมือง	๓๓๖
หมวด ๙ การควบรวมพรรคการเมือง	๓๔๒
หมวด ๑๐ บทกำหนดโทษ	๓๔๓
บทเฉพาะกาล	๓๕๔

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ๓๖๙
ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

หมวด ๑ ผู้ตรวจการแผ่นดิน	๓๗๗
หมวด ๒ การดำเนินการตามหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน	๓๙๙
หมวด ๓ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	๔๐๖
หมวด ๔ บทกำหนดโทษ	๔๑๕
บทเฉพาะกาล	๔๑๕

ภาคผนวก

- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖
- คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๖๐
เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
พรรคการเมือง
- คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๓/๒๕๖๑
เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
พรรคการเมือง (เพิ่มเติม)
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๖๑
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

**พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๖๑**

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ

บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๑

เป็นปีที่ ๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทร
เทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีบทบัญญัติ
บางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล
ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๒๗ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔
และมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติ
แห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อให้การดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑”

เริ่มบังคับใช้

มาตรา ๒^{*} พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ผลการบังคับใช้

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

^{*} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๖๘ ก วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๑ หน้า ๔๐ - ๔๗

(๒) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

(๓) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๕๗/๒๕๕๗ เรื่อง ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญบางฉบับมีผลบังคับใช้ต่อไป ลงวันที่ ๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ นิยามของคำที่ใช้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการ ใน พ.ร.บ.ฯ นี้
การเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง และให้หมายความรวมถึงประธานกรรมการการเลือกตั้งด้วย

“ผู้ตรวจการเลือกตั้ง” หมายความว่า ผู้ตรวจการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด” หมายความว่า ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง” หมายความว่า
ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ประธาน
กรรมการและกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
ประธานกรรมการและกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย และผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้
ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการเลือกตั้ง

“ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

“ผู้สมัคร” หมายความว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

“วันเลือกตั้ง” หมายความว่า วันที่คณะกรรมการ
ประกาศกำหนดให้เป็นวันเลือกตั้ง

“การเลือกตั้ง” หมายความว่า การเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร

“เขตเลือกตั้ง” หมายความว่า ท้องที่ที่กำหนด
เป็นเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต
เลือกตั้ง

“หน่วยเลือกตั้ง” หมายความว่า ท้องที่ที่กำหนด
ให้ทำการออกเสียงลงคะแนน

“ที่เลือกตั้ง” หมายความว่า สถานที่ที่กำหนด
ให้ทำการออกเสียงลงคะแนน และให้หมายความรวมถึง
บริเวณที่กำหนดขึ้นโดยรอบที่เลือกตั้งด้วย

“จังหวัด” หมายความว่า รวมถึงกรุงเทพมหานครด้วย

“อำเภอ” หมายความว่ารวมถึงเขตด้วย

“ตำบล” หมายความว่ารวมถึงแขวงด้วย

“ศาลากลางจังหวัด” หมายความว่ารวมถึงศาลาว่าการกรุงเทพมหานครด้วย

“ที่ว่าการอำเภอ” หมายความว่ารวมถึงสำนักงานเขตด้วย

“เทศบาล” หมายความว่ารวมถึงเมืองพัทยา และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นเป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษด้วย

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๕ ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบ การแจ้ง ยื่น หรือ รัฐธรรมนูญนี้มีได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่กำหนด ส่งหนังสือ หรือ ให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการ เอกสาร เฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้ บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐาน

ทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่า
ได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญนี้แล้ว และในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ประกาศหรือเผยแพร่ให้ประชาชน
ทราบเป็นการทั่วไป ให้ถือว่าการประกาศหรือเผยแพร่
ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใด
ที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เป็นการ
ดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญนี้แล้ว

ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้
กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดหรือมีคำสั่งเรื่องใด
ถ้ามิได้กำหนดวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ ให้คณะกรรมการ
กำหนดโดยทำเป็นระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี
และถ้าระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้นใช้บังคับแก่บุคคล
ทั่วไปให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ดำเนินการ
ประกาศตามวรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ถ้าระเบียบ ประกาศ
หรือคำสั่งใดมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ คณะ
กรรมการต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละ
ขั้นตอนให้ชัดเจนด้วย

อำนาจของ
คณะกรรมการ
การเลือกตั้ง
มาตรา ๖ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการ
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้คณะ
กรรมการมีอำนาจวางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่
ของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งรวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์
และวิธีการอื่นใดที่จำเป็นได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งหรือที่มิได้

มีบัญญัติไว้แล้วเป็นการเฉพาะในพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ของ คณะกรรมการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ในระหว่างเวลานับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งใช้บังคับจนถึงวันประกาศผลการเลือกตั้ง หากมีความจำเป็นเร่งด่วนต้องมีการประชุมคณะกรรมการ ให้คณะกรรมการมีอำนาจประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยกรรมการแต่ละคนอาจอยู่ ณ สถานที่แตกต่างกันได้ และให้เลขาธิการดำเนินการบันทึกเสียงและภาพเก็บไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

การประชุม
คณะกรรมการ
การเลือกตั้งใน
กรณีเร่งด่วน

มาตรา ๘ การพิจารณาและมีคำวินิจฉัยของ ศาลฎีกาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งต้องกำหนดให้การพิจารณาเป็นไปโดยรวดเร็วและเที่ยงธรรม ในการนี้ อาจกำหนดให้ศาลชั้นต้นที่มีเขตอำนาจในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นผู้รับคำร้องแทนเพื่อจัดส่งให้ศาลฎีกาวินิจฉัย หรืออาจให้ศาลชั้นต้นดังกล่าวเป็นผู้ไต่สวนพยานหลักฐานหรือดำเนินการอื่นที่จำเป็นแทนศาลฎีกาก็ได้

การปฏิบัติหน้าที่
ของศาลฎีกา

การปฏิบัติหน้าที่ของศาลฎีกาเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ผู้พิพากษาซึ่ง

ร่วมประชุมใหญ่ศาลฎีกา องค์คณะผู้พิพากษา ตลอดจนบุคคลซึ่งองค์คณะผู้พิพากษามอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมหรือค่าตอบแทน แล้วแต่กรณี ตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรมกำหนด

การแจ้งเบาะแส หรือข้อมูล ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง
มาตรา ๙ ในการจัดให้มีการเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนให้สภาองค์กรชุมชนตามกฎหมายว่าด้วยสภาองค์กรชุมชน ชุมชน รวมตลอดทั้งประชาชนทั่วไป ให้มีส่วนร่วมในการแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลต่อคณะกรรมการ เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

การส่งเสริม สนับสนุน และการแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด โดยอย่างน้อยต้องมีมาตรการคุ้มครองมิให้เกิดอันตรายแก่ผู้แจ้งเบาะแสหรือข้อมูล รวมตลอดทั้งมาตรการรักษาความลับของผู้แจ้งเบาะแสหรือข้อมูลด้วย

เบาะแสหรือข้อมูลที่องค์กร ชุมชน หรือบุคคลตามวรรคหนึ่งแจ้งต่อคณะกรรมการ จะนำไปเป็นเหตุในการดำเนินคดีแก่ผู้แจ้งเบาะแสหรือข้อมูลนั้นในทางใดมิได้ เว้นแต่เป็นเบาะแสหรือข้อมูลที่ผู้แจ้งรู้อยู่แล้วว่าเป็นเท็จ

ผู้รักษาการตาม พ.ร.ป.ฯ นี้
มาตรา ๑๐ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

หมวด ๑ บททั่วไป

มาตรา ๑๑^๒ เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง การเลือกตั้งทั่วไปขึ้นใช้บังคับ ให้คณะกรรมการดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

(๑) การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสี่ร้อยคน ซึ่งเป็นการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครเป็นรายบุคคลตามการแบ่งเขตเลือกตั้งที่กำหนด เขตเลือกตั้งละหนึ่งคน

(๒) การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจำนวนหนึ่งร้อยคน ซึ่งเป็นการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งบัญชีรายชื่อผู้สมัครที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้น โดยเลือกเพียงพรรคการเมืองเดียวทั่วประเทศ

มาตรา ๑๒ ภายในห้าวันนับแต่วันที่พระราช ประกาศเกี่ยวกับกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งทั่วไปใช้บังคับให้คณะกรรมการ การเลือกตั้งในประกาศในราชกิจจานุเบกษาเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้ ราชกิจจานุเบกษา

(๑) กำหนดวันเลือกตั้ง

(๒) กำหนดวันรับสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขต

^๒ มาตรา ๑๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

เลือกตั้ง โดยเริ่มรับสมัครไม่เกินยี่สิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งทั่วไปใช้บังคับ และต้องกำหนดวันรับสมัครไม่น้อยกว่าห้าวัน

(๓) จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่แต่ละจังหวัดจะพึงมีและจำนวนเขตเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของแต่ละจังหวัด ซึ่งต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับอำเภอหรือเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตเลือกตั้ง

(๔)^๓ กำหนดวันและสถานที่ที่พรรคการเมืองจะส่งบัญชีรายชื่อผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อ

ในกรณีที่มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างให้นำความใน (๑) และ (๒) มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

พรรคการเมือง
แจ้งรายชื่อเพื่อเป็น
นายกรัฐมนตรี

มาตรา ๑๓ ในการเลือกตั้งทั่วไป ให้พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครแจ้งรายชื่อบุคคลซึ่งพรรคการเมืองนั้นมีมติว่าจะเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีไม่เกินสามรายชื่อต่อคณะกรรมการก่อนปิดการรับสมัครรับเลือกตั้ง และให้คณะกรรมการประกาศรายชื่อบุคคลดังกล่าวพร้อมกับชื่อของพรรคการเมืองนั้นให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

^๓ มาตรา ๑๒ (๔) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

เมื่อพรรคการเมืองแจ้งรายชื่อบุคคลใดตามพรรคหนึ่ง แล้ว บุคคลนั้นหรือพรรคการเมืองนั้นจะถอนรายชื่อหรือเปลี่ยนแปลงรายชื่อบุคคลนั้นได้เฉพาะกรณีบุคคลนั้นตายหรือขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม และต้องกระทำก่อนปิดการรับสมัครรับเลือกตั้ง

การคัดเลือกรายชื่อบุคคลตามพรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พรรคการเมืองจะไม่เสนอรายชื่อบุคคลตามพรรคหนึ่งก็ได้

มาตรา ๑๔ การเสนอรายชื่อบุคคลตามมาตรา ๑๓ หลักเกณฑ์ในการ
ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้ เสนอรายชื่อบุคคล

(๑) ต้องมีหนังสือยินยอมของบุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อ โดยมีรายละเอียดตามที่คณะกรรมการกำหนด

(๒) ผู้ได้รับการเสนอชื่อต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามที่จะเป็นรัฐมนตรีตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และไม่เคยทำหนังสือยินยอมตาม (๑) ให้พรรคการเมืองอื่นในการเลือกตั้งคราวนั้น

การเสนอชื่อบุคคลใดที่มีได้เป็นไปตามพรรคหนึ่ง ให้ถือว่าไม่มีการเสนอชื่อบุคคลนั้น

มาตรา ๑๕ กรณีที่มีเหตุจำเป็นอันมีอาจหลีกเลี่ยง กรณีมีเหตุที่
ได้ เป็นเหตุให้ไม่สามารถจัดการเลือกตั้งทั่วไปพร้อมกัน ไม่สามารถจัดการ
ทั่วราชอาณาจักรตามวันที่คณะกรรมการประกาศกำหนด เลือกตั้งทั่วไป
ตามมาตรา ๑๒ (๑) อันมิใช่เป็นกรณีตามมาตรา ๑๐๒ และ พร้อมกันได้

คณะกรรมการมีมติด้วยคะแนนไม่น้อยกว่าสองในสามของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ว่าการดำเนินการเลือกตั้งต่อไปตามกำหนดวันเดิมจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมหรือเรียบร้อย คณะกรรมการจะประกาศกำหนดวันเลือกตั้งใหม่ก็ได้ แต่ต้องจัดให้มีการเลือกตั้งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เหตุดังกล่าวสิ้นสุดลง

ในกรณีที่มีเหตุตามวรรคหนึ่งเกิดขึ้นในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนน คณะกรรมการจะสั่งยกเลิกการเลือกตั้ง และประกาศกำหนดวันเลือกตั้งใหม่ก็ได้

เพื่อประโยชน์ในการนับอายุของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและอายุของผู้สมัคร ให้นับถึงวันเลือกตั้งที่คณะกรรมการได้กำหนดไว้ตามมาตรา ๑๒ (๑)

กรณี
มีการเลือกตั้งใหม่

มาตรา ๑๖ ในการเลือกตั้งทั่วไปหรือการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง หากคณะกรรมการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการมีอำนาจออกประกาศกำหนดวันเลือกตั้งและให้ยื่นหรือขยายระยะเวลาหรืองดเว้นการดำเนินการที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เฉพาะในการเลือกตั้งนั้น เพื่อให้เหมาะสมและจำเป็นแก่การดำเนินการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยรวดเร็ว สุจริต และเที่ยงธรรมได้

ในกรณีที่มีการเลือกตั้งใหม่ตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าผู้สมัครเดิมที่มีคุณสมบัติครบถ้วนและไม่มีลักษณะ

ต้องห้ามยังคงเป็นผู้สมัครในการเลือกตั้งที่จะจัดขึ้นใหม่ โดยไม่ต้องรับสมัครใหม่ เว้นแต่จะไม่มีผู้สมัครเดิมเหลืออยู่

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น การฟ้องคดีหรือการยื่นคำร้องเกี่ยวกับการดำเนินการของคณะกรรมการในการจัดหรือดำเนินการให้มีการจัดการเลือกตั้งอันมิใช่เป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นต่อศาลปกครองสูงสุดภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มิเหตุที่จะฟ้องคดีหรือยื่นคำร้อง แต่มิให้นำมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองมาใช้บังคับ

การฟ้องคดีหรือ
การยื่นคำร้อง
เกี่ยวกับการ
ดำเนินการให้มีการ
จัดการเลือกตั้ง

การพิจารณาคดีและการทำคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองสูงสุดตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาซึ่งต้องกำหนดให้การพิจารณาเป็นไปโดยรวดเร็วและเที่ยงธรรม ทั้งนี้ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองสูงสุดไม่กระทบถึงการดำเนินการเลือกตั้งหรือการกระทำอื่นใดที่ได้ดำเนินการไปก่อน ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง

การปฏิบัติหน้าที่
ของศาลปกครอง

การปฏิบัติหน้าที่ของศาลปกครองสูงสุดเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ตุลาการซึ่งร่วมประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

องค์คณะตุลาการ ตลอดจนบุคคลซึ่งองค์คณะตุลาการมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมหรือค่าตอบแทน แล้วแต่กรณีตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองกำหนด

การพิจารณาของศาลปกครองสูงสุดตามมาตรานี้ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน และในกรณีที่ศาลปกครองสูงสุดยังไม่ได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้การพิจารณาเป็นอันยุติและให้ดำเนินการไปตามคำสั่งของคณะกรรมการ

หมวด ๒

เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

เจ้าพนักงาน
ผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

มาตรา ๑๘ ในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหนึ่งคน มีหน้าที่เกี่ยวกับการรับสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และดำเนินการที่จำเป็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๒) คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามคน มีหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดหน่วยเลือกตั้ง ที่เลือกตั้ง การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การเพิ่มชื่อ และการถอนชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง รวมทั้งมีหน้าที่กำกับดูแลการออกเสียงลงคะแนน การนับคะแนน และการประกาศผลการนับคะแนน

การแต่งตั้งและการพ้นจากตำแหน่งของผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือคณะกรรมการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลใด เป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการเลือกตั้งได้ตามสมควร

การใดที่เป็นหน้าที่และอำนาจของผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง คณะกรรมการจะออกระเบียบให้ผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมีอำนาจมอบหมายให้คณะอนุกรรมการ คณะบุคคลหรือบุคคลตาม

พรรคสามทำหน้าที่แทนก็ได้ ในกรณีเช่นนั้น การดำเนินการ
การแจ้ง หรือการยื่นที่กระทำต่อผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย ให้ถือว่าเป็น
เป็นการดำเนินการ แจ้ง หรือได้ยื่นต่อผู้อำนวยการ
การเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือคณะกรรมการการ
เลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแล้ว

เจ้าพนักงาน
ผู้ดำเนินการ
เลือกตั้ง

มาตรา ๑๙ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง
ประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นเจ้าพนักงาน
ผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

(๑)^๔ คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเก้าคน
มีหน้าที่เกี่ยวกับการออกเสียงลงคะแนนในที่เลือกตั้งและ
นับคะแนนของหน่วยเลือกตั้งแต่ละแห่ง ในกรณีที่หน่วย
เลือกตั้งใดมีความจำเป็นอาจแต่งตั้งกรรมการประจำหน่วย
เลือกตั้งเพิ่มได้ตามหลักเกณฑ์และไม่เกินจำนวนที่คณะ
กรรมการกำหนด

(๒) เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยอย่างน้อย
หนึ่งคน ซึ่งแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อทำหน้าที่
รักษาความปลอดภัยและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของ
คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

การแต่งตั้งและการฝึกอบรมคณะกรรมการ
ประจำหน่วยเลือกตั้งและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยให้

^๔ มาตรา ๑๙ (๑) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด โดยในการฝึกอบรมจะดำเนินการฝึกอบรมผู้มีคุณสมบัติ ตามวรรคหนึ่งเพื่อสำรองไว้มากกว่าจำนวนที่ต้องใช้จริงแต่ ไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการกำหนดก็ได้

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขต เลือกตั้งหรือผู้ตรวจการเลือกตั้งพบเห็นกรรมการประจำ หน่วยเลือกตั้งหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยผู้ใด กระทำผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือกระทำการใดอันอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็น ไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วย กฎหมาย ให้รายงานคณะกรรมการหรือกรรมการโดย ทันที และให้คณะกรรมการหรือกรรมการมีอำนาจสั่ง เปลี่ยนกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือเจ้าหน้าที่รักษา ความปลอดภัยได้ตามที่เห็นสมควร ในกรณีที่เกี่ยวกับการ ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ผู้ตรวจการเลือกตั้ง มีอำนาจแจ้งเตือนให้ปฏิบัติให้ถูกต้องได้ ถ้าไม่มีการ ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องตามที่แจ้งเตือน ให้รายงานให้ คณะกรรมการหรือกรรมการทราบโดยเร็ว

กรณีพบเห็น กรรมการประจำ หน่วยเลือกตั้งหรือ เจ้าหน้าที่รักษา ความปลอดภัย กระทำผิด พ.ร.ป.

ในกรณีที่กรรมการเป็นผู้พบเห็นการกระทำตาม วรรคสาม ให้กรรมการมีอำนาจสั่งเปลี่ยนกรรมการประจำ หน่วยเลือกตั้งหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยได้ตามที่ เห็นสมควร ทั้งนี้ ในกรณีที่เห็นว่าการกระทำหรือการงด เว้นการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของ รัฐ ให้มีอำนาจสั่งให้ระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง

อำนาจของ กรรมการ การเลือกตั้ง

หรือสั่งให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้ตามที่เห็นสมควร ถ้าเป็นการกระทำของบุคคลซึ่งมิใช่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้มีอำนาจสั่งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ หรือสั่งให้ผู้อำนวยความสะดวกประจำจังหวัดบันทึกพฤติกรรมแห่งการกระทำและรวบรวมพยานหลักฐานไว้เพื่อดำเนินการต่อไปได้ตามที่จำเป็น หรือในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้จะสั่งให้ระงับหรือยับยั้งการดำเนินการเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งบางหน่วยหรือทุกหน่วยในเขตเลือกตั้งที่พบเห็นการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำนั้นก็ได้แล้วรายงานต่อคณะกรรมการเพื่อทราบโดยเร็ว ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

กรรมการประจำ
หน่วยเลือกตั้ง
มีไม่ครบจำนวน

มาตรา ๒๐ ก่อนวันเลือกตั้ง หากกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมีไม่ครบจำนวนไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้งบุคคลผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๙ เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งให้ครบจำนวน

มาตรา ๒๑ ในวันเลือกตั้ง ถ้าถึงเวลาเปิดการออกเสียงลงคะแนนแล้วมีกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมาปฏิบัติหน้าที่ไม่ครบจำนวน แต่มาไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ได้รับแต่งตั้ง ให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่มาปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวปฏิบัติหน้าที่ได้และให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่มา

ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในขณะนั้นรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง เพื่อแต่งตั้งบุคคลผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๙ เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเพิ่มเติมให้ครบจำนวนก่อนการนับคะแนน

ในกรณีที่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมาปฏิบัติหน้าที่ไม่ถึงกึ่งหนึ่ง ให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่มาปฏิบัติหน้าที่อยู่ในขณะนั้นรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเพื่อแต่งตั้งบุคคลผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๙ เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งให้ครบจำนวนโดยเร็ว

ในกรณีที่ไม่มีกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมาปฏิบัติหน้าที่เลย ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้งบุคคลผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๙ เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้งนั้น

การแต่งตั้งและการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๒ ในกรณีที่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ผู้ใดขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ หรือละทิ้งหน้าที่ หรือไม่ยอมปฏิบัติหน้าที่ให้กรรมการมีอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่

สั่งให้ผู้นั้นพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่แล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบ

ข้อห้ามในการปฏิบัติหน้าที่ **มาตรา ๒๓** ห้ามมิให้กรรมการ เลขาธิการ ผู้ตรวจการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง หลีกเลียงไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำการอื่นใดอันเป็นการขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งของคณะกรรมการ หรือคำสั่งของศาลอันเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

กรรมการ เลขาธิการ ผู้ตรวจการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งของคณะกรรมการ หรือปฏิบัติตามคำสั่งของศาล อันเกี่ยวกับการเลือกตั้งหากได้กระทำโดยสุจริต ย่อมได้รับความคุ้มครอง ไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางปกครอง

เจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา **มาตรา ๒๔** ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้บุคคลดังต่อไปนี้เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

(๑) กรรมการ เลขาธิการ ผู้ตรวจการเลือกตั้ง และผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

(๒) เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

สำหรับบุคคลตาม (๒) ให้เป็นเจ้าพนักงานตาม
ประมวลกฎหมายอาญานับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้งจนสิ้น
สุดแห่งการงานในหน้าที่

มาตรา ๒๕ ค่าตอบแทนของเจ้าพนักงาน ค่าตอบแทน
ผู้ดำเนินการเลือกตั้งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด ของเจ้าพนักงาน
ผู้ดำเนินการ
เลือกตั้ง

หมวด ๓ การจัดการเลือกตั้ง

ส่วนที่ ๑ จำนวนสมาชิก เขตเลือกตั้ง หน่วยเลือกตั้ง และที่เลือกตั้ง

มาตรา ๒๖^๕ การกำหนดจำนวนสมาชิกสภา การกำหนด
ผู้แทนราษฎรที่แต่ละจังหวัดจะพึงมีและการแบ่งเขต จำนวน ส.ส. และ
เลือกตั้ง ให้ดำเนินการตามวิธีการ ดังต่อไปนี้ การแบ่งเขต
เลือกตั้ง

(๑) ให้ใช้จำนวนราษฎรทั้งประเทศตามหลักฐาน
การทะเบียนราษฎรที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการ

^๕ มาตรา ๒๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๖๖

เลือกตั้ง เจลี่ยด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสี่ร้อยคน
จำนวนที่ได้รับให้ถือว่าเป็นจำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน

(๒) จังหวัดใดมีราษฎรไม่ถึงเกณฑ์จำนวนราษฎร
ต่อสมาชิกหนึ่งคนตาม (๑) ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ในจังหวัดนั้นได้หนึ่งคน โดยให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง

(๓) จังหวัดใดมีราษฎรเกินจำนวนราษฎรต่อ
สมาชิกหนึ่งคน ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัด
นั้นเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคนทุกจำนวนราษฎรที่ถึงเกณฑ์จำนวน
ราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน

(๔) เมื่อได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ
แต่ละจังหวัดตาม (๒) และ (๓) แล้วถ้าจำนวนสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรยังไม่ครบสี่ร้อยคน จังหวัดใดมีเศษที่เหลือ
จากการคำนวณตาม (๓) มากที่สุด ให้จังหวัดนั้นมีสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน และให้เพิ่มสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรตามวิธีการดังกล่าวแก่จังหวัดที่มีเศษที่
เหลือจากการคำนวณนั้นในลำดับรองลงมาตามลำดับจน
ครบจำนวนสี่ร้อยคน

(๕) จังหวัดใดมีการเลือกตั้งได้เกินหนึ่งคน
ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้งเท่าจำนวนสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรที่พึงมี โดยต้องแบ่งพื้นที่ของเขตเลือกตั้ง
แต่ละเขตให้ติดต่อกันและต้องจัดให้มีจำนวนราษฎรใน
แต่ละเขตใกล้เคียงกัน

มาตรา ๒๗ ให้คณะกรรมการดำเนินการแบ่ง การแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งไว้ ทุกจังหวัด เพื่อให้ประชาชนได้ทราบล่วงหน้าซึ่งจะต้อง กำหนดตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ และต้อง แบ่งพื้นที่ของเขตเลือกตั้งแต่ละเขตให้ติดต่อกันและต้อง จัดให้มีจำนวนราษฎรในแต่ละเขตเลือกตั้งใกล้เคียงกัน โดยถือเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ให้รวมอำเภอต่าง ๆ เป็นเขตเลือกตั้ง โดยคำนึงถึงพื้นที่ที่ติดต่อกันใกล้เคียงกัน ความสะดวกในการคมนาคมระหว่างกัน และการเคยอยู่ในเขตเลือกตั้ง เดียวกัน ถ้าการรวมอำเภอในลักษณะนี้จะทำให้มีจำนวน ราษฎรมากหรือน้อยเกินไป ให้แยกตำบลของอำเภอออก เพื่อให้ได้จำนวนราษฎรพอเพียงสำหรับการเป็นเขตเลือกตั้ง แต่จะแยกหรือรวมเฉพาะเพียงบางส่วนของตำบลไม่ได้

(๒) ในกรณีที่กำหนดพื้นที่ตามเกณฑ์ใน (๑) จะทำให้จำนวนราษฎรในแต่ละเขตเลือกตั้งมีจำนวนไม่ใกล้เคียงกันหรือไม่มีสภาพเป็นชุมชนเดียวกัน ให้ดำเนินการ แบ่งเขตเลือกตั้งตามสภาพของชุมชนที่ราษฎรมีการติดต่อกันเป็นประจำในลักษณะที่เป็นชุมชนเดียวกันหรือใกล้เคียงกันและสามารถเดินทางติดต่อกันได้โดยสะดวก โดย จะต้องทำให้จำนวนราษฎรมีจำนวนใกล้เคียงกันมากที่สุด

(๓) เปิดโอกาสให้พรรคการเมืองและประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับ

การแบ่งเขตเลือกตั้งตาม (๑) และ (๒) ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์
และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ประกาศเขตเลือกตั้ง **มาตรา ๒๘** เมื่อได้ดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้ง
แล้ว ให้คณะกรรมการประกาศในราชกิจจานุเบกษาและให้
ใช้เขตเลือกตั้งนั้นจนกว่าจะมีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งใหม่

ในกรณีที่มีการกำหนดเขตเลือกตั้งใหม่และมีผล
ให้พื้นที่ของเขตเลือกตั้งเปลี่ยนแปลงไปให้การดำเนินการ
ใดที่ได้ดำเนินการไปโดยชอบด้วยกฎหมายแล้วก่อนมีการ
กำหนดเขตเลือกตั้งใหม่เป็นอันใช้ได้

กรณีที่มีการเลือกตั้ง **มาตรา ๒๙** ในกรณีที่จะมีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งใหม่
ทั่วไปครั้งใหม่ ให้คณะกรรมการถือเขตเลือกตั้งที่มีการประกาศกำหนดไว้แล้ว
เป็นหลักและปรับปรุงแก้ไขตามหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๒๗
และให้นำความในมาตรา ๒๘ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

หลักเกณฑ์ **มาตรา ๓๐** ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าวัน
การกำหนด ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกำหนด
หน่วยเลือกตั้ง หน่วยเลือกตั้งที่จะพึงมีในแต่ละเขตเลือกตั้ง และที่เลือกตั้ง
ของแต่ละหน่วยเลือกตั้งตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ใช้เขตหมู่บ้านเป็นเขตของหน่วยเลือกตั้ง
เว้นแต่ในกรณีที่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนน้อยจะรวมหมู่บ้าน
ที่อยู่ติดกันตั้งแต่สองหมู่บ้านขึ้นไปเป็นหน่วยเลือกตั้ง
เดียวกันก็ได้ สำหรับในเขตเทศบาล เขตกรุงเทพมหานคร
หรือเขตชุมชนหนาแน่น อาจกำหนดให้ใช้เขตชุมชน แนว

ถนน ตรอก ซอย คลองหรือแม่น้ำ เป็นเขตของหน่วยเลือกตั้งก็ได้ โดยคำนึงถึงความสะดวกในการเดินทางมาใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

(๒) ให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งหน่วยละหนึ่งพันคนเป็นประมาณ แต่ถ้าเห็นว่าไม่เป็นการสะดวกหรือไม่ปลอดภัยในการไปออกเสียงลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง อาจกำหนดจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมากกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้ หรือจะกำหนดหน่วยเลือกตั้งเพิ่มขึ้นโดยให้มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งน้อยกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้

(๓) ที่เลือกตั้งต้องเป็นสถานที่ที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าออกได้สะดวก เพื่อการออกเสียงลงคะแนนมีความเหมาะสม มีขนาดพอสมควร และควรตั้งอยู่ในย่านกลางของหน่วยเลือกตั้ง พร้อมทั้งให้มีป้ายหรือเครื่องหมายอื่นใดเพื่อแสดงขอบเขตบริเวณของที่เลือกตั้งไว้ด้วย ตามลักษณะของท้องที่และภูมิประเทศในการออกเสียงลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในท้องที่ใดถ้าเห็นว่าจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือเพื่อความปลอดภัยของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง อาจประกาศกำหนดที่เลือกตั้งนอกเขตของหน่วยเลือกตั้งก็ได้ แต่ต้องอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับหน่วยเลือกตั้งนั้น

ให้ปิดประกาศการกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่
เลือกตั้งไว้ ณ ที่เลือกตั้งหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่เลือกตั้ง
การเปลี่ยนแปลงเขตของหน่วยเลือกตั้งหรือที่
เลือกตั้ง ให้กระทำได้โดยประกาศก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อย
กว่าสิบวัน เว้นแต่ในกรณีเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย
เหตุสุตวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่นจะประกาศก่อนวัน
เลือกตั้งน้อยกว่าสิบวันก็ได้ และให้นำความในวรรคสองมา
ใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๒

ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

คุณสมบัติ
ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

มาตรา ๓๑ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้เป็น
ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างอิสระ
โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ

- (๑) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดย
การแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีในวันเลือกตั้ง
- (๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้ง
มาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง

บุคคลต้องห้ามมิให้
ใช้สิทธิเลือกตั้ง

มาตรา ๓๒ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวัน
เลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

- (๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่
- (๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
- (๔) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

ส่วนที่ ๓

การแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

มาตรา ๓๓ ในการเลือกตั้งครั้งใด ถ้าผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้เนื่องจากมีเหตุอันสมควร ให้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งต่อบุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งไว้ในแต่ละเขตเลือกตั้งภายในเจ็ดวันก่อนวันเลือกตั้งหรือภายในเจ็ดวันนับแต่วันเลือกตั้ง แต่ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจแจ้งได้ภายในเจ็ดวันก่อนวันเลือกตั้ง ให้ดำเนินการแจ้งตามที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ การแจ้งเหตุดังกล่าวไม่เป็นการตัดสิทธิที่ผู้นั้นจะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ในการแจ้งเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำเป็นหนังสือหรือโดยวิธีการอื่นเพื่อชี้แจงเหตุดังกล่าว

โดยอาจมอบหมายให้บุคคลใดไปยื่นต่อบุคคลซึ่งคณะกรรมการ
แต่งตั้งแทน หรือจัดส่งหนังสือชี้แจงเหตุนั้นทางไปรษณีย์
ลงทะเบียน หรือแจ้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

กรณีเหตุที่แจ้ง
มิใช่เหตุอันสมควร

ในกรณีที่บุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งพิจารณา
แล้วเห็นว่า เหตุที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งแจ้งนั้นมีเหตุอัน
สมควร ให้แจ้งให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทราบภายในสามวันนับ
แต่วันที่ได้รับแจ้ง

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้รับแจ้งตามวรรคสาม มีสิทธิ
ยื่นอุทธรณ์ต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด
ภายในสามสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง

การแจ้งเหตุ วิธีการแจ้งเหตุทางอิเล็กทรอนิกส์
บุคคลที่จะรับแจ้งเหตุ สถานที่รับแจ้งเหตุ การพิจารณาการ
แจ้งเหตุ และการอุทธรณ์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธี
การที่คณะกรรมการกำหนดโดยในการกำหนดดังกล่าวให้
คำนึงถึงการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนด้วย ในการนี้
ให้คณะกรรมการกำหนดรายละเอียดของเหตุที่ทำให้ผู้มี
สิทธิเลือกตั้งไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งไว้ เพื่อเป็นแนวทาง
ในการพิจารณาของบุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งด้วย

การประกาศรายชื่อ
ผู้ไม่ไปใช้สิทธิ
เลือกตั้ง

มาตรา ๓๔ เมื่อครบกำหนดหกสิบวันนับแต่
วันเลือกตั้ง ให้บุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งตามมาตรา ๓๓
วรรคหนึ่ง ประกาศรายชื่อผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและมิได้
แจ้งเหตุตามมาตรา ๓๓ หรือแจ้งเหตุไว้แล้วแต่เหตุนั้นมี
เหตุอันสมควร

ในกรณีที่ประกาศรายชื่อตามวรรคหนึ่งมีความผิดพลาดคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริง ให้ผู้มีส่วนได้เสียยื่นคำร้องต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือบุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งตามมาตรา ๓๓ เพื่อดำเนินการแก้ไข ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๕ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและมีได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งแล้วแต่เหตุนั้นมีสาเหตุอันสมควร ผู้นั้นถูกจำกัดสิทธิ ดังต่อไปนี้

(๑) ยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๒) สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา

(๓) สมัครรับเลือกเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

(๔) ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง และข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการรัฐสภา

(๕) ดำรงตำแหน่งรองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยเลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น ประธาน

ที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น ที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น หรือคณะที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การจำกัดสิทธิตามวรรคหนึ่งให้มีกำหนดเวลาครั้งละสองปีนับแต่วันเลือกตั้งครั้งที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และหากในการเลือกตั้งครั้งต่อไปผู้นั้นไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งอีกให้นับเวลาการจำกัดสิทธิครั้งนี้โดยนับจากวันที่มิได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งครั้งใหม่ หากกำหนดเวลาการจำกัดสิทธิครั้งก่อนยังเหลืออยู่เท่าใดให้กำหนดเวลาการจำกัดสิทธินั้นสิ้นสุดลง

ส่วนที่ ๔

บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

การจัดทำ **มาตรา ๓๖** เมื่อมีการประกาศกำหนดวันเลือกตั้ง
 บัญชีรายชื่อ ครั้งใดแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
 ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมาย จัดทำบัญชีรายชื่อ
 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้งและปิดประกาศไว้
 ณ ที่เลือกตั้ง หรือบริเวณใกล้เคียงกับที่เลือกตั้ง หรือสถานที่
 ที่ประชาชนสะดวกในการตรวจสอบก่อนวันเลือกตั้ง
 ไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าวัน กับให้แจ้งรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งใน
 ทะเบียนบ้านไปยังเจ้าบ้านให้ทราบก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า
 ยี่สิบวัน ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการกำหนด

บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง มิให้
ระบุเลขประจำตัวประชาชนของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จัดทำขึ้นเพื่อ
ประโยชน์ของเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบผู้มาใช้สิทธิ
เลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้ง ให้ระบุเลขประจำตัวประชาชนของ
ผู้มีสิทธิเลือกตั้งด้วย

มาตรา ๓๗ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือเจ้าบ้าน การยื่นคำร้อง
ผู้ใดเห็นว่าตนหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านของตนไม่มี ขอเพิ่มชื่อในบัญชี
รายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งแห่งหน่วยเลือกตั้ง รายชื่อผู้มีสิทธิ
ที่ดินหรือผู้นั้นสมควรมีชื่อเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหน่วย เลือกตั้ง
เลือกตั้งนั้น ให้มีสิทธิยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อต่อคณะ
กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้ง
ไม่น้อยกว่าสิบวัน

เมื่อได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้คณะ
กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐาน
และถ้าเห็นว่าผู้ยื่นคำร้องหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็น
ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้สั่งเพิ่มชื่อตามที่ยื่นคำร้องลงในบัญชี
รายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยเร็ว ถ้าคณะกรรมการการ
เลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเห็นว่าผู้ยื่นคำร้องหรือผู้มีชื่อ
อยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้งก็ให้สั่งยกคำร้อง
และแจ้งให้ผู้ยื่นคำร้องทราบภายในสามวันนับแต่วันที่ได
รับคำร้องโดยแสดงเหตุผลไว้ด้วย

เมื่อได้รับแจ้งตามวรรคสองแล้ว ผู้ยื่นคำร้องมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่หรือต่อศาลแพ่งสำหรับผู้ที่มิมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าวัน โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลในการดำเนินกระบวนการพิจารณา เพื่อให้ศาลวินิจฉัยว่าจะให้เพิ่มชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามที่ได้รับคำร้องหรือไม่

เมื่อศาลได้รับคำร้องตามวรรคสามแล้ว ให้ศาลดำเนินการพิจารณาโดยเร็ว คำสั่งของศาลให้เป็นที่สุดและให้ศาลแจ้งคำสั่งไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง เพื่อปฏิบัติการตามคำสั่งโดยเร็วที่สุดและในกรณีที่มีการประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปก่อนได้รับคำสั่งศาล ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งดำเนินการแก้ไขบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกฉบับให้ถูกต้องด้วย

การใดที่ได้ปฏิบัติไปตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งก่อนได้รับคำสั่งศาลให้เป็นอันสมบูรณ์ตามกฎหมาย

การถอนชื่อ
ผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง
ออกจากบัญชี
รายชื่อ

มาตรา ๓๘ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดเห็นว่าในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้ประกาศตามมาตรา ๓๖ มีชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิเลือกตั้ง หรือเจ้าบ้านผู้ใดเห็นว่าในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งปรากฏชื่อบุคคลอื่นอยู่ในทะเบียนบ้านของตน ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือเจ้าบ้านผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อคณะ

กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบวัน เพื่อให้ถอนชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิเลือกตั้งนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งพิจารณาแล้วเห็นว่าสมควรสั่งถอนชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิเลือกตั้งออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือสมควรยกคำร้อง ก็ให้มีคำสั่งถอนชื่อนั้นหรือยกคำร้อง แล้วแต่กรณี และให้แจ้งคำสั่งให้ผู้นั้นหรือเจ้าบ้านทราบ และให้นำความในมาตรา ๓๗ วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๓๙ ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ กรณีที่มีการเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้ง เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลใดแม้คำพิพากษายังไม่ถึงที่สุดก็ตาม ให้สำนักงานจัดทำทะเบียนผู้ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งและบันทึกการถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลนั้นไว้ และในกรณีที่ได้มีการประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งแล้ว ให้สำนักงานแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งถอนชื่อผู้ซึ่งศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยการขีดชื่อบุคคลนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พร้อมทั้งหมายเหตุไว้ด้วยว่าถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามคำสั่งศาล

กรณีตามวรรคหนึ่ง ให้สำนักงานศาลยุติธรรม
แจ้งคำพิพากษาดังกล่าวต่อสำนักงาน เพื่อดำเนินการ
แก้ไขบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้สอดคล้องกัน

การย้ายบุคคล
เพื่อประโยชน์
ในการเลือกตั้ง
โดยมิชอบ

มาตรา ๔๐ ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการหรือ
ยินยอมให้มีการย้ายบุคคลใดเข้ามาในทะเบียนบ้านของตน
เพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งโดยมิชอบ

กรณีดังต่อไปนี้ ให้สันนิษฐานว่าเป็นการย้าย
บุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้ง
โดยมิชอบ

(๑) การย้ายบุคคลตั้งแต่ห้าคนขึ้นไปซึ่งไม่มีชื่อ
สกุลเดียวกับเจ้าบ้านเข้ามาในทะเบียนบ้านเพื่อให้บุคคล
ดังกล่าวมีสิทธิเลือกตั้งที่จะมีขึ้นภายในสองปีนับแต่วันที่
ย้ายเข้ามาในทะเบียนบ้าน

(๒) การย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านโดย
บุคคลนั้นมิได้อยู่อาศัยจริงโดยไม่มีเหตุอันสมควร

(๓) การย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านโดย
มิได้รับความยินยอมจากเจ้าบ้าน

ความในวรรคสอง (๑) มิให้ใช้บังคับแก่หน่วยงาน
ของรัฐ สถานศึกษา หรือสถานประกอบการหรือสถานที่
อื่นใดที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ที่ย้ายเจ้าหน้าที่
นักศึกษา หรือพนักงานของตน หรือบุคคลที่คณะกรรมการ
ประกาศกำหนด เข้ามาในทะเบียนบ้านของตน ทั้งนี้ ตาม
หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๔

ผู้สมัครและการสมัครรับเลือกตั้ง

ส่วนที่ ๑

ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

มาตรา ๔๑ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิสมัคร
ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รับเลือกตั้งเป็น ส.ส.

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีนับถึงวันเลือกตั้ง
- (๓) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง แต่เพียงพรรคการเมืองเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไปเพราะเหตุยุบสภา ระยะเวลาเก้าสิบวันดังกล่าวให้ลดลงเหลือสามสิบวัน

(๔) ผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ด้วย

(ก) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(ข) เป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

(ค) เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีการศึกษา

(ง) เคยรับราชการหรือปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ หรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง แล้วแต่กรณี เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปี

บุคคลต้องห้าม
มิให้ใช้สิทธิ
สมัครรับเลือกตั้ง

มาตรา ๔๒ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

- (๑) ดิทยาเสพติดให้โทษ
- (๒) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ
- (๔) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๕) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่
- (๖) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๗) อยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
- (๘) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล
- (๙) เคยได้รับโทษจำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงสิบปีนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๑๐) เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๑๑) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล อันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือเคยต้องคำพิพากษานันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเพราะกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๑๒) เคยต้องคำพิพากษานันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญาความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ายมนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน

(๑๓) เคยต้องคำพิพากษานันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง

(๑๔) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือน
ประจำนอกจากข้าราชการการเมือง

(๑๕) เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๑๖) เป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือเคยเป็นสมาชิก
วุฒิสภาและสมาชิกภาพสิ้นสุดลงยังไม่เกินสองปี

(๑๗) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วย
ราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเป็น
เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ

(๑๘) เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรง
ตำแหน่งในองค์กรอิสระ

(๑๙) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่ง
ทางการเมือง

(๒๐) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลรัฐธรรมนูญ
วินิจฉัยว่ามีการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วย
ประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิก
วุฒิสภา หรือกรรมการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือ
ทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย

(๒๑) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลฎีกาหรือ
ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
มีคำพิพากษาว่าเป็นผู้มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ หรือ
กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่
หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือ
กฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทาง
จริยธรรมอย่างร้ายแรง

ส่วนที่ ๒

การสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

มาตรา ๔๓ ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง การสมัคร
ต้องเป็นผู้ซึ่งพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกส่งสมัครรับ รับเลือกตั้งแบบ
เลือกตั้งและได้รับการสรรหาตามวิธีการที่กำหนดไว้ใน แบ่งเขตเลือกตั้ง
กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง โดย
จะสมัครรับเลือกตั้งเกินหนึ่งเขตมิได้และต้องไม่เป็นบุคคล
ที่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อ

มาตรา ๔๔ ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำ การประกาศ
เขตเลือกตั้งประกาศวิธีการหรือสถานที่รับสมัครภายใน วิธีการหรือสถานที่
สามวันนับแต่วันที่คณะกรรมการกำหนดวันเลือกตั้ง กรณี รับสมัคร
มีเหตุจำเป็นอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ อาจมีการเปลี่ยนวิธีการ
หรือสถานที่รับสมัครก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะ
กรรมการกำหนด โดยจะกำหนดให้การรับสมัครของแต่ละ
เขตเลือกตั้งในจังหวัดเดียวกันกระทำในสถานที่เดียวกัน
ก็ได้

มาตรา ๔๕ ในการสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่ง เอกสารและ
เขตเลือกตั้ง ให้ผู้สมัครยื่นสมัครรับเลือกตั้งตามที่กำหนด หลักฐานในการ
ตามมาตรา ๔๔ ภายในระยะเวลาการรับสมัคร โดยมี ยื่นสมัคร
เอกสารและหลักฐาน ดังต่อไปนี้ รับเลือกตั้ง

(๑) หนังสือรับรองการส่งผู้สมัครแบบแบ่งเขต
เลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมือง ซึ่งต้องมีคำรับรองด้วย

ว่าได้ดำเนินการถูกต้องครบถ้วนตามกฎหมายประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองแล้วตามแบบที่คณะ
กรรมการกำหนด

(๒) หลักฐานแสดงการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นเวลาดำเนินการสามปีนับถึงปีที่สมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัคร เว้นแต่เป็นผู้ไม่ได้เสียภาษีเงินได้ ให้ทำหนังสือยืนยันการไม่ได้เสียภาษีพร้อมทั้งสาเหตุแห่งการไม่ได้เสียภาษี

(๓) เงินค่าธรรมเนียมการสมัครคนละหนึ่งหมื่นบาท

(๔) เอกสารและหลักฐานอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนดเท่าที่จำเป็นต่อการดำเนินการเลือกตั้ง

ให้สำนักงานจัดทำข้อมูลหลักฐานตาม (๒) และเปิดเผยให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

การตรวจสอบ **มาตรา ๔๖** ให้เป็นหน้าที่ของผู้อำนวยการ
 หลักฐาน การเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่จะต้องตรวจสอบ
 และคุณสมบัติ การสมัครของผู้สมัครว่าได้ส่งเอกสารและหลักฐานตาม
 ของผู้สมัคร มาตรา ๔๕ ถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ ถ้าเห็นว่าไม่ถูกต้อง
 ครบถ้วนให้คืนเอกสารและหลักฐานทั้งหมดให้ผู้สมัครนั้น

ในกรณีที่ผู้สมัครได้ส่งเอกสารและหลักฐานตาม
มาตรา ๔๕ ถูกต้องครบถ้วนแล้ว ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง
ประจำเขตเลือกตั้งออกหลักฐานการรับสมัครรับเลือกตั้ง
ให้แก่ผู้สมัครนั้นเรียงตามลำดับการยื่นสมัคร และให้ทำ
สำเนาฉบับไว้เป็นหลักฐานและให้ประกาศรายชื่อผู้สมัคร

ภายในเจ็ดวันนับแต่วันปิดรับสมัครไว้โดยเปิดเผย ณ ที่เลือกตั้ง หรือบริเวณใกล้เคียงกับที่เลือกตั้ง หรือสถานที่อื่นที่เห็นสมควร

ประกาศตามวรรคสองอย่างน้อยให้มีชื่อตัว ชื่อสกุล และรูปถ่ายของผู้สมัคร พรรคการเมืองที่สังกัด และหมายเลขประจำตัวผู้สมัครที่จะใช้ในการออกเสียงลงคะแนน

มาตรา ๔๗ ในกรณีมีเหตุจำเป็นเฉพาะพื้นที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินการรับสมัครรับเลือกตั้งได้ตามมาตรา ๔๕ เนื่องจากเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอื่น ในเขตเลือกตั้งให้คณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดวันรับสมัครเพิ่มเติมโดยอาจกำหนดให้ดำเนินการรับสมัครรับเลือกตั้งในท้องที่อื่นได้

ให้นำความในมาตรา ๑๖ มาใช้บังคับแก่การจัดการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งตามมาตรานี้ด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๔๘ ในการสมัครรับเลือกตั้ง ให้ผู้สมัครได้รับหมายเลขประจำตัวผู้สมัครเรียงตามลำดับเลขที่ของหลักฐานการรับสมัครรับเลือกตั้งที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งออกให้ตามมาตรา ๔๖

ในกรณีที่มีผู้มาสมัครพร้อมกันหลายคนและไม่อาจตกลงลำดับในการยื่นใบสมัครได้ ให้ใช้วิธีจับสลากระหว่างผู้สมัครที่มาพร้อมกัน

กรณีมีเหตุจำเป็น
เฉพาะพื้นที่
ไม่สามารถ
ดำเนินการ
รับสมัครรับเลือกตั้ง

การกำหนด
หมายเลข
ประจำตัวผู้สมัคร

เมื่อได้กำหนดหมายเลขประจำตัวผู้สมัครแล้วจะ
เปลี่ยนแปลงหมายเลขประจำตัวผู้สมัครไม่ได้ ไม่ว่าด้วย
ประการใด ๆ

กรณีไม่รับสมัคร
หรือไม่ประกาศ
รายชื่อ

มาตรา ๔๙ กรณีที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง
ประจำเขตเลือกตั้งไม่รับสมัครผู้ใด หรือไม่ประกาศรายชื่อ
บุคคลใดเป็นผู้สมัครตามมาตรา ๔๖ ให้บุคคลนั้นมีสิทธิ
ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ไม่รับสมัคร
หรือวันที่ประกาศรายชื่อผู้สมัคร แล้วแต่กรณี โดยไม่ต้อง
เสียค่าธรรมเนียมศาลในการดำเนินกระบวนการพิจารณา โดย
ในการพิจารณาและวินิจฉัยของศาลฎีกา ให้ดำเนินการ
ให้แล้วเสร็จก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามวัน และเมื่อ
ศาลฎีกามีคำวินิจฉัยเช่นใดแล้ว ให้ศาลแจ้งคำวินิจฉัย
ไปยังผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเพื่อ
ดำเนินการตามคำวินิจฉัยต่อไปโดยเร็ว แต่ทั้งนี้ไม่กระทบ
กระเทือนถึงการปฏิบัติก่อนทราบคำวินิจฉัยของศาล

การถอนการสมัคร
หรือเปลี่ยนแปลง
ผู้สมัคร

มาตรา ๕๐ เมื่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำ
เขตเลือกตั้งได้ออกหลักฐานการรับสมัครรับเลือกตั้งให้แก่
ผู้สมัครตามมาตรา ๔๖ แล้ว ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง
จะถอนการสมัครหรือเปลี่ยนแปลงผู้สมัครได้เฉพาะกรณี
ผู้สมัครตายหรือขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม
และต้องกระทำก่อนปิดการรับสมัครรับเลือกตั้ง ทั้งนี้ ตาม
หลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๕๑ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือผู้สมัคร
 ผู้ใดเห็นว่าผู้มีชื่อในประกาศรายชื่อที่ผู้อำนวยการการ
 เลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้ประกาศตามมาตรา ๔๖
 ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อคณะ
 กรรมการภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ประกาศรายชื่อผู้สมัคร
 เมื่อคณะกรรมการมีคำวินิจฉัยเช่นใดแล้ว ให้แจ้งคำวินิจฉัย
 ไปยังผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเพื่อ
 ดำเนินการตามคำวินิจฉัยต่อไปโดยเร็ว ตามหลักเกณฑ์
 และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด แต่ทั้งนี้ไม่กระทบ
 กระเทือนถึงการปฏิบัติก่อนทราบคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ

ในกรณีที่คณะกรรมการมีคำวินิจฉัยให้ถอนการ
 รับสมัครของผู้ใด ให้ผู้นั้นมีสิทธิยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัย
 ดังกล่าวต่อศาลฎีกาได้ภายในสามวันนับแต่วันที่ถูกถอน
 การรับสมัคร และในกรณีที่ศาลฎีกายังมิได้มีคำวินิจฉัย
 เป็นประการใดก่อนวันเลือกตั้ง ให้การพิจารณาเป็นอันยุติ
 และให้ดำเนินการเลือกตั้งไปตามคำสั่งของคณะกรรมการ

มาตรา ๕๒ ก่อนวันเลือกตั้ง หากผู้อำนวยการ
 การเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบแล้วเห็นว่าผู้สมัคร
 ผู้ใดไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากขาดคุณสมบัติ
 หรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้ยื่น
 คำร้องต่อศาลฎีกาให้ถอนชื่อผู้นั้นออกจากประกาศรายชื่อ
 ผู้สมัคร

กรณีมีรายชื่อ
 ผู้ไม่มีสิทธิสมัคร
 รับเลือกตั้ง

การถอนชื่อ
 ผู้ไม่มีสิทธิสมัคร
 รับเลือกตั้ง

เมื่อถึงวันเลือกตั้ง ถ้าปรากฏว่าศาลฎีกายังมิได้
วินิจฉัย ให้ดำเนินการเลือกตั้งไปตามประกาศรายชื่อ
ผู้สมัครที่มีผลอยู่ในวันนั้น

ผู้สมัคร
ขาดคุณสมบัติหรือ
มีลักษณะต้องห้าม

มาตรา ๕๓^๖ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง หาก
ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบแล้ว
เห็นว่าผู้สมัครผู้ใดไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากขาด
คุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
และผู้สมัครผู้นั้นได้คะแนนอยู่ในลำดับที่จะได้รับการเลือกตั้ง
ให้เสนอเรื่องต่อคณะกรรมการเพื่อวินิจฉัย ในกรณีที่
คณะกรรมการวินิจฉัยว่าผู้สมัครผู้นั้นมีเหตุดังกล่าว ให้
มีคำสั่งยกเลิกการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นและสั่งให้
ดำเนินการเลือกตั้งใหม่

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง หากผู้สมัครผู้นั้นรู้อยู่แล้ว
ว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งให้คณะกรรมการสั่ง
ระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไว้เป็นการชั่วคราว และดำเนินการ
ต่อไปตามมาตรา ๑๓๘

กรณีผู้สมัคร
ปกปิดหรือไม่แจ้ง
ข้อความจริง

มาตรา ๕๔ กรณีที่พบเหตุตามมาตรา ๕๓
ภายหลังประกาศผลการเลือกตั้ง และผู้นั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง
ให้คณะกรรมการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

^๖ มาตรา ๕๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๖๖

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง หากผู้สมัครผู้นั้นรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งแล้วปกปิดหรือไม่แจ้งข้อความจริงนั้น ให้ถือว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นมีได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมและให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น^๗

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้พิจารณาแล้ว หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ถูกร้องมีการผิดตามที่ถูกร้อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้นั้นหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย

มาตรา ๕๕ พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัคร หากผู้แทนพรรคการเมือง ประสงค์จะส่งผู้แทนไปประจำอยู่ ณ ที่เลือกตั้งเพื่อ ประจํา สังกัดการณ์การออกเสียงลงคะแนนและการนับคะแนน ณ ที่เลือกตั้ง ให้ยื่นหนังสือแต่งตั้งผู้แทนของตนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า สิบห้าวัน ทั้งนี้ ให้แต่งตั้งได้ที่เลือกตั้งละหนึ่งคน

ผู้แทนพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่ง ต้องอยู่ในที่ซึ่งจัดไว้ ณ ที่เลือกตั้งซึ่งสามารถมองเห็นการปฏิบัติงานได้ และต้องปฏิบัติตามที่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งกำหนด

ในกรณีที่มีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนความในวรรคสอง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมีคำสั่ง

^๗ มาตรา ๕๔ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

ให้ผู้แทนพรรคการเมืองนั้นออกไปจากที่เลือกตั้ง และให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำหน่วยเลือกตั้งดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามคำสั่ง

การปฏิบัติงานของผู้แทนพรรคการเมืองให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ส่วนที่ ๓ การสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ

หลักเกณฑ์ในการ
จัดทำบัญชีรายชื่อ

มาตรา ๕๖ พรรคการเมืองใดส่งผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแล้ว ให้มีสิทธิส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อได้พรรคละหนึ่งบัญชี มีจำนวนไม่เกินหนึ่งร้อยรายชื่อตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินการสรรหาผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อตามวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

(๒) พรรคการเมืองจะเสนอรายชื่อบุคคลใดต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากบุคคลนั้น และบุคคลดังกล่าวต้องเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่จะเสนอรายชื่อเพียงพรรคเดียว

(๓) ให้จัดทำบัญชีรายชื่อตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด โดยจัดเรียงลำดับรายชื่อผู้สมัคร ตามลำดับหมายเลข

(๔) รายชื่อในบัญชีผู้สมัครของพรรคการเมือง ต้องไม่ซ้ำกับพรรคการเมืองอื่นและไม่ซ้ำกับรายชื่อผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง^๔

การจัดทำบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่งต้องให้สมาชิกของพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วย โดยต้องคำนึงถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่าง ๆ และความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง ทั้งนี้ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

มาตรา ๕๗ การสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ การยื่นบัญชีรายชื่อ ให้พรรคการเมืองยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครที่พรรคการเมือง จัดทำขึ้นตามมาตรา ๕๖ ต่อคณะกรรมการก่อนปิดการรับสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ตามวิธีการและสถานที่ที่คณะกรรมการกำหนด กรณีมีเหตุจำเป็นอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้คณะกรรมการอาจ เปลี่ยนวิธีการหรือสถานที่รับสมัครก็ได้

ในการยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครตามวรรคหนึ่ง เอกสารหลักฐานใน ต้องยื่นพร้อมเอกสารและหลักฐานดังต่อไปนี้ การยื่นบัญชีรายชื่อ

(๑) หนังสือยินยอมของผู้สมัคร

^๔ มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

(๒) หนังสือรับรองของพรรคการเมืองว่าได้ดำเนินการถูกต้องครบถ้วนตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองแล้ว

(๓) หลักฐานแสดงการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นเวลาดำเนินการสามปีนับถึงปีที่สมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัคร เว้นแต่เป็นผู้ไม่ได้เสียภาษีเงินได้ ให้ทำหนังสือยืนยันการไม่ได้เสียภาษีพร้อมทั้งสาเหตุแห่งการไม่ได้เสียภาษี

(๔) เงินค่าธรรมเนียมการสมัครคนละหนึ่งหมื่นบาท

(๕) เอกสารและหลักฐานอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนดเท่าที่จำเป็นต่อการดำเนินการเลือกตั้ง

ให้สำนักงานจัดทำข้อมูลหลักฐานตาม (๓) และเปิดเผยให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

ในกรณีพรรคการเมืองใดยื่นเอกสารและหลักฐานการสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรายใดไม่ถูกต้องครบถ้วน ให้คณะกรรมการมีอำนาจไม่รับสมัครรับเลือกตั้งผู้สมัครรายนั้นได้ และให้สำนักงานแจ้งเหตุผลให้พรรคการเมืองทราบ ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการกำหนด

ให้นำความในมาตรา ๔๘ มาใช้บังคับแก่การให้หมายเลขประจำตัวสำหรับผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อด้วยโดยอนุโลม^๙

^๙ มาตรา ๕๗ วรรคห้า เพิ่มโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

มาตรา ๕๘ เมื่อคณะกรรมการรับสมัครผู้สมัคร ประกาศรายชื่อแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใดแล้วให้ประกาศรายชื่อ ผู้สมัครผู้สมัครภายในเจ็ดวันนับแต่วันปิดรับสมัครไว้โดยเปิดเผย ณ ที่เลือกตั้งหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่เลือกตั้ง หรือสถานที่อื่นที่เห็นสมควร และให้นำความในมาตรา ๔๖ วรรคสาม และมาตรา ๔๗ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๕๙ กรณีที่คณะกรรมการไม่รับสมัคร กรณีคณะกรรมการบุคคลใดหรือไม่ประกาศรายชื่อบุคคลใดเป็นผู้สมัครตาม ไม่รับสมัครหรือไม่ประกาศรายชื่อ
มาตรา ๕๘ ให้บุคคลนั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาภายใน ไม่ประกาศรายชื่อผู้สมัครเจ็ดวันนับแต่วันที่ ไม่รับสมัครหรือวันที่ประกาศรายชื่อผู้สมัคร แล้วแต่กรณี และให้นำความในมาตรา ๔๙ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๖๐ ให้นำความในมาตรา ๕๑ มาใช้บังคับแก่กรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือผู้สมัครผู้ใดเห็นว่าผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อที่คณะกรรมการประกาศตาม
มาตรา ๕๘ ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๖๑ ก่อนวันเลือกตั้ง หากคณะกรรมการ กรณีผู้สมัครเห็นว่าผู้สมัครของพรรคการเมืองใดไม่มีสิทธิสมัครรับ ขาดคุณสมบัติหรือเลือกตั้งเนื่องจากขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ มีลักษณะต้องห้ามใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาให้ถอนชื่อผู้นั้นออกจากประกาศรายชื่อผู้สมัคร และให้นำความใน
มาตรา ๕๒ วรรคสองมาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๔

ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งและวิธีการหาเสียง

ค่าใช้จ่ายในการ
เลือกตั้ง

มาตรา ๖๒^{๑๐} ให้คณะกรรมการประกาศ

กำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

(๑) จำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของ
ผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่จะใช้จ่ายในการเลือกตั้ง

(๒) จำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของ
พรรคการเมืองที่จะใช้จ่ายในการเลือกตั้ง ในกรณีที่ผู้สมัคร
แบบบัญชีรายชื่อผู้ใดของพรรคการเมืองได้ใช้จ่ายไปเพื่อ
การเลือกตั้งเป็นจำนวนเท่าใด ให้นับรวมเป็นค่าใช้จ่ายของ
พรรคการเมืองด้วย

ในการกำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง
ตาม (๒) จะกำหนดโดยใช้จำนวนสมาชิกของ
พรรคการเมืองที่ส่งสมัครรับเลือกตั้งเป็นรายบุคคลมาเป็น
ฐานในการคำนวณได้ โดยให้คณะกรรมการหารือกับ
หัวหน้าพรรคการเมือง และให้มีการทบทวนการกำหนด
จำนวนเงินดังกล่าว ให้สอดคล้องกับความจำเป็นและ
สภาวะทางเศรษฐกิจอย่างน้อยทุกสี่ปี

^{๑๐} มาตรา ๖๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๖๖

มาตรา ๖๓ ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง ใช้จ่ายในการเลือกตั้งเกินจำนวนค่าใช้จ่ายที่กำหนดตาม มาตรา ๖๒ ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้รวมถึงบรรดาเงิน หรือทรัพย์สินอื่นใดที่บุคคลใด ๆ จ่ายหรือรับว่าจะจ่ายแทน หรือนำมาทำให้ใช้โดยไม่คิดค่าตอบแทนเพื่อประโยชน์ในการ หาเสียงเลือกตั้งโดยผู้สมัครหรือพรรคการเมืองนั้นยินยอม หรือไม่คัดค้าน ในกรณีที่นำทรัพย์สินมาให้ใช้ ให้คำนวณ ตามอัตราค่าเช่าหรือค่าตอบแทนตามปกติในท้องที่นั้น ๆ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงค่าใช้จ่ายที่คณะกรรมการจัดให้แก่ผู้สมัคร ทุกคนและพรรคการเมืองทุกพรรคอย่างเท่าเทียมกัน

มาตรา ๖๔ ในการคำนวณค่าใช้จ่ายของ ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองสำหรับการเลือกตั้งแต่ละครั้ง ให้คำนวณตามค่าใช้จ่ายที่ใช้จ่ายจริงในการเลือกตั้ง ในระหว่างระยะเวลาดังต่อไปนี้

การคำนวณ
ค่าใช้จ่ายของ
ผู้สมัครหรือ
พรรคการเมือง
สำหรับการเลือกตั้ง

(๑) ในกรณีที่เป็น การเลือกตั้งทั่วไปอันเนื่องมา จากการครบอายุของสภาผู้แทนราษฎร ให้คำนวณค่าใช้จ่าย ที่ใช้จ่ายไปตั้งแต่หนึ่งร้อยแปดสิบวันก่อนวันที่ คณะกรรมการประกาศให้มีการเลือกตั้ง จนถึงวันเลือกตั้ง

(๒) ในกรณีที่เป็น การเลือกตั้งทั่วไปอันเนื่องมา จากการยุบสภา หรือการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างให้ คำนวณค่าใช้จ่ายที่ใช้จ่ายไปตั้งแต่วันที่ยุบสภาหรือวันที่ ตำแหน่งว่างลง แล้วแต่กรณี จนถึงวันเลือกตั้ง

ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการหรือการจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม คณะกรรมการจะขยายระยะเวลาตามวรรคหนึ่งออกไปก็ได้

ให้คณะกรรมการประกาศประเภทของค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งไว้เป็นตัวอย่างให้ผู้สมัครพรรคการเมืองและประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ประกาศดังกล่าวให้มีการปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน

การใช้จ่ายเกี่ยวกับ
การเลือกตั้ง

มาตรา ๖๕ เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตาม
มาตรา ๖๔ แล้ว พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งใน
พรรคการเมือง และสมาชิกพรรคการเมืองซึ่งเป็นสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใด ให้
เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงิน
ได้แก่บุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคล ให้ถือว่าเป็นการ
ใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามมาตรา ๖๓ โดยให้นำไป
รวมคำนวณเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของพรรคการเมืองนั้น
ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งต่อไป

การกระทำตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการกระทำ
ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งกระทำภายในเขตเลือกตั้ง
ของตน ให้ถือว่าเป็นการใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งตาม
มาตรา ๖๔ โดยให้นำไปรวมคำนวณเป็นค่าใช้จ่ายของ
ผู้นั้นในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งต่อไป

ความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมิให้ใช้บังคับแก่การให้ตามปกติประเพณี หรือเมื่อมีเหตุอันสมควร ทั้งนี้ ตามจำนวน หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๖๖ ในกรณีที่ความปรากฏต่อคณะกรรมการว่ามีผู้ใดกระทำการตามมาตรา ๖๕ ให้คณะกรรมการสั่งให้เลขาธิการบันทึกไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของพรรคการเมืองหรือของผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๖๕ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งต่อไป แล้วแจ้งให้พรรคการเมืองหรือบุคคลดังกล่าวทราบ พรรคการเมืองหรือบุคคลดังกล่าวที่ไม่เห็นด้วยให้มีสิทธิยื่นคัดค้านตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๖๗ ภายในกำหนดเก้าสิบวันนับจาก การยื่นบัญชีวันเลือกตั้ง ผู้สมัครแต่ละคนและหัวหน้าพรรคการเมือง รายรับและรายจ่ายที่ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อ ต้องยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายต่อคณะกรรมการ ตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ได้จ่ายไปแล้ว และที่ยังค้างชำระรวมทั้งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องครบถ้วนตามความเป็นจริง และผู้สมัครหรือหัวหน้าพรรคการเมือง แล้วแต่กรณีต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องครบถ้วนของบัญชีรายรับและรายจ่าย

ให้คณะกรรมการเปิดเผยรายงานสรุปรายรับและรายจ่ายของผู้สมัครแต่ละคนและพรรคการเมืองแต่ละพรรคโดยประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

ให้คณะกรรมการดำเนินการให้มีการตรวจสอบรายการค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่งตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่ความปรากฏต่อคณะกรรมการหรือมีการคัดค้านว่าผู้สมัครผู้ใดหรือพรรคการเมืองใดใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งเกินจำนวนค่าใช้จ่ายที่คณะกรรมการกำหนด หรือปรากฏว่าบัญชีรายรับและรายจ่ายไม่ถูกต้องครบถ้วนตามความเป็นจริง ให้คณะกรรมการดำเนินการให้มีการสืบสวนหรือไต่สวนและวินิจฉัยเพื่อดำเนินการต่อไปโดยเร็ว และให้เก็บรักษาบัญชีรายรับและรายจ่าย เอกสารและหลักฐานดังกล่าวไว้จนกว่าคณะกรรมการจะดำเนินการแล้วเสร็จ

ระยะเวลาในการ
หาเสียงเลือกตั้ง

มาตรา ๖๘ เพื่อประโยชน์แห่งความเที่ยงธรรม และความเป็นระเบียบเรียบร้อย ให้คณะกรรมการกำหนดวิธีการหาเสียงเลือกตั้งให้ผู้สมัครและพรรคการเมืองต้องปฏิบัติ วิธีการหาเสียงเลือกตั้งดังกล่าวให้มีผลภายในกำหนดเวลา ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็น การเลือกตั้งทั่วไปอันเนื่องมาจากการครบอายุของสภาผู้แทนราษฎร ให้กระทำได้ตั้งแต่

หนึ่งร้อยแปดสิบวันก่อนวันครบอายุ จนถึงวันก่อนวันเลือกตั้ง

(๒) ในกรณีที่เป็น การเลือกตั้งทั่วไปอันเนื่องมาจากการยุบสภา หรือการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างให้กระทำได้ตั้งแต่วันที่ยุบสภาหรือวันที่ตำแหน่งว่างลง แล้วแต่กรณี จนถึงวันก่อนวันเลือกตั้ง

(๓) ในกรณีมีการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ให้กระทำได้ตั้งแต่วันที่คำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่จนถึงวันก่อนวันเลือกตั้ง

(๔) ในกรณีมีการสั่งให้มีการออกเสียงลงคะแนนใหม่ ผู้ใดจะหาเสียงเลือกตั้งมิได้ เว้นแต่คณะกรรมการจะมีมติเป็นอย่างอื่นโดยคำนึงถึงความสุจริตและเที่ยงธรรม

มาตรา ๖๙ ห้ามผู้สมัคร พรรคการเมือง ขอร้องในการ หรือผู้ใดโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งทางวิทยุกระจายเสียง หาเสียงเลือกตั้ง หรือวิทยุโทรทัศน์ เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามที่ได้รับ การสนับสนุนตามมาตรา ๘๑

มาตรา ๗๐ การหาเสียงเลือกตั้งจะกระทำโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด แต่ห้ามมิให้ผู้ใดหาเสียงเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใดนับตั้งแต่วันที่ ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนสิ้นสุดวันเลือกตั้ง

ในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการหารือกับพรรคการเมือง

และผู้ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพสื่อมวลชนทั้งสื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วย

ในกรณีที่ความปรากฏต่อคณะกรรมการว่าผู้ใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง โดยไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการ หรือฝ่าฝืนเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลภายในเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

ให้นำค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามมาตรา นี้ ไปรวมคำนวณเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครและพรรคการเมืองด้วย

มาตรา ๗๑ การหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีการอื่นใด นอกจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๙ มาตรา ๗๐ มาตรา ๘๑ และมาตรา ๘๓ คณะกรรมการจะกำหนดให้ต้องทำตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่คณะกรรมการกำหนดก็ได้ โดยคำนึงถึงความเท่าเทียม ความเสมอภาค และความเที่ยงธรรมของผู้สมัครและพรรคการเมือง

มาตรา ๗๒ การสำรวจความคิดเห็นของประชาชน โดยมีเจตนาไม่สุจริต มีลักษณะเป็นการชักนำหรือมีผลต่อการตัดสินใจในการลงคะแนนเลือกหรือลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใดจะกระทำมิได้

มาตรา ๗๓ ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อบุชใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น หรือบัญชีรายชื่อของ

พรรคการเมืองใด ให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใด หรือการชักชวน ให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือ จัดเตรียมเพื่อจะให้ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด

(๒) ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถานศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือ สถาบันอื่นใด

(๓) ทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มี มหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ

(๔) เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด

(๕) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยม ของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง^{๑๑}

ความใน (๓) มิให้ใช้บังคับแก่ผู้สมัครที่ใช้ความรู้ ความสามารถทางศิลปะของตน หาเสียงให้แก่ตนเองโดยไม่ใช้อุปกรณ์ในการแสดงมหรสพ

^{๑๑} มาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

ความผิดตาม (๑) หรือ (๒) ให้ถือว่าเป็นความผิด
มูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม
การฟอกเงิน และให้คณะกรรมการมีอำนาจส่งเรื่องให้
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการ
ตามหน้าที่และอำนาจได้

มาตรา ๗๔ การหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัคร
และพรรคการเมือง ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับแนวทางที่
กำหนดเป็นนโยบายของพรรคการเมืองตามกฎหมาย
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

ห้ามเรียกหรือรับ
ทรัพย์สินอันทำให้
การเลือกตั้งเป็นไป
โดยไม่สุจริตและ
เที่ยงธรรม

มาตรา ๗๕ ห้ามมิให้ผู้ใดหรือพรรคการเมืองใด
เรียกหรือรับทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดเพื่อลงสมัคร
หรือส่งผู้สมัคร หรือไม่ลงสมัครหรือไม่ส่งผู้สมัครอันก่อให้เกิด
ประโยชน์แก่ผู้สมัครอื่นหรือพรรคการเมืองอื่นในการ
เลือกตั้ง และทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือ
เที่ยงธรรม

ห้ามจัดยานพาหนะ
นำผู้มีสิทธิ
เลือกตั้งไปยังที่
เลือกตั้ง

มาตรา ๗๖ ห้ามมิให้ผู้สมัครผู้ใดจัดยานพาหนะ
นำผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปยังที่เลือกตั้งหรือนำกลับไปจาก
ที่เลือกตั้ง หรือจัดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปหรือกลับเพื่อการ
ออกเสียงลงคะแนน โดยไม่ต้องเสียค่าโดยสารยานพาหนะ
หรือค่าจ้างซึ่งต้องเสียตามปกติ

ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง เพื่อ
จูงใจหรือควบคุมให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปลงคะแนนเลือกหรือ
ลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด

บทบัญญัติในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่การที่หน่วยงานของรัฐจัดยานพาหนะเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๗๗ ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งมิได้มีสัญชาติไทย ขอร้องในการเข้ามีส่วนช่วยเหลือในการหาเสียงเลือกตั้ง หรือกระทำการ หาเสียงเลือกตั้งใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งโดยประการที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด ทั้งนี้ เว้นแต่การกระทำนั้นเป็นการช่วยราชการหรือเป็นการประกอบอาชีพตามปกติโดยสุจริตของผู้นั้น

มาตรา ๗๘ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ การใช้ตำแหน่งตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายกระทำการใด ๆ หน้าที่โดยมิชอบเพื่อเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง ด้วยกฎหมาย

การใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายตามวรรคหนึ่ง มิให้หมายความรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติที่พึงต้องปฏิบัติในตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น หรือการแนะนำหรือช่วยเหลือในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองโดยมิได้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ แม้ว่าการกระทำจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด

ในกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่ามีการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการหรือกรรมการที่พบเห็นมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยุติหรือระงับการ

กระทำใดที่เห็นว่าอาจเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด

ในกรณีตามวรรคสาม ให้คณะกรรมการแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีหน้าที่และอำนาจกำกับดูแลเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น สั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีพฤติการณ์อันอาจเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด พ้นจากหน้าที่เป็นการชั่วคราว หรือสั่งให้ประจำกระทรวง ทบวง กรม ศาลากลางจังหวัด หรือที่ว่าการอำเภอ ในเขตเลือกตั้งหรือนอกเขตเลือกตั้ง หรือห้ามเข้าเขตเลือกตั้งใด เขตเลือกตั้งหนึ่งได้

ข้อห้ามในการ
หาเสียงเลือกตั้ง

มาตรา ๗๙ ห้ามมิให้ผู้ใดทำการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการใดไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง นับตั้งแต่วันที่ ๑๘.๐๐ นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนสิ้นสุดวันเลือกตั้ง

ผู้ช่วยหาเสียง

มาตรา ๘๐ เพื่อให้การหาเสียงเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ให้คณะกรรมการกำหนดลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครและพรรคการเมือง ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองจะมีผู้ช่วยหาเสียงก็ได้ แต่ต้องไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการกำหนดและต้องแจ้งให้สำนักงานทราบรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ช่วยหาเสียง หน้าที่และค่าตอบแทนผู้ช่วยหาเสียง ทั้งนี้ ตามรายการและวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๘๑ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่สนับสนุนการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครและพรรคการเมือง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ในการนี้ คณะกรรมการจะขอให้หน่วยงานอื่นของรัฐเป็นผู้ดำเนินการสนับสนุนด้วยก็ได้

ในการสนับสนุนการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการอาจจัดเวทีประชุมนโยบายบริหารประเทศสำหรับพรรคการเมืองได้ด้วย

มาตรา ๘๒ ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานหรือ ลูกจ้างของสำนักงาน ผู้ตรวจการเลือกตั้ง และเจ้าพนักงาน ตำรวจซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการเลือกตั้ง ที่จะต้องตรวจสอบดูแลการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ในกรณีที่พบเห็นการกระทำใดมิได้เป็นไปตามมาตรา ๘๐ และมาตรา ๘๑ ต้องรายงานให้คณะกรรมการทราบเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไปโดยทันที

ผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการเลือกตั้ง

พนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน หรือเจ้าพนักงาน ตำรวจซึ่งมีหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ผู้ใดไม่รายงานให้คณะกรรมการทราบโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดทางวินัย และให้คณะกรรมการส่งเรื่องให้ผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัยดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจแก่ผู้นั้นโดยเร็ว และแจ้งผลให้คณะกรรมการทราบด้วย ในกรณีที่ผู้ไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง

เป็นผู้ตรวจการเลือกตั้ง ให้ถือว่าละทิ้งหน้าที่หรือไม่ยอมปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

การปิดประกาศ
หรือติดแผ่นป้าย
เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

มาตรา ๘๓ ให้ผู้สมัคร พรรคการเมือง หรือผู้ใดปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งได้เฉพาะในสถานที่ที่คณะกรรมการกำหนด และต้องมีขนาดและจำนวนไม่เกินที่คณะกรรมการกำหนดโดยการกำหนดดังกล่าวให้หารื้อกับพรรคการเมืองด้วย

หมวด ๕

การออกเสียงลงคะแนนและการนับคะแนน

ส่วนที่ ๑

การออกเสียงลงคะแนน

การออกเสียง
ลงคะแนน

มาตรา ๘๔^{๑๒} การออกเสียงลงคะแนนให้ใช้บัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบละหนึ่งใบ ซึ่งต้องมีลักษณะแตกต่างที่สามารถจำแนกออกจากกันได้อย่างชัดเจน

^{๑๒} มาตรา ๘๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

บัตรเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต้องมีช่องทำเครื่องหมายและหมายเลขไม่น้อยกว่าจำนวนผู้สมัครในเขตเลือกตั้งนั้น

บัตรเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อต้องมีช่องทำเครื่องหมายและหมายเลขของบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองและชื่อพรรคการเมืองพร้อมภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองครบทุกพรรคที่ส่งสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ

บัตรเลือกตั้งตามวรรคสองและวรรคสามต้องมีช่องทำเครื่องหมายว่าไม่เลือกผู้สมัครใดหรือบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใด แล้วแต่กรณี ด้วย

การออกเสียงลงคะแนนให้เป็นไปตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๘๕ หีบบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้งให้ หีบบัตรเลือกตั้งมีลักษณะตามที่คณะกรรมการกำหนดในการกำหนดเกี่ยวกับ และบัตรเลือกตั้งหีบบัตรเลือกตั้งต้องกำหนดให้สามารถใช้หีบบัตรเลือกตั้งเดิมได้ด้วย

มาตรา ๘๖ ในวันเลือกตั้งให้เปิดการออกเสียงลงคะแนนตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๗.๐๐ นาฬิกา ระยะเวลาในการลงคะแนน

มาตรา ๘๗ ก่อนเริ่มเปิดให้มีการออกเสียงลงคะแนน ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนับจำนวนบัตรเลือกตั้งทั้งหมดของหน่วยเลือกตั้งนั้น และปิดประกาศจำนวนบัตรเลือกตั้งไว้ในที่เปิดเผยและเมื่อถึง ก่อนการลงคะแนน และการปิดหีบบัตรเลือกตั้ง

เวลาเปิดการลงคะแนน ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเปิดหีบบัตรเลือกตั้งในที่เปิดเผยแสดงให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่ ณ ที่เลือกตั้งนั้นเห็นว่าหีบบัตรเลือกตั้งเป็นหีบเปล่า และให้ปิดหีบบัตรเลือกตั้งตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด แล้วให้ทำการบันทึกการดำเนินการดังกล่าว โดยให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสองคนซึ่งอยู่ในที่เลือกตั้งในขณะนั้นลงลายมือชื่อในบันทึกนั้นด้วย เว้นแต่ไม่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้ง

การแสดง
หลักฐานเพื่อลง
คะแนนเลือกตั้ง

มาตรา ๘๘ ในระหว่างเวลาเปิดการออกเสียงลงคะแนน ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งประสงค์จะออกเสียงลงคะแนนนำบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่าย และมีเลขประจำตัวประชาชนของผู้ถือบัตรไปแสดงตนต่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง แล้วให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมอบบัตรเลือกตั้งให้แก่ผู้นั้นเพื่อไปออกเสียงลงคะแนน

บัตรประจำตัวประชาชนแม้จะหมดอายุแล้วก็ให้สามารถใช้ในการแสดงตนตามวรรคหนึ่งได้

ขั้นตอนและวิธีการตรวจสอบการแสดงตนให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๘๙ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งใดให้ออกเสียงลงคะแนนได้ ณ ที่เลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งนั้น และให้มีสิทธิลงคะแนนได้เพียงแห่งเดียว

มาตรา ๙๐ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งได้รับการแต่งตั้ง ให้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้งอื่นที่อยู่นอกหน่วยเลือกตั้ง ที่ตนมีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งเดียวกัน สามารถออกเสียง ลงคะแนนในหน่วยเลือกตั้งที่ตนต้องปฏิบัติหน้าที่ โดย ให้ประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งบันทึกการลง คะแนนของผู้นั้นไว้ และแจ้งให้ประธานกรรมการการ เลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งทราบ ทั้งนี้ ตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๙๑^๓ การออกเสียงลงคะแนน ให้ทำ การออกเสียง เครื่องหมายกากบาทลงในช่องทำเครื่องหมายของ ลงคะแนน หมายเลขผู้สมัครหรือบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง ในบัตรเลือกตั้ง และในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งประสงค์จะ ออกเสียงลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใดหรือบัญชีรายชื่อ ของพรรคการเมืองใด ให้ทำเครื่องหมายกากบาทลงในช่อง ทำเครื่องหมาย “ไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด” หรือ “ไม่เลือกบัญชี รายชื่อของพรรคการเมืองใด”

มาตรา ๙๒ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่คน การอำนวยความสะดวกให้แก่ คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ ในการออกเสียง ลงคะแนน ให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการ คนพิการ ผู้สูงอายุ ในการออกเสียง ลงคะแนน

^๓ มาตรา ๙๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

มอบหมายจัดให้มีการอำนวยความสะดวกสำหรับการออกเสียงลงคะแนนของบุคคลดังกล่าวไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการออกเสียงลงคะแนนภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการให้ความช่วยเหลือดังกล่าวต้องให้บุคคลนั้นได้ออกเสียงลงคะแนนด้วยตนเองตามเจตนาของบุคคลนั้น เว้นแต่ลักษณะทางกายภาพทำให้คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุไม่สามารถทำเครื่องหมายลงในบัตรเลือกตั้งได้ ให้บุคคลอื่นหรือกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเป็นผู้กระทำการแทน โดยความยินยอมและเป็นไปตามเจตนาของคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุนั้น ทั้งนี้ ให้ถือเป็นการออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควร อาจกำหนดให้มีการจัดที่เลือกตั้งสำหรับคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ เป็นกรณีพิเศษ โดยจัดให้บุคคลนั้นได้ลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิเลือกตั้ง ณ สถานที่ดังกล่าว และเมื่อได้ลงทะเบียนแล้ว ให้หมดสิทธิเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

การอำนวยความสะดวกตามวรรคหนึ่ง การจัดที่เลือกตั้งและการลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด การลงทะเบียนดังกล่าวให้เป็นไปตามวิธีการที่

คณะกรรมการกำหนด ซึ่งต้องคำนึงถึงความสะดวกของผู้ลงทะเบียนด้วย

มาตรา ๙๓^{๑๔} ภายใต้บังคับมาตรา ๙๒ เมื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำเครื่องหมายกากบาทลงในบัตรเลือกตั้งแล้ว ลงคะแนน ให้พับบัตรเลือกตั้งเพื่อมิให้ผู้อื่นทราบว่าลงคะแนนอย่างไร แล้วให้นำบัตรเลือกตั้งนั้นใส่ลงในหีบบัตรเลือกตั้งด้วยตนเองต่อหน้ากรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

มาตรา ๙๔ ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งรู้อยู่แล้วว่าตนเป็น ผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนใน หน่วยเลือกตั้งนั้น พยายามออกเสียงลงคะแนนหรือ ออกเสียงลงคะแนน โดยแสดงบัตรประจำตัวประชาชน หรือหลักฐานอื่นที่มีได้มีไว้สำหรับตนหรือที่ปลอมแปลงขึ้น ต่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเพื่อออกเสียงลงคะแนน

มาตรา ๙๕ ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดใช้ บัตรอื่นที่มีใช้บัตรเลือกตั้งที่ได้รับจากเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งซึ่งมีอำนาจเพื่อออกเสียงลงคะแนน

ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดนำบัตรเลือกตั้งออกไปจากที่เลือกตั้ง

มาตรา ๙๖ ห้ามมิให้ผู้ใดจงใจทำเครื่องหมาย เพื่อเป็นที่สังเกตโดยวิธีใดไว้ที่บัตรเลือกตั้ง

^{๑๔} มาตรา ๙๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

มาตรา ๙๗ ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใดถ่ายภาพบัตรเลือกตั้งที่ตนได้ลงคะแนนเลือกตั้งแล้ว

มาตรา ๙๘ ห้ามมิให้ผู้ใดนำบัตรเลือกตั้งใส่ในหีบบัตรเลือกตั้งโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายหรือกระทำการใดในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อแสดงว่ามีผู้มาแสดงตนเพื่อออกเสียงลงคะแนนโดยผิดไปจากความจริง หรือกระทำการใดอันเป็นเหตุให้มีบัตรเลือกตั้งเพิ่มขึ้นจากความจริง

มาตรา ๙๙^{๑๕} ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งนำบัตรเลือกตั้งที่ออกเสียงลงคะแนนแล้วแสดงต่อผู้อื่นเพื่อให้ผู้อื่นทราบว่าตนได้ลงคะแนนอย่างไร

มาตรา ๑๐๐ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการใดโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถใช้สิทธิได้ หรือขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไป ณ ที่เลือกตั้ง หรือมิให้ไปถึง ณ ที่ดังกล่าวภายในกำหนดเวลาที่จะออกเสียงลงคะแนนได้

มาตรา ๑๐๑ ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น เพื่อลงคะแนนหรืองดเว้นไม่ลงคะแนน

^{๑๕} มาตรา ๙๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

มาตรา ๑๐๒ ในกรณีที่การออกเสียงลงคะแนน กรณีที่หน่วยเลือกตั้ง
 ในหน่วยเลือกตั้งแห่งใด ไม่สามารถกระทำได้นี้เนื่องจาก ไม่สามารถ
 เกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็น ลงคะแนนได้
 อย่างอื่น ถ้าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นก่อนวันเลือกตั้ง ให้คณะ
 กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกำหนดที่เลือกตั้งใหม่
 ที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถไปลงคะแนนเลือกตั้งได้โดย
 สะดวก แต่ถ้าไม่อาจกำหนดที่เลือกตั้งใหม่ได้ ให้ประกาศ
 ยกเลิกคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้น แล้วรายงานต่อ
 คณะกรรมการโดยเร็ว

ในกรณีที่เหตุตามวรรคหนึ่งเกิดขึ้นในวันเลือกตั้ง
 ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือคณะ
 กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งประกาศยกเลิกคะแนนใน
 หน่วยเลือกตั้งนั้น แล้วรายงานต่อคณะกรรมการโดยเร็ว

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้
 เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

เมื่อได้รับรายงานตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง
 แล้ว ให้คณะกรรมการพิจารณาและกำหนดวันลงคะแนนใหม่
 ในหน่วยเลือกตั้งนั้นหรือมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นเพื่อประโยชน์
 แห่งความสุจริตและเที่ยงธรรมในการเลือกตั้งโดยเร็ว

มาตรา ๑๐๓ เมื่อถึงกำหนดเวลาปิดการออกเสียง การปิด
 ลงคะแนนแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง การออกเสียง
 ประกาศปิดการออกเสียงลงคะแนน และงดจ่ายบัตรเลือกตั้ง ลงคะแนนเลือกตั้ง
 แล้วให้ทำเครื่องหมายในบัตรเลือกตั้งที่เหลืออยู่ให้เป็นบัตร

เลือกตั้งที่ไฉลงคะแนนไม่ได้ แต่ในกรณีที่ยังมีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งประสงค์จะออกเสียงลงคะแนนได้มาปรากฏตัวอยู่ในที่เลือกตั้งเพื่อใช้สิทธิเลือกตั้งแล้วก่อนเวลาปิดการออกเสียงลงคะแนนแต่ยังไม่ได้แสดงตนหรือรับบัตรเลือกตั้งให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งอนุญาตให้บุคคลเหล่านั้นแสดงตนและมอบบัตรเลือกตั้งเพื่อใช้สิทธิเลือกตั้งได้ และเมื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งปิดช่องใส่บัตรเลือกตั้งของหีบบัตรเลือกตั้ง และจัดทำรายการเกี่ยวกับจำนวนบัตรเลือกตั้งทั้งหมด จำนวนผู้มาแสดงตนและรับบัตรเลือกตั้ง และจำนวนบัตรเลือกตั้งที่เหลือ แล้วประกาศให้ประชาชนที่อยู่ ณ ที่เลือกตั้ง ได้ทราบ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อห้ามเกี่ยวกับ
หีบบัตรเลือกตั้ง

มาตรา ๑๐๔ ตั้งแต่เวลาที่ได้เปิดและปิดหีบบัตรเลือกตั้งที่ตั้งไว้เพื่อการออกเสียงลงคะแนนหรือภายหลังที่ได้ปิดหีบบัตรเลือกตั้งนั้นเพื่อรักษาไว้เมื่อการเลือกตั้งได้เสร็จสิ้นแล้วห้ามมิให้ผู้ใดเปิด ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เปลี่ยนสภาพ หรือทำให้ไร้ประโยชน์ หรือนำไปซึ่งหีบบัตรเลือกตั้ง หรือบัตรเลือกตั้ง หรือเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งที่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้จัดทำโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย

ส่วนที่ ๒

การออกเสียงลงคะแนนก่อนวันเลือกตั้ง

มาตรา ๑๐๕ การจัดให้มีการออกเสียงลง การออกเสียง
คะแนนก่อนวันเลือกตั้ง นอกจากที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะ ลงคะแนนก่อน
ในส่วนนี้แล้ว ให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ วันเลือกตั้ง
ประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๑๐๖ ผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขต
เลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่า
เก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง ให้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน
ในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านติดต่อกัน
ครั้งสุดท้ายเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน

บุคคลตามวรรคหนึ่ง หากประสงค์จะใช้สิทธิ
เลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้ง ให้ยื่นขอลง
ทะเบียนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
ภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนดและให้นำความ
ในมาตรา ๑๐๗ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ มาใช้
บังคับด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๐๗ ในการเลือกตั้งทั่วไป ผู้มีสิทธิ การลงทะเบียน
เลือกตั้งซึ่งได้รับคำสั่งจากทางราชการ ให้ไปปฏิบัติหน้าที่ ขอใช้สิทธิเลือกตั้ง
นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ก่อนวันเลือกตั้ง
ซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน
ประสงค์จะใช้สิทธิเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง

หรือนอกเขตเลือกตั้งแล้วแต่กรณี ให้ยื่นขอลงทะเบียนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

การยื่นขอลงทะเบียนตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการขอใช้สิทธิเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง ให้ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง ถ้าเป็นการขอใช้สิทธิเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง จะยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้งหรือที่ตนประสงค์จะขอใช้สิทธิเลือกตั้งก็ได้ หรือคณะกรรมการจะกำหนดให้ลงทะเบียนผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดก็ได้

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้ตรวจสอบการมีสิทธิเลือกตั้งของผู้ลงทะเบียนตามวรรคหนึ่งแล้ว ถ้าเห็นว่าถูกต้อง ให้ทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ประสงค์จะออกเสียงลงคะแนนก่อนวันเลือกตั้งที่ได้ลงทะเบียนไว้แล้ว และประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปถึงจำนวนผู้ขอใช้สิทธิเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งนั้น และกำหนดที่เลือกตั้งกลางที่ผู้จะไปใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนน และแจ้งให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ผู้นั้นมีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งทราบ และหมายเหตุสถานที่ที่ผู้จะไปใช้สิทธิเลือกตั้งในเอกสารที่เกี่ยวข้อง เมื่อคณะ

กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งลงทะเบียนผู้ใดแล้ว ให้ผู้นั้นหมดสิทธิที่จะใช้สิทธิเลือกตั้ง ณ หน่วยเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิอยู่เดิม สำหรับการเลือกตั้งครั้งนั้น

การขอใช้สิทธิเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง สถานที่และจำนวนที่เลือกตั้งกลาง วันที่กำหนดให้มาใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนน การออกเสียงลงคะแนน และการนับคะแนน การส่งบัตรเลือกตั้ง และการดำเนินการอื่นที่จำเป็นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ วันที่กำหนดให้มาใช้สิทธิต้องเป็นวันเดียวกันทุกแห่งและจะกำหนดให้ลงคะแนนเกินหนึ่งวันมิได้

ความในมาตรานี้ให้ใช้บังคับแก่บุคคลที่มีหลักฐานแสดงว่าในวันเลือกตั้งตนมีหน้าที่จะต้องไปปฏิบัติหน้าที่ ณ ที่อื่นใดนอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง จนไม่สามารถใช้สิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้งได้ด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๐๘ ผู้ใดลงทะเบียนตามมาตรา ๑๐๗ และได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งแล้ว แต่มิได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งใหม่ ให้ถือว่าการลงทะเบียนนั้นเป็นการแจ้งเหตุอันสมควรและไม่ถูกจำกัดสิทธิตามมาตรา ๓๕

มาตรา ๑๐๙ ในการเลือกตั้งทั่วไปอันมิใช่เป็น การใช้สิทธิ การเลือกตั้งใหม่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร ลงคะแนนเลือกตั้ง
 อาณาจักรจะขอลงทะเบียนเพื่อใช้สิทธิเลือกตั้งเฉพาะใน นอกราชอาณาจักร
 ครั้งนั้น ณ ประเทศที่ตนมีถิ่นที่อยู่ก็ได้

เมื่อได้ลงทะเบียนตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใช้สิทธิเลือกตั้งได้ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๑๐ และมาตรา ๑๑๑

ให้นำความในมาตรา ๑๐๗ วรรคสี่ และมาตรา ๑๐๘ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม เว้นแต่ในส่วนที่เกี่ยวกับวันที่กำหนดให้มาใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนน คณะกรรมการจะกำหนดให้แตกต่างกันในแต่ละประเทศ ตามที่เห็นสมควรก็ได้

วิธีการ
ลงคะแนนเลือกตั้ง
นอกราชอาณาจักร

มาตรา ๑๑๐ ในกรณีที่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิเลือกตั้งในประเทศใด ให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายจัดให้มีการออกเสียงลงคะแนนในประเทศนั้น โดยอาจจัดให้มีสถานที่ลงคะแนน หรือให้มีการออกเสียงลงคะแนนทางไปรษณีย์ หรือโดยวิธีอื่นใดที่มีใช่เป็นการจัดให้มีสถานที่ออกเสียงลงคะแนนก็ได้ ทั้งนี้ ให้พิจารณาตามความเหมาะสมของประเทศนั้น และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๑๑ เมื่อขอใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๙ แล้ว ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้น หมดสิทธิออกเสียงลงคะแนนในหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งนั้น

กกต. ประกาศ
จำนวนผู้ขอใช้สิทธิ
เลือกตั้ง
นอกราชอาณาจักร

มาตรา ๑๑๒ ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามวัน ให้คณะกรรมการประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการ

ทั่วไปถึงจำนวนผู้ลงทะเบียนขอใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรแยกตามประเทศ

มาตรา ๑๑๓ ในการออกเสียงลงคะแนนตาม การนับคะแนน ส่วนนี้ เมื่อได้ดำเนินการลงคะแนนเสร็จสิ้นแล้ว คณะกรรมการอาจจัดให้มีการดำเนินการล่วงหน้าเพื่อนำบัตรเลือกตั้งมานับรวมในวันเลือกตั้งได้ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นเฉพาะท้องถิ่น คณะกรรมการจะกำหนดเป็นอย่างอื่นก็ได้

ในการออกเสียงลงคะแนนนอกราชอาณาจักร คณะกรรมการโดยความเห็นชอบของกระทรวงการต่างประเทศ จะกำหนดให้มีการนับคะแนนนอกราชอาณาจักรก็ได้ หากจะเป็นการสะดวก รวดเร็วและมีค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่า การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด หลักเกณฑ์ดังกล่าวจะ กำหนดให้แตกต่างไปจากมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ตามความจำเป็นและเหมาะสมก็ได้^{๖๖}

มาตรา ๑๑๔ ในกรณีที่มีหลักฐานอันควรเชื่อ ว่าการออกเสียงลงคะแนนก่อนวันเลือกตั้งหรือการออกเสียงลงคะแนนนอกราชอาณาจักรที่ใด มิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือมีการส่งบัตรเลือกตั้งมาถึงสถานที่

กรณีการออกเสียงลงคะแนนก่อนวันเลือกตั้งหรือนอกราชอาณาจักรที่ไม่สุจริตเที่ยงธรรม

^{๖๖} มาตรา ๑๑๓ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

นับคะแนนของเขตเลือกตั้งใดหลังจากเริ่มนับคะแนนแล้ว หรือหีบห่อที่ส่งบัตรเลือกตั้งมีลักษณะถูกเปิดมาก่อน โดยมีเหตุอันสมควรเชื่อได้ว่าเกิดจากการกระทำที่ไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรมหรือมีบัตรเลือกตั้งจากที่ใดสูญหาย ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งมิให้นับคะแนนนั้นโดยให้ถือว่าเป็นบัตรเสีย

ในกรณีที่มีการนับคะแนนนอกราชอาณาจักร ถ้ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการออกเสียงลงคะแนนที่ใดมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้ถือว่าการนับคะแนนนั้นเป็นโมฆะและให้ถือว่าบัตรเหล่านั้นเป็นบัตรเสีย

กรณีมีเหตุจำเป็น
เฉพาะพื้นที่

มาตรา ๑๑๕ กรณีมีเหตุจำเป็นเฉพาะพื้นที่ตาม
มาตรา ๔๗ ให้คณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดวันลงคะแนนเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๖ มาตรา ๑๐๗ และมาตรา ๑๑๐ เฉพาะในเขตเลือกตั้งนั้นใหม่ ในกรณีการเลือกตั้งตามมาตรา ๑๑๐ คณะกรรมการอาจมอบหมายให้บุคคลใดมีอำนาจประกาศกำหนดวันลงคะแนนเลือกตั้งใหม่แทนก็ได้

ในกรณีมีเหตุตามวรรคหนึ่งสองครั้งติดต่อกัน ให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายสั่งงดการออกเสียงลงคะแนนสำหรับการออกเสียงลงคะแนนก่อนวันเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งหรือนอกเขตเลือกตั้ง หรือการออกเสียงลงคะแนนนอกราชอาณาจักรในเขตเลือกตั้งนั้น ในกรณีเช่นนั้นถ้าผู้ลงทะเบียนมิได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ให้ถือว่าการลงทะเบียนนั้นเป็นการแจ้งเหตุอันสมควรและ
ไม่ถูกจำกัดสิทธิตามมาตรา ๓๕

ส่วนที่ ๓

การนับคะแนนและการรวมคะแนน

มาตรา ๑๑๖ เมื่อได้ดำเนินการตามมาตรา ๑๐๓
แล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเปิดหีบบัตร การนับคะแนน
เลือกตั้งต่อหน้าประชาชนที่อยู่ ณ ที่เลือกตั้ง แล้ว
ดำเนินการนับคะแนน

มาตรา ๑๑๗ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๒๑ การนับ
คะแนนให้กระทำ ณ ที่เลือกตั้งโดยเปิดเผยติดต่อกันจน
เสร็จสิ้น และห้ามมิให้เลื่อนหรือประวิงการนับคะแนน

การนับคะแนนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และ
วิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งต้องกำหนดให้มีการ
นับคะแนนที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำเครื่องหมายในช่องทำ
เครื่องหมาย “ไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด” หรือ “ไม่เลือกบัญชี
รายชื่อของพรรคการเมืองใด” ด้วย^{๑๗}

^{๑๗} มาตรา ๑๑๗ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

ลักษณะ **มาตรา ๑๑๘** ในการนับคะแนนหากปรากฏว่า
ของบัตรเสีย มีบัตรเสีย ให้แยกบัตรเสียออกไว้ต่างหากและห้ามมิให้นับ
บัตรเสียเป็นคะแนนไม่ว่ากรณีใด

บัตรเลือกตั้งดังต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นบัตรเสีย

(๑) บัตรปลอม

(๒) บัตรที่มีการทำเครื่องหมายเพื่อเป็นทั้ง
สังเกตหรือเขียนข้อความใด ๆ ลงในบัตรเลือกตั้งนอกจาก
เครื่องหมายในการลงคะแนน เว้นแต่เป็นการกระทำโดยชอบ
ด้วยกฎหมายของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

(๓) บัตรที่มีได้ทำเครื่องหมายลงคะแนน

(๔)^{๑๘} บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนให้แก่
ผู้สมัครเกินจำนวนหนึ่งคน หรือเลือกบัญชีรายชื่อของ
พรรคการเมืองเกินหนึ่งบัญชีรายชื่อ

(๕)^{๑๙} บัตรที่ไม่อาจทราบได้ว่าลงคะแนนให้
แก่ผู้สมัครหรือบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใดเว้นแต่
เป็นการทำเครื่องหมายในช่อง “ไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด” หรือ
“ไม่เลือกบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใด”

^{๑๘} มาตรา ๑๑๘ (๔) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

^{๑๙} มาตรา ๑๑๘ (๕) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

(๖)^{๒๐} บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครหรือบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง และทำเครื่องหมายในช่อง “ไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด” หรือ “ไม่เลือกบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใด” ด้วย

(๗) บัตรที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้เป็นบัตรเสีย

(๘) บัตรที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการกำหนดว่าเป็นบัตรเสีย

ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งสลักหลังในบัตรตามมาตรานี้ว่า “เสีย” พร้อมทั้งระบุเหตุผลว่าเป็นบัตรเสียตามความในอนุมาตราใด และลงลายมือชื่อกำกับไว้ไม่น้อยกว่าสองคน เว้นแต่เป็นกรณีตาม (๗) ให้จัดทำบันทึกเหตุแห่งการเป็นบัตรเสียไว้เป็นหลักฐานแทนการสลักหลัง

มาตรา ๑๑๙ ห้ามมิให้กรรมการประจำหน่วย ข้อห้ามในการนับ เลือกตั้งจงใจนับบัตรเลือกตั้งหรือคะแนนให้ผิดไปจาก คะแนน ความจริงหรือรวมคะแนนให้ผิดไป หรือกระทำด้วยประการใดโดยมิได้มีอำนาจกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายให้บัตรเลือกตั้งชำรุดหรือเสียหายหรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำการ

^{๒๐} มาตรา ๑๑๘ (๖) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

ด้วยประการใดแก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ หรืออ่านบัตรเลือกตั้งให้ผิดไปจากความจริง หรือทำรายงานการเลือกตั้งไม่ตรงความเป็นจริง

ประกาศผล การนับคะแนน ของหน่วยเลือกตั้ง **มาตรา ๑๒๐** เมื่อการนับคะแนน ณ ที่เลือกตั้งเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ประกาศผลการนับคะแนนของหน่วยเลือกตั้งนั้น จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ และจำนวนบัตรเลือกตั้งที่เหลือจากการออกเสียงลงคะแนน ทั้งนี้ ให้กระทำโดยเปิดเผย และรายงานผลการนับคะแนนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งโดยเร็ว

เพื่อประโยชน์แก่การแจ้งข้อมูลการเลือกตั้งต่อประชาชนให้เกิดความรวดเร็ว คณะกรรมการอาจดำเนินการให้มีการรายงานผลการนับคะแนนอย่างไม่เป็นทางการได้

การประกาศผลการนับคะแนน การรายงานผลการนับคะแนน และการรายงานผลการนับคะแนนอย่างไม่เป็นทางการ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

กรณีมีเหตุจำเป็น **มาตรา ๑๒๑** ถ้าการนับคะแนน ณ ที่เลือกตั้งไม่สามารถใดไม่สามารถกระทำได้หรือไม่สามารถนับคะแนนได้จนเสร็จสิ้น อันเนื่องจากเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่น หรือด้วยความจำเป็นตามสภาพที่อาจมีผลต่อความปลอดภัย ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งประกาศงดการนับคะแนนสำหรับ

หน่วยเลือกตั้งนั้น แล้วรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเพื่อกำหนดวัน เวลา และสถานที่นับคะแนนต่อไปโดยเร็ว และรายงานผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและคณะกรรมการทราบโดยเร็ว ในกรณีมีเหตุอันสมควรคณะกรรมการจะเปลี่ยนแปลงกำหนดวัน เวลา และสถานที่ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกำหนดไว้ก็ได้

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้รับรายงานตามวรรคหนึ่งแล้วพบว่ามีบัตรเลือกตั้งที่ได้มีการออกเสียงลงคะแนนแล้วชำรุดหรือสูญหาย ให้รายงานคณะกรรมการเพื่อพิจารณาสั่งให้มีการออกเสียงลงคะแนนใหม่ในหน่วยเลือกตั้งนั้น

การเก็บรักษาบัตรเลือกตั้ง หีบบัตรเลือกตั้ง และเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง รวมทั้งวิธีการนับคะแนนใหม่ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๒๒^{๒๑} ในกรณีที่ผลการนับคะแนน ผลการนับคะแนน
ปรากฏว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งไม่ตรงกับจำนวนบัตร จำนวนผู้มาใช้สิทธิ
เลือกตั้งที่ให้ออกเสียงลงคะแนน ให้คณะกรรมการประจำ เลือกตั้งไม่ตรงกับ
หน่วยเลือกตั้งดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง หากยังไม่ จำนวนบัตรเลือกตั้ง

^{๒๑} มาตรา ๑๒๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

ตรงกันอีกให้รายงานความไม่ถูกต้องตรงกันพร้อมเหตุผลต่อ คณะกรรมการ พร้อมทั้งแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำเขตเลือกตั้งทราบ และนำส่งหีบบัตรและอุปกรณ์แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมอบหมาย

เมื่อคณะกรรมการได้รับรายงานตามวรรคหนึ่ง แล้ว ให้สั่งให้มีการนับคะแนนใหม่หรือสั่งให้ออกเสียงลงคะแนนใหม่ในหน่วยเลือกตั้งนั้น เว้นแต่คณะกรรมการ จะมีความเห็นว่าความไม่ถูกต้องตรงกันนั้นมิได้เกิดจากการทุจริตและไม่ทำให้ผลการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น เปลี่ยนแปลงไป จะสั่งให้ยุติก็ได้

การประกาศผล
และรายงานผล
การนับคะแนน

มาตรา ๑๒๓^{๒๒} เมื่อรวบรวมผลการนับคะแนน ทุกหน่วยเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น รวมทั้งคะแนนที่ได้ จากการออกเสียงลงคะแนนก่อนวันเลือกตั้งและการลง คะแนนเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรแล้ว ให้คณะกรรมการ การเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งดำเนินการ ดังต่อไปนี้

^{๒๒} มาตรา ๑๒๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

(๑) ประกาศผลการนับคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และคะแนนที่ไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด

(๒) ประกาศผลการนับคะแนนที่แต่ละพรรคการเมืองได้รับจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อและคะแนนที่ไม่เลือกบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใด

มาตรา ๑๒๔ เมื่อคณะกรรมการได้รับรายงานผลการนับคะแนนแล้ว ถ้าปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือการนับคะแนนเป็นไปโดยไม่ถูกต้อง คณะกรรมการจะงดการประกาศผลการเลือกตั้งและจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือนับคะแนนใหม่ในหน่วยเลือกตั้งใดหน่วยเลือกตั้งหนึ่งหรือทุกหน่วยเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นก็ได้

หมวด ๖

การประกาศผลการเลือกตั้ง

มาตรา ๑๒๕ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้ผู้สมัครซึ่งได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนสูงกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง ในกรณีที่มีผู้ได้รับคะแนนสูงสุดเท่ากันหลายคน ให้ใช้วิธีการจับสลาก ซึ่งต้องกระทำต่อหน้าคณะกรรมาธิการผู้ได้รับคะแนนสูงสุดเท่ากันหลายคน

กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ตามหลักเกณฑ์
และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

การจัดให้มีการ **มาตรา ๑๒๖** เขตเลือกตั้งที่ไม่มีผู้สมัครรายใด
เลือกตั้งใหม่ ได้รับคะแนนเสียงมากกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้สมัคร
ผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งนั้น ให้
คณะกรรมการจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ ในกรณีเช่นนี้ให้
คณะกรรมการดำเนินการให้มีการรับสมัครผู้สมัครใหม่
โดยผู้สมัครเดิมทุกรายไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในการ
เลือกตั้งที่จะจัดขึ้นใหม่นั้น^{๒๓}

ในการจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ตามวรรคหนึ่ง ให้
นำความในมาตรา ๑๖ วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับด้วยโดย
อนุโลม

การประกาศผล **มาตรา ๑๒๗** ในการเลือกตั้งทั่วไป ให้คณะ
การเลือกตั้ง กรรมการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
แบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้เมื่อตรวจสอบเบื้องต้นแล้วมีเหตุ
อันควรเชื่อว่า ผลการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม
และมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของเขตเลือกตั้ง
ทั้งหมด ซึ่งคณะกรรมการต้องตรวจสอบเบื้องต้นและ
ประกาศผลการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จโดยเร็ว แต่ต้องไม่ช้า
กว่าหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง

^{๒๓} มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

ในการตรวจสอบเบื้องต้นตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการต้องรับฟังรายงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งและข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากแหล่งต่าง ๆ มาประกอบการพิจารณาด้วย

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่การประกาศผลการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างด้วยโดยอนุโลม

ในกรณีที่มีการเลือกตั้งใหม่ กำหนดเวลาการประกาศผลการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้เริ่มนับตั้งแต่วันที่มีการเลือกตั้งใหม่

มาตรา ๑๒๘^{๒๔} เมื่อคณะกรรมการได้รับรายงาน วิธีการคำนวณหาผลรวมคะแนนแบบบัญชีรายชื่อจากผู้อำนวยความสะดวกการเลือกตั้ง จำนวน ส.ส. ประจำจังหวัดแล้ว ให้ดำเนินการคำนวณสัดส่วนเพื่อหาแบบบัญชีรายชื่อ ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้รวมผลคะแนนทั้งหมดที่ทุกพรรคการเมืองได้รับจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อทั่วประเทศ

(๒)ให้นำคะแนนรวมจาก (๑)หารด้วยหนึ่งร้อย ผลลัพธ์ที่ได้ให้ถือเป็นคะแนนเฉลี่ยต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อหนึ่งคน

(๓) ในการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทน

^{๒๔} มาตรา ๑๒๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

ราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองจะได้รับ
ให้นำคะแนนรวมจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ
ที่แต่ละพรรคการเมืองได้รับ หารด้วยคะแนนเฉลี่ยตาม (๒)
ผลลัพธ์ที่ได้เฉพาะส่วนที่เป็นจำนวนเต็มคือจำนวนสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองนั้น
ได้รับ

(๔) ในกรณีที่จำนวนสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองได้รับรวมกัน
ทุกพรรคการเมืองมีจำนวนไม่ครบหนึ่งร้อยคน ให้
พรรคการเมืองที่มีผลลัพธ์ที่เป็นเศษโดยไม่มีจำนวนเต็ม
และพรรคการเมืองที่มีเศษหลังจากการคำนวณตาม (๓)
พรรคใดเป็นหรือมีเศษจำนวนมากที่สุดให้ได้รับจำนวน
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่ออีกหนึ่งคนเรียง
ตามลำดับ จนกว่าจะมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
แบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองทั้งหมดได้รับรวมกัน
ครบจำนวนหนึ่งร้อยคน

(๕) ในการดำเนินการตาม (๔) ถ้าในลำดับใดมี
เศษเท่ากันและจะทำให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
แบบบัญชีรายชื่อเกินจำนวนหนึ่งร้อยคน ให้ตัวแทนของ
พรรคการเมืองที่มีเศษเท่ากันจับสลากตามวันและเวลาที่
คณะกรรมการกำหนด เพื่อให้ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
แบบบัญชีรายชื่อครบจำนวน

ให้ถือว่าผู้สมัครตามบัญชีรายชื่อผู้สมัครของ
พรรคการเมืองตามจำนวนที่พรรคการเมืองนั้นได้รับตาม
ผลการคำนวณตามพรรคหนึ่งได้รับเลือกตั้งเรียงตามลำดับ
หมายเลขในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นจนครบ
จำนวน แต่ต้องไม่เกินจำนวนผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อเท่าที่
มีอยู่ในแต่ละบัญชีรายชื่อผู้สมัครที่พรรคการเมืองนั้นได้ส่ง
สมัคร จำนวนที่ยังขาดอยู่ให้เป็นไปตามมาตรา ๘๓ วรคสี
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา ๑๒๙^{๒๕} เมื่อคณะกรรมการดำเนินการ การประกาศ
คำนวณสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชี ผลการเลือกตั้ง
รายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๒๘ แล้ว และ
คณะกรรมการมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งนั้น
เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการประกาศ
ผลการเลือกตั้งว่าผู้สมัครผู้ใดเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็น
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้แล้วเสร็จ
โดยเร็วแต่ต้องไม่ช้ากว่าหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง

^{๒๕} มาตรา ๑๒๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

กรณีมีการ
เลือกตั้งใหม่
ในบางเขต
ก่อนประกาศผล
การเลือกตั้ง

มาตรา ๑๓๐^{๒๖} เมื่อคณะกรรมการประกาศผล
การเลือกตั้งแล้วให้นำผลการเลือกตั้งไปประกาศในราชกิจจานุ
เบกษา และเมื่อมีประธานรัฐสภาแล้ว ให้ส่งบัญชีรายชื่อ
ผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อของทุกพรรคการเมืองไปยังประธาน
รัฐสภาเพื่อทราบโดยเร็ว

มาตรา ๑๓๑^{๒๗} ยกเลิกทั้งมาตรา

หมวด ๗

การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดย สุจริตหรือเที่ยงธรรม

กรณีการเลือกตั้ง
ในเขตเลือกตั้งใด
มิได้เป็นไป
โดยสุจริต
หรือเที่ยงธรรม

มาตรา ๑๓๒ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง
ถ้ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการ
อันเป็นเหตุให้การเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือ
เที่ยงธรรม หรือมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดก่อ
ให้บุคคลอื่นกระทำ สบสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่น
กระทำการดังกล่าว หรือรู้ว่ามีกระทำความดังกล่าวแล้ว

^{๒๖} มาตรา ๑๓๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๖๖

^{๒๗} มาตรา ๑๓๑ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๖๖

ไม่ดำเนินการเพื่อระงับการกระทำนั้น หรือกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการ จนอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมให้คณะกรรมการมีคำสั่งดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่การกระทำการนั้นเป็นการกระทำเกี่ยวกับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งให้คณะกรรมการสั่งยกเลิกการเลือกตั้งและให้มีการเลือกตั้งใหม่และสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครซึ่งกระทำการเช่นนั้นทุกรายไว้เป็นการชั่วคราว เป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่คณะกรรมการมีคำสั่ง

(๒) ในกรณีที่การกระทำการนั้นเป็นการกระทำเกี่ยวกับการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อให้บัตรเลือกตั้งที่ลงคะแนนให้แก่บัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นในหน่วยเลือกตั้งนั้นเป็นบัตรเสียและให้คณะกรรมการสั่งมิให้นับเป็นคะแนนในการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้น ทั้งนี้ มิให้นำความในมาตรา ๑๑๘ วรรคสอง มาใช้บังคับแก่บัตรเสียดังกล่าว เฉพาะกรณีที่คณะกรรมการมีคำสั่งภายหลังการนับคะแนนแล้ว^{๒๔}

^{๒๔} มาตรา ๑๓๒ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

คำสั่งให้ยุบ
พรรคการเมือง
และคำสั่งเพิกถอน
สิทธิเลือกตั้ง

คำสั่งของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นที่สุด
ถ้าการกระทำของบุคคลตามวรรคหนึ่ง ปรากฏ
หลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือคณะ
กรรมการบริหารพรรคการเมืองมีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละ
ละเลยหรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้ว มิได้ยับยั้งหรือ
แก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมให้
คณะกรรมการดำเนินการเสนอคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ
เพื่อให้ยุบพรรคการเมืองนั้น ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมี
คำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง
เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหาร
พรรคการเมืองนั้นด้วย

ในกรณีที่ปรากฏต่อคณะกรรมการว่ามี
การกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนความในวรรคหนึ่ง ไม่
ว่าเป็นการกระทำของผู้ใด ถ้าเห็นว่าผู้สมัครผู้ใดหรือ
พรรคการเมืองใดจะได้รับประโยชน์จากการกระทำ
นั้น คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ผู้สมัครผู้นั้นหรือ
พรรคการเมืองนั้นระงับหรือดำเนินการใดเพื่อแก้ไขความ
ไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรมนั้นภายในเวลาที่กำหนด ในกรณีที่
ผู้สมัครผู้นั้นหรือพรรคการเมืองนั้นไม่ดำเนินการ
ตามคำสั่งของคณะกรรมการโดยไม่มีเหตุอันสมควร
ให้สันนิษฐานว่าผู้สมัครผู้นั้นเป็นผู้สนับสนุนการกระทำนั้น
หรือพรรคการเมืองนั้นมีส่วนรู้เห็นในการกระทำนั้น
เว้นแต่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองนั้นพิสูจน์ได้ว่าไม่มีส่วน
รู้เห็นในการกระทำความผิดกล่าว

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดแล้ว ให้คณะกรรมการพิจารณาดำเนินการให้มีการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้สมัครหรือคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้นั้นด้วย ในการนี้ ให้ถือว่าคณะกรรมการเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่มีคำสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๑๓๓ ภายหลังจากวันลงคะแนนเลือกตั้งแต่ก่อนวันประกาศผลการเลือกตั้ง และผู้สมัครที่ถูกระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้สมัครในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ได้คะแนนเลือกตั้งในลำดับซึ่งจะเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ให้คณะกรรมการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่เพื่อให้ได้ผู้ได้รับเลือกตั้งครบจำนวนที่จะพึงมีในเขตเลือกตั้งนั้น

ผู้ตรวจการเลือกตั้งหรือเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งผู้ใดพบเห็นการกระทำตามวรรคหนึ่ง มีหน้าที่รายงานให้คณะกรรมการหรือกรรมการทราบโดยพลัน

มาตรา ๑๓๓ เมื่อประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม แต่ไม่ได้ความชัดว่าเป็นการกระทำของผู้ได้รับเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อพิจารณา ในกรณีที่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าการเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้ศาลสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่สำหรับเขต

กรณีการเลือกตั้ง
ในเขตเลือกตั้งใด
มิได้เป็นไป
โดยสุจริต
หรือเที่ยงธรรม

เลือกตั้งนั้น และให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งจากเขตเลือกตั้งนั้นสิ้นสุดลงนับแต่
วันที่ศาลมีคำวินิจฉัย และให้คณะกรรมการดำเนินการให้
มีการเลือกตั้งใหม่โดยเร็ว และให้นำความในมาตรา ๑๓๘
วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

การแต่งตั้ง คณะกรรมการ สมควรเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวน เพื่อตรวจสอบให้เป็นไปโดยรวดเร็วและเที่ยงธรรม คณะกรรมการอาจ สำนวนการสืบสวน แต่งตั้งข้าราชการอัยการ ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ หรือผู้ซึ่งเคยเป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ดังกล่าวตามจำนวนที่เหมาะสม เป็นคณะกรรมการคณะหนึ่ง หรือหลายคณะตามความจำเป็น เพื่อช่วยคณะกรรมการ ในการดำเนินการตรวจสอบสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวน รวมทั้งรับฟังคำชี้แจงหรือพยานหลักฐานแทนคณะกรรมการได้

การแต่งตั้ง การปฏิบัติหน้าที่ ระยะเวลาใน การปฏิบัติหน้าที่ และค่าตอบแทนของคณะกรรมการตาม วรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

กรณีมีผู้กระทำการ
ทำให้การเลือกตั้ง
มิได้เป็นไป
โดยสุจริตหรือ
เที่ยงธรรม

มาตรา ๑๓๕ ในกรณีที่ปรากฏต่อคณะ
กรรมการว่าผู้ใดกระทำการใด ๆ เพื่อประโยชน์แก่ผู้สมัคร
หรือพรรคการเมืองใด อันอาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็น
ไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการมีอำนาจ
ออกคำสั่งให้ผู้นั้นระงับการกระทำหรือมีคำสั่งให้แก้ไขการ
กระทำตามเงื่อนไขและระยะเวลาที่กำหนดได้

ถ้ามีผู้แจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าพนักงานตำรวจพบเห็นการกระทำตามวรรคหนึ่งและการกระทำนั้นเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้เจ้าพนักงานตำรวจจับกุมและดำเนินคดีโดยเร็ว และแจ้งต่อคณะกรรมการเพื่อให้พิจารณาดำเนินการต่อไป

มาตรา ๑๓๖ ในกรณีที่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ใดให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ทั้งนี้ เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครผู้ใดหรือบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใด หรือให้งดเว้นลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครผู้ใดหรือบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใด หรือให้ลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใดหรือบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใด ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดเงินหรือทรัพย์สินของผู้นั้นไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง^{๒๙}

กรณีมีผู้ให้เงินหรือทรัพย์สินเพื่อจูงใจให้ลงคะแนนหรืองดเว้นลงคะแนน

ให้คณะกรรมการยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดหรือศาลแพ่งที่การยึดหรืออายัดอยู่ในเขตศาลภายในสามวันนับแต่วันยึดหรืออายัดตามวรรคหนึ่ง เมื่อศาลได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการไต่สวนฝ่ายเดียวให้แล้วเสร็จภายในห้าวัน

^{๒๙} มาตรา ๑๓๖ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

นับแต่วันที่ได้รับคำร้อง ถ้าศาลเห็นว่าเงินหรือทรัพย์สินตามคำร้องน่าจะได้ใช้หรือจะใช้เพื่อการเลือกตั้งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดเงินหรือทรัพย์สินนั้นไว้จนกว่าจะมีการประกาศผลการเลือกตั้ง

ความในมาตรานี้ไม่เป็นการตัดอำนาจของผู้ซึ่งมีฐานะเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในอันที่จะใช้อำนาจยึดหรืออายัดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

กรณีพบเห็นการ
กระทำอันเป็นเหตุ
ให้การเลือกตั้งมิได้
เป็นไปโดยสุจริต
และเที่ยงธรรม

มาตรา ๑๓๗^{๓๐} ก่อนหรือในวันเลือกตั้ง ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการที่จะดำเนินการสอดส่อง สืบสวน ใต้สวน หรือแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน เพื่อตรวจสอบให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ถ้าคณะกรรมการสืบสวนหรือใต้สวนแล้ว มีเหตุอันควรสงสัยว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือกรรมการแต่ละคนพบเห็นการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำใดอันอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้มีอำนาจสั่งระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง

^{๓๐} มาตรา ๑๓๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

หรือยกเลิกการเลือกตั้ง และสั่งให้ดำเนินการเลือกตั้งใหม่ หรือนับคะแนนใหม่สำหรับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หรือการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อที่มีเหตุอันควรสงสัย ว่ามิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมในหน่วยเลือกตั้ง บางหน่วยหรือทุกหน่วยเลือกตั้งได้ ในกรณีที่เป็น การดำเนินการของกรรมการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๓๘ เมื่อมีการดำเนินการตาม การเพิกถอนสิทธิ
มาตรา ๑๓๒ หรือภายหลังประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว สมักรับเลือกตั้ง
ถ้ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอัน หรือเพิกถอนสิทธิ
เป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง หรือรู้เห็นกับการกระทำของ เลือกตั้ง
บุคคลอื่น ให้คณะกรรมการยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่ง
ให้เพิกถอนสิทธิสมักรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
ของผู้นั้น

การพิจารณาของศาลฎีกาให้นาสำนวนการ
สืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการเป็นหลักในการ
พิจารณา และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้ศาลมี
อำนาจสั่งไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้

เมื่อศาลฎีกามีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาแล้ว
ถ้าผู้ถูกกล่าวหาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ผู้นั้น
หยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลฎีกาจะพิพากษาว่าผู้นั้นมิได้
กระทำความผิด

ในกรณีที่ศาลฎีกาพิพากษาว่าบุคคลตามวรรคหนึ่งกระทำความผิดตามที่ถูกร้อง ให้ศาลฎีกาเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น และในกรณีที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้สมาชิกภาพของผู้นั้นสิ้นสุดลงนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ และให้คณะกรรมการจัดให้มีการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง

การรับผิด
ในค่าใช้จ่ายสำหรับ
การเลือกตั้ง

มาตรา ๑๓๙ ในกรณีที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดและเป็นเหตุให้ต้องมีการเลือกตั้งใหม่ ไม่ว่าจะมีการร้องขอหรือไม่ ให้ศาลฎีกาสั่งให้ผู้นั้นรับผิดในค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งครั้งที่เป็นเหตุให้ศาลฎีกามีคำสั่งเช่นนั้นจำนวนค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้ศาลฎีกาพิจารณาจากหลักฐานการใช้จ่ายที่คณะกรรมการเสนอต่อศาล

ผู้มีสิทธิยื่นคัดค้าน
การเลือกตั้ง

เงินที่ได้รับมาตามวรรคหนึ่งให้นำส่งเข้ากองทุน
มาตรา ๑๔๐ ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัคร หรือพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีสิทธิยื่นคัดค้านต่อคณะกรรมการว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง หรือที่ตนสมัครรับเลือกตั้งหรือที่พรรคการเมืองส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้ง แล้วแต่กรณี มิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ผู้มีสิทธิยื่นคัดค้านการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งอาจยื่นคัดค้านได้ตั้งแต่วันที่คณะกรรมการประกาศกำหนดวัน

เลือกตั้งจนถึงสามสัปดาห์นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง
วันแต่

(๑) การคัดค้านเพราะเหตุตามมาตรา ๖๓ หรือ
มาตรา ๖๗ ให้ยื่นได้ตั้งแต่วันเลือกตั้งจนถึงหนึ่งร้อย
แปดสิบวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง

(๒) การคัดค้านเกี่ยวกับการนับคะแนนให้
คัดค้านในระหว่างเวลาที่ยังนับคะแนนไม่แล้วเสร็จหรือใน
กรณีคัดค้านการรวมคะแนน ให้คัดค้านก่อนประกาศผล
การนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้ง

เมื่อคณะกรรมการได้รับคำคัดค้านการเลือกตั้งให้
ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวน เพื่อหาข้อเท็จจริงโดยพยาน
และพิจารณาดำเนินการตามหมวดนี้ แล้วแต่กรณี ต่อไป
ทั้งนี้ การยื่นคำคัดค้านการเลือกตั้งและการพิจารณาให้
เป็นไปตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๘ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๑๕๑ ผู้ซึ่งรับโทษตามมาตรา ๑๕๘ การทุจริตในการ
หรือมาตรา ๑๖๖ ให้ถือว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตใน
การเลือกตั้ง

มาตรา ๑๕๒ ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างผู้ใด ผู้บังคับบัญชา
ขัดขวาง หรือหน่วงเหนี่ยว หรือไม่ให้ความสะดวกพอสมควร นายจ้างขัดขวาง
การไปใช้สิทธิ
เลือกตั้ง

ต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้ได้บังคับบัญชาหรือลูกจ้าง
แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับ
ไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กระทำการ
อันเป็นเท็จเพื่อให้
ผู้อื่นเข้าใจผิด
ว่าผู้สมัครฝ่าฝืน
พ.ร.ป.
มาตรา ๑๔๓ ผู้ใดกระทำการอันเป็นเท็จเพื่อให้
ผู้อื่นเข้าใจผิดว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ต้องระวาง
โทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท และให้
ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการเพื่อจะแก่ง
ให้ผู้สมัครนั้นถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือสิทธิสมัครรับ
เลือกตั้ง หรือเพื่อไม่ให้มีการประกาศผลการเลือกตั้ง ต้อง
ระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาท
ถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของ
ผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการแจ้งหรือ
ให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่
เจ็ดปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึง
สองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของ
ผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี

ถ้าการกระทำตามวรรคสองหรือวรรคสามเป็น
การกระทำหรือก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำสนับสุนนหรือรู้เห็นเป็นใจ
ของหัวหน้าพรรคการเมืองหรือคณะกรรมการบริหาร

พรรคการเมือง ให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการอันเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของราชอาณาจักร ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

มาตรา ๑๔๔ ผู้ใดจงใจกระทำด้วยประการใด ๆ เจตนาทำให้บัตรให้บัตรเลือกตั้งชำรุด หรือเสียหาย หรือให้เป็นบัตรเสีย เลือกตั้งเสียหาย หรือกระทำด้วยประการใด ๆ แก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดสิบปี

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี

มาตรา ๑๔๕ ผู้ใดไม่ได้เป็นเจ้าพนักงาน การมีหรือผู้ดำเนินการเลือกตั้งซึ่งมีหน้าที่และอำนาจในการเก็บรักษา ครอบครองบัตรเลือกตั้งมีหรือครอบครองไว้ซึ่งบัตรเลือกตั้งโดยไม่ชอบ เลือกตั้งโดยไม่ชอบ ไม่ว่าบัตรเลือกตั้งนั้นจะเป็นบัตรเลือกตั้งที่สำนักงานเป็น ผู้จัดให้มีขึ้นหรือไม่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปีหรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดสิบปี

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต้องระวางโทษเพิ่มขึ้นอีกกึ่งหนึ่งและให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

การเปิดเผยว่า
ผู้ใดมาหรือยังไม่ได้มาลงคะแนน
มาตรา ๑๔๖ ในระหว่างเวลาเปิดการออกเสียงลงคะแนนจนถึงเวลาปิดการออกเสียงลงคะแนน ถ้ากรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเปิดเผยให้แก่ผู้ใดทราบว่ามีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดมาลงคะแนนหรือยังไม่ได้มาลงคะแนนเพื่อเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

การจำหน่ายหรือ
จัดเลี้ยงสุราก่อน
วันเลือกตั้ง
มาตรา ๑๔๗ ผู้ใดขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุรทุกชนิด ในเขตเลือกตั้งในระหว่างเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวัน จนถึงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันเลือกตั้งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับแก่วันลงคะแนนตามมาตรา ๑๐๖ และมาตรา ๑๐๗ ด้วย

การพนันเกี่ยวกับ
ผลการเลือกตั้ง
มาตรา ๑๔๘ ผู้ใดเล่นหรือจัดให้มีการเล่นการพนันชนิดใด ๆ เกี่ยวกับผลของการเลือกตั้งต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับและให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้เล่นมีกำหนดสิบปีและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้จัดให้มีการเล่น

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครหรือหัวหน้าพรรคการเมือง แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๔๙ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๗๘ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี

มาตรา ๑๕๐ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๕๑ ผู้ใดรู้อยู่แล้วว่าตนไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้สมัครรับเลือกตั้งหรือทำหนังสือยินยอมให้พรรคการเมืองเสนอรายชื่อเพื่อสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี

ผู้ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
ฝ่าฝืนสมัครรับเลือกตั้ง

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็น
ผู้ซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้
ศาลมีคำสั่งให้ผู้นั้นคืนเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์
ตอบแทนอย่างอื่นที่ได้รับมาเนื่องจากการดำรงตำแหน่ง
ดังกล่าวให้แก่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรด้วย

มาตรา ๑๕๒ ผู้สมัครผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๓
ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่
สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอน
สิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี

การยื่นเอกสาร
อันเป็นเท็จ

มาตรา ๑๕๓ ผู้สมัครผู้ใดทำหนังสือยืนยันการ
ไม่ได้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามมาตรา ๔๕ หรือ
มาตรา ๕๗ อันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี
หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับและให้ศาลสั่ง
เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๕๔ ผู้สมัครผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๓
ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่
สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือปรับเป็นจำนวนสามเท่า
ของจำนวนเงินที่เกินค่าใช้จ่ายที่คณะกรรมการกำหนด
แล้วแต่จำนวนใดจะมากกว่ากัน หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้
ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดสิบปี

ในกรณีที่พรรคการเมืองกระทำความผิดตาม
วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึง
สองล้านบาท หรือปรับเป็นจำนวนสามเท่าของจำนวนเงิน

ที่เกินค่าใช้จ่ายที่คณะกรรมการกำหนด แล้วแต่จำนวนใดจะมากกว่ากัน

ในกรณีที่พรรคการเมืองกระทำความผิดตามวรรคสอง ถ้าหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง หรือ เภรัณยูิกของพรรคการเมืองรู้เห็นเป็นใจด้วกับการกระทำ ความผิด ต้องรับโทษและถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตาม ที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๕๕ ผู้สมัครหรือหัวหน้าพรรคการเมือง ฝ่าฝืนไม่ยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายต่อคณะกรรมการภายใน ระยะเวลาที่กำหนด หรือจงใจยื่นเอกสารหรือหลักฐาน ไม่ถูกต้องครบถ้วนตามมาตรา ๖๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน สองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับและ ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี

ถ้าบัญชีรายรับและรายจ่ายที่ยื่นตามมาตรา ๖๗ เป็นเท็จ ผู้สมัครหรือหัวหน้าพรรคการเมืองต้องระวาง โทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่น บาทถึงหนึ่งแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ของผู้นั้นมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๑๕๖ ผู้ใด

ฝ่าฝืนข้อห้าม

(๑) ฝ่าฝืนมาตรา ๖๙ มาตรา ๗๐ หรือมาตรา ๗๙ ในการหาเสียง

(๒) หาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ หรือเงื่อนไขที่คณะ กรรมการกำหนดตามมาตรา ๗๐

เลือกตั้ง

ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดเปิดเผยหรือ

เผยแพร่ผลการ

สำรวจความ

คิดเห็นเกี่ยวกับ

การลงคะแนน

มาตรา ๑๕๗ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๗๒ หรือเปิดเผย

หรือเผยแพร่ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน เกี่ยวกับการออกเสียงลงคะแนนในระหว่างเวลาเจ็ดวันก่อนวันเลือกตั้งจนถึงเวลาปิดการออกเสียงลงคะแนน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๕๘ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๗๓ (๑) หรือ

(๒) มาตรา ๗๕ มาตรา ๗๖ หรือมาตรา ๘๔ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีหรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับและให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี

ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๗๓ (๑) หรือ (๒) ให้ศาลสั่งจ่ายเงินสินบนนำจับไม่เกินกึ่งหนึ่งจากจำนวนเงินค่าปรับแก่ผู้แจ้งความนำจับ

ในกรณีที่พรรคการเมืองกระทำความผิดตามมาตรา ๗๕ หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองของพรรคการเมืองนั้นซึ่งรู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของ

หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง
ของพรรคการเมืองนั้น และให้ถือเป็นเหตุที่จะยุบ
พรรคการเมืองนั้นตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่า
ด้วยพรรคการเมือง

มาตรา ๑๕๙ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๗๓ (๓) (๔)
หรือ (๕) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือ
ปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี
และให้นำความในมาตรา ๑๕๘ วรรคสอง มาใช้บังคับด้วย

มาตรา ๑๖๐ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๗๔ หรือหาเสียง
เลือกตั้งไม่ว่าด้วยประการใดเพื่อให้ประชาชนหลงเชื่อหรือ
เข้าใจผิดว่าเป็นนโยบายของพรรคการเมืองตามมาตรา ๗๔
ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่
สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้
ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี

มาตรา ๑๖๑ ผู้ซึ่งมิได้มีสัญชาติไทยผู้ใดฝ่าฝืน
มาตรา ๗๗ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และ
ปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

มาตรา ๑๖๒ ผู้สมัคร พรรคการเมือง หรือ
ผู้ใดปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง
ไม่เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๘๓
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่ง
หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กรณีปิดประกาศ
หรือติดแผ่นป้าย
เกี่ยวกับการเลือกตั้ง
ไม่เป็นไปตามที่
กกต. กำหนด

มาตรา ๑๖๓ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๙๕ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๑๐๔ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่ง เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี

มาตรา ๑๖๔ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๙๕ วรรคสอง มาตรา ๙๖ มาตรา ๙๘ มาตรา ๑๐๐ หรือมาตรา ๑๐๑ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดสิบปี

ในกรณีที่ผู้ฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่งเป็นผู้รับหรือยอม จะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ถ้าได้แจ้งถึงการ กระทำดังกล่าวต่อคณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการ มอบหมายก่อนถูกจับกุม ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษและไม่ต้อง ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

ให้นำความในวรรคสองมาใช้บังคับแก่ผู้ฝ่าฝืน ตามวรรคหนึ่งที่คณะกรรมการเห็นสมควรกันไว้เป็นพยาน ด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๖๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๙๗ หรือมาตรา ๙๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กรรมการประจำ
หน่วยเลือกตั้ง
ฝ่าฝืน พ.ร.ป.
มาตรา ๑๖๖ กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๑๙ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึง

สิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี

มาตรา ๑๖๗ ในการสืบสวนหรือไต่สวน หาก การกันบุคคล ปรากฏว่าการให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลของ ว่าเป็นพยาน บุคคลซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้รายใดจะเป็น ประโยชน์ในการพิสูจน์การกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดคนอื่นที่เป็นตัวการสำคัญ และสามารถที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานในการวินิจฉัยการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดนั้น คณะกรรมการจะกันบุคคลนั้นไว้เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดีก็ได้

เมื่อคณะกรรมการมีมติไม่ดำเนินคดีกับบุคคลใด แล้วให้สิทธิในการดำเนินคดีอาญาเป็นอันระงับไป เว้นแต่ปรากฏในภายหลังว่าผู้ถูกกันไว้เป็นพยานได้ให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จ หรือไม่ไปเบิกความ หรือไปเบิกความแต่ไม่เป็นไปตามที่ได้ให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลไว้ ให้การกันบุคคลไว้เป็นพยานนั้นสิ้นสุดลงและคณะกรรมการอาจดำเนินการตามกฎหมายกับบุคคลนั้นต่อไปได้

มาตรการในการกันบุคคลไว้เป็นพยานตามวรรคหนึ่ง และการเพิกถอนการกันไว้เป็นพยานตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

การเพิกถอน
สิทธิเลือกตั้ง
หรือสิทธิสมัคร
รับเลือกตั้ง

มาตรา ๑๖๘ ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยมีกำหนดระยะเวลาหรือสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งให้การเพิกถอนสิทธิดังกล่าวมีผลในทันทีและเริ่มนับระยะเวลา นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษา เว้นแต่ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาจะมีคำสั่งหรือคำพิพากษาเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๖๙ ในกรณีที่ปรากฏว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เกิดขึ้นในเขตเลือกตั้งใด ให้ถือว่าผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกของตนลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การกระทำ
ความผิดตาม
พ.ร.ป. นี้
นอกพระราชอาญาจักร

มาตรา ๑๗๐ ผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ นอกพระราชอาญาจักรจะต้องรับโทษในราชอาญาจักร และการกระทำของผู้เป็นตัวการด้วยกัน ผู้สนับสนุน หรือผู้ชี้ให้กระทำความผิดนั้น แม้จะกระทำนอกพระราชอาญาจักร ให้ถือว่าตัวการผู้สนับสนุน หรือผู้ชี้ให้กระทำความผิดนั้นได้กระทำในราชอาญาจักร

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๑๗๑ ในวาระเริ่มแรก ให้ตราพระราชกฤษฎีกากำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภามีผลใช้บังคับ และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันเลือกตั้งซึ่งต้องไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยห้าสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีผลใช้บังคับ

ระยะเวลาใน
การกำหนดการ
เลือกตั้ง

มาตรา ๑๗๒ ในวาระเริ่มแรก เพื่อประโยชน์ในการนับเวลาเพื่อสมัครรับเลือกตั้ง ในกรณีที่ผู้ที่เข้าชื่อร่วมกันเพื่อขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองและได้ชำระเงินทุนประเดิมหรือค่าบำรุงพรรคการเมืองไว้แล้ว หากภายหลังนายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองนั้นให้ถือว่าผู้ที่เข้าชื่อร่วมกันนั้นเป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั้นมาตั้งแต่วันที่ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง

การนับเวลา
เพื่อสมัคร
รับเลือกตั้ง

มาตรา ๑๗๓ ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรก ภายหลังจากวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ระยะเวลาในการคำนวณค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง และวิธีการหาเสียงเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภา

การคำนวณ
ค่าใช้จ่ายและวิธีการ
หาเสียงเลือกตั้ง

ผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๖๔ และมาตรา ๖๘ ให้นับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีผลใช้บังคับจนถึงวันเลือกตั้ง

การเพิกถอน
สิทธิเลือกตั้ง

มาตรา ๑๗๔ บุคคลใดถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ถือว่าผู้นั้นถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

การสิ้นสุดของ
การเสียสิทธิ
เนื่องจากไม่ได้
ไปเลือกตั้ง

มาตรา ๑๗๕ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดเสียสิทธิเนื่องจากไม่ได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับให้การเสียสิทธิของผู้นั้นเป็นอันสิ้นสุดลงนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

การกำหนดเงิน
ค่าใช้จ่าย
ในการเลือกตั้ง
ของพรรคการเมือง
และของผู้สมัคร

มาตรา ๑๗๖ เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดประชุมหารือกับหัวหน้าพรรคการเมืองเพื่อกำหนดเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของพรรคการเมืองและของผู้สมัคร ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกภายหลังวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๗๗ พระราชบัญญัติ ประกอบ ผลการใช้บังคับ รัฐธรรมนูญนี้ไม่มีผลกระทบต่อการดำเนินคดีแพ่งต่อ พ.ร.ป. บุคคลใดที่มีความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ และเพื่อ ประโยชน์แห่งการนี้ ให้ถือว่าพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ยังมีผลใช้ บังคับอยู่

การกระทำใด ๆ อันเป็นความผิดตามพระราช บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ถ้าการกระทำนั้นยังเป็นการผิดตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้พนักงานสอบสวน พนักงาน อัยการ คณะกรรมการการเลือกตั้งและศาล มีอำนาจดำเนินการ ต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิก วุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยให้ถือว่าพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ยังมีผลใช้ บังคับอยู่

มาตรา ๑๗๘ บรรดาระเบียบ ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่

ออกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ
เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิก
วุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้มีผล
ใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือ
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมี
ระเบียบ ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือมติตามพระราช
บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ผู้รับสนองพระราชโองการ

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คือ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้การจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา
พ.ศ. ๒๕๖๑

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา
พ.ศ. ๒๕๖๑

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ
บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๑

เป็นปีที่ ๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทร
เทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า
โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีบทบัญญัติ
บางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล
ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๗ ของ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำได้โดย
อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและ
เสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

เพื่อให้การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และเป็นระเบียบเรียบร้อยอันจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ซึ่งการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑”

เริ่มใช้บังคับ

มาตรา ๒^๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ผลการบังคับใช้

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

(๒) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๕๗/๒๕๕๗ เรื่อง ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๖๘ ก วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๑ หน้า ๑ - ๓๙

บางฉบับมีผลบังคับใช้ต่อไป ลงวันที่ ๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการได้มาซึ่ง สมาชิกวุฒิสภา

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบ นิชามของคำที่ใช้ใน รัฐธรรมนูญนี้

พ.ร.ป.นี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการ การเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย คณะกรรมการการเลือกตั้ง

“กรรมกร” หมายความว่า กรรมกรการเลือกตั้ง ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการ การเลือกตั้ง และให้หมายความรวมถึงประธานกรรมกร การเลือกตั้งด้วย

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย คณะกรรมการการเลือกตั้ง

“เลขธิการ” หมายความว่า เลขธิการคณะกรรมการ การเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย คณะกรรมการการเลือกตั้ง

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า พนักงาน หรือลูกจ้างของสำนักงาน และให้หมายความรวมถึง ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือ ผู้ซึ่งคณะกรรมการ กรรมกร หรือผู้อำนวยการการเลือก แต่งตั้งหรือมอบหมายให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

“ผู้สมัคร” หมายความว่า ผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา

“วันเลือก” หมายความว่า วันที่คณะกรรมการประกาศกำหนดให้เป็นวันเลือกสมาชิกวุฒิสภาระดับอำเภอ ระดับจังหวัด หรือระดับประเทศ แล้วแต่กรณี

“ผู้อำนวยการการเลือก” หมายความว่า ผู้อำนวยการเลือกระดับอำเภอ ผู้อำนวยการการเลือกระดับจังหวัด หรือผู้อำนวยการการเลือกระดับประเทศ แล้วแต่กรณี

“สถานที่เลือก” หมายความว่า สถานที่ที่ผู้อำนวยการเลือกกำหนดให้เป็นสถานที่เลือกสมาชิกวุฒิสภาระดับอำเภอ ระดับจังหวัด หรือระดับประเทศ แล้วแต่กรณี

“จังหวัด” หมายความว่ารวมถึงกรุงเทพมหานครด้วย

“อำเภอ” หมายความว่ารวมถึงเขตด้วย

“ศาลากลางจังหวัด” หมายความว่ารวมถึงศาลาว่าการกรุงเทพมหานครด้วย

“ที่ว่าการอำเภอ” หมายความว่ารวมถึงสำนักงานเขตด้วย

“ผู้สูงอายุ” หมายความว่า ผู้มีอายุตั้งแต่หกสิบปีขึ้นไป

การแจ้ง ยื่น
ส่งหนังสือหรือ
เอกสารให้บุคคล

มาตรา ๕ ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มิได้กำหนดไว้เป็นประการอื่นการใดที่กำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้

บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้วและในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ประกาศหรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ให้ถือว่าการประกาศหรือเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว

ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดหรือมีคำสั่งเรื่องใด ถ้ามิได้กำหนดวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ ให้คณะกรรมการกำหนดโดยทำเป็นระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งแล้วแต่กรณี และถ้าระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้นใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไปให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ดำเนินการประกาศตามวรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ถ้าระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใดมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ คณะกรรมการต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนด้วย

มาตรา ๖ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการ อำนาจของ
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้คณะกรรมการ
กรรมการมีอำนาจวางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ การเลือกตั้ง
ของผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการเลือก รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์

และวิธีการอื่นใดที่จำเป็นได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งหรือที่มีได้
มีบัญญัติไว้แล้วเป็นการเฉพาะในพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญนี้

การประชุมของ
คณะกรรมการ
การเลือกตั้ง
ในกรณีเร่งด่วน

มาตรา ๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ในระหว่างเวลา
นับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภา
ใช้บังคับจนถึงวันประกาศผลการเลือกหากมีความจำเป็น
เร่งด่วนต้องมีการประชุมคณะกรรมการ ให้คณะกรรมการ
มีอำนาจประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยกรรมการแต่ละ
คนอาจอยู่ ณ สถานที่แตกต่างกันได้ และให้เลขาธิการ
ดำเนินการบันทึกเสียงและภาพเก็บไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้
ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

การพิจารณาและ
มีคำวินิจฉัยของ
ศาลฎีกา

มาตรา ๘ การพิจารณาและมีคำวินิจฉัยของ
ศาลฎีกาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้เป็น
ไปตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาโดยประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษา ซึ่งต้องกำหนดให้การพิจารณาเป็น
ไปโดยรวดเร็วและเที่ยงธรรม ในการนี้ อาจกำหนดให้
ศาลชั้นต้นที่มีเขตอำนาจเป็นผู้รับคำร้องแทนเพื่อจัดส่งให้
ศาลฎีกาวินิจฉัย หรืออาจให้ศาลชั้นต้นเป็นผู้ไต่สวนพยาน
หลักฐานหรือดำเนินการอื่นที่จำเป็นแทนศาลฎีกาก็ได้

การปฏิบัติหน้าที่ของศาลฎีกาเกี่ยวกับการเลือก
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ผู้พิพากษาซึ่ง
ร่วมประชุมใหญ่ศาลฎีกา องค์กรคณะผู้พิพากษา ตลอดจน

บุคคลซึ่งองค์คณะผู้พิพากษามอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมหรือค่าตอบแทน แล้วแต่กรณี ตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรมกำหนด

มาตรา ๙ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ผู้รักษาการตาม
รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ พ.ร.ป.ฯ นี้

หมวด ๑

ผู้สมัครและการสมัครรับเลือก

มาตรา ๑๐ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๕ วรรคสอง การสมัครรับเลือก
การแบ่งกลุ่มตามมาตรา ๑๑ เป็นไปเพื่อให้บุคคลซึ่งมี เป็น ส.ว.
คุณสมบัติตามมาตรา ๑๓ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตาม
มาตรา ๑๔ ทุกคนมีสิทธิสมัครเข้ารับเลือกเป็นสมาชิก
วุฒิสภาในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้

มาตรา ๑๑ วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวน องค์ประกอบของ
สองร้อยคนซึ่งมาจากการเลือกกันเองของบุคคลซึ่งมีความรู้ วุฒิสภา
ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ อาชีพ ลักษณะหรือ
ประโยชน์ร่วมกัน หรือทำงานหรือเคยทำงานด้านต่าง ๆ
ที่หลากหลายของสังคมในแต่ละกลุ่ม ดังต่อไปนี้

(๑) กลุ่มการบริหารราชการแผ่นดินและความ
มั่นคง อันได้แก่ผู้เคยเป็นข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือ
อื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน

(๒) กลุ่มกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม อันได้แก่ ผู้เป็นหรือเคยเป็นผู้พิพากษา ตุลาการ อัยการ ตำรวจ ผู้ประกอบวิชาชีพด้านกฎหมาย หรืออื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน

(๓) กลุ่มการศึกษา อันได้แก่ผู้เป็นหรือเคยเป็นครู อาจารย์ นักวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษา หรืออื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน

(๔) กลุ่มการสาธารณสุข อันได้แก่ผู้เป็นหรือเคยเป็นแพทย์ทุกประเภท เทคนิคการแพทย์ สาธารณสุข พยาบาล เภสัชกร หรืออื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน

(๕) กลุ่มอาชีพทำนา ปลุกพืชล้มลุก หรืออื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน

(๖) กลุ่มอาชีพทำสวน ป่าไม้ ปศุสัตว์ ประมง หรืออื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน

(๗) กลุ่มพนักงานหรือลูกจ้างของบุคคลซึ่งมิใช่ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ ผู้ใช้แรงงานหรืออื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน

(๘) กลุ่มผู้ประกอบอาชีพด้านสิ่งแวดล้อม ผังเมือง อสังหาริมทรัพย์และสาธารณูปโภค ทรัพยากรธรรมชาติ พลังงาน หรืออื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน

(๙) กลุ่มผู้ประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดย่อมตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น หรืออื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน

(๑๐) กลุ่มผู้ประกอบการอื่นนอกจากกิจการตาม (๙)

(๑๑) กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจหรืออาชีพด้านการท่องเที่ยว อันได้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมัคคุเทศก์ ผู้ประกอบการกิจการหรือพนักงานโรงแรม หรืออื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน

(๑๒) กลุ่มผู้ประกอบการอุตสาหกรรม หรืออื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน

(๑๓) กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การสื่อสาร การพัฒนานวัตกรรม หรืออื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน

(๑๔) กลุ่มสตรี

(๑๕) กลุ่มผู้สูงอายุ คนพิการหรือทุพพลภาพ กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มอัตลักษณ์อื่น หรืออื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน

(๑๖) กลุ่มศิลปะ วัฒนธรรม ดนตรี การแสดงและบันเทิง นักกีฬา หรืออื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน

(๑๗) กลุ่มประชาสังคม กลุ่มองค์กรสาธารณประโยชน์ หรืออื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน

(๑๘) กลุ่มสื่อสารมวลชน ผู้สร้างสรรค์วรรณกรรม หรืออื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน

(๑๙) กลุ่มผู้ประกอบการวิชาชีพ ผู้ประกอบอาชีพอิสระ หรืออื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน

(๒๐) กลุ่มอื่น ๆ

การมีลักษณะอื่น ๆ ในทำนองเดียวกันตามวรรคหนึ่ง
ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๓ และไม่มีลักษณะ
ต้องห้ามตามมาตรา ๑๔ ย่อมมีสิทธิสมัครในกลุ่มอื่น ๆ
ตาม (๒๐) ได้

การเลือกสมาชิก
วุฒิสภา

มาตรา ๑๒ การเลือกสมาชิกวุฒิสภาให้ตรา
เป็นพระราชกฤษฎีกา

ภายในห้าวันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาให้มี
การเลือกสมาชิกวุฒิสภาใช้บังคับ ให้คณะกรรมการ
ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเกี่ยวกับการเลือก ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดวันเลือกระดับอำเภอ ระดับจังหวัด
และระดับประเทศ

(๒) กำหนดวันรับสมัคร โดยเริ่มรับสมัคร
ไม่เกินสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือก
สมาชิกวุฒิสภาใช้บังคับ และต้องกำหนดวันรับสมัคร
ไม่น้อยกว่าห้าวันแต่ต้องไม่เกินเจ็ดวัน

วันเลือกในระดับอำเภอ ต้องไม่เกินยี่สิบวันนับแต่
วันสิ้นสุดระยะเวลารับสมัคร วันเลือกในระดับจังหวัด ต้อง
ไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันเลือกในระดับอำเภอ และวันเลือก
ในระดับประเทศ ต้องไม่เกินสิบวันนับแต่วันเลือกในระดับ
จังหวัด ทั้งนี้ ในการกำหนดวันเลือกในแต่ละระดับต้อง
กำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

มาตรา ๑๓ ผู้สมัครต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้ คุณสมบัติ

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด ของผู้สมัคร ส.ว.

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีในวันสมัครรับเลือก

(๓) มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์
หรือทำงานในด้านที่สมัครไม่น้อยกว่าสิบปี

(๔) ผู้สมัครต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง
ดังต่อไปนี้ด้วย

(ก) เป็นบุคคลซึ่งเกิดในอำเภอที่สมัครรับเลือก

(ข) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในอำเภอที่
สมัครรับเลือกมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปี
นับถึงวันสมัครรับเลือก

(ค) ทำงานอยู่ในอำเภอที่สมัครรับเลือกมา
แล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปีนับถึงวันสมัครรับ
เลือก

(ง) เคยทำงานหรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียน
บ้านอยู่ในอำเภอที่สมัครรับเลือก แล้วแต่กรณีเป็นเวลา
ติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปี

(จ) เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ใน
อำเภอที่สมัครรับเลือกเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปี
การศึกษา

ความใน (๓) ไม่ใช้บังคับแก่สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ
หรือทุพพลภาพ กลุ่มชาติพันธุ์ และกลุ่มอัตลักษณ์อื่น
ซึ่งสมัครในกลุ่มตามมาตรา ๑๑ (๑๔) และ (๑๕)

ลักษณะต้องห้าม

มาตรา ๑๔ ผู้สมัครต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม
ของผู้สมัคร ส.ว. ดังต่อไปนี้

- (๑) ติดยาเสพติดให้โทษ
- (๒) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคล
ล้มละลายทุจริต
- (๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์
หรือสื่อมวลชนใด ๆ
- (๔) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๕) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่า
คดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่
- (๖) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๗) อยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับ
เลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับ
เลือกตั้ง
- (๘) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่
โดยหมายของศาล
- (๙) เคยได้รับโทษจำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึง
สิบปีนับถึงวันเลือกในระดับอำเภอ เว้นแต่ในความผิดอัน
ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (๑๐) เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงาน
ของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่า
กระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๑๑) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล อันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวย ผิดปกติ หรือเคยต้องคำพิพากษานับถึงที่สุดให้ลงโทษ จำคุกเพราะกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๑๒) เคยต้องคำพิพากษานับถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือต่อตำแหน่งหน้าที่ ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตาม ประมวลกฎหมายอาญาความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการ กู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วย ยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือ ผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือ หรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การค้ายาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน

(๑๓) เคยต้องคำพิพากษานับถึงที่สุดว่ากระทำการ อันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง

(๑๔) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมือง

(๑๕) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ

หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเป็นเจ้าหน้าที่อื่น
ของรัฐ

(๑๖) เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรง
ตำแหน่งในองค์กรอิสระ

(๑๗) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลรัฐธรรมนูญ
วินิจฉัยว่ามีการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วย
ประการใดๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิก
วุฒิสภา หรือกรรมการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือ
ทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย

(๑๘) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลฎีกาหรือ
ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
มีคำพิพากษาว่าเป็นผู้มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ หรือ
กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติ
หน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ
หรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐาน
ทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

(๑๙) เป็นข้าราชการ

(๒๐) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
เว้นแต่ได้พ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้ว
ไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือก

(๒๑) เป็นสมาชิกพรรคการเมือง

(๒๒) เป็นหรือเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดใน
พรรคการเมือง เว้นแต่ได้พ้นจากการดำรงตำแหน่งใน

พรรคการเมืองมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือก

(๒๓) เป็นหรือเคยเป็นรัฐมนตรี เว้นแต่ได้พ้นจากการเป็นรัฐมนตรีมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือก

(๒๔) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เว้นแต่ได้พ้นจากการเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือก

(๒๕) เป็นบุพการี คู่สมรส หรือบุตรของผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาในคราวเดียวกันหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดในศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระ

(๒๖) เคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๕ ผู้ซึ่งประสงค์จะสมัครเข้ารับเลือก การสมัครเข้ารับเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องยื่นใบสมัครด้วยตนเองพร้อมด้วย เลือกเป็น ส.ว. เอกสารและหลักฐานประกอบการสมัคร และชำระค่าธรรมเนียมการสมัครจำนวนสองพันห้าร้อยบาท

ให้ผู้สมัครแต่ละคนมีสิทธิสมัครเพื่อเข้ารับเลือกในกลุ่มตามมาตรา ๑๑ ได้เพียงกลุ่มเดียวและอำเภอเดียว และเมื่อได้ยื่นใบสมัครแล้วจะถอนการสมัครมิได้

ผู้สมัครมีสิทธิสมัครในกลุ่มตามมาตรา ๑๑ (๒๐) ได้ แม้จะมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ อาชีพ ลักษณะหรือประโยชน์ร่วมกัน หรือทำงานหรือเคยทำงาน ด้านอื่นในกลุ่มอื่น

แบบใบสมัคร แบบหนังสือแจ้งการเสนอชื่อ วิธีการสมัคร ระยะเวลาการสมัคร สถานที่สมัคร การเรียงลำดับผู้สมัคร และวิธีการชำระค่าธรรมเนียมการสมัคร ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

แบบใบสมัครอย่างน้อยต้องมีข้อความที่ผู้สมัครต้องรับรองว่าตนมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๓ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๔

การกำหนดสถานที่สมัครต้องกำหนดให้อยู่ภายในเขตอำเภอที่จะมีการเลือก

เอกสารและ
หลักฐานประกอบ
การสมัคร

มาตรา ๑๖ เอกสารและหลักฐานประกอบการสมัคร ประกอบด้วย

(๑) เอกสารหรือหลักฐานอันแสดงว่าตนมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ อาชีพ ลักษณะหรือประโยชน์ร่วมกัน หรือทำงานหรือเคยทำงานด้านใดด้านหนึ่ง ตามมาตรา ๑๑ ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการกำหนด

(๒) ข้อความแนะนำตัวของผู้สมัครซึ่งมีความยาวไม่เกินที่คณะกรรมการกำหนด

(๓) เอกสารหรือหลักฐานอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

ผู้สมัครต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องและเป็นจริงของเอกสารและหลักฐานตามวรรคหนึ่งทุกฉบับ และทุกหน้า ในกรณีที่ไม้อาจลงลายมือชื่อได้ ให้รับรองความถูกต้องและเป็นจริงตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

เอกสารหรือหลักฐานตาม (๑) ต้องมีพยานอย่างน้อยหนึ่งคนลงลายมือชื่อยืนยันว่าผู้นั้นมีคุณลักษณะเช่นนั้นจริง และต้องมีสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของพยานซึ่งลงลายมือชื่อรับรองถูกต้องแนบมาพร้อมกัน

การกำหนดตาม (๒) ให้คำนึงถึงความสะดวกในการเผยแพร่ให้ผู้สมัครรับรู้ และการกำหนดตาม (๓) ต้องไม่สร้างภาระแก่ผู้สมัครเกินสมควร

มาตรา ๑๗ ในกรณีมีเหตุจำเป็นเฉพาะพื้นที่ กรณีเหตุจำเป็น ทำให้ไม่สามารถดำเนินการรับสมัครภายในระยะเวลา เฉพาะพื้นที่ หรือในวันที่กำหนดเพราะเหตุจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอื่นใด ให้คณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดให้ดำเนินการรับสมัครโดยวิธีการอื่น หรือจะกำหนดวันรับสมัครเพิ่มเติมก็ได้

มาตรา ๑๘ ห้ามมิให้คณะกรรมการหรือพนักงาน ห้ามมิให้เปิดเผยเจ้าหน้าที่เปิดเผยรายชื่อผู้สมัครและจำนวนผู้สมัครใน รายชื่อและจำนวนแต่ละกลุ่มจนกว่าจะพ้นระยะเวลารับสมัคร ผู้สมัคร

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับแก่กรณีที่คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบ

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สมัคร ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบภายใน
สำนักงานหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นของรัฐเป็น
ผู้ตรวจสอบ แต่ไม่ว่าในกรณีใด ห้ามมิให้เปิดเผยหรือ
ทำด้วยประการใด ๆ ใ้บุคคลอื่นซึ่งไม่มีหน้าที่ตรวจสอบ
ดังกล่าวล่วงรู้รายชื่อหรือจำนวนผู้สมัครในแต่ละกลุ่ม
จนกว่าจะพ้นระยะเวลารับสมัคร

การเลือกในระดับ

มาตรา ๑๙ การเลือกในระดับอำเภอให้กระทำ

อำเภอ

ได้ แม้จะไม่มีผู้สมัครครบทุกกลุ่มตามมาตรา ๑๑

กรณีผู้สมัคร

มาตรา ๒๐ ในกรณีที่ความปรากฏต่อผู้อำนวยการ

ขาดคุณสมบัติหรือ

การเลือกระดับอำเภอ ไม่ว่าจะด้วยเหตุใดว่าผู้สมัครผู้ใด

มีลักษณะต้องห้าม

ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามหรือสมัครมากกว่า

หรือสมัครมากกว่า

หนึ่งกลุ่มหรือหนึ่งอำเภอ หรือแสดงข้อมูลในใบสมัคร

หนึ่งกลุ่ม

หรือเอกสารหรือหลักฐานประกอบการสมัครอันเป็นเท็จ

หรือแสดงเอกสาร

ให้ผู้ดำเนินการการเลือกระดับอำเภอสั่งไม่รับสมัคร ในกรณี

อันเป็นเท็จ

ที่รับสมัครไว้แล้ว ให้การสมัครของผู้นั้นเป็นโมฆะ และให้

ผู้อำนวยการการเลือกซึ่งพบเห็นดังกล่าวสั่งลบชื่อผู้

ออกจากบัญชีรายชื่อผู้สมัคร แล้วรายงานให้คณะกรรมการ

ทราบ

ผู้ถูกลบชื่อออกจากบัญชีรายชื่อผู้สมัครตามวรรคหนึ่ง

ไม่มีสิทธิเลือกและไม่มีสิทธิได้รับเลือกแต่ไม่มีผลกระทบ

ต่อการรับสมัครหรือการเลือกที่ได้ดำเนินการไปแล้ว

ในกรณีที่ความตามวรรคหนึ่งปรากฏขึ้นในระหว่าง

การดำเนินการเลือกไม่ว่าระดับใดก่อนประกาศผลการเลือก

ให้ถือว่าผู้สมัครผู้นั้นกระทำการเพื่อให้การเลือกมิได้เป็น

ไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม และให้คณะกรรมการสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นไว้เป็นการชั่วคราวเป็นเวลาไม่เกินหนึ่งปีส่วนการดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนดตามที่เห็นสมควร คำสั่งและการกำหนดของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

เมื่อคณะกรรมการมีคำสั่งตามวรรคสาม ให้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

มาตรา ๒๑ ภายในห้าวันนับแต่วันสิ้นสุดระยะการประกาศเวลารับสมัคร ให้ผู้อำนวยการการเลือกระดับอำเภอประกาศรายชื่อผู้สมัครรายชื่อย่อของผู้สมัครซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามแยกเป็นรายกลุ่มทุกกลุ่มในเขตอำเภอโดยอย่างน้อยต้องระบุอาชีพและอายุของผู้สมัคร เพื่อให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป และให้ประกาศไว้ ณ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ศาลากลางจังหวัด และที่ว่าการอำเภอด้วย

การประกาศรายชื่อย่อของผู้สมัครตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๒ กรณีที่ผู้อำนวยการการเลือกระดับอำเภอสั่งไม่รับสมัครผู้ใดหรือสั่งลบชื่อผู้สมัครผู้ใด ผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลฎีกาภายในสามวันนับแต่วันที่ประกาศรายชื่อย่อของผู้สมัครหรือวันที่ผู้อำนวยการการเลือกสั่งลบชื่อ แล้วแต่กรณี

การประกาศ
รายชื่อผู้สมัคร

กรณีสั่งไม่รับ
สมัครหรือสั่งลบ
ชื่อผู้สมัครในระดับ
อำเภอ

ในการพิจารณาและมีคำวินิจฉัยของศาลฎีกาตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนวันเลือกไม่น้อยกว่าหนึ่งวัน เมื่อถึงวันเลือก ถ้าศาลฎีกายังมิได้วินิจฉัยให้ดำเนินการเลือกต่อไป โดยให้ถือว่ามิได้มีผู้สมัครเพียงพอเท่าที่ปรากฏตามบัญชีรายชื่อผู้สมัครที่ผู้อำนวยการการเลือกระดับอำเภอประกาศ ในกรณีเช่นนี้คำวินิจฉัยของศาลฎีกาไม่มีผลกระทบต่อการศึกษาเลือกที่ดำเนินการไปแล้ว

กรณีถูกลบชื่อออก
จากบัญชีรายชื่อใน
ระดับจังหวัดหรือ
ระดับประเทศ

มาตรา ๒๓ ในกรณีที่ผู้สมัครซึ่งถูกลบชื่อออกจากบัญชีรายชื่อผู้สมัครก่อนการดำเนินการเลือกในระดับจังหวัดหรือระดับประเทศ ผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลฎีกาภายในสามวันนับแต่วันที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งลงชื่อ และให้นำความในมาตรา ๒๒ วรรคสองมาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

หมวด ๒

ผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการเลือก

คณะกรรมการใน
การดำเนินการเพื่อ
เลือก ส.ว.

มาตรา ๒๔ ในการดำเนินการเพื่อเลือกสมาชิกวุฒิสภา ให้มีคณะกรรมการเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงาน แนะนำ อำนวยความสะดวก และรายงานปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับการเลือกสมาชิกวุฒิสภาต่อคณะกรรมการดังต่อไปนี้

(๑) คณะกรรมการระดับประเทศ โดยให้คณะกรรมการปฏิบัติหน้าที่เป็นคณะกรรมการระดับประเทศ

(๒) คณะกรรมการระดับจังหวัด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับจังหวัดอื่น และปลัดกรุงเทพมหานคร สำหรับกรุงเทพมหานคร เป็นประธาน หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดหรือบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวนสามคน ผู้ทรงคุณวุฒิในเขตจังหวัดซึ่งมิได้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและมีได้เป็นสมาชิกหรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง หรือเป็นผู้สมัคร หรือมีบุพการี บุตร คู่สมรส หรือญาติเป็นผู้สมัครรับเลือกในเขตจังหวัดนั้น จำนวนสองคน เป็นกรรมการ และให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ

(๓) คณะกรรมการระดับอำเภอ ประกอบด้วย นายอำเภอเป็นประธาน หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ จำนวนสามคน ผู้ทรงคุณวุฒิในเขตอำเภอซึ่งมิได้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและมีได้เป็นสมาชิกหรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง หรือเป็นผู้สมัคร หรือมีบุพการี บุตร คู่สมรส หรือญาติ เป็นผู้สมัครรับเลือกในเขตอำเภอนั้น จำนวนสองคนเป็นกรรมการ และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานหรือข้าราชการประจำอำเภอซึ่งผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดแต่งตั้ง เป็นกรรมการและเลขานุการ

ผู้มีอำนาจแต่งตั้ง การแต่งตั้ง และวิธีการได้มาซึ่งกรรมการตาม (๒) และ (๓) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์

ที่คณะกรรมการกำหนด สำหรับกรุงเทพมหานคร คณะกรรมการจะกำหนดให้แต่งตั้งข้าราชการกรุงเทพมหานคร ตำแหน่งใดแทนหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดตาม (๒) และหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอตาม (๓) ก็ได้

ผู้เป็นกรรมการโดยตำแหน่งหรือหัวหน้าส่วนราชการหรือบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐตาม (๒) หรือ (๓) แล้วแต่กรณี ต้องไม่เป็นผู้มีบุพการี บุตร คู่สมรส หรือญาติ เป็นผู้สมัครรับเลือกในเขตจังหวัดหรืออำเภอนั้น

ในกรณีที่ความปรากฏต่อคณะกรรมการว่า กรรมการตาม (๒) หรือ (๓) ผู้ใดมีกรณีตามวรรคสามหรือมีเหตุอันควรสงสัยจะทำให้การเลือกไม่เป็นไปโดยสุจริต หรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งอื่นหรือบุคคลอื่นเป็นกรรมการแทนได้ตามที่เห็นสมควร

ให้คณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง และพนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

ผู้ที่จะเป็น
ผู้อำนวยการ
การเลือกระดับ
ประเทศ
ระดับจังหวัดและ
ระดับอำเภอ

มาตรา ๒๕ ในการจัดให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ให้เลขาธิการเป็นผู้อำนวยการการเลือกทั่วประเทศ ให้กรรมการและเลขานุการตามมาตรา ๒๔ (๒) เป็นผู้อำนวยการการเลือกระดับจังหวัดและให้กรรมการและเลขานุการตามมาตรา ๒๔ (๓) เป็นผู้อำนวยการการเลือกระดับอำเภอ

มาตรา ๒๖ เมื่อพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภามีผลใช้บังคับ ให้ผู้อำนวยการการเลือก

เป็นผู้ดำเนินการให้การเลือกสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้และตามที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๗ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ อำนาจหน้าที่
 ของผู้อำนวยการการเลือกระดับจังหวัดหรือผู้อำนวยการ ของคณะกรรมการ
 การเลือกระดับอำเภอ ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้ง การเลือกตั้ง
 บุคคลซึ่งมีภูมิลำเนาในจังหวัดหรืออำเภอแล้วแต่กรณี
 ที่มีการเลือก ให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อช่วยเหลือการ
 ปฏิบัติงานของผู้อำนวยการการเลือกระดับจังหวัดหรือ
 ผู้อำนวยการการเลือกระดับอำเภอได้ ในการนี้ คณะ
 กรรมการจะมอบอำนาจให้คณะกรรมการตามมาตรา ๒๔
 (๒) และ (๓) เป็นผู้แต่งตั้งแทนคณะกรรมการก็ได้ตาม
 หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ในการเลือกทุกระดับ คณะกรรมการมีอำนาจ
 แต่งตั้งหรือมอบหมายให้ผู้ช่วยการทะเบียนกลาง
 ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรดำเนินการหรือ
 ช่วยเหลือเกี่ยวกับการดำเนินการเลือกได้

ในการเลือกระดับประเทศ ให้คณะกรรมการมี
 อำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงาน
 ของผู้อำนวยการการเลือกระดับประเทศได้

การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม
 วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม ให้เป็นไปตามที่
 คณะกรรมการกำหนด

หน้าที่และอำนาจ
ของผู้อำนวยการ
การเลือกระดับ
อำเภอ

มาตรา ๒๘ ในการดำเนินการให้มีการเลือก
สมาชิกวุฒิสภาระดับอำเภอ ให้ผู้อำนวยการการเลือกระดับ
อำเภอมิหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีสถานที่รับสมัครและสถานที่เลือก
ในเขตอำเภอ

(๒) จัดให้มีการรับสมัคร

(๓) ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม
ของผู้สมัคร

(๔) จัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครตามมาตรา ๒๑

(๕) จัดทำเอกสารหรือข้อมูลแนะนำตัวของ
ผู้สมัครทุกคนเพื่อให้ผู้สมัครตรวจสอบและใช้ประโยชน์ใน
การเลือก

(๖) ควบคุมการเลือก การนับคะแนน และ
การรายงานผลการนับคะแนนให้เป็นไปโดยสุจริตและ
เที่ยงธรรม

(๗) ประกาศรายชื่อผู้ได้รับเลือกในระดับอำเภอ
และส่งบัญชีรายชื่อของผู้ได้รับเลือกพร้อมทั้งเอกสารหรือ
ข้อมูลตาม (๕) ไปยังผู้อำนวยการการเลือกระดับจังหวัด

(๘) บันทึกภาพและเสียงของกระบวนการเลือก
ไว้เป็นหลักฐาน

(๙) ปฏิบัติหน้าที่อื่นอันเกี่ยวกับการเลือกสมาชิก
วุฒิสภาตามที่คณะกรรมการกำหนดหรือมอบหมาย

สถานที่เลือกตั้งต้องเป็นสถานที่ที่สามารถเดินทางไปได้โดยสะดวก พร้อมทั้งให้มีป้ายหรือเครื่องหมายอื่นใด เพื่อแสดงขอบเขตบริเวณของสถานที่เลือกไว้ด้วย

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๙ ในการดำเนินการให้มีการเลือก สมาชิกวุฒิสภาในระดับจังหวัด ให้ผู้อำนวยการการเลือกระดับ จังหวัดมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

หน้าที่และอำนาจ
ของผู้ดำเนินการ
การเลือกระดับ
จังหวัด

(๑) จัดให้มีสถานที่เลือกในเขตจังหวัด

(๒) จัดทำบัญชีรายชื่อผู้ได้รับเลือกจากการเลือก ระดับอำเภอแยกเป็นรายกลุ่ม โดยอย่างน้อยต้องระบุอาชีพ และอายุของผู้สมัคร และประกาศให้ประชาชนทราบ เป็นการทั่วไปภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับบัญชีรายชื่อ จากผู้อำนวยการการเลือกระดับอำเภอ

(๓) จัดทำเอกสารหรือข้อมูลแนะนำตัวของผู้ได้รับเลือกจากการเลือกระดับอำเภอเพื่อให้ผู้ได้รับเลือกได้ ตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการเลือก ทั้งนี้ ให้ใช้เอกสาร หรือข้อมูลที่ได้รับมาจากผู้อำนวยการการเลือกระดับอำเภอ

(๔) ควบคุมการเลือก การนับคะแนน และการ รายงานผลการนับคะแนนให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

(๕) ประกาศรายชื่อผู้ได้รับเลือกในระดับจังหวัด และส่งบัญชีรายชื่อของผู้ได้รับเลือกพร้อมทั้งเอกสารหรือ ข้อมูลตาม (๓) ไปยังผู้อำนวยการการเลือกทั่วประเทศ

(๖) บันทึกภาพและเสียงของกระบวนการเลือกไว้เป็นหลักฐาน

(๗) ปฏิบัติหน้าที่อื่นอันเกี่ยวกับการเลือกสมาชิกวุฒิสภาตามที่คณะกรรมการกำหนดหรือมอบหมาย
 ให้นำความในมาตรา ๒๘ วรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

หน้าที่และอำนาจ
 ของผู้อำนวยการ
 การเลือก
 ระดับประเทศ

มาตรา ๓๐ ในการดำเนินการให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภาในระดับประเทศ ให้ผู้อำนวยการการเลือกระดับประเทศมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีสถานที่เลือกในระดับประเทศ

(๒) จัดทำบัญชีรายชื่อผู้ได้รับเลือกจากการเลือกระดับจังหวัดแยกเป็นรายกลุ่ม โดยอย่างน้อยต้องระบุอาชีพและอายุของผู้สมัคร และประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับบัญชีรายชื่อจากผู้อำนวยการการเลือกระดับจังหวัด

(๓) จัดทำเอกสารหรือข้อมูลแนะนำตัวของผู้ได้รับเลือกจากการเลือกระดับจังหวัดเพื่อให้ผู้ได้รับเลือกได้ตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการเลือก ทั้งนี้ ให้ใช้เอกสารหรือข้อมูลที่ได้รับมาจากผู้อำนวยการการเลือกระดับจังหวัด

(๔) ควบคุมการเลือก การนับคะแนน และการรายงานผลการนับคะแนนให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

(๕) เสนอรายชื่อและคะแนนของแต่ละบุคคลในแต่ละกลุ่มต่อคณะกรรมการเพื่อประกาศผลการเลือก

(๖) บันทึกภาพและเสียงกระบวนการเลือกไว้เป็นหลักฐาน

(๗) ปฏิบัติหน้าที่อื่นอันเกี่ยวกับการเลือกสมาชิกวุฒิสภาตามที่คณะกรรมการกำหนดหรือมอบหมาย
 ให้นำความในมาตรา ๒๘ วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๓๑ ให้ประธานและกรรมการในคณะกรรมการระดับจังหวัดและในคณะกรรมการระดับอำเภอ ผู้อำนวยการเลือก และพนักงานเจ้าหน้าที่ มีสิทธิได้รับ เบี้ยเลี้ยง ค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายอื่น วิธีการ เงื่อนไข และอัตราที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๒ ห้ามมิให้กรรมการ เลขาธิการ ผู้ตรวจการเลือกตั้ง ประธานและกรรมการในคณะกรรมการระดับจังหวัดหรือในคณะกรรมการระดับอำเภอ ผู้อำนวยการเลือก หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำการอื่นใดอันเป็นการขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งของคณะกรรมการ คณะกรรมการระดับจังหวัด คณะกรรมการระดับอำเภอ ผู้อำนวยการเลือก หรือคำสั่งของศาลอันเกี่ยวกับการเลือกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

กรรมการ เลขาธิการ ผู้ตรวจการเลือกตั้ง ประธาน และกรรมการในคณะกรรมการระดับจังหวัดหรือใน คณะกรรมการระดับอำเภอ ผู้อำนวยการการเลือก หรือ พนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งของคณะกรรมการหรือปฏิบัติตามคำสั่งของศาล อันเกี่ยวกับการเลือกตั้ง หากได้กระทำโดยสุจริต ย่อมได้ รับความคุ้มครองไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา หรือ ทางปกครอง

หมวด ๓

การเลือก

วิธีการเลือก ส.ว.

มาตรา ๓๓ การเลือกสมาชิกวุฒิสภาให้ใช้วิธี ลงคะแนนลับตามวิธีการที่กำหนดในพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้

กรณีมีเหตุจำเป็น
ทำให้ไม่สามารถ
ดำเนินการเลือกได้

มาตรา ๓๔ ในกรณีมีเหตุจำเป็นเฉพาะพื้นที่ทำให้ ไม่สามารถดำเนินการเลือกได้ภายในระยะเวลาหรือในวัน ที่กำหนดเพราะเหตุจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือ เหตุจำเป็นอื่นใด คณะกรรมการอาจกำหนดวันเลือกใหม่ ของการเลือกระดับอำเภอ การเลือกระดับจังหวัด หรือการ เลือกระดับประเทศตามความจำเป็นก็ได้

มาตรา ๓๕ กรณีที่มีเหตุจำเป็นอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ เป็นเหตุให้ไม่สามารถจัดการเลือกกระด้างอำเภอ ระดับจังหวัดหรือระดับประเทศพร้อมกันทั่วราชอาณาจักร ตามวันที่คณะกรรมการประกาศกำหนดตามมาตรา ๑๒ (๑) อันมิใช่เป็นกรณีตามมาตรา ๓๔ และคณะกรรมการมีมติด้วยคะแนนไม่น้อยกว่าสองในสามของกรรมการทั้งหมด เท่าที่มีอยู่ว่าการดำเนินการเลือกต่อไปตามกำหนดวันเดิม จะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมหรือเรียบบร้อย คณะกรรมการจะประกาศกำหนดวันเลือกใหม่ก็ได้

กรณีเหตุจำเป็น
ที่มีใช้กรณีตาม
มาตรา ๓๔ เป็น
เหตุให้ไม่สามารถ
จัดการเลือกได้

ในกรณีที่มีเหตุตามวรรคหนึ่งเกิดขึ้นในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนน คณะกรรมการจะสั่งยกเลิกการเลือก และประกาศกำหนดวันเลือกใหม่ก็ได้

มาตรา ๓๖ ผู้สมัครอาจแนะนำตัวได้ตามวิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

การแนะนำตัวของ
ผู้สมัคร

บุคคลอื่นซึ่งมิใช่ผู้สมัคร จะช่วยเหลือผู้สมัครในการแนะนำตัว ต้องปฏิบัติตามวิธีการและเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๓๗ ในระหว่างการดำเนินการเลือกตามมาตรา ๔๐ มาตรา ๔๑ หรือมาตรา ๔๒ ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งมิใช่ผู้สมัครเข้าไปในสถานที่เลือก เว้นแต่จะเป็นผู้ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการเลือก หรือผู้ซึ่งได้รับอนุญาตจากกรรมการ ผู้อำนวยการการเลือกระดับประเทศ ผู้อำนวยการการเลือกระดับจังหวัดหรือผู้อำนวยการการเลือกระดับอำเภอ แล้วแต่กรณี

ห้ามมิให้ผู้ที่มีใช้
ผู้สมัครเข้าไปใน
สถานที่เลือก

เมื่อประกาศผลการนับคะแนนแล้ว ผู้สมัครหรือผู้ได้รับเลือกขั้นต้นซึ่งไม่มีสิทธิที่จะเลือกหรือได้รับเลือกต้องออกจากสถานที่เลือก

ห้ามมิให้ผู้สมัครนำ
เครื่องมืออุปกรณ์
สื่อสารเข้าไปใน
สถานที่เลือก

มาตรา ๓๘ ในระหว่างการดำเนินการเลือกตามมาตรา ๔๐ มาตรา ๔๑ หรือมาตรา ๔๒ ห้ามมิให้ผู้สมัครผู้นำเข้าไปหรือใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใด ๆ ที่อาจใช้เพื่อติดต่อสื่อสารหรือเพื่อบันทึกภาพหรือเสียง หรืออุปกรณ์อื่นใดตามที่คณะกรรมการกำหนดในสถานที่เลือกรวมทั้งบริเวณโดยรอบสถานที่เลือกตามที่ผู้อำนวยการการเลือกระดับประเทศ ผู้อำนวยการการเลือกระดับจังหวัด หรือผู้อำนวยการการเลือกระดับอำเภอ แล้วแต่กรณี กำหนด

กรณีผู้สมัครเป็น
คนพิการหรือ
ทุพพลภาพ

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับแก่ผู้สมัครซึ่งเป็นคนพิการหรือทุพพลภาพ และมีความจำเป็นต้องใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ตามวรรคหนึ่งเพื่อประโยชน์ในการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกหรือการลงคะแนนโดยได้รับอนุญาตจากกรรมการ ผู้อำนวยการการเลือกระดับประเทศ ผู้อำนวยการการเลือกระดับจังหวัดหรือผู้อำนวยการการเลือกระดับอำเภอ แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ โดยให้คำนึงถึงการอำนวยความสะดวกตามมาตรา ๕๗ ด้วย

ห้ามขัดขวางหรือ
หน่วงเหนี่ยวผู้มี
สิทธิเลือกให้เข้าไป
ณ สถานที่เลือก

มาตรา ๓๙ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการใดอันเป็นการขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ผู้มีสิทธิเลือกเข้าไป ณ สถานที่เลือก หรือมิให้ไปถึง ณ สถานที่เลือกภายในกำหนดเวลาที่จะเลือก

มาตรา ๔๐ การเลือกกระดัดบอำเภอ ให้ดำเนินการ การเลือกกระดัด
ดั่งต่อไปนี้ อำเภอ

(๑) ผู้สมัครต้องมำถึงสถำนที่เลือกและแสดงตน
ภำยในเวล่ำที่คณะกรรมกำรกำหนด ผู้ใดไม่มำหรือมำ
ไม่ทันกำหนดให้หมดสิทธิที่จะเลือกและได้รับเลือก

(๒) เมื่อผู้สมัครมำครบหรือพ้นเวล่ำตาม (๑)
แล้ว ให้ผู้อำนวยกำรกำรเลือกกระดัดบอำเภอจัดให้ผู้สมัคร
แต่ละกลุ่มรวมอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ณ สถำนที่ที่ผู้อำนวยกำร
กำรเลือกกระดัดบอำเภอกำหนด

(๓) ให้ผู้สมัครแต่ละกลุ่มลงคะแนนเลือกบุคคล
ในกลุ่มเดียวกันได้ไม่เกินสองคน โดยจะลงคะแนนเลือก
ตนเองก็ได้ แต่จะลงคะแนนให้บุคคลใดเกินหนึ่งคะแนน
มิได้

(๔) เมื่อกำรลงคะแนนของกลุ่มใดแล้วเสร็จ ให้
ผู้อำนวยกำรกำรเลือกกระดัดบอำเภอดำเนินกำรให้มีการนับ
คะแนนของกลุ่มนั้นโดยเปิดเผย

(๕) ให้ผู้ซึ่งได้คะแนนสูงสุดเรียงตามลำดับ
ห้ำคนแรกเป็นผู้ได้รับเลือกชั้นต้นของแต่ละกลุ่ม ในกรณี
ที่ในลำดับใดมีผู้ได้คะแนนเท่ำกันจนเป็นเหตุให้มีผู้ได้
คะแนนสูงสุดเกินห้ำคนให้ผู้ซึ่งได้คะแนนเท่ำกันดั่งกล่ำว
จับสลากกันเองว่าผู้ใดจะได้รับเลือกในกลุ่มนั้น ในกรณีที่มี
ผู้ได้คะแนนไม่ถึงห้ำคน ให้เฉพาะผู้ซึ่งได้คะแนนเป็นผู้ได้
รับเลือก

(๖) ในกรณีที่ผู้ซึ่งได้รับเลือกตาม (๕) ผู้ใดไม่อยู่ในสถานที่เลือกในระหว่างดำเนินการเลือกขึ้นไปให้ผู้นั้นหมดสิทธิที่จะเลือกและได้รับเลือก และให้ถือว่าผู้ซึ่งได้รับเลือกตาม (๕) มีเพียงเท่าที่มีอยู่

(๗) ในกรณีที่กลุ่มใดมีผู้สมัครไม่เกินห้าคน หรือมีผู้มารายงานตัวตาม (๑) ไม่เกินห้าคนให้ผู้สมัครกลุ่มนั้นไม่ต้องดำเนินการเลือกกันเอง โดยให้ถือว่าผู้สมัครทุกคนซึ่งมารายงานตัวในกลุ่มนั้นเป็นผู้ได้รับเลือกขั้นต้นสำหรับกลุ่มนั้น

(๘) กลุ่มใดไม่มีผู้สมัคร ให้งดการดำเนินการให้มีการเลือกสำหรับกลุ่มนั้น และไม่มีผลกระทบต่อทางเลือกของกลุ่มอื่น

(๙) เมื่อได้ผู้ได้รับเลือกขั้นต้นของแต่ละกลุ่มแล้ว ให้ผู้ได้รับเลือกขั้นต้นของแต่ละกลุ่มตกลงกันว่าจะให้ผู้ใดเป็นผู้จับสลากตาม (๑๐) ถ้าตกลงกันไม่ได้ให้ใช้วิธีจับสลาก

(๑๐) ให้จัดให้มีการแบ่งสายออกเป็นสายไม่เกินสี่สาย แต่ละสายประกอบด้วยจำนวนกลุ่มเท่ากันเว้นแต่จะแบ่งให้เท่ากันไม่ได้ ให้แบ่งให้แต่ละสายมีจำนวนกลุ่มใกล้เคียงกันมากที่สุด และในแต่ละสายต้องมีกลุ่มไม่เกินห้ากลุ่มแต่ต้องไม่น้อยกว่าสามกลุ่ม และให้บุคคลตาม (๙) ของแต่ละกลุ่มจับสลากว่ากลุ่มของตนจะอยู่ในสายใด

(๑๑) ให้ผู้ได้รับเลือกขั้นต้นของแต่ละกลุ่มเลือกผู้ได้รับเลือกขั้นต้นในกลุ่มอื่นที่อยู่ในสายเดียวกันโดยแต่ละคนมีสิทธิเลือกผู้ได้รับเลือกขั้นต้นในกลุ่มอื่นแต่ละกลุ่มในสายเดียวกันได้กลุ่มละหนึ่งคน ในขั้นนี้ผู้ได้รับเลือกขั้นต้นในกลุ่มเดียวกันจะเลือกกันเองหรือเลือกตนเองมิได้

(๑๒) เมื่อดำเนินการเลือกตาม (๑๑) แล้ว ให้ผู้อำนวยการการเลือกระดับอำเภอดำเนินการให้มีการนับคะแนนโดยเปิดเผย ให้ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดสามลำดับแรกของแต่ละกลุ่มเป็นผู้ได้รับเลือกระดับอำเภอสำหรับกลุ่มนั้นเพื่อไปดำเนินการเลือกในระดับจังหวัดต่อไป ในกรณีที่ในลำดับใดมีผู้ได้คะแนนเท่ากันจนเป็นเหตุให้มีผู้ได้คะแนนสูงสุดเกินสามคน ให้ผู้ซึ่งได้คะแนนเท่ากันดังกล่าวจับสลากกันเองว่าผู้ใดจะได้รับเลือกในกลุ่มนั้น และในกรณีที่ผู้ได้คะแนนไม่ถึงสามคนให้เฉพาะผู้ซึ่งได้คะแนนเป็นผู้ได้รับเลือก

(๑๓) ให้ผู้อำนวยการการเลือกระดับอำเภอส่งบัญชีรายชื่อผู้ได้รับเลือกตาม (๑๒) ให้ผู้อำนวยการการเลือกระดับจังหวัดพร้อมด้วยเอกสารหรือข้อมูลตามมาตรา ๒๘ (๕) ภายในวันถัดจากวันเลือกระดับอำเภอเพื่อดำเนินการต่อไป

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ในเขตอำเภอใดมีผู้สมัครไม่เกินห้ากลุ่ม เมื่อได้ดำเนินการเลือก

ตาม (๓) แล้ว ไม่ต้องจัดให้มีการแบ่งสายตาม (๑๐) และให้แต่ละกลุ่มเลือกผู้สมัครในกลุ่มอื่นแต่ละกลุ่มได้คนละหนึ่งคน โดยผู้สมัครในกลุ่มเดียวกันจะเลือกกันเองหรือเลือกตนเองมิได้

การเลือกกระดืบ
จังหวัด **มาตรา ๔๑** การเลือกกระดืบจังหวัด ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ได้รับเลือกกระดืบอำเภอต้องมาถึงสถานที่เลือกและแสดงตนภายในเวลาที่คณะกรรมการกำหนดผู้ใดไม่มาหรือมาไม่ทันกำหนดให้หมดสิทธิที่จะเลือกและได้รับเลือก

(๒) เมื่อผู้ได้รับเลือกกระดืบอำเภอมาครบหรือพ้นเวลาตาม (๑) แล้ว ให้ผู้อำนวยการการเลือกกระดืบจังหวัดจัดให้ผู้ได้รับเลือกกระดืบอำเภอแต่ละกลุ่มรวมอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ณ สถานที่ที่ผู้อำนวยการการเลือกกระดืบจังหวัดกำหนด

(๓) ให้ผู้ได้รับเลือกกระดืบอำเภอแต่ละกลุ่มลงคะแนนเลือกบุคคลในกลุ่มเดียวกันได้ไม่เกินสองคน โดยจะลงคะแนนเลือกตนเองก็ได้ แต่จะลงคะแนนให้บุคคลใดเกินหนึ่งคะแนนมิได้

(๔) เมื่อการลงคะแนนของกลุ่มใดแล้วเสร็จ ให้ผู้อำนวยการการเลือกกระดืบจังหวัดดำเนินการ ให้มีการนับคะแนนของกลุ่มนั้นโดยเปิดเผย

(๕) ให้ผู้ซึ่งได้คะแนนสูงสุดเรียงตามลำดับห้าคนแรกเป็นผู้ได้รับเลือกขั้นต้นของแต่ละกลุ่ม ในกรณี

ที่ในลำดับใดมีผู้ได้คะแนนเท่ากันจนเป็นเหตุให้มีผู้ได้คะแนนสูงสุดเกินห้าคนให้ผู้ซึ่งได้คะแนนเท่ากันดังกล่าวจับสลากกันเองว่าผู้ใดจะได้รับเลือกในกลุ่มนั้น ในกรณีที่มีผู้ได้คะแนนไม่ถึงห้าคน ให้เฉพาะผู้ซึ่งได้คะแนนเป็นผู้ได้รับเลือก

(๖) ในกรณีที่ผู้ซึ่งได้รับเลือกตาม (๕) ผู้ใดไม่อยู่ในสถานที่เลือกในระหว่างดำเนินการเลือกขั้นต่อไปให้ผู้นั้นหมดสิทธิที่จะเลือกและได้รับเลือก และให้ถือว่าผู้ซึ่งได้รับเลือกตาม (๕) มีเพียงเท่าที่มีอยู่

(๗) ในกรณีที่กลุ่มใดมีผู้ได้รับเลือกระดับอำเภอรวมกันแล้วไม่เกินห้าคน หรือมีผู้มารายงานตัวตาม (๑) ไม่เกินห้าคน ให้ผู้ได้รับเลือกระดับอำเภอกลุ่มนั้นไม่ต้องดำเนินการเลือกกันเอง โดยให้ถือว่าผู้ได้รับเลือกระดับอำเภอทุกคนซึ่งมารายงานตัวในกลุ่มนั้นเป็นผู้ได้รับเลือกขั้นต้นสำหรับกลุ่มนั้น

(๘) กลุ่มใดไม่มีผู้ได้รับเลือกระดับอำเภอ ให้งดการดำเนินการเลือกสำหรับกลุ่มนั้น และไม่มีผลกระทบต่อเลือกของกลุ่มอื่น

(๙) เมื่อได้ผู้ได้รับเลือกขั้นต้นของแต่ละกลุ่มแล้วให้ผู้ได้รับเลือกขั้นต้นของแต่ละกลุ่มตกลงกันว่าจะให้ผู้ใดเป็นผู้จับสลากตาม (๑๐) ถ้าตกลงกันไม่ได้ให้ใช้วิธีจับสลาก

(๑๐) ให้จัดให้มีการแบ่งสายออกเป็นสายไม่เกินสี่สาย แต่ละสายประกอบด้วยจำนวนกลุ่มเท่ากันเว้นแต่

จะแบ่งให้เท่ากันไม่ได้ ให้แบ่งให้แต่ละสายมีจำนวนกลุ่มใกล้เคียงกันมากที่สุด และในแต่ละสายต้องมีกลุ่มไม่เกินห้ากลุ่มแต่ต้องไม่น้อยกว่าสามกลุ่ม และให้บุคคลตาม (๙) ของแต่ละกลุ่มจับสลากว่ากลุ่มของตนจะอยู่ในสายใด

(๑๑) ให้ผู้ได้รับเลือกขั้นต้นของแต่ละกลุ่มเลือกผู้สมัครในกลุ่มอื่นที่อยู่ในสายเดียวกัน โดยแต่ละคนมีสิทธิเลือกผู้สมัครในกลุ่มอื่นแต่ละกลุ่มในสายเดียวกันได้กลุ่มละหนึ่งคน ในขั้นนี้ ผู้ได้รับเลือกขั้นต้นในกลุ่มเดียวกันจะเลือกกันเองหรือเลือกตนเองมิได้

(๑๒) เมื่อดำเนินการเลือกตาม (๑๑) แล้ว ให้ผู้อำนวยการการเลือกระดับจังหวัดดำเนินการให้มีการนับคะแนนโดยเปิดเผย ให้ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดสองลำดับแรกของแต่ละกลุ่มเป็นผู้ได้รับเลือกระดับจังหวัดสำหรับกลุ่มนั้น เพื่อไปดำเนินการเลือกในระดับประเทศต่อไป ในกรณีที่ในลำดับใดมีผู้ได้คะแนนเท่ากันจนเป็นเหตุให้มีผู้ได้คะแนนสูงสุดเกินสองคน ให้ผู้ซึ่งได้คะแนนเท่ากันดังกล่าวจับสลากกันเองว่าผู้ใดจะได้รับเลือกในกลุ่มนั้น และในกรณีที่มิได้คะแนนไม่ถึงสองคน ให้เฉพาะผู้ซึ่งได้คะแนนเป็นผู้ได้รับเลือก

(๑๓) ให้ผู้อำนวยการการเลือกระดับจังหวัดส่งบัญชีรายชื่อผู้ได้รับเลือกตาม (๑๒) ให้ผู้อำนวยการการเลือกระดับประเทศพร้อมด้วยเอกสารหรือข้อมูลตาม

มาตรา ๒๙ (๓) ภายในวันถัดจากวันเลือกระดับจังหวัดเพื่อ
ดำเนินการต่อไป

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตาม
หลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ใน
จังหวัดใดมีผู้ได้รับเลือกระดับอำเภอจากทุกอำเภอมาระดับ
จังหวัดไม่เกินห้ากลุ่ม เมื่อได้ดำเนินการเลือกตาม (๓) แล้ว
ไม่ต้องจัดให้มีการแบ่งสายตาม (๑๐) และให้แต่ละกลุ่ม
เลือกผู้สมัครในกลุ่มอื่นแต่ละกลุ่มได้คนละหนึ่งคน โดย
ผู้สมัครในกลุ่มเดียวกันจะเลือกกันเองหรือเลือกตนเองมิได้

มาตรา ๔๒ การเลือกระดับประเทศ ให้ การเลือกระดับ
ดำเนินการ ดังต่อไปนี้ ประเทศ

(๑) ผู้ได้รับเลือกระดับจังหวัดต้องมาถึงสถานที่
เลือกและแสดงตนภายในเวลาที่คณะกรรมการกำหนด
ผู้ใดไม่มาหรือมาไม่ทันกำหนดให้หมดสิทธิที่จะเลือกและ
ได้รับเลือก

(๒) เมื่อผู้ได้รับเลือกระดับจังหวัดมาครบหรือ
พ้นเวลาตาม (๑) แล้ว ให้ผู้อำนวยการการเลือกระดับ
ประเทศจัดให้ผู้ได้รับเลือกระดับจังหวัดแต่ละกลุ่มรวมอยู่
ในกลุ่มเดียวกัน ณ สถานที่ที่ผู้อำนวยการการเลือกระดับ
ประเทศกำหนด

(๓) ให้ผู้ได้รับเลือกระดับจังหวัดแต่ละกลุ่ม
ลงคะแนนเลือกบุคคลในกลุ่มเดียวกันได้ไม่เกินสิบคน
โดยจะลงคะแนนเลือกตนเองก็ได้ แต่จะลงคะแนนให้บุคคลใด
เกินหนึ่งคะแนนมิได้

(๔) เมื่อการลงคะแนนของกลุ่มใดแล้วเสร็จ ให้ผู้อำนวยการการเลือกระดับประเทศดำเนินการนับคะแนนของกลุ่มนั้นโดยเปิดเผย

(๕) ให้ผู้ซึ่งได้คะแนนสูงสุดเรียงตามลำดับ สืบคนแรกเป็นผู้ได้รับเลือกขั้นต้นของแต่ละกลุ่ม ในกรณีที่ในลำดับใดมีผู้ได้คะแนนเท่ากันจนเป็นเหตุให้มีผู้ได้คะแนนสูงสุดเกินสืบคน ให้ผู้ซึ่งได้คะแนนเท่ากันดังกล่าว จับสลากกันเองว่าผู้ใดจะได้รับเลือกในกลุ่มนั้น ในกรณีที่มีผู้ได้คะแนนไม่ถึงสืบคนแต่มีจำนวนตั้งแต่สืบคนขึ้นไป ให้ผู้ได้รับเลือกขั้นต้นของกลุ่มนั้นมีเท่าที่มีอยู่ แต่ถ้ามีผู้ได้คะแนนไม่ถึงสืบคน ให้ผู้อำนวยการการเลือกระดับประเทศจัดให้ผู้ซึ่งไม่ได้รับเลือกซึ่งยังอยู่ ณ สถานที่เลือก ลงคะแนนเลือกกันเองใหม่เพื่อให้ได้จำนวนสืบคน

(๖) ในกรณีที่ผู้ซึ่งได้รับเลือกตาม (๕) ผู้ใดไม่อยู่ในสถานที่เลือกในระหว่างการดำเนินการเลือกขั้นต่อไป ให้ผู้นั้นหมดสิทธิที่จะเลือกและได้รับเลือก และให้ถือว่าผู้ซึ่งได้รับเลือกมีเพียงเท่าที่มีอยู่

(๗) เมื่อได้ผู้ได้รับเลือกขั้นต้นของแต่ละกลุ่มแล้ว ให้ผู้ได้รับเลือกขั้นต้นของแต่ละกลุ่มตกลงกันว่าจะให้ผู้ใดเป็นผู้จับสลากตาม (๘) ถ้าตกลงกันไม่ได้ให้ใช้วิธีจับสลาก

(๘) ให้จัดให้มีการแบ่งสายออกเป็นสายไม่เกินสี่สาย แต่ละสายประกอบด้วยจำนวนกลุ่มเท่ากันเว้นแต่

จะแบ่งให้เท่ากันไม่ได้ ให้แบ่งให้แต่ละสายมีจำนวนกลุ่มใกล้เคียงกันมากที่สุด และในแต่ละสายต้องมีกลุ่มไม่เกินห้ากลุ่มแต่ต้องไม่น้อยกว่าสามกลุ่ม และให้บุคคลตาม (๗) ของแต่ละกลุ่มจับสลากว่ากลุ่มของตนจะอยู่ในสายใด

(๙) ให้ผู้ได้รับเลือกขั้นต้นของแต่ละกลุ่มเลือกผู้สมัครในกลุ่มอื่นที่อยู่ในสายเดียวกัน โดยแต่ละคนมีสิทธิเลือกผู้สมัครในกลุ่มอื่นแต่ละกลุ่มในสายเดียวกันได้กลุ่มละไม่เกินห้าคน ผู้ได้รับเลือกขั้นต้นในกลุ่มเดียวกันจะเลือกกันเองหรือเลือกตนเองมิได้

(๑๐) เมื่อดำเนินการเลือกตาม (๙) แล้ว ให้ผู้อำนวยการการเลือกระดับประเทศดำเนินการนับคะแนนโดยเปิดเผย แล้วแจ้งผลการนับคะแนนให้คณะกรรมการทราบ

เมื่อคณะกรรมการได้รับรายงานตาม (๑๐) แล้ว ให้รอไว้ไม่น้อยกว่าห้าวัน เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ถ้าคณะกรรมการเห็นว่าการเลือกเป็นไปโดยถูกต้อง สุจริต และเที่ยงธรรม ให้ประกาศผลการเลือกตาม (๑๐) ในราชกิจจานุเบกษา โดยให้ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดในแต่ละกลุ่มตั้งแต่ลำดับที่หนึ่งถึงลำดับที่สิบเป็นผู้ได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาจากกลุ่มนั้น และผู้ได้รับคะแนนลำดับที่สิบเอ็ดถึงลำดับที่สิบห้าของแต่ละกลุ่มอยู่ในบัญชีสำรองของกลุ่มนั้น และแจ้งให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาทราบ

ในการจัดเรียงลำดับตามวรรคสองสำหรับผู้ที่อยู่ในลำดับที่มีคะแนนเท่ากัน ให้จัดให้มีการจับสลากเพื่อเรียงลำดับต่อไป

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตาม
หลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

วิธีการนับคะแนน

มาตรา ๔๓ ในกรณีที่คณะกรรมการกำหนด
ให้มีการนับคะแนนด้วยเครื่องกลหรือเครื่องอิเล็กทรอนิกส์
ถ้าได้ดำเนินการนั้นโดยเปิดเผย ให้ถือว่าเป็นการนับ
คะแนนโดยเปิดเผยแล้ว

กรณีที่เห็นว่า
การดำเนินการ
เกี่ยวกับการเลือก
ไม่ชอบด้วย
กฎหมาย

มาตรา ๔๔ ในกรณีที่ผู้สมัครในระดับอำเภอ หรือ
ผู้มีสิทธิเลือกในระดับจังหวัด หรือระดับประเทศเห็นว่าการ
ดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกของคณะกรรมการ ผู้อำนวยการ
การเลือก หรือพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นไปโดยไม่ชอบด้วย
กฎหมาย ให้ผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลฎีกา
ภายในสามวันนับแต่วันที่มีการออกคำสั่งและให้นำความ
ในมาตรา ๒๒ วรรคสอง มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

กรณีตำแหน่ง ส.ว.
กลุ่มใดมีไม่ครบ
จำนวน

มาตรา ๔๕ ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา
กลุ่มใดมีไม่ครบจำนวน ไม่ว่าเพราะเหตุตำแหน่งว่างลง
หรือด้วยเหตุอื่นใดอันมิใช่เพราะเหตุถึงคราวออกตามอายุ
ของวุฒิสภา ให้ประธานวุฒิสภาประกาศในราชกิจจานุ
เบกษาเลื่อนบุคคลในบัญชีสำรองของกลุ่มนั้นขึ้นดำรง
ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาแทนตามลำดับและให้ผู้นั้นอยู่ใน
ตำแหน่งได้เพียงเท่าอายุของวุฒิสภาที่เหลืออยู่ ในระหว่าง
ที่บุคคลดังกล่าวยังมีได้เข้ารับตำแหน่ง ให้วุฒิสภา
ประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาเท่าที่มีอยู่

หากมีกรณีที่ต้องเลื่อนบุคคลในบัญชีสำรองของ
กลุ่มใดขึ้นดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาแทนตามวรรคหนึ่ง

แต่ไม่มีบุคคลในบัญชีสำรองของกลุ่มนั้นเหลืออยู่ไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้ประธานวุฒิสภาจับสลากว่าจะเลือกบุคคลในบัญชีสำรองในกลุ่มอื่นใดที่ยังมีผู้อยู่ในบัญชีสำรองเหลืออยู่แล้วดำเนินการเลือกบุคคลนั้นขึ้นดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาตามวาระหนึ่ง การจับสลากดังกล่าวให้มีผลเฉพาะการเลือกครั้งนั้น

ในกรณีที่ทุกกลุ่มไม่มีรายชื่อบุคคลในบัญชีสำรองเหลืออยู่สำหรับการเลือกบุคคลขึ้นดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาตามวาระสอง ให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาเท่าที่มีอยู่ แต่ในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภาเหลืออยู่ไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดและอายุของวุฒิสภาเหลืออยู่เกินหนึ่งปีให้ดำเนินการเลือกสมาชิกวุฒิสภาขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างภายในหกสิบวันนับแต่วันที่วุฒิสภามีสมาชิกเหลืออยู่ไม่ถึงกึ่งหนึ่ง ในกรณีเช่นว่านี้ให้ผู้ได้รับเลือกตั้งกล่าวอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าอายุของวุฒิสภาที่เหลืออยู่

กรณีทุกกลุ่ม
ไม่มีรายชื่อบุคคล
ในบัญชีสำรอง

มาตรา ๔๖ ให้คณะกรรมการสั่งลบรายชื่อของบุคคลออกจากบัญชีสำรองเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๓ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๔

เหตุแห่งการสั่ง
ลบรายชื่อ
ของบุคคลออกจาก
บัญชีสำรอง

(๔) มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าบุคคลในบัญชี
สำรองกลุ่มใดกระทำการใดหรือรู้เห็นเป็นใจด้วยการ
กระทำได้ของบุคคลอื่น อันทำให้การเลือกมิได้เป็นไปโดย
สุจริตหรือเที่ยงธรรม

(๕) ศาลฎีกามีคำพิพากษาตามมาตรา ๖๒
วรรคสาม

คำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ประกาศในราชกิจจานุ
เบกษา และให้ถือว่าบัญชีสำรองมีเพียงเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๔๗ ในกรณีตามมาตรา ๔๖ (๔) และ
ในกรณีที่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าบุคคลในบัญชีสำรอง
ผู้ใดลาออกโดยเจตนาเพื่อให้บุคคลในลำดับถัดลงไปได้รับ
เลื่อนขึ้นเป็นสมาชิกวุฒิสภา หรือมีหลักฐานอันควรเชื่อได้
ว่าบุคคลในลำดับถัดไปหรือบุคคลอื่นใดได้ให้ หรือสัญญา
ว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่สมาชิกวุฒิสภา
หรือบุคคลในบัญชีสำรองเพื่อลาออก ให้คณะกรรมการยื่น
คำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
ของผู้นั้น

ลักษณะของ **มาตรา ๔๘** หีบบัตรและบัตรลงคะแนน ให้มี
หีบบัตรและ ลักษณะตามที่คณะกรรมการกำหนด ในการกำหนดเกี่ยวกับ
บัตรลงคะแนน หีบบัตรต้องกำหนดให้สามารถใช้หีบบัตรเดิมได้ด้วย

มาตรา ๔๙ วิธีการลงคะแนน ให้เป็นไปตามที่
คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๕๐ ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกผู้ใดใช้บัตร ข้อห้าม
อื่นอันมิใช่บัตรลงคะแนนตามมาตรา ๔๘ ลงคะแนนเลือก ในการลงคะแนน

มาตรา ๕๑ ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกผู้ใดนำบัตร
ลงคะแนนออกไปจากสถานที่เลือก

มาตรา ๕๒ ห้ามมิให้ผู้ใดจงใจทำเครื่องหมาย
เพื่อเป็นที่สังเกตโดยวิธีใดไว้ที่บัตรลงคะแนน

มาตรา ๕๓ ห้ามมิให้ผู้ใดนำบัตรลงคะแนน
ใส่ลงในหีบบัตรลงคะแนนโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วย
กฎหมาย หรือกระทำการใดในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือก
เพื่อแสดงว่ามีผู้มาแสดงตน เพื่อเลือกโดยผิดไปจากความจริง
หรือกระทำการใดอันเป็นเหตุให้มีบัตรลงคะแนนเพิ่มขึ้น
จากความจริง

มาตรา ๕๔ ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกผู้ใดใช้
เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใดถ่ายภาพบัตรลงคะแนนที่ตนได้
ลงคะแนนแล้ว

มาตรา ๕๕ ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกนำบัตรลง
คะแนนที่เลือกแล้วแสดงต่อผู้อื่นเพื่อให้ผู้อื่นทราบว่าตน
เลือกหรือไม่เลือกผู้ใด

มาตรา ๕๖ บัตรลงคะแนนดังต่อไปนี้ ให้ถือ ลักษณะของ
เป็นบัตรเสียและมีให้นับเป็นคะแนน บัตรเสีย

(๑) บัตรปลอม

(๒) บัตรที่มีการทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกต
หรือเขียนข้อความใด ๆ ลงในบัตรลงคะแนนนอกจาก

เครื่องหมายในการลงคะแนน เว้นแต่เป็นการกระทำโดย
ชอบด้วยกฎหมายของผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการเลือก

(๓) บัตรที่มีได้ทำเครื่องหมายลงคะแนน

(๔) บัตรที่ไม่อาจทราบได้ว่าลงคะแนนให้แก่
ผู้สมัครใด

(๕) บัตรที่ลงคะแนนให้ผู้ที่ไม่มีสิทธิได้รับเลือก

(๖) บัตรที่ลงคะแนนให้บุคคลเกินจำนวนที่
กำหนด

(๗) บัตรที่ลงคะแนนให้บุคคลใดเกินหนึ่งคะแนน

(๘) บัตรที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการกำหนด
ว่าเป็นบัตรเสีย

การอำนวยความสะดวก
สะดวกแก่คนพิการ
หรือทุพพลภาพ
ผู้สูงอายุ

มาตรา ๕๗ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเลือก
ให้แก่ผู้สมัครหรือผู้มีสิทธิเลือกซึ่งเป็นคนพิการหรือ
ทุพพลภาพ ผู้สูงอายุ หรือผู้ประสบปัญหาในการใช้สิทธิ
เลือก ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งให้มีการอำนวยความสะดวก
สะดวกในการเลือกของคนพิการหรือทุพพลภาพ ผู้สูงอายุ
หรือผู้ประสบปัญหาในการใช้สิทธิเลือกไว้ด้วย โดยอาจ
ให้บุคคลอื่นหรือผู้ที่ผู้อำนวยการการเลือกมอบหมาย
เป็นผู้กระทำการแทนโดยความยินยอมและเป็นไปตาม
เจตนารมณ์ของคนพิการหรือทุพพลภาพ ผู้สูงอายุ หรือ
ผู้ประสบปัญหาในการใช้สิทธิเลือกนั้น

หมวด ๔
การควบคุมการเลือกให้เป็นไปโดยสุจริต
และเที่ยงธรรม

มาตรา ๕๘ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้
หน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายกระทำการใด ๆ เพื่อเป็นคุณ ตำแหน่งโดยมิชอบ
หรือเป็นโทษแก่ผู้สมัคร ด้วยกฎหมาย

การใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายตาม
วรรคหนึ่ง มิให้หมายความรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ตาม
ปกติที่พึงต้องปฏิบัติในตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น
หรือการแนะนำหรือช่วยเหลือในการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง
กับการเลือกของผู้สมัคร โดยมีได้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ
หน้าที่ แม้ว่าการกระทำจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด

ในกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่ามีการฝ่าฝืน
บทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการหรือกรรมการ
ที่พบเห็น มีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยุติหรือระงับ
การกระทำใดที่เห็นว่าอาจเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด

ในกรณีตามวรรคสาม ให้คณะกรรมการแจ้งให้
ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีหน้าที่และอำนาจกำกับดูแล
เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น สั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีพฤติการณ์
อันอาจเป็นคุณ หรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใดพ้นจากหน้าที่
เป็นการชั่วคราว หรือสั่งให้ประจำกระทรวง ทบวง กรม
ศาลากลางจังหวัด หรือที่ว่าการอำเภอในเขตหรือนอกเขต

จังหวัดหรืออำเภอ หรือห้ามเข้าเขตจังหวัดหรืออำเภอใดก็ได้

กรณีมีเหตุอันควร
สงสัยว่าการเลือก
มิได้เป็นไปโดย
สุจริต

มาตรา ๕๙ ก่อนประกาศผลการเลือก หากมีเหตุอันควรสงสัยว่าการเลือกมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกการเลือกและสั่งให้ดำเนินการเลือกใหม่ หรือนับคะแนนใหม่

การใช้อำนาจตามวรรคหนึ่งให้กรรมการแต่ละคนซึ่งพบเห็นการกระทำความผิดในเขตอำเภอหรือจังหวัดใดให้มีอำนาจกระทำได้สำหรับการเลือกในเขตอำเภอหรือจังหวัดนั้น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ผู้ตรวจการเลือกตั้งและผู้อำนวยการการเลือกผู้ใดพบเห็นการกระทำตามวรรคหนึ่งมีหน้าที่รายงานให้คณะกรรมการหรือกรรมการทราบโดยพลัน

กรณีมีหลักฐานว่า
ผู้สมัครกระทำการ
หรือรู้เห็นในการ
กระทำที่ทำให้
การเลือกมิได้
เป็นไปโดยสุจริต

มาตรา ๖๐ ก่อนประกาศผลการเลือก ถ้ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการใดหรือรู้เห็นกับการกระทำใดของบุคคลอื่น อันทำให้การเลือกมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมให้คณะกรรมการสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นไว้เป็นการชั่วคราวเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปีคำสั่งของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

เมื่อคณะกรรมการมีคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

มาตรา ๖๑ ในกรณีที่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ใดให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดเพื่อจูงใจให้ผู้สมัคร หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนหรือไม่ลงคะแนนให้แก่ผู้ใด ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดดังกล่าวไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าศาลจะมี คำพิพากษาหรือมีคำสั่ง

มาตรา ๖๒ เมื่อคณะกรรมการประกาศผลการ เลือกตามมาตรา ๕๒ วรรคสอง แล้ว ถ้ามีหลักฐานอันควร เชื่อได้ว่าผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอันเป็นการทุจริตใน การเลือกหรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น อันทำให้ การเลือกมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะ กรรมการยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งให้เพิกถอนสิทธิ สมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น

เมื่อศาลฎีกามีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาแล้ว ถ้าผู้ถูกกล่าวหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา ให้ผู้นั้นหยุดปฏิบัติหน้าที่ จนกว่าศาลฎีกาจะพิพากษาว่าผู้นั้นมิได้กระทำความผิด เมื่อศาลฎีกามีคำพิพากษาว่าผู้นั้นกระทำความผิดให้ สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาผู้นั้นสิ้นสุดลงนับแต่วัน ที่หยุดปฏิบัติหน้าที่

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งอยู่ในบัญชีสำรองด้วย และเมื่อศาลฎีกามีคำพิพากษา ว่าผู้นั้นกระทำความผิด ให้คณะกรรมการส่งลบบรายชื่อ ผู้นั้นออกจากบัญชีสำรอง และให้นำความในมาตรา ๕๖ วรรคสอง มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๖๓ เมื่อคณะกรรมการประกาศผลการเลือกตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แล้ว หากความปรากฏต่อคณะกรรมการว่าสมาชิกวุฒิสภาผู้ใดขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๓ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๔ ให้คณะกรรมการส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า

หมวด ๕ **การคัดค้าน**

การยื่นคำร้อง
คัดค้านการเลือก

มาตรา ๖๔ ผู้สมัครในระดับอำเภอหรือผู้มีสิทธิเลือกในระดับจังหวัด หรือระดับประเทศมีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านว่าการเลือกในระดับอำเภอ ระดับจังหวัด หรือระดับประเทศที่ตนสมัครหรือมีสิทธิเลือกแล้วแต่กรณี มิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือไม่ชอบด้วยกฎหมายต่อคณะกรรมการภายในสามวันนับแต่วันเลือกในระดับนั้น ๆ และให้คณะกรรมการวินิจฉัยโดยเร็ว หากเห็นว่าไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าการเลือกเป็นไปโดยไม่สุจริต ไม่เที่ยงธรรม หรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้คณะกรรมการสั่งยกคำร้อง และให้การเลือกดำเนินการต่อไป ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่ามีความหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกเป็นไปโดยไม่สุจริต ไม่เที่ยงธรรม หรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้คณะกรรมการดำเนินการตามมาตรา ๕๙ วรรคหนึ่ง คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

หมวด ๖ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๖๕ ในการสืบสวนหรือไต่สวน หาก มาตรการในการ
ปรากฏว่าการให้ข้อมูล การชี้เบาะแสหรือคำให้การของ กันบุคคลไว้เป็น
บุคคลซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีส่วนร่วมในการกระทำความ พยาน
ผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้รายใดจะเป็น
ประโยชน์ในการพิสูจน์การกระทำความผิดของผู้กระทำ
ความผิดคนอื่นที่เป็นตัวการสำคัญและสามารถที่จะใช้
เป็นพยานหลักฐานในการวินิจฉัยการกระทำความผิดของ
ผู้กระทำความผิดนั้นคณะกรรมการจะกันบุคคลนั้นไว้เป็น
พยานโดยไม่ดำเนินคดีก็ได้

เมื่อคณะกรรมการมีมติไม่ดำเนินคดีกับบุคคลใด
แล้ว ให้สิทธิในการดำเนินคดีอาญาเป็นอันระงับไปเว้นแต่
ปรากฏในภายหลังว่าผู้ถูกกันไว้เป็นพยานได้ให้ถ้อยคำอัน
เป็นเท็จ หรือไม่ไปเบิกความ หรือไปเบิกความแต่ไม่เป็น
ไปตามที่ให้การหรือให้ถ้อยคำไว้ ให้การกันบุคคลไว้เป็น
พยานนั้นสิ้นสุดลง และคณะกรรมการอาจดำเนินการตาม
กฎหมายกับบุคคลนั้นต่อไปได้

มาตรการในการกันบุคคลไว้เป็นพยานตามวรรคหนึ่ง
และการเพิกถอนการกันบุคคลไว้เป็นพยานตามวรรคสอง
ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ
กำหนด

- การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือ
เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
- มาตรา ๖๖** ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยมีกำหนดระยะเวลาหรือสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งให้การเพิกถอนสิทธิดังกล่าวมีผลในทันทีและเริ่มนับระยะเวลา นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษา เว้นแต่ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาจะมีคำสั่งหรือคำพิพากษาเป็นอย่างอื่น
- การสมัครมากกว่า
หนึ่งกลุ่มหรือ
หนึ่งอำเภอ
- มาตรา ๖๗** ผู้ใดสมัครเข้ารับเลือกมากกว่าหนึ่งกลุ่มหรือมากกว่าหนึ่งอำเภออันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี
- การเปิดเผยรายชื่อ
และจำนวนผู้สมัคร
- มาตรา ๖๘** กรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- เจ้าหน้าที่ของรัฐ
ใช้ตำแหน่งหน้าที่
โดยมิชอบด้วย
กฎหมาย
- มาตรา ๖๙** ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๒ วรรคหนึ่งหรือมาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี
- ผู้สมัครไม่แนะนำตัว
ตามเงื่อนไขที่คณะ
กรรมการกำหนด
- มาตรา ๗๐** ผู้สมัครผู้ใดไม่ปฏิบัติตามวิธีการหรือเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๓๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี

บุคคลใดซึ่งมิใช่ผู้สมัครช่วยเหลือผู้สมัครในการ
แนะนำตัวโดยไม่ปฏิบัติตามวิธีการหรือเงื่อนไขตามมาตรา ๓๖
ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง

มาตรา ๗๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๗ หรือมาตรา ๓๘ ผู้ที่ฝ่าฝืนข้อปฏิบัติ
วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับ ในสถานที่เลือก
ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นไปเพื่อก่อให้เกิด
ความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นในสถานที่เลือกตั้งต้องระวางโทษ
เพิ่มขึ้นเป็นสองเท่า และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
ของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๗๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๙ มาตรา ๕๐
มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๒ หรือมาตรา ๕๓ ต้องระวางโทษ
จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึง
หนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับและให้ศาลสั่งเพิกถอน
สิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๗๓ ผู้มีสิทธิเลือกผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕๔
หรือมาตรา ๕๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือ
ปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๔ ผู้ใดรู้อยู่แล้วว่าตนไม่มีสิทธิสมัคร ไม่มีสิทธิสมัคร
รับเลือกไม่ว่าเพราะเหตุใด ได้สมัครรับเลือกตั้งต้องระวาง รับเลือกแต่ลงสมัคร
โทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่น
บาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
ของผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็น
ผู้ซึ่งได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ให้ศาลมีคำสั่งให้
ผู้นั้นคืนเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่าง
อื่นที่ได้รับมาเนื่องจากการดำรงตำแหน่งดังกล่าวให้แก่
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาด้วย

การรับรองหรือเป็น
พยานในการสมัคร
อันเป็นเท็จ

มาตรา ๗๕ ผู้ใดรับรองหรือเป็นพยานซึ่ง
ลงลายมือชื่อรับรองเอกสารหรือหลักฐานที่ใช้ประกอบการ
สมัครเป็นเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือ
ปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับและให้ศาลสั่ง
เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี

กรณีช่วยเหลือให้
ผู้สมัครได้รับเลือก
เป็น ส.ว.

มาตรา ๗๖ กรรมการบริหารพรรคการเมือง
หรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นใดในพรรคการเมืองสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น
ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ใดกระทำการโดยวิธีใด ๆ
อันเป็นการช่วยเหลือให้ผู้สมัครผู้ใดได้รับเลือกเป็นสมาชิก
วุฒิสภา หรือทำให้ผู้สมัครผู้ใดไม่ได้รับเลือก ต้องระวางโทษ
จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึง
สองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
ของผู้นั้น

ผู้สมัครใดยินยอมให้กรรมการบริหารพรรคการเมือง
หรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นใดในพรรคการเมือง สมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น
ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ช่วยเหลือเพื่อให้ได้รับเลือก

เป็นสมาชิกวุฒิสภา ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

มาตรา ๗๗ ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้เพื่อจูงใจให้ผู้อื่นสมัครเข้ารับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา หรือถอนการสมัคร หรือกระทำการใด ๆ อันไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ผู้นั้นหมดสิทธิที่จะเลือกหรือได้รับเลือก หรือเพื่อจูงใจให้ผู้สมัครหรือผู้มีสิทธิเลือกลงคะแนนหรือไม่ลงคะแนนให้แก่ผู้ใดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับและให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี

กรณีจูงใจให้
ผู้สมัครเข้ารับการ
เลือกหรือถอนการ
สมัครหรือการกระทำ
อันไม่ชอบด้วย
กฎหมาย

(๑) จัด ทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด

(๒) ทำการแนะนำตัวด้วยการจัดให้มีมหรสพ หรือการรื่นเริงต่าง ๆ

(๓) เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด

(๔) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใสร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้บุคคลอื่นเข้าใจผิด ในคุณสมบัติ ความรู้ความสามารถ หรือชื่อเสียงเกียรติคุณ ของผู้สมัครใด

ความผิดตาม (๑) ให้ถือเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และให้คณะกรรมการมีอำนาจส่งเรื่องให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจได้

กรณีกระทำการให้
เข้าใจผิดว่าผู้สมัคร
ฝ่าฝืน พ.ร.บ. นี้

มาตรา ๗๘ ผู้ใดกระทำการอันเป็นเท็จเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจผิดว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการเพื่อจะกลั่นแกล้งให้ผู้สมัครนั้นถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพื่อไม่ให้มีการประกาศผลการเลือกตั้งต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการแจ้งหรือให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี

มาตรา ๗๙ ผู้ใดเรียกหรือรับทรัพย์สินหรือ ผลประโยชน์อื่นใดเพื่อลงสมัครรับเลือกหรือไม่ลงสมัคร รับเลือกเพื่อประโยชน์แก่ผู้สมัครผู้ใด ต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึง สองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอน สิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี

การเรียกหรือรับ
ทรัพย์สินและ
ผลประโยชน์เพื่อ
ลงหรือไม่ลงสมัคร
รับเลือก

มาตรา ๘๐ ผู้ใดจงใจกระทำด้วยประการใด ๆ การทำให้
ให้บัตรลงคะแนนชำรุดหรือเสียหาย หรือให้เป็นบัตรเสีย บัตรลงคะแนน
หรือกระทำด้วยประการใด ๆ แก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตร ชำรุด เสียหาย
ที่ใช้ได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกิน
หนึ่งแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ที่มี
กำหนดสิบปี

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ดำเนินการ
เกี่ยวกับการเลือก ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึง
สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้
ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี

มาตรา ๘๑ ผู้มีสิทธิเลือกผู้ใดเรียกรับหรือยอม กรณีผู้มีสิทธิเลือก
จะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเอง เรียกทรัพย์สิน
หรือผู้อื่น เพื่อเลือกหรืองดเว้นไม่เลือกผู้ใด ต้องระวางโทษ เพื่อเลือกหรือ
จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาท งดเว้นไม่เลือก
ถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอน
สิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดสิบปี

การทำให้หีบบัตร
ลงคะแนนหรือบัตร
ลงคะแนนเสียหาย

มาตรา ๘๒ ผู้ใดกระทำการโดยไม่มีอำนาจ โดยชอบด้วยกฎหมาย เปิด ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เปลี่ยนสภาพ หรือทำให้ไร้ประโยชน์ หรือนำไปซึ่งหีบบัตรลงคะแนนหรือบัตรลงคะแนน หรือเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกที่ผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกได้จัดทำตั้งแต่เวลาที่ได้เปิดและปิดหีบบัตรลงคะแนนที่ตั้งไว้เพื่อการเลือก หรือภายหลังที่ได้ปิดหีบบัตรลงคะแนนนั้นเพื่อรักษาไว้เมื่อการเลือกได้เสร็จสิ้นแล้ว ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาทและให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี

การครอบครอง
บัตรลงคะแนน
โดยมิชอบด้วย
กฎหมาย

มาตรา ๘๓ ผู้ใดไม่ได้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่และอำนาจในการเก็บรักษาบัตรลงคะแนนสำหรับการเลือกสมาชิกวุฒิสภา มีหรือครอบครองไว้ซึ่งบัตรลงคะแนนโดยไม่ชอบ ไม่ว่าบัตรลงคะแนนนั้นจะเป็นบัตรลงคะแนนที่สำนักงานเป็นผู้จัดให้มีขึ้นหรือไม่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดสิบปี

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต้องระวางโทษเพิ่มขึ้นอีกกึ่งหนึ่งและให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

มาตรา ๘๔ พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใดจงใจนับ การจงใจนับ
 บัตรลงคะแนนหรือนับคะแนนให้ผิดไปจากความจริงหรือ คะแนนผิดไปจาก
 รวมคะแนนให้ผิดไป หรือกระทำได้ด้วยประการใดโดยมิได้ ความเป็นจริงหรือ
 มีอำนาจกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้บัตรลงคะแนน ทำลายบัตร
 ชำรุดหรือเสียหายหรือให้เป็นบัตรเสียหรือกระทำการด้วย ลงคะแนนให้ชำรุด
 ประการใดแก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้หรืออ่านบัตร เสียหาย
 ลงคะแนนให้ผิดไปจากความจริง หรือทำรายงานการเลือก
 ไม่ตรงความเป็นจริงต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึง
 สิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้ง
 จำทั้งปรับและให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมี
 กำหนดยี่สิบปี

มาตรา ๘๕ ผู้ใดเล่นหรือจัดให้มีการเล่นการพนัน การเล่นพนัน
 ชนิดใด ๆ เกี่ยวกับผลของการเลือกตั้งต้องระวางโทษจำคุก เกี่ยวกับผลของ
 ตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึง การเลือก
 หนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับและให้ศาลสั่งเพิกถอน
 สิทธิเลือกตั้งของผู้เล่นมีกำหนดสิบปี และเพิกถอนสิทธิ
 สมัครรับเลือกตั้งของผู้จัดให้มีการเล่น

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำของ
 ผู้สมัคร ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีหรือปรับ
 ตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และ
 ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

กรณีศาลฎีกามี
คำสั่งเพิกถอนสิทธิ
เป็นเหตุให้มีการ
เลือกใหม่

มาตรา ๘๖ ในกรณีที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครหรือสมาชิกวุฒิสภาผู้ใด และเป็นเหตุให้ต้องมีการเลือกใหม่ไม่ว่าจะมีคำร้องขอหรือไม่ ให้ศาลฎีกาสั่งให้ผู้นั้นรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งครั้งที่เป็นเหตุให้ศาลฎีกามีคำสั่งเช่นว่านั้น จำนวนค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้ศาลฎีกาพิจารณาจากหลักฐานการใช้จ่ายที่คณะกรรมการเสนอต่อศาล

เงินที่ได้รับมาตามวรรคหนึ่งให้นำส่งเข้ากองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

การเปิดเผย
หรือเผยแพร่
ผลการสำรวจ
ความคิดเห็นเกี่ยวกับ
การออกเสียง

มาตรา ๘๗ ผู้ใดเปิดเผยหรือเผยแพร่ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนผู้สมัครหรือผู้เลือกเกี่ยวกับการออกเสียงเลือกในระหว่างเวลาเจ็ดวันก่อนวันเลือกจนถึงเวลาปิดการเลือก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

การกระทำ
ความผิด พ.ร.บ.
ในเขตพื้นที่

มาตรา ๘๘ ในกรณีที่ปรากฏว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เกิดขึ้นในเขตพื้นที่ของสถานที่เลือก ให้ถือว่าผู้สมัครนั้นเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การกระทำ
ความผิด พ.ร.บ.
นอกราชอาณาจักร

มาตรา ๘๙ ผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้นอกราชอาณาจักรจะต้องรับโทษในราชอาณาจักร และการกระทำของผู้เป็นตำรวจด้วยกัน ผู้สนับสนุน หรือผู้ใช้ให้กระทำความผิดนั้น แม้จะ

กระทำนอกราชอาณาจักร ให้ถือว่าตัวการ ผู้สนับสนุน หรือ
ผู้ใช้ให้กระทำความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๙๐ ในวาระเริ่มแรกให้วุฒิสมาประกอบ หลักเกณฑ์และวิธี
ด้วยสมาชิกจำนวนสองร้อยห้าสิบคนซึ่งพระมหากษัตริย์ การในการสรรหา
ทรงแต่งตั้งตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติถวาย และแต่งตั้ง ส.ว.
คำแนะนำ โดยในการสรรหาและแต่งตั้งให้ดำเนินการ
ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้มีคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา
คณะหนึ่งซึ่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติแต่งตั้งจาก
ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ในด้านต่างๆ
และมีความเป็นกลางทางการเมืองจำนวนไม่น้อยกว่า
เก้าคนแต่ไม่เกินสิบสองคน มีหน้าที่ดำเนินการสรรหา
บุคคล ซึ่งสมควรเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามหลักเกณฑ์และ
วิธีการ ดังต่อไปนี้

(ก) ให้คณะกรรมการดำเนินการจัดให้มี
การเลือกสมาชิกวุฒิสภาตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในมาตรา
๙๑ มาตรา ๙๒ มาตรา ๙๓ มาตรา ๙๔ มาตรา ๙๕ และมาตรา ๙๖
จำนวนสองร้อยคนโดยให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนวัน
ที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกตาม
กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิก

สภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน แล้วให้จัดทำเป็นบัญชีรายชื่อเสนอต่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติโดยแยกผู้ได้รับเลือกตามกลุ่มและตามวิธีการสมัคร

(ข) ให้คณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาคัดเลือกบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมในอันจะเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาและการปฏิรูปประเทศมีจำนวนไม่เกินสี่ร้อยคนตามวิธีการที่คณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภากำหนด แล้วนำรายชื่อเสนอต่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติทั้งนี้ ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จไม่ช้ากว่าระยะเวลาที่กำหนดตาม (ก)

(ค) ให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติคัดเลือกผู้ได้รับเลือกตาม (ก) จากบัญชีรายชื่อที่ได้รับจากคณะกรรมการตามมาตรา ๙๘ และให้คัดเลือกบุคคลจากบัญชีรายชื่อที่ได้รับการสรรหาตาม (ข) ให้ได้จำนวนหนึ่งร้อยเก้าสิบสี่คนรวมกับผู้ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เป็นสองร้อยห้าสิบคน และคัดเลือกรายชื่อสำรองจากบัญชีรายชื่อที่ได้รับการสรรหาตาม (ข) จำนวนห้าสิบคนทั้งนี้ ให้แล้วเสร็จภายในสามวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๒) มิให้นำความในมาตรา ๑๔ (๒๓) ในส่วนที่เกี่ยวกับการเคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีมาใช้อย่างคับแค้นผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาซึ่งได้รับสรรหาตาม (๑) (ข) และมีให้นำความในมาตรา ๑๔ (๑๙) มาใช้อย่างคับแค้นผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกวุฒิสภาโดยตำแหน่ง

(๓) ให้คณะรักษาความสงบแห่งชาตินำรายชื่อบุคคลซึ่งได้รับการคัดเลือกตาม (๑) (ค) จำนวนสองร้อยห้าสิบคนดังกล่าวขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งต่อไปและให้หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

(๔) อายุของวุฒิสภามาตราฐานี้มีกำหนดห้าปีนับแต่วันที่มิพระบรมราชโองการแต่งตั้ง สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาเริ่มตั้งแต่วันที่มิพระบรมราชโองการแต่งตั้ง ถ้ามีตำแหน่งว่างลง ให้เลื่อนรายชื่อบุคคลตามลำดับในบัญชีสำรองตาม (๑) (ค) ขึ้นเป็นสมาชิกวุฒิสภาแทน โดยให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ดำเนินการและเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ สำหรับสมาชิกวุฒิสภาโดยตำแหน่งเมื่อพ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่ในขณะได้รับแต่งตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาก็ให้พ้นจากตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาด้วย และให้ดำเนินการเพื่อแต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นเป็นสมาชิกวุฒิสภาโดยตำแหน่งแทน ให้สมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนตำแหน่งที่ว่าง อยู่ในตำแหน่งเท่าอายุของวุฒิสภาที่เหลืออยู่

(๕) ในระหว่างที่ยังไม่มีพระบรมราชโองการ แต่งตั้งบุคคลในบัญชีสำรองขึ้นเป็นสมาชิกวุฒิสภาแทน ตำแหน่งที่ว่างตาม (๔) หรือเป็นกรณีที่ไม่มียรายชื่อบุคคล เหลืออยู่ในบัญชีสำรอง หรือไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งที่เป็น สมาชิกวุฒิสภาโดยตำแหน่ง ไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้วุฒิสภา ประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาเท่าที่มีอยู่

(๖) เมื่ออายุของวุฒิสภาสิ้นสุดลงตาม (๔) ให้ดำเนินการเลือกสมาชิกวุฒิสภาตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้

การดำเนินการ

มาตรา ๙๑ ในวาระเริ่มแรก สำหรับการ

สรรหา ส.ว. ดำเนินการตามมาตรา ๙๐ (๑) (ก) ให้กลุ่มตามมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง มีสิบลกลุ่ม ประกอบด้วย

(๑) กลุ่มการบริหารราชการแผ่นดินและความ มั่นคง อันได้แก่ผู้เคยเป็นข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือ อื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน

(๒) กลุ่มกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม อันได้แก่ ผู้เป็นหรือเคยเป็นผู้พิพากษา ตุลาการ อัยการ ตำรวจ ผู้ประกอบวิชาชีพด้านกฎหมาย หรืออื่น ๆ ในทำนอง เดียวกัน

(๓) กลุ่มการศึกษาและการสาธารณสุข อันได้แก่ ผู้เป็นหรือเคยเป็นครู อาจารย์ นักวิจัย ผู้บริหารสถาน ศึกษา บุคลากรทางการศึกษา แพทย์ทุกประเภท เทคนิค การแพทย์ สาธารณสุข พยาบาล เภสัชกรหรืออื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน

(๔) กลุ่มอาชีพกสิกรรม ปลูกพืชล้มลุก ทำนา ทำสวน ทำไร่ ป่าไม้ ปศุสัตว์ ประมง หรืออื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน

(๕) กลุ่มพนักงานหรือลูกจ้างของบุคคลซึ่งมิใช่ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐผู้ใช้แรงงาน ผู้ประกอบวิชาชีพ ผู้ประกอบอาชีพอิสระ หรืออื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน

(๖) กลุ่มผู้ประกอบอาชีพด้านสิ่งแวดล้อม ผังเมือง อสังหาริมทรัพย์และสาธารณูปโภคทรัพยากรธรรมชาติ พลังงาน วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การสื่อสาร การพัฒนาวัตกรรม หรืออื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน

(๗) กลุ่มผู้ประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดย่อมตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นและผู้ประกอบกิจการอื่น ๆ ผู้ประกอบธุรกิจหรืออาชีพด้านการท่องเที่ยว อันได้แก่ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ ผู้ประกอบกิจการหรือพนักงานโรงแรม ผู้ประกอบอุตสาหกรรม หรืออื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน

(๘) กลุ่มสตรี ผู้สูงอายุ คนพิการหรือทุพพลภาพ กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มอัตลักษณ์อื่น ประชาสังคม องค์กรสาธารณประโยชน์ หรืออื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน

(๙) กลุ่มศิลปะ วัฒนธรรม ดนตรี การแสดงและบันเทิง นักกีฬา สื่อสารมวลชน ผู้สร้างสรรค์วรรณกรรม หรืออื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน

(๑๐) กลุ่มอื่น ๆ

การมีลักษณะอื่น ๆ ในทำนองเดียวกันตาม
วรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๓ และไม่มีลักษณะ
ต้องห้ามตามมาตรา ๑๔ ย่อมมีสิทธิสมัครในกลุ่มอื่น ๆ
ตาม (๑๐) ได้

วิธีการสมัครใน
แต่ละกลุ่ม **มาตรา ๙๒** ในวาระเริ่มแรก ผู้สมัครในแต่ละ
กลุ่มตามมาตรา ๙๑ อาจสมัครได้โดยวิธีการดังต่อไปนี้

(๑) สมัครโดยยื่นใบสมัครด้วยตนเอง

(๒) สมัครโดยยื่นใบสมัครด้วยตนเองพร้อม
แสดงหนังสือแนะนำชื่อผู้สมัครจากองค์กรตามมาตรา ๙๓
แนบมาพร้อมกับใบสมัครด้วย

ให้ผู้สมัครแต่ละคนมีสิทธิสมัครเพื่อเข้ารับเลือก
ในกลุ่มตามมาตรา ๙๑ ได้เพียงกลุ่มเดียว และสมัครโดยวิธี
การตามวรรคหนึ่งได้เพียงวิธีการเดียว รวมทั้งมีสิทธิสมัคร
ได้เพียงอำเภอเดียว และเมื่อได้ยื่นใบสมัครแล้วจะถอนการ
สมัครมิได้

ผู้ใดสมัครเข้ารับเลือกมากกว่าหนึ่งกลุ่ม มากกว่า
หนึ่งวิธีการ หรือมากกว่าหนึ่งอำเภอ อันเป็นการไม่ปฏิบัติ
ตามวรรคสอง ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้ใน
มาตรา ๖๗

ลักษณะขององค์กร
ที่แนะนำชื่อ
ผู้สมัคร **มาตรา ๙๓** องค์กรซึ่งเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย
ไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีและมีได้มีวัตถุประสงค์ใน
การแสวงหากำไรมาแบ่งปันกันหรือดำเนินกิจกรรมทาง

การเมือง และได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ขององค์กร มาอย่างต่อเนื่อง และองค์กรที่มีกฎหมายจัดตั้ง มีสิทธิ แนะนำชื่อผู้ซึ่งเป็นหรือเคยเป็นสมาชิกขององค์กร หรือ ผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่หรือเคยปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรตาม ระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งมีคุณสมบัติและ ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อสมัครรับเลือกเป็นสมาชิก วุฒิสภาองค์กรละหนึ่งคนในแต่ละจังหวัดโดยต้องระบุ อำเภอไว้ด้วย และเมื่อได้แนะนำชื่อผู้สมัครแล้วจะถอนหรือ เปลี่ยนชื่อผู้ซึ่งได้แนะนำแล้วมิได้

องค์กรตามวรรคหนึ่งต้องลงทะเบียนตาม หลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด และให้ เลือกกลุ่มตามมาตรา ๘๑ ได้เพียงกลุ่มเดียว

การแนะนำชื่อบุคคลตามวรรคหนึ่งต้องทำโดยมติ ของคณะกรรมการที่มีหน้าที่และอำนาจในการบริหารงาน ขององค์กรดังกล่าว ในกรณีที่องค์กรดังกล่าวไม่มีคณะกรรมการ ให้ผู้ที่มีหน้าที่และอำนาจในการบริหารงานของ องค์กรเป็นผู้แนะนำชื่อแทน และให้ทำเป็นหนังสือโดย อย่างน้อยต้องมีประวัติระบุถึงเพศ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ และสาขาอาชีพของผู้ได้รับการแนะนำชื่อ พร้อมทั้งหนังสือยินยอมจากผู้ได้รับการแนะนำชื่อ ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการกำหนด

องค์กรตามวรรคหนึ่งซึ่งแจ้งการแนะนำชื่อหรือรับรองเอกสารหรือหลักฐานที่ใช้ประกอบการสมัครเป็นเท็จ ให้การแจ้งการแนะนำชื่อหรือการรับรองเอกสารหรือหลักฐานดังกล่าวเป็นโมฆะ และให้คณะกรรมการประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

การเลือก
ระดับอำเภอ **มาตรา ๙๔** การเลือกระดับอำเภอ ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ผู้สมัครต้องมาถึงสถานที่เลือกและแสดงตนภายในเวลาที่คณะกรรมการกำหนด ผู้ใดไม่มาหรือมาไม่ทันกำหนดให้หมดสิทธิที่จะเลือกและได้รับเลือก

(๒) เมื่อผู้สมัครมาครบหรือเมื่อพ้นเวลาตาม (๑) แล้ว ให้ผู้อำนวยการการเลือกระดับอำเภอจัดให้ผู้สมัครแต่ละกลุ่มและแต่ละวิธีการสมัครรวมอยู่ในกลุ่มเดียวกันและวิธีการสมัครเดียวกัน ณ สถานที่ที่ผู้อำนวยการการเลือกระดับอำเภอกำหนด

(๓) ให้ผู้สมัครแต่ละกลุ่มและแต่ละวิธีการสมัครที่ได้จัดตาม (๒) แล้ว ลงคะแนนเลือกบุคคลในกลุ่มเดียวกันและวิธีการสมัครเดียวกันได้ไม่เกินสองคน โดยจะลงคะแนนเลือกตนเองก็ได้ แต่จะลงคะแนนให้บุคคลใดเกินหนึ่งคะแนนมิได้

(๔) เมื่อการลงคะแนนของกลุ่มใดและวิธีการสมัครใดแล้วเสร็จ ให้ผู้อำนวยการการเลือกระดับอำเภอดำเนินการให้มีการนับคะแนนของกลุ่มนั้นและวิธีการ

สมัครนั้นโดยเปิดเผยให้ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดสามลำดับแรกของแต่ละกลุ่มและแต่ละวิธีการสมัคร เป็นผู้ได้รับเลือกระดับอำเภอสำหรับกลุ่มนั้นและวิธีการสมัครนั้น เพื่อไปดำเนินการเลือกในระดับจังหวัดต่อไป ในกรณีที่ลำดับใดมีผู้ได้คะแนนเท่ากันจนเป็นเหตุให้มีผู้ได้คะแนนสูงสุดเกินสามคน ให้ผู้ซึ่งได้คะแนนเท่ากันดังกล่าวจับสลากกันเองว่าผู้ใดจะได้รับเลือกในกลุ่มนั้นและวิธีการสมัครนั้น และในกรณีที่ผู้ได้คะแนนไม่ถึงสามคน ให้เฉพาะผู้ซึ่งได้คะแนนเป็นผู้ได้รับเลือก

(๕) ในกรณีที่กลุ่มใดและการสมัครโดยวิธีการใดมีผู้สมัครไม่เกินสามคน หรือมีผู้มารายงานตัวตาม (๑) ไม่เกินสามคน ให้ถือว่าผู้สมัครทุกคนซึ่งมารายงานตัวนั้นเป็นผู้ได้รับเลือกสำหรับกลุ่มนั้นและวิธีการสมัครนั้นโดยไม่ต้องดำเนินการเลือก

(๖) กลุ่มใดและการสมัครโดยวิธีการใดไม่มีผู้สมัคร ให้งดการดำเนินการเลือกสำหรับกลุ่มนั้นและการสมัครโดยวิธีการนั้น และไม่มีผลกระทบต่อการเลือกของกลุ่มและการสมัครโดยวิธีการอื่น ๆ

(๗) กลุ่มใดและการสมัครโดยวิธีการใดมีผู้ไม่ได้รับคะแนนเลือกเลยมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของจำนวนผู้สมัครและแสดงตนในกลุ่มนั้นและการสมัครโดยวิธีการนั้น แต่ต้องไม่น้อยกว่าสามคนให้สันนิษฐานว่ามีการสมยอมกันในการเลือก และถือว่าการเลือกไม่เป็นไปโดย

สุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้ผู้อำนวยการการเลือกระดับอำเภอ
ดำเนินการให้ผู้สมัครในกลุ่มนั้นและโดยวิธีการสมัครนั้น
เลือกกันเองใหม่โดยให้ผู้ไม่ได้รับคะแนนเลือกนั้นหมดสิทธิ
ที่จะเลือกและได้รับเลือก และต้องออกจากสถานที่เลือก

(๘) ให้ผู้อำนวยการการเลือกระดับอำเภอส่ง
บัญชีรายชื่อผู้ได้รับเลือกตาม (๔) และ (๕) ให้ผู้อำนวยการ
การเลือกระดับจังหวัดพร้อมด้วยเอกสารหรือข้อมูลตาม
มาตรา ๒๘ (๕) ภายในวันถัดจากวันเลือกระดับอำเภอ
เพื่อดำเนินการต่อไป

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตาม
หลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

การเลือก
ระดับจังหวัด

มาตรา ๙๕ การเลือกระดับจังหวัด ให้ดำเนินการ
ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ได้รับเลือกระดับอำเภอต้องมาถึงสถานที่
เลือกและแสดงตนภายในเวลาที่คณะกรรมการกำหนด
ผู้ใดไม่มาหรือมาไม่ทันกำหนดให้หมดสิทธิที่จะเลือกและ
ได้รับเลือก

(๒) เมื่อผู้ได้รับเลือกระดับอำเภอมาครบหรือ
เมื่อพ้นเวลาตาม (๑) แล้ว ให้ผู้อำนวยการการเลือกระดับ
จังหวัดจัดให้ผู้ได้รับเลือกระดับอำเภอในกลุ่มเดียวกัน
และวิธีการสมัครเดียวกันนั้นรวมอยู่ด้วยกัน ณ สถานที่
ที่ผู้อำนวยการการเลือกระดับจังหวัดกำหนด

(๓) ให้ผู้ได้รับเลือกระดับอำเภอตาม (๒) ลงคะแนนเลือกบุคคลตาม (๒) ในกลุ่มเดียวกันและวิธีการสมัครเดียวกันได้ไม่เกินสองคน โดยจะลงคะแนนเลือกตนเองก็ได้ แต่จะลงคะแนนให้บุคคลใดเกินหนึ่งคะแนนมิได้

(๔) เมื่อการลงคะแนนของกลุ่มใดและวิธีการสมัครใดแล้วเสร็จ ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งจังหวัดดำเนินการนับคะแนนของกลุ่มนั้นและวิธีการสมัครนั้นโดยเปิดเผย ให้ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดลำดับแรกของแต่ละกลุ่มและแต่ละวิธีการสมัคร เป็นผู้ได้รับเลือกระดับจังหวัดสำหรับกลุ่มนั้นและวิธีการสมัครนั้น เพื่อไปดำเนินการเลือกในระดับประเทศต่อไป ในกรณีที่ลำดับใดมีผู้ได้คะแนนเท่ากันจนเป็นเหตุให้มีผู้ได้คะแนนสูงสุดเกินสี่คน ให้ผู้ซึ่งได้คะแนนเท่ากันดังกล่าวจับสลากกันเองว่าผู้ใดจะได้รับเลือกในกลุ่มนั้นและวิธีการสมัครนั้น และในกรณีที่ผู้ได้คะแนนไม่ถึงสี่คน ให้เฉพาะผู้ซึ่งได้คะแนนเป็นผู้ได้รับเลือก

(๕) ในกรณีที่กลุ่มใดและการสมัครโดยวิธีการใดมีผู้ได้รับเลือกระดับอำเภอรวมกันแล้วไม่เกินสี่คนหรือมีผู้มารายงานตัวตาม (๑) ไม่เกินสี่คน ให้ถือว่าผู้ได้รับเลือกระดับอำเภอทุกคนซึ่งมารายงานตัวนั้นเป็นผู้ได้รับเลือกสำหรับกลุ่มนั้นและวิธีการสมัครนั้นโดยไม่ต้องดำเนินการเลือก

(๖) กลุ่มใดและการสมัครโดยวิธีการใดไม่มีผู้ได้รับเลือกระดับอำเภอ ให้งดการดำเนินการเลือกสำหรับกลุ่มนั้นและการสมัครโดยวิธีการนั้น และไม่มีผลกระทบต่อ การเลือกของกลุ่มและการสมัครโดยวิธีการอื่น ๆ

(๗) กลุ่มใดและการสมัครโดยวิธีการใดมีผู้ไม่ได้รับคะแนนเลือกเลยมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของจำนวนผู้ได้รับเลือกระดับอำเภอและแสดงตนในกลุ่มนั้น และการสมัครโดยวิธีการนั้น แต่ต้องไม่น้อยกว่าสามคน ให้สันนิษฐานว่ามีการสมยอมกันในการเลือก และถือว่าการเลือกไม่เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมให้ผู้ดำเนินการเลือกระดับจังหวัดดำเนินการให้ผู้ได้รับเลือกระดับอำเภอในกลุ่มนั้นและโดยวิธีการสมัครนั้นเลือกกันเองใหม่ โดยให้ผู้ไม่ได้รับคะแนนเลือกนั้นหมดสิทธิที่จะเลือกและได้รับเลือก และต้องออกจากสถานที่เลือก

(๘) ให้ผู้ดำเนินการการเลือกระดับจังหวัดส่งบัญชีรายชื่อผู้ได้รับเลือกตาม (๔) และ (๕) ให้ผู้ดำเนินการเลือกระดับประเทศพร้อมด้วยเอกสารหรือข้อมูลตามมาตรา ๒๙ (๓) ภายในวันถัดจากวันเลือกระดับจังหวัด เพื่อดำเนินการต่อไป

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๙๖ การเลือกระดับประเทศ ให้ดำเนินการ การเลือก
ดังต่อไปนี้ ระดับประเทศ

(๑) ผู้ได้รับเลือกระดับจังหวัดต้องมาถึงสถานที่
เลือกและแสดงตนภายในเวลาที่คณะกรรมการกำหนดผู้ใด
ไม่มาหรือมาไม่ทันกำหนดให้หมดสิทธิที่จะเลือกและได้รับ
เลือก

(๒) เมื่อผู้ได้รับเลือกระดับจังหวัดมาครบหรือ
เมื่อพ้นเวลาตาม (๑) แล้ว ให้ผู้อำนวยการการเลือกระดับ
ประเทศจัดให้ผู้ได้รับเลือกระดับจังหวัดในกลุ่มเดียวกัน
และวิธีการสมัครเดียวกันนั้นรวมอยู่ด้วยกัน ณ สถานที่
ที่ผู้อำนวยการการเลือกระดับประเทศกำหนด

(๓) ให้ผู้ได้รับเลือกระดับจังหวัดตาม (๒) ลง
คะแนนเลือกบุคคลตาม (๒) ในกลุ่มเดียวกันและวิธีการ
สมัครเดียวกันได้ไม่เกินสองคน โดยจะลงคะแนนเลือก
ตนเองก็ได้ แต่จะลงคะแนนให้บุคคลใดเกินหนึ่งคะแนน
มิได้

(๔) กลุ่มใดและการสมัครโดยวิธีการใดมีผู้ไม่ได้
รับคะแนนเลือกเลยมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของ
จำนวนผู้ได้รับเลือกระดับจังหวัดและแสดงตนในกลุ่มนั้นและ
การสมัครโดยวิธีการนั้น ให้สันนิษฐานว่ามีการสมยอมกัน
ในการเลือกและถือว่าการเลือกไม่เป็นไปโดยสุจริตหรือ
เที่ยงธรรม ให้ผู้อำนวยการการเลือกระดับประเทศดำเนินการ
ให้ผู้ได้รับเลือกระดับจังหวัดในกลุ่มนั้นและโดยวิธีการ
สมัครนั้นเลือกกันเองใหม่โดยให้ผู้ไม่ได้รับคะแนนเลือกนั้น

หมดสิทธิที่จะเลือกและได้รับเลือก และต้องออกจากสถานที่เลือก

(๕) เมื่อการลงคะแนนของกลุ่มใดและวิธีการสมัครใดแล้วเสร็จ ให้ผู้อำนวยการการเลือกระดับประเทศดำเนินการนับคะแนนของกลุ่มนั้นและวิธีการสมัครนั้นโดยเปิดเผย แล้วแจ้งผลการนับคะแนนให้คณะกรรมการทราบ

เมื่อคณะกรรมการได้รับรายงานตาม (๕) แล้วให้รอไว้ไม่น้อยกว่าห้าวัน เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ถ้าคณะกรรมการเห็นว่าการเลือกเป็นไปโดยถูกต้อง สุจริต และเที่ยงธรรม ให้จัดเรียงลำดับรายชื่อตามผลการเลือกตาม (๕) โดยให้จัดเรียงลำดับรายชื่อผู้ได้รับคะแนนสูงสุดในแต่ละกลุ่มและแต่ละวิธีการสมัครตั้งแต่ลำดับที่หนึ่งถึงลำดับที่สิบเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๙๘ ต่อไป

ในการจัดเรียงลำดับตามวรรคสองสำหรับผู้ที่อยู่ในลำดับที่มีคะแนนเท่ากันให้จัดให้มีการจับสลากเพื่อเรียงลำดับต่อไป

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๙๗ ผู้ใดขัดขืนไม่ยอมออกจากสถานที่เลือกตามมาตรา ๙๔ (๗) มาตรา ๙๕ (๗) หรือมาตรา ๙๖ (๔) ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๗๑

มาตรา ๙๘ เมื่อได้ดำเนินการเลือกบุคคลเพื่อ
เสนอชื่อต่อคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา ๙๐
(๑) (ก) เสร็จแล้วให้คณะกรรมการแจ้งรายชื่อผู้ได้รับ
คะแนนสูงสุดในแต่ละกลุ่มและแต่ละวิธีการสมัครตั้งแต่
ลำดับที่หนึ่งถึงลำดับที่สิบของแต่ละกลุ่มและแต่ละวิธีการ
สมัครให้คณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติพิจารณาคัดเลือกให้
เป็นสมาชิกวุฒิสภาต่อไป

คณะกรรมการ
รักษาความ
สงบแห่งชาติ
พิจารณาเลือก
ส.ว.

ให้คณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติคัดเลือกบุคคล
ตามวรรคหนึ่งให้ได้จำนวนห้าสิบคนเพื่อนำความกราบ
บังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้ง
เป็นสมาชิกวุฒิสภาและคัดเลือกรายชื่ออีกจำนวนห้าสิบคน
เป็นบัญชีสำรอง และให้ประกาศรายชื่อสมาชิกวุฒิสภาและ
บุคคลในบัญชีสำรองในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๙๙ ในการคัดเลือกบุคคลจากบัญชี
สำรองเพื่อแทนตำแหน่งที่ว่าง ตามมาตรา ๙๐ (๔) และตาม
มาตรา ๙๘ให้นำความในมาตรา ๔๕ วรรคสอง มาใช้บังคับ
ด้วยโดยอนุโลม

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คือ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา เพื่อให้การเลือกสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง
พ.ศ. ๒๕๖๐

**พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง**

พ.ศ. ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ

บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐

เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทร
เทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า
โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีบทบัญญัติ
บางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล
ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙
มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๗

ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำได้
โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและ
เสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้
เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะเป็นประโยชน์
ต่อสาธารณะ ซึ่งการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้
สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้
เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
คณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐”

เริ่มบังคับใช้

มาตรา ๒^๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้
ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

ผลการบังคับใช้

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
คณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๘๓ ก วันที่ ๑๓
กันยายน ๒๕๖๐

(๒) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
คณะกรรมการการเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

(๓) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่
๒๔/๒๕๕๗ เรื่อง ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
มีผลบังคับใช้ต่อไป ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เฉพาะ
ในส่วนที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
คณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๔) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
ที่ ๒๓/๒๕๖๐ เรื่อง มาตรการแก้ไขปัญหาคอขวด
ของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ
ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๐ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับ
คณะกรรมการการเลือกตั้งและกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๔ ใน พระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญนี้

นิยามของคำที่ใช้
ใน พ.ร.ป. นี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการ
การเลือกตั้ง

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการการเลือกตั้ง
และให้หมายความรวมถึงประธานกรรมการการเลือกตั้งด้วย

“กฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง”
หมายความว่า กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร กฎหมายว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิก
วุฒิสภา กฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง
กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง

สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติด้วย

“เลือกตั้ง” หมายความว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงการเลือกสมาชิกวุฒิสภา และการออกเสียงประชามติด้วย แล้วแต่กรณี

“ผู้สมัคร” หมายความว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาด้วย แล้วแต่กรณี

“หน่วยเลือกตั้ง” หมายความว่า หน่วยเลือกตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หน่วยเลือกตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงหน่วยเลือกตามกฎหมายว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และหน่วยออกเสียงประชามติตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติด้วย แล้วแต่กรณี

“จังหวัด” หมายความว่า กรุงเทพมหานครด้วย

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการ
คณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๕ ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญนี้มิได้กำหนดไว้เป็นประการอื่นการใดที่กำหนด
ให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการ
เฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือ หรือเอกสารให้
บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐาน
ทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร
ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้วและในกรณีที่พระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ประกาศหรือเผยแพร่ให้
ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ให้ถือว่าการประกาศหรือ
เผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธี
การอื่นใดที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก
เป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญนี้แล้ว

การแจ้ง ยื่น
หรือส่งหนังสือ
หรือเอกสาร

ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้
กำหนดให้คณะกรรมการหรือเลขาธิการมีอำนาจกำหนด
หรือมีคำสั่งเรื่องใด ถ้ามิได้กำหนดวิธีการไว้เป็นการ
เฉพาะ ให้คณะกรรมการหรือเลขาธิการกำหนดโดยทำเป็น
ประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี และถ้าประกาศ
ระเบียบ หรือคำสั่งนั้นใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไป ให้ประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษา และให้ดำเนินการประกาศตาม

วรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ถ้าประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งใดมี
การกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ คณะกรรมการหรือ
เลขาธิการต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละ
ขั้นตอนให้ชัดเจนด้วย

ให้สำนักงานมีหน้าที่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการ
เลือกตั้งที่มีได้มีผลเป็นการเปิดเผยถึงตัวบุคคลผู้ลงคะแนน
เลือกตั้งเป็นการเฉพาะและมิได้ห้ามเปิดเผยตามพระราช
บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อให้ประชาชนสามารถ
เข้าถึงข้อมูลดังกล่าวทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศได้

การปฏิบัติหน้าที่
ของคณะกรรมการ
การเลือกตั้งร่วมกับ
องค์กรอิสระ

มาตรา ๖ ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการ
ต้องให้ความร่วมมือและความช่วยเหลือองค์กรอิสระ
ทุกองค์กร ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่ามิผู้กระทำการ
อันไม่ชอบด้วยกฎหมายอันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของ
องค์กรอิสระอื่น ให้คณะกรรมการมีหนังสือแจ้งองค์กร
อิสระที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป
โดยไม่ชักช้า

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าการกระทำ
ที่ทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม
หรือมิชอบด้วยกฎหมาย อาจเข้าลักษณะเป็นการกระทำ
ความผิดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่นด้วย
ให้คณะกรรมการปรึกษาหารือร่วมกับองค์กรอิสระอื่น
ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินงานร่วมกัน
เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละองค์กรเป็นไปอย่าง
มีประสิทธิภาพและไม่ซ้ำซ้อนกัน

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคสอง ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจเชิญประธานองค์กรอิสระอื่นมาร่วมประชุมเพื่อหารือและกำหนดแนวทางร่วมกันได้ และให้องค์กรอิสระทุกองค์กรปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าว

มาตรา ๗ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้ง การรักษาการ
รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ตาม พ.ร.ป. นี้

หมวด ๑ คณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๘ คณะกรรมการการเลือกตั้งประกอบด้วยกรรมการจำนวนเจ็ดคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง ตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาการต่าง ๆ ที่จะยังประโยชน์แก่การบริหารและจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งได้รับการสรรหาจากคณะกรรมการสรรหาจำนวนห้าคน จากผู้ซึ่งมีคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(ก) รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(ข) เป็นหรือเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(ค) ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์

(ง) เป็นหรือเคยเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่มีกฎหมายรับรองการประกอบวิชาชีพ โดยประกอบวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่ายี่สิบปี นับถึงวันที่ได้รับการเสนอชื่อและได้รับการรับรองการประกอบวิชาชีพจากองค์กรวิชาชีพนั้น

(จ) เป็นผู้มีความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ทางด้านการบริหาร การเงิน การคลัง การบัญชี หรือการบริหารกิจการวิสาหกิจในระดับไม่ต่ำกว่าผู้บริหารระดับสูงของบริษัทมหาชนจำกัดมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี

(ฉ) เคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งตาม (ก) (ข) (ค) หรือ (จ) รวมกันไม่น้อยกว่าสิบปี

(ช) เป็นผู้ทำงานหรือเคยทำงานในภาคประชาสังคมมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่ายี่สิบปีตามที่คณะกรรมการสรรหากำหนด

(๒) ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้านกฎหมาย และเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีผู้พิพากษา หรือตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการมาแล้ว

เป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี ซึ่งได้รับการคัดเลือกจาก
ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจำนวนสองคน

มาตรา ๙ นอกจากคุณสมบัติตามมาตรา ๘ แล้ว คุณสมบัติ
กรรมการต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้ด้วย ของกรรมการ
การเลือกตั้ง

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปี แต่ไม่เกินเจ็ดสิบปี
- (๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือ
เทียบเท่า

- (๔) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์
- (๕) มีสุขภาพที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ

มาตรา ๑๐ กรรมการต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ลักษณะต้องห้าม
ของกรรมการ
การเลือกตั้ง
ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นหรือเคยเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระใด

- (๒) ติดยาเสพติดให้โทษ
- (๓) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคล
ล้มละลายทุจริต

- (๔) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์
หรือสื่อมวลชนใด ๆ

- (๕) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๖) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่า
คดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่

(๗) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๘) อยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

(๙) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(๑๐) เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๑๑) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล อันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเพราะกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๑๒) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญาความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือหรือ

เจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม
การค้ำมนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ
ปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน

(๑๓) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำ
การอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง

(๑๔) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่ง
ทางการเมือง

(๑๕) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลรัฐธรรมนูญ
วินิจฉัยว่ามีการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วย
ประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิก
วุฒิสภา หรือกรรมการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือ
ทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย

(๑๖) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลฎีกาหรือ
ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
มีคำพิพากษาว่าเป็นผู้มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ หรือ
กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่
หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือ
กฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทาง
จริยธรรมอย่างร้ายแรง

(๑๗) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด
ให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือ
ความผิดลหุโทษ

(๑๘) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมืองหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการคัดเลือก หรือสรรหา

(๑๙) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมืองในระยะสิบปีก่อนเข้ารับ การคัดเลือกหรือสรรหา

(๒๐) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือน ประจำ

(๒๑) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงาน ของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นหรือกรรมการ หรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ

(๒๒) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์กรที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือ รายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(๒๓) เป็นผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ

(๒๔) มีพฤติการณ์อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ ตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

องค์ประกอบ
คณะกรรมการ
สรรหา

มาตรา ๑๑ เมื่อมีกรณีที่จะต้องสรรหาผู้สมควร ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการตามมาตรา ๘ (๑) ให้เป็น หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหา ซึ่งประกอบด้วย

(๑) ประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ

(๒) ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้าน
ในสภาผู้แทนราษฎร เป็นกรรมการ

(๓) ประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นกรรมการ

(๔) บุคคลซึ่งศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ
ที่มีใช้คณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติ
ตามมาตรา ๘ และมาตรา ๙ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตาม
มาตรา ๑๐ และไม่เคยปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ในศาลรัฐธรรมนูญ
หรือองค์กรอิสระ องค์กรละหนึ่งคน เป็นกรรมการ

ให้เลขาธิการวุฒิสภาเป็นเลขานุการของ
คณะกรรมการสรรหา และให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการสรรหา

ในการดำเนินการแต่งตั้งบุคคลตาม (๔) ให้
ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระที่มีใช้คณะกรรมการ
การเลือกตั้งดำเนินการเสนอชื่อบุคคลซึ่งองค์กรนั้นแต่งตั้ง
เป็นกรรมการสรรหาภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง
จากเลขาธิการวุฒิสภา โดยให้คัดเลือกจากบุคคลซึ่งมี
ความเป็นกลาง ซื่อสัตย์สุจริต มีความเข้าใจในการกิจ
ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และไม่มีพฤติการณ์ยอมตน
อยู่ใต้อาณัติของพรรคการเมืองใด ๆ และผู้จะได้รับการ
คัดเลือกเป็นกรรมการสรรหาต้องได้รับคะแนนเสียง
เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของตุลาการ
ศาลรัฐธรรมนูญหรือกรรมการองค์กรอิสระ แล้วแต่กรณี
ในกรณีที่ไม่มีบุคคลใดได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่ง ให้ลง

คะแนนใหม่อีกครั้งหนึ่ง ในการลงคะแนนครั้งนี้ ถ้ามีผู้เข้ารับการคัดเลือกเกินสองคนให้นำเฉพาะคนที่ได้คะแนนสูงสุดสองลำดับแรกมาลงคะแนนใหม่ ในกรณีที่มิได้คะแนนสูงสุดเท่ากันจนเป็นเหตุให้มีผู้ได้คะแนนสูงสุดสองลำดับแรกเกินสองคน ให้ผู้เข้ารับการคัดเลือกซึ่งได้คะแนนเท่ากันนั้นจับสลากเพื่อให้เหลือผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดสองลำดับแรกเพียงสองคน ในการลงคะแนนครั้งหลังนี้ถ้ายังไม่มีผู้ใดได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือกรรมการองค์การอิสระแล้วแต่กรณี ให้ดำเนินการเพื่อคัดเลือกใหม่ โดยจะคัดเลือกผู้เข้ารับการคัดเลือกที่มีชื่ออยู่ในการคัดเลือกครั้งแรกมิได้

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการสรรหาตาม (๒) หรือกรรมการสรรหาตาม (๔) มิใช่ครบ ไม่ว่าด้วยเหตุใด หรือพ้นกำหนดเวลาการคัดเลือกตามวรรคสามแล้วมิได้มีการเสนอชื่อ ให้คณะกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่ปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจไปพลางก่อนได้โดยในระหว่างนั้นให้ถือว่าคณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่

ให้กรรมการสรรหาตาม (๔) อยู่ในวาระการดำรงตำแหน่งจนถึงวันก่อนวันที่มีกรณีที่ต้องสรรหากรรมการใหม่ และให้กรรมการสรรหาดังกล่าวพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระเมื่อตาย ลาออก ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม

ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสรรหาตาม (๔) แล้ว จะเป็นกรรมการสรรหาในคณะกรรมการสรรหา สำหรับศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระอื่นในขณะเดียวกันมิได้ ให้ประธานกรรมการสรรหา และกรรมการสรรหา เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๒ ในการสรรหากรรมการ ให้คณะกรรมการ การสรรหา สรรหาปรึกษาหารือเพื่อคัดสรรให้ได้บุคคลซึ่งมีความ กรรมการ รับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ การเลือกตั้ง มีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม และ ไม่มีพฤติกรรมยอมนอนอยู่ใต้อาณัติของพรรคการเมืองใด ๆ รวมตลอดทั้งมีทัศนคติที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เกิดผลสำเร็จ โดยนอกจากการประกาศรับสมัครแล้ว ให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาจากบุคคลซึ่ง มีความเหมาะสมทั่วไปได้ด้วยแต่ต้องได้รับความยินยอม ของบุคคลนั้น ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความหลากหลายของ ประสบการณ์ที่แตกต่างกันในแต่ละด้านประกอบด้วย และ เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ให้คณะกรรมการสรรหาใช้วิธี การสัมภาษณ์หรือให้แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับ หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ หรือวิธีการอื่นใด ที่เหมาะสมเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่การ คัดเลือกผู้สมควรได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการของที่ประชุมใหญ่ ศาลฎีกาด้วยโดยอนุโลม

วิธีการสรรหา
หรือคัดเลือก

ในการสรรหาหรือคัดเลือก ให้ใช้วิธีลงคะแนน
โดยเปิดเผยและให้กรรมการสรรหาแต่ละคนบันทึกเหตุผล
ในการเลือกไว้ด้วย

ผู้ซึ่งจะได้รับการสรรหาต้องได้รับคะแนน
เสียงถึงสองในสามของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของ
คณะกรรมการสรรหา

ผู้ซึ่งจะได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา
ต้องได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่
มีอยู่ของผู้พิพากษาในศาลฎีกา

ถ้าไม่มีบุคคลใดได้รับคะแนนเสียงตามวรรคสี่
หรือวรรคห้า หรือมีแต่ยังไม่ครบจำนวนที่จะต้องสรรหา
หรือคัดเลือก ให้มีการลงคะแนนใหม่สำหรับผู้ใดคะแนน
ไม่ถึงสองในสามหรือไม่เกินกึ่งหนึ่งแล้วแต่กรณี ถ้ายังได้
ไม่ครบตามจำนวนให้มีการลงคะแนนอีกครั้งหนึ่ง ในกรณี
ที่การลงคะแนนครั้งหลังนี้ยังได้บุคคลไม่ครบตามจำนวนที่
จะต้องสรรหาหรือคัดเลือก ให้ดำเนินการสรรหาหรือ
คัดเลือกใหม่สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่

เมื่อคณะกรรมการสรรหาและที่ประชุมใหญ่
ศาลฎีกาสรรหาหรือคัดเลือกได้บุคคลใดแล้วให้เสนอชื่อ
ไปยังวุฒิสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ โดยผู้ได้รับ
การสรรหาหรือคือนั้นต้องได้รับความเห็นชอบจาก
วุฒิสภาด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวน
สมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

ในกรณีที่วุฒิสภาไม่ให้ความเห็นชอบผู้ได้รับการ
สรรหาหรือคัดเลือกรายใด ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือก
บุคคลใหม่แทนผู้นั้น แล้วเสนอต่อวุฒิสภาเพื่อให้ความเห็นชอบ
ต่อไป โดยผู้ซึ่งไม่ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาในครั้ง
นี้จะเข้ารับการสรรหาในครั้งใหม่ไม่ได้

เมื่อมีผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาแล้ว
หากเป็นกรณีที่ประธานกรรมการพ้นจากตำแหน่งด้วย
ให้ผู้ได้รับความเห็นชอบประชุมร่วมกับกรรมการซึ่งยัง
ไม่พ้นจากตำแหน่ง ถ้ามีเพื่อเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็น
ประธานกรรมการแล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภารับ
ในกรณีที่ผู้ซึ่งวุฒิสภาให้ความเห็นชอบยังได้ไม่ครบ
จำนวนที่ต้องสรรหาหรือคัดเลือก แต่เมื่อรวมกับกรรมการ
ซึ่งยังดำรงตำแหน่งอยู่ ถ้ามี มีจำนวนถึงห้าคนก็ให้ดำเนินการ
ประชุมเพื่อเลือกประธานกรรมการได้ และเมื่อโปรด
เกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งแล้วให้คณะกรรมการดำเนินการ
ตามหน้าที่และอำนาจต่อไปพลางก่อนได้ โดยใน
ระหว่างนั้นให้ถือว่าคณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการ
เท่าที่มีอยู่ และให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกเพิ่มเติม
ให้ครบตามจำนวนที่ต้องสรรหาหรือคัดเลือกต่อไปโดยเร็ว

ในการสรรหาเพิ่มเติมตามวรรคเก้าให้เป็นหน้าที่
และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาชุดเดิมเป็นผู้ดำเนินการ

ให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อ
ทรงแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการและเป็นผู้ลง
นามรับสนองพระบรมราชโองการ

การแสดงหลักฐาน
ของกรรมการ
การเลือกตั้ง

มาตรา ๑๓ ผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภา
ให้เป็นกรรมการโดยที่ยังมิได้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา
๑๐ (๒๐) (๒๑) หรือ (๒๒) หรือยังประกอบวิชาชีพตามมาตรา ๑๐
(๒๓) อยู่ ต้องแสดงหลักฐานว่าได้ลาออกหรือเลิก
ประกอบวิชาชีพดังกล่าวแล้วนั้นต่อประธานวุฒิสภาภายใน
เวลาที่ประธานวุฒิสภากำหนด ซึ่งต้องเป็นเวลาก่อนที่
ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้ง
กรรมการ ในกรณีที่มิได้แสดงหลักฐานภายในกำหนด
เวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิ และให้ดำเนินการ
สรรหาหรือคัดเลือกใหม่ และให้นำความในมาตรา ๑๒
วรรคสิบ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

คำวินิจฉัย
ของคณะกรรมการ
สรรหา

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติ
หรือลักษณะต้องห้ามของผู้สมัคร ผู้ได้รับการคัดเลือกหรือ
ได้รับการสรรหา ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ
สรรหาเป็นคำวินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหา
ให้เป็นที่สุด

การเสนอเรื่องเพื่อให้คณะกรรมการสรรหา
วินิจฉัยตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการ
ที่คณะกรรมการสรรหากำหนด

การวินิจฉัยให้ใช้วิธีลงคะแนนโดยเปิดเผย

ให้นำความในวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับแก่กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของกรรมการสรรหาด้วยโดยอนุโลม แต่กรรมการสรรหาที่ถูกกล่าวหาว่าขาดคุณสมบัติหรือ มีลักษณะต้องห้ามจะอยู่ในที่ประชุมในขณะพิจารณา และวินิจฉัยมิได้

มาตรา ๑๕ กรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่ง วาระการดำรง เจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งและให้ดำรง ตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้กรรมการที่พ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่า จะมีกรรมการใหม่แทน

มาตรา ๑๖ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตาม การพ้นจาก
วาระ กรรมการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ ตำแหน่ง

(๑) ตาย

ของกรรมการ
การเลือกตั้ง

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๘ หรือมาตรา ๙
หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐

เมื่อประธานกรรมการพ้นจากตำแหน่งประธาน
กรรมการ ให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการด้วย

เมื่อมีปัญหว่ากรรมการผู้ใดพ้นจากตำแหน่ง
ตาม (๒) หรือ (๓) หรือไม่ ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของ

คณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการหรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่แทนประธานกรรมการ

ในระหว่างที่กรรมการพ้นจากตำแหน่ง และยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คณะกรรมการเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ แต่ถ้ามีกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงสี่คน ให้กระทำได้แต่เฉพาะการที่จำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

ในกรณีที่กรรมการจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกกรรมการใหม่ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันก่อนวันที่กรรมการครบวาระ แต่ถ้ากรรมการพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่นนอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกกรรมการภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งว่างลง

การวินิจฉัยพ้นจากตำแหน่งกรรมการเลือกตั้ง

มาตรา ๑๗ เมื่อมีผู้ร้องขอโดยมีหลักฐานตามสมควรว่ากรรมการผู้ใดพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๖ (๒) หรือ (๓) ให้เลขาธิการวุฒิสภาเสนอเรื่องต่อประธานกรรมการสรรหาภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับการร้องขอ และให้คณะกรรมการสรรหาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จโดยเร็วในการวินิจฉัยให้ถือเสียงข้างมาก กรณีที่มีเสียงเท่ากัน

ให้ประธานกรรมการสรรหามีเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่ง
เป็นเสียงชี้ขาด

หลักฐานตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ
สรรหากำหนด

ในกรณีที่กรรมการต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่เพราะ
ถูกกล่าวหาและศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของ
ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับรับฟ้อง และมี
กรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงกึ่งหนึ่งให้ประธานศาลฎีกาและ
ประธานศาลปกครองสูงสุดร่วมกันแต่งตั้งบุคคลซึ่งมี
คุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับกรรมการ
ทำหน้าที่เป็นกรรมการเป็นการชั่วคราวให้ครบเจ็ดคน โดย
ให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งทำหน้าที่ในฐานะกรรมการได้จนกว่า
กรรมการที่ตนทำหน้าที่แทนจะปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือ
จนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งแทน

มาตรา ๑๘ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๖ วรรคห้า องค์ประชุมของ
การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุม คณะกรรมการ
ไม่น้อยกว่าห้าคน จึงจะเป็นองค์ประชุม ในกรณีที่ การเลือกตั้ง
กรรมการคนใดไม่อาจมาประชุมได้ให้จัดแจ้งเหตุนั้นไว้ใน
รายงานการประชุม

การลงมติในการประชุมของคณะกรรมการให้ใช้
คะแนนเสียงข้างมาก โดยประธานในที่ประชุมและ
กรรมการที่มาประชุมต้องลงคะแนนเสียงเพื่อมีมติ และให้
กรรมการคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ในกรณีมี

คะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมมีสิทธิออกเสียง
เพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

การไม่เข้าประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุมตามวรรคสอง
โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าเป็นการจงใจฝ่าฝืนหรือ
ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม
ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุม ให้กรรมการที่มาประชุม
เลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม ทั้งนี้
หลักเกณฑ์และวิธีการประชุมของคณะกรรมการให้เป็นไป
ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

การลงมติ คำวินิจฉัย **มาตรา ๑๙** ในกรณีที่คณะกรรมการต้องมีมติ
วินิจฉัยในเรื่องดังต่อไปนี้ กรรมการทุกคนที่อยู่ในที่ประชุม
ต้องลงมติ การงดออกเสียงหรือการออกเสียงที่แตกต่าง
ไปจากประเด็นที่จะต้องลงมติจะกระทำมิได้ แต่ไม่เป็นการ
ตัดสิทธิที่จะลาออกจากตำแหน่งก่อนมีการลงมติ

(๑) การวินิจฉัยว่าการเลือกตั้งใดมิได้เป็นไปโดย
สุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

(๒) การให้ความเห็นชอบคำวินิจฉัยตามมาตรา ๒๐
วรรคสอง

(๓) การแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งตามมาตรา ๓๐

(๔) การสั่งระงับการดำเนินการอันจะทำให้การ
เลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมหรือเป็นไป
โดยมิชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๓๓

(๕) การสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตาม มาตรา ๒๖ วรคสาม หรือมาตรา ๔๑

(๖) การยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

(๗) การสั่งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง พ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ และการวินิจฉัยว่าผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้ได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นเพื่อประโยชน์ ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ทั้งนี้ ตามกฎหมาย ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

(๘) เรื่องอื่นใดที่คณะกรรมการมีมติกำหนดด้วย คณะสองในสามของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๒๐ ในการลงมติของกรรมการตาม การลงมติ มาตรา ๑๙ หรือในเรื่องอื่นใดที่คณะกรรมการกำหนด เป็นหนังสือ ให้กรรมการลงมติเป็นหนังสือตามแบบที่คณะกรรมการ กำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องมีชื่อเรื่องและประเด็นที่ลงมติ มติที่ลง และลายมือชื่อของกรรมการที่ลงมติ และให้ เลขานุการเก็บรวบรวมไว้เป็นหลักฐาน

มติที่ได้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ดำเนินการ ต่อไปได้โดยไม่ต้องรอรับรองรายงานการประชุมของ คณะกรรมการ และในกรณีที่ต้องทำคำวินิจฉัย

เมื่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบร่างคำวินิจฉัยนั้นและ
ประธานกรรมการหรือผู้ทำหน้าที่แทนประธานกรรมการ
ได้ลงนามในคำวินิจฉัยนั้นแล้วให้ถือว่าเป็นคำวินิจฉัยของ
คณะกรรมการ

การให้ความเห็นชอบตามวรรคสอง คณะกรรมการ
จะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนเป็น
ผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบแทนคณะกรรมการก็ได้

คำวินิจฉัยตามวรรคสองให้เผยแพร่ให้ประชาชน
ทราบเป็นการทั่วไป

ในกรณีที่คณะกรรมการพ้นจากตำแหน่งหรือ
ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ทั้งคณะก่อนลงนามในคำวินิจฉัย
ให้เลขาธิการบันทึกเหตุดังกล่าวไว้ในคำวินิจฉัยและ
ให้เลขาธิการเป็นผู้ลงนามในคำวินิจฉัยนั้นแทน เมื่อ
เลขาธิการลงนามในคำวินิจฉัยดังกล่าวแล้ว ให้คำวินิจฉัย
นั้นเป็นอันใช้บังคับได้

การปฏิบัติหน้าที่
และการใช้อำนาจ
ของคณะกรรมการ
การเลือกตั้ง

มาตรา ๒๑ กรรมการต้องปฏิบัติหน้าที่เต็ม
เวลา และการปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจของคณะ
กรรมการต้องเป็นไปโดยสุจริต เทียงธรรม กล้าหาญ และ
ปราศจากอคติทั้งปวงในการใช้ดุลพินิจและปฏิบัติตนให้
ถูกต้องตามมาตรฐานทางจริยธรรม ในระหว่างการดำรง
ตำแหน่ง กรรมการจะเข้ารับการศึกษาหรืออบรมในหลักสูตร
หรือโครงการใด ๆ ก็ได้ เว้นแต่เป็นหลักสูตรหรือโครงการที่
คณะกรรมการเป็นผู้จัดขึ้นโดยเฉพาะสำหรับกรรมการ

มาตรา ๒๒ นอกจากหน้าที่และอำนาจตามที่ หน้าที่และอำนาจ
บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้คณะกรรมการมีหน้าที่และ ของคณะกรรมการ
อำนาจ ดังต่อไปนี้ด้วย การเลือกตั้ง

(๑) หน้าที่และอำนาจที่กำหนดไว้ในพระราช
บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้และกฎหมายอื่น

(๒) ออกข้อกำหนด ระเบียบ หรือประกาศ
ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้
และกฎหมายอื่น

(๓) วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งเกี่ยวกับ
ข้อกำหนด ระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการ

(๔) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของ
ผู้ปฏิบัติงานของสำนักงาน ข้าราชการ พนักงาน หรือ
ลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ
ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งการสืบสวน
และไต่สวน และการอื่นใดที่จำเป็น เพื่อให้เป็นไปตาม
กฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง

(๕) ส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐ
สถาบันการศึกษา และองค์กรเอกชน ในการสร้างความรู้
ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครอง
ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น
ประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หรือ
ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้ง และ
ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์
วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

(๖) วางระเบียบเกี่ยวกับการชำระค่าเสียหายและค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการเลือกตั้งและดอกเบี้ยหรือเบี้ยปรับ รวมตลอดทั้งวิธีการและเงื่อนไขในการลดหรือยกเว้น ดอกเบี้ยหรือเบี้ยปรับ

(๗) กำกับและติดตามการใช้จ่ายเงินอุดหนุน ที่พรรคการเมืองได้รับการจัดสรรตามกฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองเพื่อให้เป็นไปโดยถูกต้อง ตามกฎหมายดังกล่าว

(๘) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีและ ข้อสังเกตต่อรัฐสภา และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ เป็นการทั่วไป

(๙) จัดให้มีการศึกษา วิเคราะห์ หรือวิจัย เพื่อ กำหนดวิธีการหรือมาตรการให้การเลือกตั้งเป็นไปโดย สุจริตและเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย

(๑๐) ออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ ของคณะกรรมการและสำนักงาน

ในการควบคุม กำกับ ดูแลการเลือกตั้งให้เป็น ไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยชอบด้วย กฎหมาย ให้ถือเป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ที่จะต้องดำเนินการสอดส่อง สืบสวน หรือไต่สวนเพื่อ ป้องกันและขจัดการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำใด อันจะก่อให้เกิดความไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรมในการ

เลือกตั้งได้ ไม่ว่าจะเป็นเวลาในระหว่างประกาศใช้พระราช
กฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งหรือไม่ก็ตาม

การกำหนดตาม (๑๐) ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับ
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และต้องคำนึงถึง
ผลกระทบต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง ประโยชน์ที่สาธารณชนจะพึง
ได้รับ หลักธรรมาภิบาล และความเป็นธรรมประกอบกัน

มาตรา ๒๓ ในกรณีที่พรรคการเมืองหรือผู้สมัคร การตอบ
ผู้ใดสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย ข้อสอบถาม
เกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือข้อกำหนด ของคณะกรรมการ
ระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการ ให้คณะกรรมการ การเลือกตั้ง
ตอบข้อสอบถามให้แล้วเสร็จโดยเร็วแต่ต้องไม่ช้ากว่า
สามสิบวันนับแต่วันได้รับการสอบถาม ในการนี้ คณะกรรมการ
จะมอบหมายให้กรรมการคนใดคนหนึ่งหรือเลขาธิการเป็น
ผู้ตอบข้อสอบถามแทนคณะกรรมการก็ได้ และเมื่อได้ตอบแล้ว
ให้เผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

ในกรณีที่คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย
ตอบข้อสอบถามไม่ทันภายในเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง
ให้ถือว่าเป็นการจงใจฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐาน
ทางจริยธรรม

วิธีการสอบถามและวิธีการตอบข้อสอบถาม
ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราช อำนาจของ
บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจ คณะกรรมการ
ดังต่อไปนี้ การเลือกตั้ง

(๑) ให้หน่วยงานของรัฐมีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง หรือให้ความเห็นในการปฏิบัติงาน หรือส่งเอกสารหลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา

(๒) ให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานตาม (๑) พนักงาน อัยการ พนักงานสอบสวน หรือบุคคลใดมีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง หรือมาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารหลักฐาน หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการ กำหนดเพื่อประกอบการพิจารณา

(๓) ขอความร่วมมือให้ศาลส่งเอกสาร หลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา

(๔) เข้าไปหรือแต่งตั้งให้บุคคลเข้าไปในที่เลือกตั้ง ที่ออกเสียงประชามติ หรือสถานที่นับคะแนนเลือกตั้ง หรือนับคะแนนการออกเสียงประชามติ

ให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งมีอำนาจตาม (๔) ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดด้วย

มาตรา ๒๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๔ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อย โดยสุจริตและเที่ยงธรรม และเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการทำงาน

มาตรา ๒๖ ในระหว่างการเลือกตั้ง ให้กรรมการ หน้าที่และอำนาจ
แต่ละคนมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ ของกรรมการ

(๑) กำกับและตรวจสอบการดำเนินการที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง
การเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมและเป็นไป
โดยชอบด้วยกฎหมาย ในระหว่าง
การเลือกตั้ง

(๒) มีคำสั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวน
เมื่อพบเห็นการกระทำใดที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าการเลือกตั้ง
มิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดย
มิชอบด้วยกฎหมาย

(๓) เมื่อพบการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำใด
อันอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือ
เที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ถ้าการนั้น
เป็นการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำของเจ้าหน้าที่
ของรัฐ ให้มีอำนาจสั่งให้ระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง
หรือสั่งให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้ตามที่เห็น
สมควร ถ้าเป็นการกระทำของบุคคลซึ่งมิใช่เป็นเจ้าหน้าที่
ของรัฐ ให้มีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือ
ตำรวจและเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่
ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ หรือสั่งให้ผู้อำนวยการ
การเลือกตั้งประจำจังหวัด บันทึกพฤติกรรมแห่งการกระทำ
และรวบรวมพยานหลักฐานไว้เพื่อดำเนินการต่อไปได้
ตามที่จำเป็น หรือในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้จะสั่ง
ให้ระงับหรือยับยั้งการดำเนินการเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้ง

บางหน่วยหรือทุกหน่วยในเขตเลือกตั้งที่พบเห็นการกระทำ หรือการงดเว้นการกระทำนั้นก็ได้

ในกรณีที่กรรมการสั่งให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดบันทึกพฤติกรรมแห่งการกระทำและ รวบรวมพยานหลักฐานตาม (๓) ให้ถือว่าการดำเนินการ ตามคำสั่งดังกล่าวของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำ จังหวัดเป็นการดำเนินการสอบสวนของพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่ผลการสืบสวนหรือไต่สวนตาม (๒) จะต้อง มีคำสั่งรับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครผู้ใดไว้เป็นการ ชั่วคราว หรือดำเนินการอื่นใด ให้เสนอต่อคณะกรรมการ เพื่อวินิจฉัย

เมื่อกรรมการผู้ใดออกคำสั่งตาม (๒) หรือ (๓) แล้ว ให้รายงานต่อคณะกรรมการเพื่อทราบโดยเร็ว ในการนี้ ถ้าคณะกรรมการเห็นสมควรจะมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติม ยกเลิกคำสั่ง หรือมีมติให้ดำเนินการอย่างใดตามที่เหมาะสม ก็ได้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการปฏิบัติหน้าที่ ของกรรมการตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่ คณะกรรมการกำหนด

หน้าที่และอำนาจ
ของคณะกรรมการ
การเลือกตั้ง

มาตรา ๒๗ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร การเลือกสมาชิกวุฒิสภา และการออกเสียง
ประชามติ ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ
ในการจัดการเลือกตั้ง หรือเลือก หรือออกเสียงประชามติ

การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ให้คณะกรรมการมีอำนาจดำเนินการให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่นของรัฐเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการเลือกตั้งภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการกับให้มีอำนาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการจัดการเลือกตั้ง แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติงานในการเลือกตั้ง

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจควบคุมดูแลการจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ตามหน้าที่และอำนาจที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และกฎหมายอื่น

มาตรา ๒๘ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้ตรวจการเลือกตั้ง ผู้แทนราษฎรหรือการเลือกสมาชิกวุฒิสภาแต่ละครั้ง ให้คณะกรรมการจัดให้มีผู้ตรวจการเลือกตั้งซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งขึ้น เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละจังหวัดในระหว่างเวลาที่มีการดำเนินการเลือกตั้ง เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการเลือกตั้ง และการกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือการกระทำใดที่จะเป็นเหตุทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายแล้วรายงานให้คณะกรรมการหรือ

กรรมการทราบเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งมีอำนาจแจ้งเตือนให้ปฏิบัติให้ถูกต้องได้ ถ้าไม่มีการดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องให้รายงานให้คณะกรรมการหรือกรรมการทราบโดยเร็ว ในการนี้ให้สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีหน้าที่สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งด้วย

คณะกรรมการจะมอบหมายให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่เห็นสมควรก็ได้แต่จะมอบอำนาจของคณะกรรมการหรือกรรมการที่มีตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้

ระหว่างเวลาที่มีการดำเนินการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง หมายความว่าตั้งแต่มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง จนถึงวันที่มีการประกาศผลการเลือกตั้งหรือภายหลังจากนั้น อีกไม่เกินหกสิบวันตามที่คณะกรรมการกำหนด

วิธีการรายงานตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งต้องกำหนดให้สามารถรายงานได้โดยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่มีการเลือกตั้งเพิ่มเติมหรือการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง หรือมีการออกเสียงประชามติ หรือมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

คณะกรรมการจะสั่งให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งไปปฏิบัติหน้าที่ตามกำหนดเวลาที่เห็นสมควรก็ได้ แต่ในการแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๓๐

มาตรา ๒๙ ให้คณะกรรมการดำเนินการ จำนวนผู้ตรวจ
คัดเลือกบุคคลซึ่งมีภูมิลำเนาในแต่ละจังหวัด จังหวัดละ การเลือกตั้ง
ไม่น้อยกว่าห้าคนแต่ไม่เกินแปดคน เพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ตรวจการเลือกตั้งตามจำนวนที่เพียงพอแก่การปฏิบัติหน้าที่ครบทุกจังหวัด โดยจัดทำเป็นบัญชีรายชื่อขึ้นไว้บัญชีรายชื่อดังกล่าวให้ใช้ได้เป็นเวลาตามที่คณะกรรมการกำหนดแต่ต้องไม่เกินห้าปี

เมื่อคัดเลือกบุคคลตามวรรคหนึ่งแล้ว ก่อนดำเนินการแต่งตั้ง ให้คณะกรรมการประกาศรายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือกให้ประชาชนทราบเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน และให้นำข้อมูลที่ได้รับจากประชาชนมาประกอบการพิจารณาแต่งตั้งด้วย

จังหวัดใดไม่อาจแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีภูมิลำเนาในจังหวัดครบตามจำนวนตามวรรคหนึ่งไม่ว่าด้วยเหตุใด คณะกรรมการจะไม่แต่งตั้งผู้มีภูมิลำเนาจากจังหวัดนั้นเลย หรือจะแต่งตั้งน้อยกว่าที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งก็ได้ ในกรณีเช่นนั้นคณะกรรมการจะแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีภูมิลำเนาจากจังหวัดอื่นแทนให้ครบจำนวนก็ได้

ผู้ตรวจการเลือกตั้งต้องไม่เป็นข้าราชการซึ่งมี คุณสมบัติผู้ตรวจ
ตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือลูกจ้างของ การเลือกตั้ง

หน่วยงานของรัฐ หรือกรรมการหรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐ ไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดในเวลาห้าปีที่ผ่านมา ก่อนการแต่งตั้ง เป็นบุคคลซึ่งเชื่อได้ว่ามีความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่มีความประพฤติเสื่อมเสียและต้องมีคุณสมบัติอื่น ตามที่คณะกรรมการกำหนดและไม่มีลักษณะต้องห้ามที่กำหนดไว้สำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งต้องไม่เป็นผู้มีบุพการี คู่สมรส หรือบุตรเป็น หรือสมัครรับเลือกตั้งหรือรับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น

ผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกเป็นผู้ตรวจการเลือกตั้ง ต้องยืนยันในใบสมัครว่ามีความพร้อมที่จะไปปฏิบัติหน้าที่ ในจังหวัดใด ๆ ที่ได้รับมอบหมายหรือได้รับการแต่งตั้ง ตามมาตรา ๓๐

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการสมัคร การคัดเลือก การประเมินผล การปฏิบัติงาน และการพ้นจากตำแหน่งของผู้ตรวจการเลือกตั้งให้เป็นไปตามที่ คณะกรรมการกำหนด

ไม่ว่าในเวลาใด ๆ ถ้าคณะกรรมการมีหลักฐาน อันควรเชื่อได้ หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ตรวจการเลือกตั้ง ผู้ใดขาดความสุจริต ขาดความเที่ยงธรรม มีความประพฤติ เสื่อมเสีย ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม หรือขาด ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ ละทิ้งหน้าที่หรือไม่ยอม

ปฏิบัติหน้าที่ให้คณะกรรมการมีมติให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งและคัดออกจากบัญชีรายชื่อทันที

มาตรา ๓๐ เมื่อมีกรณีที่ผู้ตรวจการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการเลือกตั้ง จะต้องปฏิบัติหน้าที่ ให้คณะกรรมการดำเนินการแต่งตั้ง ประจำจังหวัด บุคคลจากบัญชีรายชื่อตามมาตรา ๒๙ มีจำนวนไม่น้อยกว่า ห้าคนแต่ไม่เกินแปดคนโดยคำนึงถึงพื้นที่ของจังหวัดหรือ พื้นที่ที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ เพื่อแต่งตั้งให้เป็นผู้ตรวจการ เลือกตั้งประจำจังหวัดทุกจังหวัด

ให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งปฏิบัติหน้าที่ได้นับแต่วัน ที่มีคำสั่งแต่งตั้ง แม้จะยังมีจำนวนไม่ครบตามวรรคหนึ่ง ก็ตาม

การแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด แต่ละจังหวัดตามวรรคหนึ่ง ให้แต่งตั้งจากบุคคลซึ่ง กรรมการที่คณะกรรมการมอบหมาย จับสลากจาก

(๑) รายชื่อตามบัญชีรายชื่อตามมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดที่จะแต่งตั้งจำนวน สองคน

(๒) รายชื่อตามบัญชีรายชื่อตามมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง ที่มีได้มีภูมิลำเนาในจังหวัดที่จะแต่งตั้งให้ครบ ตามจำนวนที่กำหนดสำหรับจังหวัดนั้น

ในกรณีที่ไม้อาจแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำ จังหวัดตาม (๑) ได้ ไม่ว่าด้วยเหตุใดคณะกรรมการจะแต่งตั้ง ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดตาม (๒) แทนผู้ตรวจการ เลือกตั้งประจำจังหวัดตาม (๑) ก็ได้

ให้คณะกรรมการดำเนินการแต่งตั้งตามวรรคหนึ่ง
ให้แล้วเสร็จไม่ช้ากว่าสิบวันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกา
ให้มีการเลือกตั้งมีผลใช้บังคับ แต่ต้องไม่เร็วกว่าสามสิบวัน
ก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งมีผลใช้บังคับ

เมื่อพ้นเวลาระหว่างเวลาที่มีการดำเนินการเลือกตั้ง
ตามมาตรา ๒๘ แล้ว ให้คำสั่งแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือก
ตั้งเป็นอันสิ้นผล เว้นแต่ในกรณีที่ผู้ตรวจการเลือกตั้ง
ประจำจังหวัดใดยังมีความจำเป็นจะต้องดำเนินการต่อไป
คณะกรรมการจะประกาศให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปตามเวลาที่
กำหนดก็ได้

สิทธิของผู้ตรวจ
การเลือกตั้ง **มาตรา ๓๑** ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ผู้ตรวจ
การเลือกตั้งมีสิทธิได้รับค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าที่พัก
ค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายหรือการสงเคราะห์อื่น
ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

การควบคุมดูแล
การเลือกตั้ง **มาตรา ๓๒** เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการ
ตามหน้าที่และอำนาจในการควบคุมดูแลการเลือกตั้งให้
เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และเป็นไปโดยชอบด้วย
กฎหมาย คณะกรรมการอาจขอให้มีการดำเนินการ
ดังต่อไปนี้

(๑) ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือ
ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต สอบบัญชีของพรรคการเมือง
โดยอาจขอให้ตรวจสอบอย่างเร่งด่วนในช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้ง
ด้วยก็ได้

(๒) เมื่อปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดหรือฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง ให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแจ้งรายงานการทำธุรกรรมของพรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง หรือผู้สมัคร ตามที่คณะกรรมการแจ้งให้ทราบ หรือให้ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงินแจ้งให้ทราบถึงการโอนหรือการเบิกจ่ายเงินในกรณีดังกล่าวตามที่คณะกรรมการร้องขอ ทั้งนี้ ภายในเวลาที่คณะกรรมการกำหนด และมีให้นำบทบัญญัติของกฎหมายที่ห้ามหน่วยงานใดเปิดเผยข้อมูลในความครอบครองมาใช้บังคับแก่การแจ้งข้อมูลตามที่คณะกรรมการร้องขอ

(๓) ให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องกับการข่าวแจ้งข้อมูลเบาะแสตามที่คณะกรรมการร้องขอ แต่เมื่อได้รับแจ้งข้อมูลใดแล้วให้คณะกรรมการใช้ข้อมูลนั้นเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดหรือวางมาตรการป้องกันการกระทำความผิดในส่วนที่เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ แต่คณะกรรมการจะเปิดเผยข้อมูลและแหล่งข้อมูลมิได้ และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้คณะกรรมการมีอำนาจจัดสรรเงินงบประมาณที่สำนักงานได้รับจัดสรรมาให้แก่หน่วยงานนั้นเป็นเงินอุดหนุนทั่วไปของหน่วยงานนั้นได้

ในการสั่งให้ดำเนินการตาม (๑) คณะกรรมการ
มีอำนาจจ่ายค่าใช้จ่ายให้แก่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
หรือจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตาม
ระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

การสั่งให้บุคคล
ระงับการดำเนินการ
เป็นการชั่วคราว

มาตรา ๓๓ เมื่อปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้
ว่ามีบุคคลใดดำเนินการด้านธุรกรรมทางการเงินผลิตหรือ
เตรียมการผลิตวัสดุอุปกรณ์ที่อาจใช้ในการจัดการเลือกตั้ง
โดยไม่มีอำนาจ ใช้เงินหรือทรัพย์สินหรืออิทธิพลคุกคาม
เพื่อให้คุณให้โทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง หรือ
ดำเนินการอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนดอันจะเป็นผล
ให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือ
เป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้คณะกรรมการมีอำนาจ
สั่งให้บุคคลนั้นระงับการดำเนินการนั้นไว้เป็นการชั่วคราว
ภายในเวลาที่กำหนดแต่ต้องไม่เกินหกสิบวัน

ผู้ได้รับคำสั่งตามวรรคหนึ่งมีสิทธิร้องขอต่อ
ศาลปกครองสูงสุดให้เพิกถอนคำสั่งนั้นได้ และถ้าศาล
ปกครองสูงสุดเห็นว่าการดำเนินการของบุคคลนั้นมิได้เป็น
ไปเพื่อให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม
หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้ศาลปกครองสูงสุด
สั่งเพิกถอนคำสั่งนั้น

การช่วยเหลือ
และสนับสนุน
การเลือกตั้ง

มาตรา ๓๔ ให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานของ
รัฐที่จะต้องดำเนินการช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติ
หน้าที่ของคณะกรรมการเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การสนับสนุน

การเลือกตั้ง หรือการสืบสวน หรือไต่สวนตามที่คณะกรรมการร้องขอเป็นหนังสือ

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งหรือแต่งตั้งข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐให้ปฏิบัติการอันจำเป็นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การสนับสนุนการเลือกตั้ง หรือการสืบสวนหรือไต่สวนได้ตามที่เห็นสมควร และให้แจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างนั้นสังกัดอยู่ทราบโดยเร็ว

ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการตามวรรคสองผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดทางวินัย และถ้าเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่การดำเนินการเลือกตั้ง ให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง และให้คณะกรรมการส่งเรื่องให้ผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัยดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจแก่ผู้นั้นโดยเร็ว และแจ้งผลให้คณะกรรมการทราบด้วย

มาตรา ๓๕ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการ แต่งตั้งผู้ช่วยเหลือเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมหรือเป็นไป การเลือกตั้งโดยชอบด้วยกฎหมาย คณะกรรมการอาจแต่งตั้งบุคคลกลุ่มบุคคลองค์กรชุมชน หรือสถาบันการศึกษาซึ่งสมัครใจ

ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานหรือเป็นผู้สังเกตการณ์ในการเลือกตั้งเพื่อรายงานต่อคณะกรรมการหรือกรรมการทราบได้ตามสมควร

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการปฏิบัติงาน การสนับสนุนทางการเงิน การรายงาน และการประเมินผลการปฏิบัติงาน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด และให้เผยแพร่ผลการปฏิบัติงานและผลการประเมินให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปด้วย

จัดทำทะเบียนรายชื่อ
ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

มาตรา ๓๖ ให้คณะกรรมการจัดให้มีการทำทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งจากหลักฐานทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรและเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ

ทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งให้ผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิตรวจสอบและขอแก้ไขให้ถูกต้องได้

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการอาจขอเชื่อมโยงฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรเพื่อนำมาดำเนินการจัดทำทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรืออาจมอบหมายให้นายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรหรือบุคคลอื่นที่เห็นสมควรเป็นผู้จัดทำแทนได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

การแต่งตั้ง
ตำแหน่งต่าง ๆ

มาตรา ๓๗ ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการอื่น คณะอนุกรรมการ บุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้

หลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้ง การพ้นจากตำแหน่ง
ค่าตอบแทน และการสงเคราะห์อื่นรวมทั้งวิธีปฏิบัติงาน
และการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคคลตามวรรคหนึ่ง
ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้คำนึงถึง
ประสิทธิภาพการทำงาน ความคุ้มค่าและความรวดเร็วด้วย

มาตรา ๓๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราช
บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้กรรมการ เลขาธิการ
ผู้ตรวจการเลือกตั้ง และบุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้ง
ตามมาตรา ๓๗ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๓๙ เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และ เงินเดือน
ประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานกรรมการและกรรมการ ค่าตอบแทน
ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และให้ได้รับเบี้ย คณะกรรมการ
ประชุมเป็นรายครั้งเท่ากับกรรมการตามพระราชกฤษฎีกา
ว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ การเลือกตั้ง

ให้ประธานกรรมการและกรรมการได้รับเงินค่า
รับรองเหมาจ่ายเป็นรายเดือนตามอัตราที่กระทรวงการคลัง
กำหนดซึ่งต้องไม่น้อยกว่าเงินประจำตำแหน่งของประธาน
กรรมการหรือกรรมการ

มาตรา ๔๐ ประธานกรรมการและกรรมการ สิทธิรับบำเหน็จ
ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่าหนึ่งปีมีสิทธิได้รับบำเหน็จ ตอบแทน
ตอบแทนเป็นเงินซึ่งจ่ายครั้งเดียวเมื่อพ้นจากตำแหน่งด้วย คณะกรรมการ
เหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ การเลือกตั้ง

- (๑) ครบวาระ
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) มีอายุครบเจ็ดสิบปี

ในการคำนวณบำเหน็จตอบแทนนั้น ให้นำอัตราเงินเดือนตามมาตรา ๓๙ คูณด้วยจำนวนปีที่ดำรงตำแหน่งเศษของปีให้นับเป็นหนึ่งปี

สิทธิในบำเหน็จตอบแทนนั้น เป็นสิทธิเฉพาะตัวจะโอนไม่ได้ เว้นแต่กรณีตาย ให้ตกให้แก่คู่สมรสและทายาทที่ได้แจ้งไว้ และถ้าการตายนั้นเกิดขึ้นเพราะเหตุปฏิบัติหน้าที่หรือในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ได้รับเป็นสองเท่าของบำเหน็จตอบแทนที่กำหนดไว้ตามวรรคสอง

หมวด ๒

การสืบสวน การไต่สวน และการดำเนินคดี

การสืบสวน **มาตรา ๔๑** เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือความ
การไต่สวน ปรากฏต่อคณะกรรมการไม่ว่าโดยทางใดไม่ว่าจะมีผู้แจ้ง
และการดำเนินคดี หรือผู้กล่าวหาหรือไม่ ถ้ามีหลักฐานพอสมควรหรือมีข้อมูล
เพียงพอที่จะสืบสวนต่อไปว่ามีการกระทำได้อันเป็นการ
ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและ
พรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดย
สุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

คณะกรรมการมีหน้าที่ต้องดำเนินการให้มีการสืบสวนหรือไต่สวน เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานโดยพลัน ถ้าผลการสืบสวนหรือไต่สวนปรากฏว่าไม่มีมูลความผิดให้สั่งยุติเรื่อง หากปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อว่ามีผู้กระทำการตามที่มีการสืบสวนหรือไต่สวน ให้คณะกรรมการสั่งให้ดำเนินคดีโดยเร็ว หรือในกรณีจำเป็นจะส่งระดับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้กระทำการดังกล่าวไว้เป็นการชั่วคราวก็ได้

การดำเนินการให้มีการสืบสวนหรือไต่สวน การสืบสวนและการไต่สวน และการส่งระดับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกกล่าวหาไว้เป็นการชั่วคราวตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ห้ามมิให้บุคคลใดเปิดเผยข้อมูลอันทำให้สามารถระบุตัวตนของผู้แจ้ง รวมทั้งข้อมูลข่าวสารที่ได้มาเนื่องจากการดำเนินการตามมาตรานี้ มาตรา ๓๒ (๓) หรือมาตรา ๔๗ เว้นแต่เป็นการเปิดเผยข้อมูลเพื่อปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจหรือตามกฎหมายหรือตามคำสั่งศาล

ในการสืบสวนหรือไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้บุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งให้สืบสวนหรือไต่สวนตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

อำนาจการสืบสวน

มาตรา ๔๒ ให้กรรมการมีอำนาจสืบสวนได้สวน

ได้สวน หรือดำเนินคดีตามมาตรา ๔๑ และเพื่อให้การดำเนินการสืบสวนหรือได้สวน หรือการดำเนินคดีดังกล่าวเป็นไปโดยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งเลขาธิการหรือพนักงานของสำนักงานเป็นเจ้าพนักงานมีอำนาจในการสืบสวน สอบสวน หรือได้สวน หรือดำเนินคดีได้ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ และขอบเขตแห่งหน้าที่และอำนาจของผู้ได้รับแต่งตั้งแต่ละระดับไว้ให้ชัดเจนรวมตลอดทั้งการออกบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องด้วย

พนักงานของสำนักงานที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางกฎหมาย การสืบสวน การได้สวน หรือการดำเนินคดี และผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรที่คณะกรรมการกำหนดแล้ว

ในกรณีมีความจำเป็น คณะกรรมการจะแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นของรัฐให้เป็นเจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่ง เพื่อปฏิบัติหน้าที่เฉพาะกาลหรือเฉพาะเรื่องตามที่คณะกรรมการกำหนดก็ได้

ให้เจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่ง เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้มีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ความในวรรคหนึ่งไม่เป็นการตัดอำนาจคณะกรรมการที่จะดำเนินการให้พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการดำเนินการไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๔๓ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๑ วรรคสาม สิทธิผู้ถูกกล่าวหา และมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่งและวรรคสองในการไต่สวน ให้ถ้อยคำหรือกรรมการหรือเจ้าพนักงานต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหา แสดงหลักฐาน ทราบข้อกล่าวหา ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานโดยสรุป

ผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิที่จะให้ถ้อยคำหรือแสดงพยานหลักฐานภายในเวลาที่กรรมการหรือเจ้าพนักงานกำหนด และมีสิทธิที่จะให้ทนายความหรือบุคคลซึ่งไว้วางใจเข้าร่วมฟังการไต่สวนได้ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่มาให้ถ้อยคำหรือแสดงพยานหลักฐานภายในเวลาที่กำหนด ให้กรรมการหรือเจ้าพนักงานมีอำนาจดำเนินการไต่สวนต่อไปได้

ในการแจ้งตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานจะแจ้งโดยวิธีปิดหมาย หรือส่ง ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร หรือแจ้งทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ตามวิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด และเมื่อได้ดำเนินการดังกล่าวแล้ว ให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหาแล้ว

ในการสืบสวนหรือไต่สวน เจ้าพนักงานอาจจัดให้มีการบันทึกภาพหรือเสียงของผู้ถูกกล่าวหาหรือพยานด้วยก็ได้

การดำเนินคดี
ผู้กระทำความผิด
กฎหมายเกี่ยวกับ
การเลือกตั้งและ
พรรคการเมือง

มาตรา ๔๔ เมื่อมีกรณีที่จะต้องดำเนินคดีอาญา กับบุคคลใดเพราะเหตุกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง ให้คณะกรรมการแจ้งให้พนักงานอัยการที่มีเขตอำนาจ เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป โดยให้ส่งสำนวนการไต่สวนหรือสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการ เพื่อใช้เป็นสำนวนในการดำเนินคดี โดยถือว่าสำนวนการไต่สวนหรือสำนวนการสอบสวนดังกล่าวเป็นสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยจะส่งตัวผู้ต้องหาไปพร้อมกับสำนวนการไต่สวนหรือสำนวนการสอบสวนหรือไม่ก็ได้ แต่พนักงานอัยการมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๔๒ ไต่สวนเพิ่มเติม หรือพนักงานอัยการจะดำเนินการไต่สวนหรือสอบสวนเพิ่มเติมเองก็ได้ ถ้าพนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาล และเป็นกรณีที่ไม่มีตัวผู้ถูกกล่าวหาให้ศาลออกหมายเรียกหรือออกหมายจับผู้ถูกกล่าวหาตามควรแก่กรณี เพื่อดำเนินคดีต่อไป แต่ถ้าพนักงานอัยการเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง ให้เสนอเรื่องต่ออัยการสูงสุดเพื่อวินิจฉัย เมื่ออัยการสูงสุดวินิจฉัยประการใดให้แจ้งให้คณะกรรมการทราบ ในกรณีอัยการสูงสุดสั่งไม่ฟ้อง ให้แจ้งเหตุผลให้คณะกรรมการทราบ และให้คณะกรรมการเผยแพร่เหตุผลดังกล่าวให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น คณะกรรมการจะมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดที่จัดให้มีการเลือกตั้งเป็นผู้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งแทนคณะกรรมการก็ได้

เมื่อมีกรณีที่จะต้องร้องขอต่อศาลฎีกาหรือศาลอุทธรณ์เพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญให้คณะกรรมการมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาหรือศาลอุทธรณ์ได้โดยตรง หรือจะมอบหมายให้กรรมการหรือเจ้าพนักงานตามมาตรา ๔๒ เป็นผู้ดำเนินการแทนคณะกรรมการก็ได้ และให้ศาลฎีกาหรือศาลอุทธรณ์แล้วแต่กรณี นำสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการมาใช้เป็นหลักในการพิจารณา แต่เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมให้ศาลมีอำนาจสั่งไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้

ในคดีที่ต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายเป็นผู้มีอำนาจในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ในการดำเนินคดีแพ่ง คดีอาญา หรือคดีปกครองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้คณะกรรมการได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง

มาตรการคุ้มครอง

มาตรา ๔๕ ให้คณะกรรมการกำหนดมาตรการ
 พยาน คุ้มครองพยานมิให้เกิดอันตรายแก่พยาน รวมตลอดทั้ง
 มาตรการรักษาความลับให้แก่ผู้เป็นพยาน ในมาตรการ
 ดังกล่าวจะกำหนดให้มีการจ่ายค่าที่อยู่หรือค่าเดินทางหรือ
 ค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นด้วยก็ได้

การคุ้มครองพยานตามวรรคหนึ่งให้หมายความ
 รวมถึงผู้ให้ข้อมูล หรือผู้ชี้เบาะแสด้วย และให้กระทำได้เมื่อ
 ได้รับคำร้องขอจากบุคคลดังกล่าว

ในกรณีที่กรรมการ เจ้าหน้าที่ของสำนักงาน
 ผู้ตรวจการเลือกตั้ง หรืออนุกรรมการ รวมทั้งเจ้าหน้าที่
 ที่ดำเนินการเลือกตั้ง ผู้ใดถูกดำเนินคดีไม่ว่าเป็นคดีแพ่ง
 คดีอาญา หรือคดีปกครอง และไม่ว่าจะถูกฟ้องในขณะดำรง
 ตำแหน่งหรือเมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้ว ถ้าการถูกดำเนินคดี
 ดังกล่าวเป็นเพราะเหตุที่ได้มีมติ คำสั่ง หรือปฏิบัติหน้าที่
 และมีใช้พนักงานอัยการเป็นผู้ฟ้อง ให้คณะกรรมการมี
 อำนาจให้ความช่วยเหลือในการต่อสู้คดีแก่บุคคลดังกล่าวได้
 และให้พนักงานอัยการเข้าแก้ต่างให้แก่บุคคลเหล่านั้นตาม
 ที่คณะกรรมการร้องขอ การให้ความช่วยเหลือดังกล่าวให้
 รวมถึงค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความด้วย

มาตรการในการคุ้มครองพยานตามวรรคหนึ่ง
 และการให้ความช่วยเหลือตามวรรคสามให้เป็นไปตาม
 หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๔๖ บุคคลซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการ การแจ้งเบาะแส
กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและ การกระทำความผิด
พรรคการเมือง หากได้ให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแสหรือ กฎหมายเกี่ยวกับ
ข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญในการที่จะใช้เป็นพยานหลักฐาน การเลือกตั้งและ
ในการวินิจฉัยการกระทำความผิด คณะกรรมการอาจ พรรคการเมือง
จะไม่ดำเนินคดีก็ได้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และ
เงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและ
พรรคการเมืองและเมื่อคณะกรรมการมีมติไม่ดำเนินคดีกับ
บุคคลดังกล่าวแล้วให้สิทธิในการดำเนินคดีอาญาเป็นอัน
ระงับไป

มาตรา ๔๗ เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนหรือ ค่าใช้จ่ายในการ
ไต่สวน ให้คณะกรรมการมีอำนาจจัดตั้งงบประมาณเพื่อ แสวงหาข้อมูล
เป็นค่าใช้จ่ายในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการ การฝ่าฝืนกฎหมาย
กระทำได้อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย เกี่ยวกับการเลือกตั้ง
เกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การ และการเลือกตั้ง
เลือกตั้งมิได้เป็นไปได้โดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็น
ไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย รวมตลอดทั้งให้รางวัลแก่ผู้ชี้
เบาะแสการกระทำการอันไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรมในการ
เลือกตั้ง

ในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารตามวรรคหนึ่ง
ให้คณะกรรมการมีอำนาจจัดสรรค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ให้ข้อมูล
ข่าวสารซึ่งมิได้เป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานโดยไม่ต้องระบุ

ชื่อผู้รับเงิน แต่คณะกรรมการต้องมีหนังสือรับรองค่าใช้จ่ายดังกล่าว

การใช้จ่ายเงินตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีจำเป็นคณะกรรมการจะจัดสรรเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองหรือจากเงินรายได้ของสำนักงานมาเพื่อใช้จ่ายตามมาตราี้ตามที่เห็นสมควรก็ได้

สำนวนการไต่สวน

มาตรา ๔๘ ในกรณีที่คณะกรรมการได้รับแจ้งจากผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อว่าการใช้จ่ายเงินแผ่นดินมีพฤติการณ์อันอาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมและเป็นกรณีที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไม่มีอำนาจจะดำเนินการใดได้ ให้คณะกรรมการดำเนินการสืบสวน ไต่สวน หรือดำเนินคดีตามหมวดนี้โดยพลัน โดยให้ถือว่าเอกสารและหลักฐานที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบหรือจัดทำขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการไต่สวนหรือสอบสวนของคณะกรรมการ

การโอนเรื่อง

การสอบสวน

ให้คณะกรรมการ

การเลือกตั้ง

มาตรา ๔๙ เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการว่าหน่วยงานของรัฐหรือพนักงานสอบสวนได้รับเรื่อง การกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และพรรคการเมืองไว้พิจารณา และคณะกรรมการเห็น

ว่าเป็นการสมควรที่คณะกรรมการจะดำเนินการเองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้คณะกรรมการมีหนังสือแจ้งให้หน่วยงานของรัฐหรือพนักงานสอบสวนนั้นโอนเรื่องหรือส่งสำนวนการสอบสวนเกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นมาให้คณะกรรมการเพื่อดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ในกรณีเช่นนี้ให้หน่วยงานของรัฐหรือพนักงานสอบสวนโอนเรื่องหรือส่งสำนวนการสอบสวนในส่วนที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองมาให้คณะกรรมการภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งดังกล่าว

หมวด ๓

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๕๐ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการ สำนักงาน
การเลือกตั้งมีฐานะเป็นนิติบุคคลและอยู่ภายใต้การบังคับ คณะกรรมการ
บัญชา กำกับดูแล และรับผิดชอบของคณะกรรมการ การเลือกตั้ง

กิจการของสำนักงานไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน แต่พนักงานและลูกจ้างของสำนักงานต้องได้รับประโยชน์ตอบแทนไม่น้อยกว่าที่

กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมาย
ว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน

หน้าที่และอำนาจ
ของสำนักงาน **มาตรา ๕๑** สำนักงานมีหน้าที่และอำนาจ
ดังต่อไปนี้

คณะกรรมการ
การเลือกตั้ง (๑) รับผิดชอบงานธุรการ และดำเนินการเพื่อให้
คณะกรรมการบรรลุมารึกและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ใน
รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และ
กฎหมายอื่น

(๒) อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ ส่งเสริม
และสนับสนุน การปฏิบัติงานของคณะกรรมการ กรรมการ
และผู้ตรวจการเลือกตั้ง

(๓) ดำเนินการเพื่อให้พรรคการเมือง เจ้าหน้าที่
พรรคการเมือง และผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีความรู้ความเข้าใจ
หน้าที่ที่ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ
ข้อบังคับ คำสั่ง และมติของคณะกรรมการ

(๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่มีกฎหมายกำหนด
หรือที่คณะกรรมการมอบหมาย

การกำกับดูแล **มาตรา ๕๒** ในการกำกับดูแลสำนักงาน ให้
สำนักงาน คณะกรรมการมีอำนาจออกระเบียบหรือประกาศ ในเรื่อง
คณะกรรมการ ดังต่อไปนี้

(๑) การจัดแบ่งส่วนงานของสำนักงาน และ
ขอบเขตหน้าที่ของส่วนงานดังกล่าว

(๒) การกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน เงินเพิ่มพิเศษสำหรับตำแหน่งและค่าตอบแทนหรือสิทธิและประโยชน์อื่นของเลขาธิการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน

(๓) การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง การถอดถอน การกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม สมรรถภาพ การประเมินผลการปฏิบัติงาน วินัยและการลงโทษทางวินัย การออกจากตำแหน่ง การร้องทุกข์ และการอุทธรณ์การลงโทษ สำหรับเลขาธิการและพนักงานของสำนักงาน รวมทั้งวิธีการและเงื่อนไขในการจ้างลูกจ้างของสำนักงาน

(๔) การบริหารและจัดการการเงินและทรัพย์สิน การงบประมาณ และการพัสดุของสำนักงาน

(๕) การจัดสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นซึ่งรวมถึงการจัดให้มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพแก่เลขาธิการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน และหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการจ่ายเงินชดเชยในกรณีเลขาธิการดำรงตำแหน่งครบวาระ

(๖) การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการได้มาซึ่งเลขาธิการ

(๗) การกำหนดเครื่องแบบและการแต่งเครื่องแบบของคณะกรรมการ เลขาธิการ พนักงาน และลูกจ้างของสำนักงาน

(๘) การอื่นใดอันจำเป็นต่อการกำกับหรือควบคุมการดำเนินงานของสำนักงานหรือการบังคับบัญชาเลขาธิการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน หรือการทำให้บุคคลดังกล่าวทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินการตาม (๑) ต้องคำนึงถึงควมมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า และความคล่องตัว

การกำหนดตาม (๒) ต้องคำนึงถึงค่าครองชีพและความเพียงพอในการดำรงชีพและการระมัดระวังที่แตกต่างกันของพนักงานและลูกจ้างแต่ละสายงานและระดับด้วย

ในการออกระเบียบเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการคำนึงถึงความเที่ยงธรรม ขวัญและกำลังใจของบุคลากร โดยจะกำหนดให้มีคณะบุคคลเพื่อกำกับ ดูแล หรือพิจารณาคำร้องทุกข์หรือคำอุทธรณ์ที่เป็นอิสระด้วยก็ได้

ข้อกำหนดทางจริยธรรมของสำนักงานฯ **มาตรา ๕๓** ให้คณะกรรมการออกข้อกำหนดทางจริยธรรมขึ้นใช้บังคับแก่พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน ทั้งนี้ ข้อกำหนดทางจริยธรรมดังกล่าวต้องระบุด้วยว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจะต้องได้รับโทษอย่างไร

ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยโดยมีหลักฐานตามสมควรว่าพนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงานผู้ใดกระทำการใดโดยไม่สุจริตหรือเอื้อประโยชน์หรือกลั่นแกล้งผู้ใดในการปฏิบัติหน้าที่หรือในการดำเนินการเลือกตั้ง ให้ดำเนินการทางวินัยโดยเร็ว และในระหว่างนั้น ให้คณะกรรมการย้าย

ผู้นั้นให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่หรือจากท้องที่ที่ผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่อยู่ทันที

ให้นำความในวรรคสองมาใช้บังคับแก่เลขาธิการด้วยโดยอนุโลม โดยให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ไว้พลางก่อนได้

มาตรา ๕๔ ให้สำนักงานมีเลขาธิการคนหนึ่ง เลขาธิการซึ่งประธานกรรมการแต่งตั้งตามมติของคณะกรรมการ คณะกรรมการเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน และ การเลือกตั้งรับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงานขึ้นตรงต่อคณะกรรมการ คณะกรรมการจะกำหนดให้มีรองเลขาธิการเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติงานรองจากเลขาธิการก็ได้

ให้เลขาธิการทำหน้าที่เป็นเลขานุการของคณะกรรมการ

มาตรา ๕๕ เลขาธิการต้องเป็นผู้มีความเป็น คุณสมบัติและวาระกลางทางการเมือง ไม่เคยเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใด การดำรงตำแหน่งในระยะเวลาสิบปีก่อนได้รับแต่งตั้ง มีความซื่อสัตย์สุจริต ของเลขาธิการเป็นที่ประจักษ์ มีสัญชาติไทยมีอายุไม่เกินหกสิบปีในวันที่ คณะกรรมการได้รับแต่งตั้งและมีอายุไม่เกินหกสิบห้าปีในขณะดำรง คณะกรรมการการเลือกตั้งตำแหน่งเลขาธิการและมีคุณสมบัติ ประสพการณ์ และความเชี่ยวชาญอันจะเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติงานของ สำนักงานตามที่คณะกรรมการกำหนด

เลขาธิการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละห้าปี นับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้ แต่ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

การพ้นจาก
ตำแหน่ง

มาตรา ๕๖ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตาม

วาระ เลขาธิการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตาม

มาตรา ๕๕

(๔) ไม่สามารถทำงานได้เต็มเวลา

(๕) คณะกรรมการมีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วย
คะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่
มีอยู่ เนื่องจากมีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือมีการ
กระทำหรือมีคุณลักษณะไม่เหมาะสมต่อการปฏิบัติหน้าที่
เลขาธิการ

(๖) เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้าง

หน้าที่และอำนาจ
ของเลขาธิการฯ

มาตรา ๕๗ ภายใต้บังคับมาตรา ๕๕ เลขาธิการ

มีหน้าที่และอำนาจควบคุมดูแลการปฏิบัติงานโดยทั่วไป
ของสำนักงานให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ
และมติของคณะกรรมการและให้มีหน้าที่และอำนาจ
ดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) บรรจุ แต่งตั้ง ถอดถอน เลื่อน ลดเงินเดือน
หรือค่าจ้าง ลงโทษทางวินัยพนักงานหรือลูกจ้างของ
สำนักงาน ตลอดจนให้พนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน
ออกจากตำแหน่ง ทั้งนี้ ตามระเบียบของคณะกรรมการ

(๒) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสำนักงานเท่าที่ไม่ขัดกับระเบียบหรือประกาศหรือมติของคณะกรรมการ

(๓) หน้าที่และอำนาจตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่นและตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๕๘ ในกิจการของสำนักงานที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานแทนบุคคลภายนอก ให้เลขาธิการเป็นผู้แทนของสำนักงาน เลขาธิการฯ เพื่อการนี้ เลขาธิการจะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานแทนก็ได้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นกิจการสำคัญเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การงบประมาณของสำนักงาน และกิจการอื่นใดที่มีผลต่อการปฏิบัติการกิจของคณะกรรมการตามที่คณะกรรมการกำหนด ให้เลขาธิการขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการก่อน

มาตรา ๕๙ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้ง การแต่งตั้ง พนักงานของสำนักงานเป็นผู้ช่วยการการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการ ประจำจังหวัดในแต่ละจังหวัดเพื่อปฏิบัติหน้าที่และมี การเลือกตั้ง ประจำจังหวัด อำนาจตามที่คณะกรรมการกำหนด

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการแต่งตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดให้เป็นไปตามที่ คณะกรรมการกำหนด

ให้นำความในมาตรา ๕๓ วรคสอง มาใช้บังคับ
แก่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดด้วย

การเสนอ **มาตรา ๖๐** ให้คณะกรรมการเสนองบประมาณ
งบประมาณ รายจ่าย เพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนของคณะกรรมการ
รายจ่ายฯ และสำนักงานไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย
ประจำปีหรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย
เพิ่มเติม แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่างบประมาณรายจ่าย
ที่ได้รับการจัดสรรให้ไม่เพียงพอให้คณะกรรมการเสนอ
คำขอแปรญัตติต่อคณะกรรมการพิจารณาการพิจารณางบประมาณ
ของสภาผู้แทนราษฎรได้โดยตรง

ในการเสนองบประมาณรายจ่ายตามวรรคหนึ่ง
และวรรคสอง ให้คณะกรรมการแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบ
ถึงรายได้และทรัพย์สินที่มีอยู่ด้วย

ในกรณีที่มีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งมากกว่า
งบประมาณที่สำนักงานได้รับ ให้รัฐอุดหนุนค่าใช้จ่ายให้
เพียงพอกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ

การจัดทำ **มาตรา ๖๑** เมื่อพระราชบัญญัติงบประมาณ
งบประมาณ รายจ่ายประจำปีหรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย
รายจ่ายฯ เพิ่มเติมตามมาตรา ๖๐ ใช้บังคับแล้ว ให้สำนักงานจัดทำ
งบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อขอความเห็นชอบจาก
คณะกรรมการ และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการ
ทั่วไป

การใช้จ่ายเงินของสำนักงานต้องเป็นไปตามที่ระบุไว้ในงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามวรรคหนึ่งวันแต่จะได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการเป็นการเฉพาะกรณี

ในการเบิกงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร ให้สำนักงานส่งข้อมูลคำขอเบิกงบประมาณต่อกรมบัญชีกลาง โดยให้ระบุจำนวนเงินที่จะต้องใช้ในแต่ละงวด งวดละสามเดือน และให้กรมบัญชีกลางส่งจ่ายเงินให้แก่สำนักงานภายในสามวันก่อนวันขึ้นงวดใหม่ แต่ในกรณีที่สำนักงานมีความจำเป็นต้องใช้เงินมากกว่าที่ได้แจ้งไว้ในงวดใด ให้กรมบัญชีกลางจ่ายให้ตามที่สำนักงานร้องขอ

มาตรา ๖๒ รายได้และทรัพย์สินในการดำเนิน รายได้และทรัพย์สิน
กิจการของสำนักงาน ประกอบด้วย ของสำนักงานฯ

- (๑) เงินอุดหนุนที่ได้รับตามมาตรา ๖๑
- (๒) รายได้จากค่าธรรมเนียมหรือทรัพย์สินของสำนักงาน
- (๓) ทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่สำนักงาน
- (๔) ดอกผลหรือผลประโยชน์ของเงินหรือทรัพย์สินของสำนักงาน
- (๕) รายได้อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

ในการรับทรัพย์สินตาม (๓) ให้คำนึงถึงความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ และในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าการรับทรัพย์สินดังกล่าวอาจมีผลกระทบต่อความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงาน จะสั่งให้

สำนักงานไม่รับทรัพย์สินนั้นหรือให้คืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้ทศให้ก็ได้

การจัดทำรายงาน **มาตรา ๖๓** รายได้ของสำนักงานไม่เป็น
การรับและ รายได้ที่ต้องนำส่งคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง
การใช้จ่าย กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือกฎหมายอื่น

ให้สำนักงานจัดทำรายงานการรับและการใช้จ่ายเงินตามวรรคหนึ่งเสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีเมื่อสิ้นปีงบประมาณทุกปี

อสังหาริมทรัพย์ซึ่งสำนักงานได้กรรมสิทธิ์มาไม่ว่าจากการซื้อ หรือมีผู้ยกให้ ให้เป็นที่ราชพัสดุแต่สำนักงานมีอำนาจในการปกครองดูแล ใช้ หรือหาประโยชน์ได้

มาตรา ๖๔ ทรัพย์สินของสำนักงานไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี และผู้ใดจะยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้มิได้

การจัดทำงบดุล **มาตรา ๖๕** ให้สำนักงานจัดทำงบดุล งบการเงิน
งบการเงิน และบัญชีทำการ ส่งผู้สอบบัญชีภายในเก้าสิบวันนับแต่
และบัญชี วันสิ้นปีบัญชี

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของสำนักงาน โดยให้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของสำนักงาน รวมทั้งประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของสำนักงาน โดยแสดงให้เห็นด้วยว่าการใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ประหยัด ได้ผลตามเป้าหมายมีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์

และคําค่าเพียงใด แล้วทำรายงานเสนอผลการสอบบัญชี
ต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี โดยไม่ชักช้า

หมวด ๔ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๖๖ ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของ บทกำหนดโทษ
คณะกรรมการ กรรมการ เลขานุการ ผู้อำนวยการ ผู้อำนวยการ
เลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้ตรวจการเลือกตั้ง กรรมการหรือ
อนุกรรมการซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี
หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง
ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลัง
ประทุษร้าย หรือเพื่อให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริต
หรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย
ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกิน
หนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๗ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของ
คณะกรรมการที่สั่งตามมาตรา ๒๔ (๒) ต้องระวางโทษ
จำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือ
ทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๘ ผู้ใดซึ่งได้ล่วงรู้ข้อมูลหรือแหล่งข้อมูลที่คณะกรรมการได้รับแจ้งตามมาตรา ๓๒ (๓) แล้วเปิดเผยข้อมูลหรือแหล่งข้อมูลนั้นต่อบุคคลอื่นซึ่งมิใช่คณะกรรมการหรือผู้มีหน้าที่และอำนาจในการใช้ข้อมูลนั้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือฝ่าฝืนมาตรา ๔๑ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นกรรมการเลขาธิการ ผู้ตรวจการเลือกตั้งหรือเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๖๙ กรรมการ เลขาธิการ ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้ตรวจการเลือกตั้ง กรรมการหรืออนุกรรมการซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ผู้ใดกระทำการหรือละเว้นการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับและให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นเวลาสิบปี

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งได้กระทำโดยทุจริตต้องระวางโทษเช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๙ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นด้วย

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๗๐ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้ง บทเฉพาะกาล และกรรมการการเลือกตั้งซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ แต่ให้ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าประธานกรรมการการเลือกตั้งและกรรมการการเลือกตั้งที่แต่งตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่

ให้ผู้ซึ่งอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปตามวรรคหนึ่ง มีสิทธิได้รับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอื่นตามที่ได้รับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับและให้มีสิทธิได้รับบำเหน็จตอบแทนตามมาตรา ๔๐ โดยให้ถือว่าเป็นการพ้นจากตำแหน่งเพราะลาออกโดยให้คำนวณระยะเวลาตั้งแต่วันที่ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจนถึงวันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่

ในกรณีผู้ซึ่งอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปตามวรรคหนึ่งตาย ลาออก หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่ว่าด้วยเหตุใดและมีผู้ซึ่งอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปไม่ถึงกึ่งหนึ่ง ให้นำความในมาตรา ๑๗ วรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๗๑ ภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระที่มีใช้คณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่งตั้ง

และส่งชื่อผู้แทนให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเพื่อประกอบเป็นคณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๑๑

มาตรา ๗๒ ให้คณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๗๑ และที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

มาตรา ๗๓ ให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับและมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ยังคงเป็นเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ ตามสัญญาจ้างที่ทำไว้ต่อกัน

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้วินิจฉัย

มาตรา ๗๔ ให้กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นอันพ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

มาตรา ๗๕ บรรดาระเบียบข้อกำหนดประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ออกตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้มีผล ใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือพระราช บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีระเบียบ ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือมติตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๗๖ ให้สำนักงานคณะกรรมการการ เลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย คณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นสำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้

บรรดาสัททวิ หน้าที และความผูกพันใด ๆ ทีสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ มีอยู่กัับบุคคลใดในวันก่อนวันที่พระราช บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้โอนมาเป็นของ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๗๗ ให้โอนบรรดาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาเป็นของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้ถือว่าสิทธิและประโยชน์อื่นใดซึ่งพนักงานหรือลูกจ้างดังกล่าวได้รับตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นสิทธิและประโยชน์อื่นใดที่ได้รับต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เว้นแต่จะมีระเบียบที่ออกตามมาตรา ๕๒ (๒) กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๗๘ การดำเนินการสืบสวนสอบสวน การไต่สวน การดำเนินคดีหรือการดำเนินการอื่นใดตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งดำเนินการก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าการนั้นเป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และการดำเนินการต่อไปให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ในกรณีที่มีปัญหาในการดำเนินการในเรื่องใดที่ยังค้างพิจารณาอยู่ และได้บัญญัติวิธีดำเนินการไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ การดำเนินการนั้นต่อไปให้ดำเนินการตามมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คือ โดยที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้งปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และตามกฎหมายที่กำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง

พ.ศ. ๒๕๖๐

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง
พ.ศ. ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ
บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐
เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทร
เทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า
โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มี
บทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ
ของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๔ และ
มาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติ
ให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อให้การจัดตั้ง การบริหารงาน และการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองเป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง รวมทั้งมีมาตรการกำกับให้พรรคการเมืองสามารถดำเนินการโดยอิสระ ไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิใช่สมาชิกของพรรคการเมือง ซึ่งการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภาดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐”

เริ่มบังคับใช้

มาตรา ๒^{*} พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

^{*} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๑๐๕ วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๐ หน้า ๑ - ๔๑

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

ผลการ

(๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย บังคับใช้
พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

(๒) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
พรรคการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ นิยามของคำ

“พรรคการเมือง” หมายความว่า คณะบุคคล ที่ใช้ใน พ.ร.บ. นี้
ที่รวมตัวกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองโดยได้จดทะเบียน
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกพรรคการเมือง

“นายทะเบียนสมาชิก” หมายความว่า ผู้ดำรง
ตำแหน่งนายทะเบียนในพรรคการเมือง

“ข้อบังคับ” หมายความว่า ข้อบังคับพรรคการเมือง

“บริจาค” หมายความว่า การให้เงินหรือทรัพย์สิน
แก่พรรคการเมืองนอกจากค่าธรรมเนียมและค่าบำรุง
พรรคการเมือง และให้หมายความรวมถึงการให้ประโยชน์
อื่นใดแก่พรรคการเมือง บรรดาที่สามารถคำนวณเป็นเงิน
ได้ตามที่คณะกรรมการกำหนดด้วย

“ประโยชน์อื่นใด” หมายความว่า รวมถึง การให้ใช้
ทรัพย์สิน การให้บริการ หรือการให้ส่วนลด โดยไม่มี
ค่าตอบแทนหรือมีค่าตอบแทนที่ไม่เป็นไปตามปกติทางการค้า
และการทำให้หนี้ที่พรรคการเมืองเป็นลูกหนี้ลดลงหรือ
ระงับสิ้นไปด้วย

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนเพื่อการพัฒนา
พรรคการเมือง

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการ
การเลือกตั้ง

“นายทะเบียน” หมายความว่า นายทะเบียน
พรรคการเมือง ตามมาตรา ๖

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการ
การเลือกตั้ง

“จังหวัด” หมายความว่า กรุงเทพมหานครด้วย

“เขตเลือกตั้ง” หมายความว่า ท้องที่ที่กำหนด
เป็นเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต
เลือกตั้ง หรือเขตเลือกสมาชิกวุฒิสภา แล้วแต่กรณี

การรักษาการ
ตาม พ.ร.ป.ฯ นี้ **มาตรา ๕** ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้ง
รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

นายทะเบียน
พรรคการเมือง **มาตรา ๖** ให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เป็นนายทะเบียนและมีหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ ภายใต้การกำกับและควบคุม
ของคณะกรรมการ

การปฏิบัติหน้าที่
ของนายทะเบียน
พรรคการเมือง **มาตรา ๗** ในการปฏิบัติหน้าที่ของนายทะเบียน
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้นายทะเบียน
มีอำนาจเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้คำชี้แจงหรือให้
ส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการ
พิจารณาได้

มาตรา ๘ ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มิได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่กำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว และในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ประกาศหรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปให้ถือว่าการประกาศหรือเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวกเป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว

ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้คณะกรรมการหรือนายทะเบียนมีอำนาจกำหนดหรือมีคำสั่งเรื่องใด ถ้ามิได้กำหนดวิธีการไว้เป็นการเฉพาะให้คณะกรรมการหรือนายทะเบียนกำหนดโดยทำเป็นประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี และถ้าประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งนั้นใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไปให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและให้ดำเนินการประกาศตามวรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ถ้าประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งใดมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ คณะกรรมการหรือนายทะเบียน

ต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนให้
ชัดเจนด้วย

หมวด ๑ การจัดตั้งพรรคการเมือง

คุณสมบัติ
ของสมาชิก
พรรคการเมือง

มาตรา ๙ บุคคลซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมือง
ในแนวทางเดียวกัน และมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะ
ต้องห้ามดังต่อไปนี้ จำนวนไม่น้อยกว่าห้าร้อยคนอาจร่วมกัน
ดำเนินการเพื่อจัดตั้งพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด ในกรณีเป็น
ผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทย
มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปี

(๓) ไม่เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับ
เลือกตั้งตามมาตรา ๙๘ (๑) (๒) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙)
(๑๐) (๑๑) (๑๔) (๑๖) (๑๗) หรือ (๑๘) ของรัฐธรรมนูญ

(๔) อยู่ในระหว่างถูกสั่งห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งใด
ในพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๕) ไม่เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นหรือ
ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองอื่น ตามมาตรา ๑๑
หรือผู้แจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองอื่นตาม
มาตรา ๑๘

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการของพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องมีทุนประเดิมไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท โดยผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองทุกคนต้องร่วมกันจ่ายเงิน เพื่อเป็นทุนประเดิมคนละไม่น้อยกว่าหนึ่งพันบาทแต่ไม่เกินคนละห้าหมื่นบาท

มาตรา ๑๐ ก่อนยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้ง พรรคการเมือง ผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมือง ตามมาตรา ๙ ต้องประชุมร่วมกันโดยมีผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่า สองร้อยห้าสิบคนเพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายของ พรรคการเมือง คำประกาศอุดมการณ์ทางการเมืองของ พรรคการเมือง นโยบายของพรรคการเมือง และข้อบังคับ

(๒) เลือกหัวหน้าพรรคการเมือง เลขาธิการ พรรคการเมือง เภรัณุกพรรคการเมือง นายทะเบียน สมาชิกและกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง

(๓) ดำเนินการอื่นอันจำเป็นต่อการจัดตั้ง พรรคการเมืองตามที่คณะกรรมการกำหนด ชื่อ ชื่อย่อ และ ภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองตาม (๑) ต้องไม่มี ลักษณะตามมาตรา ๑๔ และต้องไม่ซ้ำ พ้อง หรือคล้ายคลึง กับชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองที่ จดทะเบียนหรือที่ยื่นขอจดทะเบียนตามมาตรา ๙ อยู่ก่อนแล้ว หรือของพรรคการเมืองที่ถูกยุบและยังไม่พ้นยี่สิบปีนับแต่ วันที่พรรคการเมืองนั้นถูกยุบ หรือของพรรคการเมืองที่ มีผู้แจ้งไว้แล้วตามมาตรา ๑๘ และต้องไม่ซ้ำ พ้อง หรือ

คล้ายคลึงกับพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์หรือพระนามของพระราชวงศ์ หรือที่มุ่งหมายให้หมายถึงพระมหากษัตริย์หรือพระราชวงศ์

การประชุมตามวรรคหนึ่งต้องมีบันทึกการประชุมเป็นลายลักษณ์อักษร และมติของที่ประชุมให้เป็นไปตามเสียงข้างมากของผู้เข้าร่วมประชุม โดยผู้เข้าร่วมประชุมคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ซึ่งต้องทำโดยเปิดเผย และการมอบหมายให้ลงคะแนนแทนกันจะกระทำมิได้

ในกรณีที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๗ ให้ถือว่าการประชุมตามวรรคหนึ่งเป็นการประชุมใหญ่สามัญครั้งที่หนึ่งของพรรคการเมือง

การยื่นคำขอ
จดทะเบียนจัดตั้ง
พรรคการเมือง

มาตรา ๑๑ ในการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ให้ผู้ซึ่งได้รับเลือกเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๐ (๒) เป็นผู้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนพร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการกำหนด และให้นายทะเบียนออกใบรับคำขอให้แก่ผู้ยื่นคำขอไว้เป็นหลักฐาน

คำขอจดทะเบียน การยื่นคำขอจดทะเบียน และการออกใบรับคำขอตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามแบบหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

คำขอจดทะเบียน
จัดตั้งพรรคการเมือง

มาตรา ๑๒ คำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๑ วรรคสอง อย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อและชื่อย่อของพรรคการเมือง
- (๒) ภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง
- (๓) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่พรรคการเมือง
- (๔) ชื่อ ที่อยู่ เลขประจำตัวประชาชนและลายมือชื่อ

ของหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง เภรณญิก
พรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และกรรมการบริหารอื่น
ของพรรคการเมือง

มาตรา ๑๓ เอกสารและหลักฐานที่ต้องยื่นไป หลักฐานสำหรับ
พร้อมกับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ตามมาตรา ๑๑ การขอจดทะเบียน
พรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องประกอบด้วย จัดตั้งพรรคการเมือง

(๑) ชื่อ ที่อยู่ เลขประจำตัวประชาชน และลายมือชื่อ
ของผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองทุกคน

(๒) หลักฐานการชำระเงินทุนประเดิมของผู้ร่วมกัน
จัดตั้งพรรคการเมืองทุกคน

(๓) ข้อบังคับ

(๔) บันทึกการประชุมตามมาตรา ๑๐ วรรคสาม
ซึ่งผู้ได้รับเลือกเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองรับรองความ
ถูกต้อง

(๕) หนังสือรับแจ้งของนายทะเบียนในกรณีที่มี
การแจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๔

มาตรา ๑๔ ข้อบังคับต้องไม่มีลักษณะ ดังต่อไปนี้ ลักษณะต้องห้าม

- (๑) เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ของข้อบังคับ
พรรคการเมือง

อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและต้องไม่เปลี่ยนแปลง
รูปแบบของรัฐ

(๒) ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี
ของประชาชน

(๓) อาจก่อให้เกิดความแตกแยกระหว่างชน
ในชาติ

(๔) ครอบงำหรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่
โดยอิสระของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ

ข้อบังคับ
พรรคการเมือง

มาตรา ๑๕ ข้อบังคับอย่างน้อยต้องมีรายการ
ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อและชื่อย่อของพรรคการเมือง

(๒) ภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง

(๓) คำประกาศอุดมการณ์ทางการเมืองของ
พรรคการเมืองและนโยบายของพรรคการเมือง

(๔) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมืองซึ่ง
ต้องตั้งอยู่ในราชอาณาจักร

(๕) โครงสร้างการบริหารพรรคการเมือง และ
ตำแหน่งต่าง ๆ ในพรรคการเมือง

(๖) หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกหรือการให้ความ
เห็นชอบให้ดำรงตำแหน่ง การดำรงตำแหน่ง การพ้นจาก
ตำแหน่ง และหน้าที่และอำนาจของหัวหน้าพรรคการเมือง
เลขาธิการพรรคการเมือง เภรัณูญิกพรรคการเมือง
นายทะเบียนสมาชิก กรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง

คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หัวหน้าและกรรมการ
สาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด

(๗) การบริหารจัดการสาขาพรรคการเมือง
และของตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด

(๘) การประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองและ
การประชุมใหญ่ของสาขาพรรคการเมือง

(๙) คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิก
การรับเข้าเป็นสมาชิก และการพ้นจากการเป็นสมาชิก

(๑๐) สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก ความรับผิดชอบ
ของสมาชิกต่อพรรคการเมือง และความรับผิดชอบต่อ
พรรคการเมืองต่อสมาชิก

(๑๑) มาตรฐานทางจริยธรรมของกรรมการบริหาร
พรรคการเมืองและสมาชิก โดยมาตรฐานทางจริยธรรม
ของกรรมการบริหารพรรคการเมืองอย่างน้อยต้องเทียบเคียง
ได้กับมาตรฐานทางจริยธรรมที่ใช้บังคับแก่สมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎร

(๑๒) หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกสมาชิกเพื่อ
ส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบ
แบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ และการคัดเลือก
บุคคลซึ่งพรรคการเมืองเห็นสมควรจะเสนอให้ได้รับ
การพิจารณาแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๘๘

ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งต้องกำหนดให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการ
คัดเลือกด้วยอย่างกว้างขวาง

(๑๓) หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกบุคคลดำรง
ตำแหน่งทางการเมืองซึ่งต้องกำหนดให้สมาชิกมีส่วนร่วม
ในการคัดเลือกด้วยอย่างกว้างขวาง

(๑๔) วิธีการบริหารการเงินและทรัพย์สิน และ
การจัดทำบัญชีของพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมือง
และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ซึ่งต้องกำหนด
ให้เป็นไปโดยเปิดเผยและให้สมาชิกตรวจสอบได้โดย
สะดวก

(๑๕)^๒ รายได้ของพรรคการเมือง และอัตราค่า
ธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมือง ซึ่งต้องเรียกเก็บ
จากสมาชิกไม่น้อยกว่าปีละยี่สิบบาท

(๑๖) การเลิกพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมือง
และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด

การพิจารณาเพื่อออกข้อบังคับตาม (๖) (๘) (๑๐)
(๑๑) (๑๒) (๑๓) (๑๔) (๑๕) และ (๑๖) ต้องให้สมาชิกมี
ส่วนร่วมพิจารณาอย่างกว้างขวาง

การกำหนดข้อบังคับในลักษณะที่เป็นการให้
บุคคลอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกกระทำการอันเป็นการควบคุม

^๒ มาตรา ๑๕ (๑๕) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

ครอบงำ หรือชี้้นำ กิจกรรมของพรรคการเมืองในลักษณะที่ทำให้พรรคการเมืองหรือสมาชิกขาดความอิสระไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมจะกระทำมิได้

พรรคการเมืองอาจกำหนดให้เรียกเก็บค่าบำรุงพรรคการเมืองจากสมาชิกแบบตลอดชีพตามอัตราที่กำหนดในข้อบังคับก็ได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่าสองร้อยบาท^๓

เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บค่าบำรุงพรรคการเมืองตาม (๑๕) ให้สำนักงานประสานกับธนาคาร ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๖ หัวหน้าพรรคการเมือง เลขาธิการพรรคการเมือง เภรัณญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมืองต้องเป็นสมาชิกที่มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีและมีวาระการดำรงตำแหน่งตามที่กำหนดในข้อบังคับแต่ต้องไม่เกินคราวละสี่ปี

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่คำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองและเอกสารและหลักฐานที่ยื่นพร้อมกับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองถูกต้องและครบถ้วนตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของ

คณะกรรมการ
บริหาร
พรรคการเมือง

การยื่นคำขอ
จดทะเบียนจัดตั้ง
พรรคการเมือง

^๓ มาตรา ๑๕ วรรคสี่ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

คณะกรรมการรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองและให้
ประกาศการจัดตั้งพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

หากนายทะเบียนเห็นว่าคำขอจดทะเบียนจัดตั้ง
พรรคการเมือง หรือเอกสารหรือหลักฐานที่ยื่นพร้อมกับ
คำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองในเรื่องใดไม่ถูกต้อง
หรือไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔
มาตรา ๑๕ หรือมาตรา ๑๖ ให้นายทะเบียนโดยความ
เห็นชอบของคณะกรรมการมีหนังสือแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอ
จดทะเบียนทราบพร้อมด้วยเหตุผลเพื่อแก้ไขให้แล้วเสร็จ
ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้น เมื่อพ้นระยะ
เวลาดังกล่าวแล้วไม่มีการแก้ไขหรือยังแก้ไขไม่ถูกต้องหรือไม่
ครบถ้วน ให้นายทะเบียนรายงานคณะกรรมการเพื่อ
พิจารณาและมีมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง
และให้นายทะเบียนแจ้งมติของคณะกรรมการให้ผู้ยื่น
คำขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่
คณะกรรมการมีมติ

กรณีที่ข้อบังคับ
พรรคการเมือง
ไม่ถูกต้อง

ในกรณีที่ปรากฏในภายหลังว่าข้อบังคับของ
พรรคการเมืองที่ได้ยื่นไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๔ หรือ
มาตรา ๑๕ ให้นายทะเบียนรายงานคณะกรรมการเพื่อ
พิจารณาและมีมติให้เพิกถอนข้อบังคับนั้นและให้แจ้งมติ
ของคณะกรรมการให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง
ทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติ ในการนี้
คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องดำเนินการแก้ไข

ข้อบังคับให้ถูกต้องหรือครบถ้วนภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้น เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วหากไม่มีการแก้ไขหรือยังแก้ไขไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนให้พรรคการเมืองนั้นสันนิษฐานความเป็นพรรคการเมือง

ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองหรือหัวหน้าพรรคการเมืองมีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการตามวรรคสองหรือวรรคสามต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งมติของคณะกรรมการ

มาตรา ๑๘ บุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะ การยื่นคำขอแจ้ง
ต้องห้ามตามมาตรา ๙ จำนวนไม่น้อยกว่าสิบห้าคน จัดตั้งพรรคการเมือง
จะยื่นคำขอแจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองต่อ
นายทะเบียนไว้ก่อน แล้วดำเนินการรวบรวมผู้จัดตั้ง
พรรคการเมืองให้ได้ครบจำนวนตามมาตรา ๙ ก็ได้ แต่ต้อง
ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๑
ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับแจ้ง
ถ้ามิได้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองภายใน
ระยะเวลาดังกล่าว ให้คำขอนั้นเป็นอันสิ้นผล

คำขอแจ้ง การยื่นคำขอแจ้ง และการรับแจ้ง ให้
เป็นไปตามแบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการ
กำหนด ทั้งนี้ คำขอแจ้งนั้นอย่างน้อยต้องประกอบด้วยชื่อ
ชื่อย่อ ภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง

ชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองที่แจ้งตามวรรคสอง ต้องไม่มีลักษณะตามมาตรา ๑๔ และต้องไม่ซ้ำ พ้อง หรือคล้ายคลึงกับชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองที่มีผู้แจ้งตามวรรคหนึ่งไว้แล้วหรือของพรรคการเมืองที่จดทะเบียนจัดตั้งไว้แล้วหรือที่ยื่นขอจดทะเบียนตามมาตรา ๙ อยู่ก่อนแล้ว

มาตรา ๑๙ หากนายทะเบียนเห็นว่าการแจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๔ ให้มีหนังสือแจ้งให้ผู้แจ้งทราบพร้อมด้วยเหตุผลเพื่อแก้ไขให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่นายทะเบียนกำหนดหรือที่ขยายให้เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วไม่มีการแก้ไขให้ถูกต้องครบถ้วน ให้คำขอนั้นเป็นอันสิ้นผล

หมวด ๒

การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง

การดำเนิน
กิจกรรมของ
พรรคการเมือง

มาตรา ๒๐ ให้พรรคการเมืองที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองแล้วเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้ง

พรรคการเมืองต้องไม่ดำเนินกิจการอันมีลักษณะเป็นการแสวงหากำไรมาแบ่งปันกัน

มาตรา ๒๑ พรรคการเมืองต้องมีคณะกรรมการ คณะกรรมการ
 บริหารพรรคการเมืองเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินกิจกรรมของ บริหาร
 พรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบาย พรรคการเมือง
 และข้อบังคับของพรรคการเมือง มติของที่ประชุมใหญ่
 ของพรรคการเมือง รวมตลอดทั้งระเบียบ ประกาศและคำสั่ง
 ของคณะกรรมการซึ่งต้องกระทำด้วยความรอบคอบ
 ระมัดระวัง และซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ
 และประชาชน และต้องให้สมาชิกมีส่วนร่วมและรับผิดชอบ
 อย่างแท้จริงในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และการ
 คัดเลือกสมาชิกหรือบุคคลซึ่งมีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์
 สุจริต และมีคุณธรรม จริยธรรม เข้าสมัครรับเลือกตั้ง
 เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือตำแหน่งอื่น หรือเพื่อ
 แต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองประกอบด้วย
 หัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง เหรัญญิก
 พรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และกรรมการบริหารอื่น
 ตามที่กำหนดในข้อบังคับ

กรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องรับผิดชอบ
 ร่วมกันในบรรดามติของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง
 และในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ
 บริหารพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบ
 รัฐธรรมนูญนี้ กฎหมาย และข้อบังคับ รวมตลอดทั้งระเบียบ
 ประกาศ และคำสั่งของคณะกรรมการ เว้นแต่จะพิสูจน์

ได้ว่า ตนได้คัดค้านในที่ประชุมคณะกรรมการบริหาร
พรรคการเมืองโดยปรากฏหลักฐานการคัดค้านนั้นในรายงาน
การประชุมหรือได้ทำหนังสือคัดค้านยื่นต่อประธานใน
ที่ประชุมภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่การประชุมนั้นสิ้นสุดลง

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้แทนของ
พรรคการเมืองในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอกเพื่อ
การนี้ หัวหน้าพรรคการเมืองจะมอบหมายเป็นหนังสือ
ให้เลขาธิการพรรคการเมือง เจริญญิกพรรคการเมือง
นายทะเบียนสมาชิก หรือกรรมการบริหารอื่นของ
พรรคการเมืองคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้ทำการแทนก็ได้

หน้าที่ของ
คณะกรรมการ
บริหาร
พรรคการเมือง

มาตรา ๒๒ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง
และกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ควบคุมและกำกับ
ดูแลมิให้สมาชิกกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ
กฎหมาย ข้อบังคับ รวมตลอดทั้งระเบียบ ประกาศ และ
คำสั่งของคณะกรรมการ

เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรหรือให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภา แล้ว
แต่กรณี คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและกรรมการ
บริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลมิให้
สมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองกระทำการใน
ลักษณะที่อาจทำให้การเลือกตั้งหรือการเลือกมิได้เป็นไป
โดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรืออาจ
เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลใดซึ่งสมควรเข้ารับเลือกเป็น

สมาชิกรัฐสภา ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือเมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองได้รับแจ้งจากนายทะเบียนว่าสมาชิกระทำการอันอาจมีลักษณะเป็นการฝ่าฝืนวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีมติหรือสั่งการให้สมาชิกยุติการกระทำนั้นโดยพลัน และกำหนดมาตรการหรือวิธีการที่จำเป็นเพื่อให้สมาชิกผู้ใดกระทำการอันอาจมีลักษณะดังกล่าวอีก แล้วแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มิตี

ในกรณีที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนว่าคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่ปฏิบัติตามวรรคสามให้นายทะเบียนเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณามีคำสั่งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ คำสั่งดังกล่าวให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และห้ามมิให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุดังกล่าวดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองจนกว่าจะพ้นเวลาสี่สิบปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

กรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวรรคสี่มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านคำสั่งของคณะกรรมการต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งดังกล่าว

ห้ามมิให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวรรคสี่กระทำการอันมีลักษณะเป็นการก้าวกายหรือแทรกแซงการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองนั้น เว้นแต่จะเป็นการดำเนินการตามสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ และห้ามมิให้มีส่วนร่วมในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือตำแหน่งอื่นหรือการสรรหาบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

การดำเนิน
กิจกรรม
ทางการเมือง

มาตรา ๒๓ ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อย่างน้อยในแต่ละปีพรรคการเมืองต้องมีกิจกรรมอย่างน้อยอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งเสริมให้สมาชิกและประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การใช้สิทธิและเสรีภาพอย่างมีเหตุผลและมีความรับผิดชอบต่อสังคม และความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของปวงชนชาวไทย

(๒) ร่วมกับประชาชนในการหาแนวทางการพัฒนาประเทศ และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างมีเหตุผลโดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจและความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนประกอบกัน

(๓) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง รวมตลอดทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและการดำเนินงานขององค์กรอิสระอย่างมีเหตุผล

(๔) ส่งเสริมให้สมาชิกและประชาชนมีความสมัครใจปรองดอง รู้จักยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่าง และแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธี เพื่อประโยชน์สุขของประเทศชาติและประชาชน

(๕) กิจกรรมอื่นอันจะยังประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งการพัฒนาพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชน ทั้งนี้ ตามที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง จัดทำแผนหรือโครงการที่จะดำเนินกิจกรรมตามวรรคหนึ่งในแต่ละปีส่งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนเมษายนของทุกปี และให้นายทะเบียนเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

มาตรา ๒๔^๔ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มี คุณสมบัติ
ลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในข้อบังคับซึ่งอย่างน้อย ของสมาชิก
พรรคการเมือง

^๔ มาตรา ๒๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปี และมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด ในกรณีเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) ไม่เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๙๘ (๑) (๒) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๑) (๑๔) (๑๖) (๑๗) หรือ (๑๘) ของรัฐธรรมนูญ

(๓) ไม่เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้จำคุกว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญาเว้นแต่เป็นการรอกการลงโทษ

(๔) ไม่เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้จำคุกว่ากระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน

(๕) ไม่เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่น หรือผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองอื่นตามมาตรา ๑๑ หรือผู้แจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองอื่นตามมาตรา ๑๘

มาตรา ๒๕ ให้นายทะเบียนสมาชิกมีหน้าที่ หน้าที่ของ
นายทะเบียน
พรรคการเมือง ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัคร เข้าเป็นสมาชิก และจัดทำทะเบียนสมาชิกให้ตรงตามความเป็นจริงและต้องให้สมาชิกตรวจดูได้โดยสะดวก สำนักงานใหญ่ของพรรคการเมือง รวมทั้งประกาศชื่อและนามสกุลของสมาชิกให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปด้วย เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบความถูกต้อง

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับสมาชิกให้นายทะเบียนทราบตามรายการหลักเกณฑ์วิธีการ และระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด

ในกรณีที่พรรคการเมืองใดแอบอ้างว่าผู้ใดสมัครเป็นสมาชิกโดยผู้นั้นไม่รู้เห็นหรือไม่สมัครใจผู้ที่ถูกแอบอ้าง หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้ถูกแอบอ้าง อาจแจ้งต่อนายทะเบียนเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงและพิจารณาลบชื่อของผู้นั้นออกจากการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั้น โดยให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองดังกล่าวมาตั้งแต่ต้น

มาตรา ๒๖ ให้นายทะเบียนมีหน้าที่ตรวจสอบความซ้ำซ้อนของสมาชิกของทุกพรรคการเมือง

ในกรณีที่ปรากฏต่อนายทะเบียนว่าบุคคลใดเป็นสมาชิกหลายพรรคการเมือง ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้หัวหน้าพรรคการเมืองที่เกี่ยวข้องทราบและลบชื่อผู้นั้นออกจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น และให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งให้สมาชิกผู้นั้นทราบโดยเร็ว แล้วแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด

ให้สำนักงานจัดให้มีระบบฐานข้อมูลพรรคการเมืองเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่พรรคการเมืองและประชาชนทั่วไป ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการกำหนด

การสิ้นสุด
สมาชิกภาพ
ของสมาชิก
พรรคการเมือง

มาตรา ๒๗ สมาชิกภาพของสมาชิกเริ่มตั้งแต่ได้ชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองตามจำนวนที่กำหนดในข้อบังคับแล้ว โดยจะสิ้นสุดลงตามที่กำหนดในข้อบังคับ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยเหตุดังต่อไปนี้

(๑) ลาออก

(๒) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๔ เว้นแต่เป็นกรณีมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๖

(๑) ของรัฐธรรมนูญ และเป็นการบวชตามประเพณีนิยมแต่ในระหว่างมีลักษณะต้องห้ามดังกล่าวจะใช้สิทธิในฐานะสมาชิกมิได้

(๓) ไม่ชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองเป็นเวลาสองปีติดต่อกัน

การลาออกตาม (๑) ให้ถือว่าสมบูรณ์เมื่อได้ยื่นใบลาออกต่อนายทะเบียนสมาชิกหรือนายทะเบียนในกรณีที่ยื่นต่อนายทะเบียน ให้นายทะเบียนแจ้งให้นายทะเบียนสมาชิกทราบโดยเร็ว

ในกรณีที่ข้อบังคับกำหนดให้สมาชิกพ้นจากสมาชิกภาพตามมติของพรรคการเมือง หากสมาชิกผู้นั้นดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ข้อบังคับต้องกำหนดให้มติดังกล่าวมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น

มาตรา ๒๘ ห้ามมิให้พรรคการเมืองยินยอม ข้อห้ามของ หรือกระทำการใดอันทำให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกกระทำการ พรรคการเมือง อันเป็นการควบคุม ครอบงำ หรือชี้นำ กิจกรรมของพรรคการเมืองในลักษณะที่ทำให้พรรคการเมืองหรือสมาชิกขาดความอิสระ ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม

มาตรา ๒๙ ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งมิใช่สมาชิกกระทำการใดอันเป็นการควบคุม ครอบงำ หรือชี้นำกิจกรรมของพรรคการเมืองในลักษณะที่ทำให้พรรคการเมืองหรือสมาชิกขาดความอิสระ ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม

มาตรา ๓๐ ห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือผู้ใดให้
เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงินทรัพย์สิน หรือประโยชน์
อื่นใด ไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อมเพื่อจูงใจให้
บุคคลหนึ่งบุคคลใดสมัครเข้าเป็นสมาชิก ทั้งนี้ เว้นแต่สิทธิ
หรือประโยชน์ซึ่งบุคคลจะพึงได้รับในฐานะที่เป็นสมาชิก

มาตรา ๓๑ ห้ามมิให้ผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะ
รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากพรรคการเมือง
หรือจากผู้ใดเพื่อสมัครเข้าเป็นสมาชิก

การใช้ชื่อ ชื่อย่อ
ภาพเครื่องหมาย
หรือถ้อยคำที่
ทำให้เข้าใจว่าเป็น
พรรคการเมือง

มาตรา ๓๒ ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งมิใช่พรรคการเมือง
ใช้ชื่อ ชื่อย่อ ภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองหรือ
ถ้อยคำในประการที่น่าจะทำให้ประชาชนเข้าใจว่าเป็น
พรรคการเมืองหรือใช้ชื่อที่มีอักษรไทยประกอบว่า
“พรรคการเมือง” หรืออักษรต่างประเทศซึ่งแปลหรืออ่าน
ว่า “พรรคการเมือง”

การดำเนินการของ
พรรคการเมือง

มาตรา ๓๓ ภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่
นายทะเบียนรับจดทะเบียน พรรคการเมืองต้องดำเนินการ
ดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินการให้มีจำนวนสมาชิกไม่น้อยกว่า
ห้าพันคน และต้องเพิ่มจำนวนสมาชิกให้มีจำนวนไม่น้อยกว่า
หนึ่งหมื่นคนภายในสี่ปีนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียน

(๒) จัดให้มีสาขาพรรคการเมืองในแต่ละภาค
ตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่คณะกรรมการกำหนด
อย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา โดยสาขาพรรคการเมืองแต่ละ

สาขาต้องมีสมาชิกที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบของสาขานั้นตั้งแต่ห้าร้อยคนขึ้นไป

เมื่อจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองขึ้นในภาคใดแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองมีหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาต่อนายทะเบียนภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่จัดตั้งสาขานั้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ และให้ประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปด้วย

หนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง ต้องมีรายการตามที่นายทะเบียนกำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องมีแผนผังแสดงที่ตั้งสาขาพรรคการเมือง และชื่อ ที่อยู่ และเลขประจำตัวประชาชนของคณะกรรมการสาขาพรรคการเมืองซึ่งประกอบด้วยหัวหน้าและกรรมการสาขาพรรคการเมือง ตามจำนวนที่กำหนดในข้อบังคับซึ่งต้องไม่น้อยกว่าเจ็ดคน

ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงที่ตั้งสาขาพรรคการเมืองหรือคณะกรรมการสาขาพรรคการเมืองให้หัวหน้าพรรคการเมืองมีหนังสือแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลงนั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ และให้ประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปด้วย

ภายหลังที่ได้จัดตั้งสาขาพรรคการเมืองแล้ว สาขาพรรคการเมืองใดไม่เป็นไปตาม (๒) ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้พรรคการเมืองนั้นดำเนินการให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด หากพรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการหรือดำเนินการแล้วไม่ถูกต้องให้สาขาพรรคการเมืองนั้นสิ้นสุดสภาพไป

คุณสมบัติของ
กรรมการสาขา
พรรคการเมือง

มาตรา ๓๔ กรรมการสาขาพรรคการเมืองต้องเป็นสมาชิกและมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับกรรมการบริหารพรรคการเมือง

การได้มา การดำรงตำแหน่ง วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง วิธีการบริหารและหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสาขาพรรคการเมือง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับโดยอย่างน้อยต้องกำหนดให้มีหน้าที่ดำเนินการตามมาตรา ๒๓ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสาขาพรรคการเมืองนั้นด้วย

ตัวแทน
พรรคการเมือง
ประจำจังหวัด

มาตรา ๓๕ ในจังหวัดที่มีได้เป็นที่ตั้งสาขาพรรคการเมือง ถ้าพรรคการเมืองนั้นมีสมาชิกซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนั้นเกินหนึ่งร้อยคน พรรคการเมืองนั้นอาจแต่งตั้งสมาชิกซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนั้นซึ่งมาจากการเลือกของสมาชิกดังกล่าวให้เป็นตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดได้ ตามจำนวนที่เห็นสมควรเพื่อดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองในจังหวัดนั้น

และให้นำความในมาตรา ๓๔ มาใช้บังคับแก่ตัวแทน
พรรคการเมืองประจำจังหวัดด้วยโดยอนุโลม^๔

ให้พรรคการเมืองแจ้งให้นายทะเบียนทราบ
ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีการแต่งตั้งหรือเปลี่ยนแปลง
ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดตามหลักเกณฑ์และ
วิธีการที่นายทะเบียนกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะ
กรรมการ

มาตรา ๓๖ สาขาพรรคการเมืองและตัวแทน
พรรคการเมืองประจำจังหวัดจะจัดตั้งขึ้นนอกราชอาณาจักรมิได้

มาตรา ๓๗ พรรคการเมืองต้องจัดให้มีการ การประชุมใหญ่
ประชุมใหญ่น้อยปีละหนึ่งครั้ง ของพรรคการเมือง

มาตรา ๓๘ การดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ ให้ กิจกรรมที่ต้องกระทำ
กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง โดยที่ประชุมใหญ่
พรรคการเมือง

(๑) การแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำประกาศ
อุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคการเมืองหรือนโยบาย
ของพรรคการเมือง

(๒) การแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อบังคับ

(๓) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการ
พรรคการเมือง เภรัณญิกพรรคการเมือง นายทะเบียน
สมาชิก และกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง

^๔ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

(๔) การเลือกตั้งคณะกรรมการสรรหาผู้สมัคร
รับเลือกตั้งของพรรคการเมือง

(๕) ให้ความเห็นชอบรายงานการเงินและการ
ดำเนินกิจการของพรรคการเมืองที่ได้ดำเนินการไปในรอบปี
ที่ผ่านมา

(๖) กิจการที่เสนอโดยคณะกรรมการบริหาร
พรรคการเมืองหรือหัวหน้าสาขาพรรคการเมือง

(๗) กิจการอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราช
บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ กฎหมาย หรือข้อบังคับ

กิจการตาม (๑) (๒) และ (๓) เมื่อได้รับความ
เห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองแล้วให้
พรรคการเมืองมีหนังสือแจ้งให้นายทะเบียนทราบเพื่อ
แก้ไขเปลี่ยนแปลงการจดทะเบียนภายในสิบห้าวัน
นับแต่วันที่ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของ
พรรคการเมือง และให้นายทะเบียนประกาศการแก้ไข
เปลี่ยนแปลงดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีที่กรรมการบริหารพรรคการเมืองครบวาระ
ตาย ลาออก เปลี่ยนชื่อตัว เปลี่ยนชื่อสกุลหรือเปลี่ยนแปลง
ด้วยเหตุใด ๆ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งให้นายทะเบียน
ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มิเหตุดังกล่าว และให้
นายทะเบียนประกาศเหตุดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาด้วย

องค์ประชุม
ของที่ประชุมใหญ่
พรรคการเมือง

มาตรา ๓๙ องค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่ให้
เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบ

ด้วยการกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการบริหารพรรคการเมืองทั้งหมด ผู้แทนของสาขาพรรคการเมืองไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสาขาพรรคการเมือง ซึ่งในจำนวนนี้จะต้องประกอบด้วยผู้แทนของสาขาพรรคการเมืองไม่น้อยกว่าสองสาขาซึ่งมาจากภาคต่างกันที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๓๓ ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด และสมาชิก ทั้งนี้ มีจำนวนรวมกันทั้งหมดไม่น้อยกว่าสองร้อยห้าสิบคน

องค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่สาขาพรรคการเมืองให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยกรรมการสาขาพรรคการเมืองไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการสาขาพรรคการเมืองทั้งหมด และสมาชิกสาขาพรรคการเมือง ทั้งนี้ มีจำนวนรวมกันทั้งหมดไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน

มาตรา ๔๐ การลงมติในที่ประชุมใหญ่ให้ การลงมติกระทำโดยเปิดเผย แต่การลงมติเลือกบุคคลตามมาตรา ๓๘ ในที่ประชุมใหญ่ (๓) และ (๔) ให้ลงคะแนนลับ

มาตรา ๔๑ สมาชิกซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน การเข้าชื่อราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิก ให้จัดการซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือกรรมการบริหาร ประชุมใหญ่พรรคการเมืองจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวน วิสามัญกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือสมาชิกจำนวน ของพรรคการเมือง

ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่ของพรรคการเมืองหรือไม่น้อยกว่าสองร้อยห้าสิบคน แล้วแต่จำนวนใดจะน้อยกว่า มีสิทธิเข้าชื่อกันยื่นคำร้องขอให้จัดการประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคการเมืองนั้นได้

กรณีที่มาติของ
พรรคการเมือง
ขัดต่อ พ.ร.บ.
หรือกฎหมายอื่น

มาตรา ๔๒ ในกรณีสมาชิกซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนหนึ่งคนใด หรือสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน เห็นว่ามติของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ขัดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่น ให้มีสิทธิร้องขอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

ถ้าคณะกรรมการวินิจฉัยว่ามติใดของพรรคการเมืองขัดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่น ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งเพิกถอนมติดังกล่าวได้

การจัดทำรายงาน
การดำเนินการกิจการ
ของพรรคการเมือง

มาตรา ๔๓ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินการกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองเพื่ออนุมัติภายในเดือนเมษายนของทุกปี ทั้งนี้ รายงานดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีรายการตามที่คณะกรรมการกำหนด

พรรคการเมืองใดที่จดทะเบียนยังไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับถึงวันสิ้นปีปฏิทิน ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องดำเนินการตามวรรคหนึ่งสำหรับปีนั้น

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองส่งรายงานการดำเนินการกิจการของพรรคการเมืองซึ่งที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

อนุมัติแล้วตามวรรคหนึ่ง ต่อนายทะเบียนภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ และให้ประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปด้วย

มาตรา ๔๔ ห้ามมิให้พรรคการเมือง ผู้ดำรง ตำแหน่งในพรรคการเมือง และสมาชิกรับบริจาคจากผู้ใดเพื่อกระทำการหรือสนับสนุนการกระทำอันเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของราชอาณาจักรราชบัลลังก์ เศรษฐกิจของประเทศ หรือราชการแผ่นดิน

มาตรา ๔๕ ห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือผู้ดำรง ตำแหน่งในพรรคการเมืองกระทำการหรือส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการก่อกวนหรือคุกคามความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือกระทำการอันเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ

มาตรา ๔๖ ห้ามมิให้พรรคการเมือง สมาชิก หรือผู้ใด เรียก รับ หรือยอมจะรับเงินทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ใด เพื่อให้ผู้นั้นหรือบุคคลอื่นได้รับแต่งตั้ง หรือสัญญาว่าจะให้ได้รับแต่งตั้ง หรือเพราะเหตุที่ได้รับแต่งตั้ง ให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดินหรือในหน่วยงานของรัฐ

ห้ามมิให้ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมือง สมาชิก

หรือผู้ใด เพื่อจูงใจให้ตนหรือบุคคลอื่นได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดินหรือในหน่วยงานของรัฐ

หมวด ๓ การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง

การส่งผู้สมัคร
รับเลือกตั้ง
แบบแบ่งเขต
เลือกตั้ง

มาตรา ๔๗^๖ พรรคการเมืองซึ่งประสงค์จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งในจังหวัดใด ต้องมีสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดในจังหวัดนั้น ในกรณีที่พรรคการเมืองใดมีสาขาพรรคการเมืองมากกว่าหนึ่งสาขาหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดมากกว่าหนึ่งตัวแทนในจังหวัดใด ให้พรรคการเมืองนั้นกำหนดว่าจะให้สาขาพรรคการเมืองสาขาใดหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดใดในจังหวัดนั้น เป็นสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดเพื่อดำเนินการตาม **มาตรา ๕๐**

^๖ มาตรา ๔๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

มาตรา ๔๘ การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก การจัดทำ
สภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้พรรคการเมืองจัดทำ บัญชีรายชื่อ
บัญชีรายชื่อเพื่อส่งให้สาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทน
พรรคการเมืองประจำจังหวัดโดยต้องคำนึงถึงผู้สมัคร
รับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่าง ๆ และความเท่าเทียมกัน
ระหว่างชายและหญิงด้วย ในกรณีที่พรรคการเมืองใด
มีสาขาพรรคการเมืองมากกว่าหนึ่งสาขาหรือตัวแทน
พรรคการเมืองประจำจังหวัดมากกว่าหนึ่งตัวแทนใน
จังหวัดใด ให้พรรคการเมืองนั้นกำหนดว่าจะให้สาขา
พรรคการเมืองสาขาใดหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำ
จังหวัดใดในจังหวัดนั้น เป็นสาขาพรรคการเมืองหรือ
ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดเพื่อดำเนินการตาม
มาตรา ๕๑^๗

คณะกรรมการจะกำหนดอัตราส่วนขั้นต่ำของ
ผู้สมัครซึ่งเป็นชายและหญิงที่พรรคการเมืองจะต้องส่ง
ลงสมัครรับเลือกตั้งก็ได้ ในกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่
อาจส่งผู้สมัครตามอัตราส่วนดังกล่าวได้ ให้แจ้งเหตุผล
ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปก่อนวันสมัครรับเลือกตั้ง
การกำหนดอัตราส่วนตามวรรคสอง ให้คณะกรรมการ
หารือกับพรรคการเมืองด้วย

^๗ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

การส่งผู้สมัคร
รับเลือกตั้ง ส.ส.

มาตรา ๔๙ ในการเลือกตั้งทั่วไป การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ ให้ดำเนินการสรรหาตามวิธีการที่กำหนดในมาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๑ เว้นแต่กรณีที่เป็นกรณีส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง สำหรับการเลือกตั้งแทนการเลือกตั้งที่เป็นโมฆะ หรือการเลือกตั้งใหม่ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดได้รับเลือกตั้งหรือกรณีผู้สมัครตายก่อนปิดการรับสมัครรับเลือกตั้ง ให้ดำเนินการตามข้อบังคับ

คณะกรรมการ
สรรหาผู้สมัคร
รับเลือกตั้ง

เมื่อมีกรณีต้องสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งให้พรรคการเมืองจัดให้มีคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งประกอบด้วยบุคคลและจำนวนตามที่กำหนดในข้อบังคับ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่เกินกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง และหัวหน้าสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ทั้งนี้ จำนวนหัวหน้าสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดให้เป็นไปตามข้อบังคับ แต่อย่างน้อยต้องมีหัวหน้าสาขาพรรคการเมืองไม่น้อยกว่าสี่สาขาซึ่งมาจากภาคต่างกัน ที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๓๓ และให้มีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ ให้ได้ผู้ซึ่งมีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรม จริยธรรม

ตามมาตรฐานทางจริยธรรมที่กำหนดในข้อบังคับ และตาม
ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๑

เพื่อประโยชน์ในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบ
บัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง พรรคการเมืองใดจะ
ดำเนินการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้เป็นการล่วงหน้า
ก่อนวันประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรก็ได้

มาตรา ๕๐^๔ การสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง วิธีการสรรหา
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งให้ดำเนินการ ผู้สมัคร
ตามวิธีการ ดังต่อไปนี้ รับเลือกตั้งส.ส.

(๑) ให้คณะกรรมการสรรหากำหนดวัน เวลา
และสถานที่ในการสมัครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งและ
ประกาศให้สมาชิกทราบเป็นการทั่วไป แบบแบ่งเขต
เลือกตั้ง

(๒) เมื่อพ้นกำหนดเวลารับสมัครตาม (๑) ให้
คณะกรรมการสรรหาตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะ
ต้องห้ามของผู้สมัครในแต่ละเขตเลือกตั้ง แล้วส่งรายชื่อ
ผู้สมัครให้สาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมือง
ประจำจังหวัด

^๔ มาตรา ๕๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

(๓) เมื่อสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดได้รับรายชื่อผู้สมัครจากคณะกรรมการสรรหาแล้ว ให้หัวหน้าสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดจัดการประชุมสมาชิกเพื่อรับฟังความคิดเห็นและให้สมาชิกให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบตามรายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาส่งมา ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

(๔) ให้สาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดส่งรายชื่อผู้สมัครในแต่ละเขตเลือกตั้งทั้งที่ได้รับความเห็นชอบและไม่ได้รับความเห็นชอบพร้อมความคิดเห็นตาม (๓) ให้คณะกรรมการสรรหาเพื่อพิจารณาเสนอความคิดเห็น

(๕) ให้คณะกรรมการสรรหาส่งรายชื่อผู้สมัครของแต่ละเขตเลือกตั้งพร้อมความคิดเห็นตาม (๓) และ (๔) ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลที่จะเสนอให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง

วิธีการสรรหา
ผู้สมัครรับเลือกตั้ง
ส.ส. แบบบัญชี
รายชื่อ

มาตรา ๕๑^๔ การสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้ดำเนินการตามวิธีการ ดังต่อไปนี้

^๔ มาตรา ๕๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

(๑) ให้คณะกรรมการสรรหากำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการสมัครและการเสนอรายชื่อบุคคลเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง และมีหนังสือแจ้งไปยังคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด และประกาศให้สมาชิกทราบเป็นการทั่วไป

(๒) ให้กรรมการบริหารพรรคการเมือง หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง หรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด เสนอรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้คณะกรรมการสรรหา

(๓) เมื่อพ้นกำหนดเวลารับสมัครและเสนอรายชื่อตาม (๑) แล้ว ให้คณะกรรมการสรรหาตรวจสอบคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามและจัดทำบัญชีรายชื่อ ผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่เกินหนึ่งร้อยรายชื่อ โดยต้องคำนึงถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่าง ๆ และความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง แล้วส่งบัญชีชื่อดังกล่าวให้สาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด

(๔) เมื่อสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดได้รับบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งตาม (๓) จากคณะกรรมการสรรหาแล้ว ให้หัวหน้าสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด จัดการประชุมสมาชิกเพื่อรับฟังความคิดเห็นและให้สมาชิกให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบตาม

รายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาส่งมา ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด แล้วส่งบัญชีรายชื่อ ดังกล่าวทั้งที่ได้รับความเห็นชอบและไม่ได้รับความเห็นชอบ พร้อมความคิดเห็นให้คณะกรรมการสรรหาเพื่อพิจารณา จัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งพร้อมเสนอ ความคิดเห็น

(๕) ให้คณะกรรมการสรรหาส่งบัญชีรายชื่อ ผู้สมัครรับเลือกตั้งพร้อมความคิดเห็นตาม (๔) ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ บุคคลที่เหมาะสมเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อแล้วจัดลำดับตามที่เห็นว่า เหมาะสมเพื่อให้ได้บัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ สมาชิก ในกรณีที่สมาชิกผู้ใดมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัด ที่ยังมีได้มีการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทน พรรคการเมืองประจำจังหวัด ให้สามารถใช้สิทธิการเป็น สมาชิกในจังหวัดใกล้เคียงที่มีสาขาพรรคการเมืองหรือ ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดตามที่กำหนดใน ข้อบังคับ

มาตรา ๕๒ ให้เป็นหน้าที่ของหัวหน้าพรรค การเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่จะต้อง ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๑

มาตรา ๕๓^{๑๐} ยกเลิกทั้งมาตรา

มาตรา ๕๔ ห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือผู้ใด เรียก รับ หรือยอมจะรับ หรือให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด เพื่อให้สมาชิกผู้ใดลงสมัคร หรือไม่ลงสมัครรับเลือก หรือเพื่อให้เสนอชื่อสมาชิกผู้ใด เข้ารับการเลือกในการสรรหาตามมาตรา ๕๐ หรือมาตรา ๕๑

มาตรา ๕๕^{๑๑} ห้ามมิให้ตัวแทนพรรคการเมือง ประจำจังหวัด หัวหน้าสาขาพรรคการเมืองหรือกรรมการ บริหารพรรคการเมืองผู้ใดยินยอมให้บุคคลใดที่มีได้เป็น สมาชิกของพรรคการเมืองเข้าแสดงความคิดเห็นใน ที่ประชุมหรือให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบใน การดำเนินการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๕๐ หรือมาตรา ๕๑

มาตรา ๕๖ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองออก หนังสือรับรอง หนังสือรับรองการส่งผู้ได้รับการสรรหาตามมาตรา ๕๐ การส่งผู้ได้รับการ สรรหา หรือส่งบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ สรรหา ตามมาตรา ๕๑

^{๑๐} มาตรา ๕๓ ยกเลิกทั้งมาตรา โดยพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

^{๑๑} มาตรา ๕๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

เมื่อหัวหน้าพรรคการเมืองออกหนังสือรับรองตาม
วรรคหนึ่งหรือส่งบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชี
รายชื่อแล้ว แม้ภายหลังจะปรากฏว่ามีได้มีการดำเนินการ
ตามมาตรา ๕๐ หรือมาตรา ๕๑ แล้วแต่กรณี หรือดำเนินการ
ไม่ครบถ้วน ไม่ทำให้การสมัครรับเลือกตั้งนั้นเสียไปแต่ถ้า
คณะกรรมการทราบถึงการไม่ดำเนินการดังกล่าว ให้เป็น
หน้าที่ของคณะกรรมการที่จะต้องกล่าวโทษหัวหน้า
พรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น
ต่อพนักงานสอบสวน ซึ่งมีเขตอำนาจเพื่อดำเนินการตาม
อำนาจหน้าที่ต่อไป

นโยบายของ พรรคการเมือง **มาตรา ๕๗** การกำหนดนโยบายของพรรคการเมือง
ที่ใช้ในการประกาศโฆษณาให้คำนึงถึงความเห็นของสาขา
พรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด
นโยบายใดที่ต้องใช้จ่ายเงินการประกาศโฆษณานโยบาย
นั้น อย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

(๑) วงเงินที่ต้องใช้ และที่มาของเงินที่จะใช้ในการ
การดำเนินการ

(๒) ความคุ้มค่าและประโยชน์ในการดำเนิน
นโยบาย

(๓) ผลกระทบและความเสี่ยงในการดำเนิน
นโยบาย

ในกรณีพรรคการเมืองไม่ได้จัดทำรายการตาม
วรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการสั่งให้ดำเนินการให้ครบถ้วน
และถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด

หมวด ๔

การเงินและการบัญชีของพรรคการเมือง

มาตรา ๕๘ ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง การบริหาร
มีหน้าที่บริหารการเงิน ทรัพย์สินและประโยชน์อื่นใดของ การเงิน ทรัพย์สิน
พรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมืองตลอดจนจัดให้มีการ หรือประโยชน์
ทำบัญชีตามมาตรา ๕๙ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง อื่นใดของ
พรรคการเมือง

หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง และตัวแทน และสาขา
พรรคการเมืองประจำจังหวัด ต้องจัดให้มีบัญชีรับและจ่ายเงิน พรรคการเมือง
ของสาขาพรรคการเมืองหรือที่ตัวแทนพรรคการเมือง
ประจำจังหวัดได้รับหรือจ่าย แล้วแต่กรณีและจัดทำบัญชี
รายชื่อพร้อมที่อยู่ของสมาชิกที่มีภูมิลำเนาในเขตจังหวัด
ซึ่งเป็นที่ตั้งของสาขาพรรคการเมืองหรือในเขตจังหวัดที่
ตนเป็นตัวแทน แล้วแต่กรณี ตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๕๙ บัญชีของพรรคการเมืองประกอบด้วย บัญชีของ

(๑) บัญชีรายวันแสดงรายได้หรือรายรับและ พรรคการเมือง
แสดงค่าใช้จ่ายหรือรายจ่าย

(๒) บัญชีแสดงรายรับจากการบริจาค

(๓) บัญชีแยกประเภท

(๔) บัญชีแสดงสินทรัพย์และหนี้สิน

การลงรายการบัญชีตามวรรคหนึ่งต้องมีรายการ
และเอกสารประกอบการลงบัญชี และต้องจัดทำภายใน
ระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

การปิดบัญชีและ
จัดทำงบการเงิน

มาตรา ๖๐ พรรคการเมืองต้องปิดบัญชีครั้งแรก
ภายในวันสิ้นปีปฏิทินที่ได้รับการจดทะเบียนจัดตั้ง และ
ครั้งต่อไปเป็นประจำทุกปีในวันสิ้นปีปฏิทิน

การปิดบัญชี ให้จัดทำงบการเงินซึ่งอย่างน้อย
ต้องประกอบด้วยงบแสดงฐานะทางการเงินและงบรายได้
และค่าใช้จ่ายของพรรคการเมือง

งบแสดงฐานะทางการเงินต้องแสดงรายการสินทรัพย์
หนี้สิน และทุนของพรรคการเมือง ทั้งต้องแสดงที่มาของ
รายได้ตามมาตรา ๖๒ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ
ของพรรคการเมืองไว้โดยชัดเจน โดยเฉพาะค่าใช้จ่าย
ในการเลือกตั้ง และรายการอื่นตามที่คณะกรรมการ
กำหนด

งบการเงินของพรรคการเมืองต้องจัดให้มีผู้สอบ
บัญชีรับอนุญาตตรวจสอบและรับรองการสอบบัญชี

การเสนอ
งบการเงินที่ได้รับ
การตรวจสอบ
และรับรองแล้ว

มาตรา ๖๑ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองเสนอ
งบการเงินที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตรวจสอบและรับรอง
แล้วต่อที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองเพื่ออนุมัติภายใน
เดือนเมษายนของทุกปี

งบการเงินซึ่งที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง
อนุมัติแล้วให้หัวหน้าพรรคการเมืองรับรองความถูกต้อง
ร่วมกับเหรียญกษาปณ์พรรคการเมือง และส่งให้แก่นายทะเบียน
ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง
อนุมัติพร้อมทั้งบัญชีตามมาตรา ๕๙

เมื่อได้รับงบการเงินตามวรรคสองแล้ว ให้
นายทะเบียนประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

พรรคการเมืองใดที่จดทะเบียนยังไม่ถึงหนึ่งร้อย
แปดสิบวันนับถึงวันสิ้นปีปฏิทิน ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้อง
ดำเนินการตามวรรคหนึ่งสำหรับปีนั้น

หมวด ๕

รายได้ของพรรคการเมือง

มาตรา ๖๒ พรรคการเมืองอาจมีรายได้ ดังต่อไปนี้ รายได้ของ

(๑) เงินทุนประเดิมตามมาตรา ๙ วรรคสอง พรรคการเมือง

(๒) เงินค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมือง
ตามที่กำหนดในข้อบังคับ

(๓) เงินที่ได้จากการจำหน่ายสินค้าหรือบริการ
ของพรรคการเมือง

(๔) เงิน ทรัพย์สิน และประโยชน์อื่นใดที่ได้จาก
การจัดกิจกรรมระดมทุนของพรรคการเมือง

(๕) เงิน ทรัพย์สิน และประโยชน์อื่นใดที่ได้จาก
การรับบริจาค

(๖) เงินอุดหนุนจากกองทุน

(๗) ดอกผลและรายได้ที่เกิดจากเงิน ทรัพย์สิน
หรือประโยชน์อื่นใดของพรรคการเมือง

การได้มาซึ่งรายได้ตาม (๒) (๓) (๔) และ (๕) ต้องมีใบเสร็จรับเงิน หรือหลักฐานการได้มาซึ่งรายได้นั้นเป็นหนังสือ ทั้งนี้ ตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด

การจำหน่ายสินค้าหรือบริการตาม (๓) และการจัดกิจกรรมระดมทุนของพรรคการเมืองตาม (๔) ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

รายได้ของพรรคการเมืองจะนำไปใช้เพื่อการอื่นใด นอกจากการดำเนินงานของพรรคการเมืองมิได้

มาตรา ๖๓ รายได้และทรัพย์สินที่พรรคการเมืองได้รับตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร

การจัดกิจกรรม
ระดมทุนของ
พรรคการเมือง

มาตรา ๖๔ การหารายได้จากการจัดกิจกรรมระดมทุนของพรรคการเมืองต้องกระทำโดยเปิดเผยและแสดงวัตถุประสงค์ว่าเป็นการระดมทุนของพรรคการเมืองอย่างชัดเจน

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปถึงจำนวนและที่มาของเงินทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาจากกิจกรรมดังกล่าว และให้มีหนังสือแจ้งนายทะเบียนทราบด้วย ทั้งนี้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่กิจกรรมดังกล่าวสิ้นสุดลง

ประกาศและหนังสือแจ้งตามวรรคสอง ให้ระบุชื่อบุคคลผู้สนับสนุนเงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่มีมูลค่าหนึ่งแสนบาทขึ้นไปด้วย

มาตรา ๖๕ ทุกเดือน ให้พรรคการเมืองประกาศ รายชื่อผู้บริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่มีมูลค่า ตามที่คณะกรรมการกำหนดแต่ต้องไม่น้อยกว่าห้าพันบาท ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปพร้อมทั้งวัตถุประสงค์ของการบริจาค และให้แจ้งนายทะเบียนทราบตามแบบหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนดด้วย

การประเมินมูลค่าของสิ่งที่ได้รับบริจาคตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๖๖ บุคคลใดจะบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่พรรคการเมืองมีมูลค่าเกิน สิบล้านบาทต่อพรรคการเมืองต่อปีมิได้ และในกรณีที่บุคคลนั้นเป็นนิติบุคคล การบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่พรรคการเมืองไม่ว่าพรรคเดียวหรือหลายพรรคเกินปีละห้าล้านบาทต้องแจ้งให้ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นทราบในการประชุมใหญ่คราวต่อไปหลังจากบริจาคแล้ว

พรรคการเมืองจะรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดซึ่งมีมูลค่าเกินวรรคหนึ่งมิได้

มาตรา ๖๗ หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการ บริหารพรรคการเมือง กรรมการสาขาพรรคการเมือง ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด หรือสมาชิกผู้ใดได้รับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดโดยผู้บริจาค

ประสงค์จะบริจาคให้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง ต้องแจ้งให้พรรคการเมืองทราบภายในระยะเวลาที่กำหนดในข้อบังคับ และให้พรรคการเมืองออกไปเสรีรับเงิน หรือหลักฐานการรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดเป็นหนังสือให้แก่ผู้บริจาคเป็นหลักฐาน ทั้งนี้ ตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด

กิจกรรมของพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่ง หมายความว่ารวมถึงการดำเนินงานทางการเมืองของพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมือง ตัวแทนพรรคการเมือง ประจำจังหวัด สมาชิก หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วย

การบริจาค
เพื่อการดำเนิน
กิจกรรม
ทางการเมือง

มาตรา ๖๘ ภายใต้บังคับมาตรา ๖๕ และมาตรา ๖๗ นับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประกาศใช้บังคับแล้วจนถึงวันเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดได้รับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่มีมูลค่ารวมกันแล้วเกินหนึ่งหมื่นบาทต่อวัน โดยผู้บริจาคประสงค์จะบริจาคให้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้นั้นหรือของพรรคการเมืองหรือเพื่อใช้ในการเลือกตั้ง ต้องแจ้งให้คณะกรรมการทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับบริจาคตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ถ้าสิ่งของที่ได้รับบริจาคตามวรรคหนึ่งไม่อาจนำส่งพรรคการเมืองได้หรือเป็นของสดเสียได้ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้นั้นแจ้งให้พรรคการเมืองทราบเพื่อบันทึก

มูลค่าของสิ่งนั้นไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้ง
ของผู้สมัครผู้นั้น

ในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดมีเหตุสงสัยว่า
เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ตนได้รับเป็นไป
เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง
หรือเพื่อใช้ในการเลือกตั้งตามพรรคหนึ่งหรือเป็นสิ่งที่
ตามพรรคสองหรือไม่ ให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการวินิจฉัย
ซึ่งคณะกรรมการต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวัน
นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง

มาตรา ๖๙ ผู้เสียภาษีเงินได้ซึ่งมิใช่นิติบุคคล การแสดงเจตนา
มีสิทธิแสดงเจตนาในแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคล บริจาคภาษีให้
ธรรมดาประจำปี ให้รัฐนำเงินที่ตนได้เสียภาษีไว้ไปอุดหนุน พรรคการเมือง
พรรคการเมืองที่ตนระบุพรรคใดพรรคหนึ่งปีละห้าร้อยบาทได้
ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรม
สรรพากรกำหนด

ให้กรมสรรพากรจัดทำรายชื่อพรรคการเมือง
ที่ได้รับการระบุดามพรรคหนึ่งพร้อมจำนวนเงินที่แต่ละ
พรรคการเมืองจะได้รับการอุดหนุนจากการแสดงเจตนา
ตามพรรคหนึ่งทั้งหมดส่งให้นายทะเบียนและโอนเงิน
ดังกล่าวให้กองทุนภายในเดือนกันยายนของทุกปีเพื่อ
โอนต่อให้พรรคการเมืองที่ได้รับอุดหนุนตามมาตรา
ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการและ
กรมสรรพากรจะได้ตกลงกัน

หักค่าลดหย่อน

มาตรา ๗๐ ผู้บริจาคเงินแก่พรรคการเมืองมีสิทธินำจำนวนเงินที่บริจาคไปหักเป็นค่าลดหย่อนหรือรายจ่ายเพื่อการบริจาคตามที่กำหนดในประมวลรัษฎากรได้ตามจำนวนที่บริจาคแต่ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทสำหรับบุคคลธรรมดา และไม่เกินห้าหมื่นบาท สำหรับนิติบุคคล

วิธีการขอหักค่าลดหย่อนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการหักค่าลดหย่อน ให้ถือว่าการสนับสนุนเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดตามมาตรา ๖๔ เป็นเงินบริจาคตามวรรคหนึ่ง

การเปิดบัญชี
เงินฝาก

มาตรา ๗๑ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองและ
เลขาธิการพรรคการเมืองเปิดบัญชีกับธนาคารพาณิชย์โดยระบุชื่อเจ้าของบัญชีในนามของพรรคการเมืองนั้น และให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งหมายเลขบัญชีของบัญชีเงินฝากและจำนวนเงินที่เปิดบัญชีของทุกบัญชีให้นายทะเบียนทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่เปิดบัญชีดังกล่าว

ข้อห้ามในการ
รับบริจาค

มาตรา ๗๒ ห้ามมิให้พรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองรับบริจาคเงินทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด โดยรู้หรือควรจะรู้ว่าได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีแหล่งที่มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๗๓ ห้ามมิให้ข้าราชการการเมืองใช้สถานะหรือตำแหน่งหน้าที่เรียไหรือชักชวนให้มีการบริจาคให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่ไม่รวมถึงการที่ข้าราชการการเมืองผู้นั้นเข้าร่วมกิจกรรมตามมาตรา ๖๔ โดยมีได้กระทำหรือมีส่วนกระทำการอันเป็นการต้องห้ามนั้น

มาตรา ๗๔ ห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือ สมาชิกกับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจาก ในการรับบริจาค

(๑) บุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทย

(๒) นิติบุคคลตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจหรือกิจการหรือจดทะเบียนสาขาอยู่ในหรือนอกราชอาณาจักร

(๓) นิติบุคคลที่จดทะเบียนในราชอาณาจักรโดยมีบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยมีทุนหรือเป็นผู้ถือหุ้นเกินกว่าร้อยละ สิบเก้า ในกรณีที่ เป็นบริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยให้พิจารณาตามที่ปรากฏในทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัทดังกล่าว หุ้นที่ไม่ปรากฏชื่อผู้ถือหรือถือโดยตัวแทนของบุคคลที่ไม่เปิดเผยชื่อ ให้ถือว่าเป็นหุ้นที่ถือโดยผู้ไม่มีสัญชาติไทย

(๔) คณะบุคคล หรือนิติบุคคลที่ได้รับทุนหรือ ได้รับเงินอุดหนุนจากต่างประเทศซึ่งมีวัตถุประสงค์ดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ของบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยหรือซึ่งมีผู้จัดการหรือกรรมการเป็นบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทย

(๕) บุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคลที่ได้
รับบริจาคเพื่อดำเนินกิจการของพรรคการเมืองหรือเพื่อ
ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองจากบุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคลตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔)

(๖) บุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคลที่มีลักษณะ
ทำนองเดียวกันกับ (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) ตามที่คณะกรรมการกำหนด

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับกับกรณีสมาชิก
บริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดดังกล่าวที่มีใช้
เพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมือง

มาตรา ๗๕ บุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคล
ตามมาตรา ๗๔ จะบริจาคเงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด
ให้แก่พรรคการเมืองหรือสมาชิกเพื่อดำเนินกิจการของ
พรรคการเมืองหรือเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองมิได้

มาตรา ๗๖ ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐ
รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือกิจการที่รัฐถือ
หุ้นใหญ่ บริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่
พรรคการเมืองหรือเข้าร่วมกิจกรรมตามมาตรา ๖๔

กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ตามวรรคหนึ่งให้หมายถึง
กิจการที่รัฐเป็นหุ้นส่วนหรือถือหุ้นอยู่เป็นจำนวนมาก
ที่สุดในบรรดาผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นรายอื่น ๆ หรือ
มีจำนวนถึงหนึ่งในสามของหุ้นส่วนหรือหุ้นทั้งหมดของ
นิติบุคคลนั้น

ความในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับวัด หรือ นิติบุคคลอื่นที่มีวัดอุประสงค์เพื่อการศาสนาและองค์การ ทางศาสนาไม่ว่าจะมีสถานะเป็นนิติบุคคลหรือไม่ด้วย โดยคณะกรรมการจะกำหนดให้ใช้บังคับกับนิติบุคคลอื่น ที่มีวัดอุประสงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะหรือนิติบุคคล ที่มีได้มีวัดอุประสงค์เพื่อหาทำไรมาแบ่งปันกันด้วยก็ได้

มาตรา ๗๗ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการ การกำหนด
เกี่ยวกับการบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้ มาตรการและ
แก่พรรคการเมืองให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบ วิธีการควบคุม
รัฐธรรมนูญนี้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดมาตรการ การรับบริจาค
และวิธีการที่จำเป็นให้พรรคการเมืองปฏิบัติเพื่อให้การรับ ของพรรคการเมือง
บริจาคของพรรคการเมืองเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย
เปิดเผยและตรวจสอบได้ และให้มีหน้าที่ตรวจสอบความ
ถูกต้องของการบริจาคแก่พรรคการเมือง รวมทั้งให้มี
อำนาจออกคำสั่งตามที่เห็นสมควรเพื่อให้พรรคการเมือง
ปฏิบัติให้เป็นไปโดยถูกต้อง

ให้พรรคการเมืองมีหน้าที่ปฏิบัติให้เป็นไปตาม
คำสั่งของคณะกรรมการ

หมวด ๖

กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

กองทุนเพื่อ
การพัฒนา
พรรคการเมือง

มาตรา ๗๘ ให้มีกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองกองทุนหนึ่งในสำนักงานมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายในการสนับสนุนพรรคการเมือง การให้การศึกษาแก่ประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชนซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกัน และสมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินการอย่างแท้จริงและการดำเนินการอื่นใดที่มีกฎหมายกำหนด

กองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

- (๑) เงิน ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้สิน ภาระผูกพัน และงบประมาณที่โอนมาตามมาตรา ๑๔๗
- (๒) เงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่าย
- (๓) เงินที่ได้รับมาจากกรมสรรพากรตามมาตรา ๖๕
- (๔) เงินค่าธรรมเนียมการสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๕) เงินและดอกเบี้ยที่เรียกคืนจากผู้ซึ่งต้องรับผิดชอบในการจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่อันเนื่องจากการเลือกตั้ง

ไม่เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม

(๖) เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่
พรรคการเมืองได้มาโดยฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราช
บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๗) เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ตกเป็น
ของกองทุนตามมาตรา ๙๕ และมาตรา ๑๒๕

(๘) เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่มีผู้มอบให้
แต่กองทุนจะรับมอบเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด
จากบุคคลตามมาตรา ๗๔ มิได้

(๙) ดอกผลและรายได้ที่เกิดจากเงิน ทรัพย์สิน
และประโยชน์อื่นใดของกองทุน

เงินตาม (๓) ให้จัดสรรให้พรรคการเมืองที่ผู้เสียภาษี
เงินได้แสดงเจตนาไว้ตามที่อธิบดีกรมสรรพากรแจ้งให้
นายทะเบียนทราบตามมาตรา ๖๙

เงินของกองทุนให้ใช้ได้เฉพาะเพื่อการอันเป็น
วัตถุประสงค์ของกองทุนและตามที่บัญญัติไว้ในพระราช
บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๗๙ ทรัพย์สินของกองทุนเป็นทรัพย์สิน ทรัพย์สิน
ของแผ่นดินไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี และผู้ใด
จะยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้มิได้

มาตรา ๘๐ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ คณะกรรมการ
ในการควบคุมดูแลการดำเนินการและการใช้จ่ายเงินของ กองทุน
กองทุนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ในการจัดสรรเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมือง การบริหาร และควบคุมดูแลกองทุนให้คณะกรรมการแต่งตั้ง คณะกรรมการกองทุนขึ้นคณะหนึ่งเพื่อทำหน้าที่แทน ประกอบด้วย ประธานกรรมการการเลือกตั้ง เป็นประธาน กรรมการ กรรมการการเลือกตั้งซึ่งคณะกรรมการมอบหมาย หนึ่งคน ผู้แทนกระทรวงการคลังหนึ่งคน ผู้แทนสำนักงานงบประมาณหนึ่งคน และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคนเป็น กรรมการ และให้นายทะเบียนเป็นกรรมการและเลขานุการ วาระการดำรงตำแหน่ง เปียประชุม การพ้น จากตำแหน่งของกรรมการกองทุนผู้ทรงคุณวุฒิและการ ประชุมของคณะกรรมการกองทุน ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีองค์ประกอบ ไม่ครบตามวรรคสองไม่ว่าด้วยเหตุใดให้คณะกรรมการ กองทุนปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ โดยให้ถือว่าคณะกรรมการ กองทุนประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่

การจัดสรร เงินอุดหนุนแก่ พรรคการเมือง **มาตรา ๘๑** ภายในสามสิบวันนับแต่วันสิ้นปี งบประมาณ ให้คณะกรรมการกำหนดวงเงินที่จะจัดสรรเป็น เงินอุดหนุนแก่พรรคการเมืองสำหรับปีงบประมาณถัดไป ประกอบด้วย

- (๑) เงินที่ได้รับจากกรมสรรพากรตามมาตรา ๖๘
- (๒) เงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายตาม มาตรา ๗๘ (๒) ไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบแต่ไม่เกินร้อยละ เจ็ดสิบ

(๓) เงินค่าธรรมเนียมตามมาตรา ๗๘ (๔) ไม่เกินร้อยละห้าสิบ

(๔) เงินที่ได้รับจากการเรียกคืนตามมาตรา ๗๘

(๕) ที่ได้รับในปีงบประมาณก่อนหน้านั้นไม่เกินร้อยละเจ็ดสิบ

(๕) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้ตามมาตรา ๗๘

(๘) ถ้าผู้มอบให้ระบุวัตถุประสงค์ว่าให้แก่พรรคการเมืองหรือเพื่อการอื่น ให้นำมาจัดสรรตามที่ผู้มอบให้ระบุวัตถุประสงค์ไว้ ถ้าผู้มอบให้มิได้ระบุวัตถุประสงค์ไว้ ให้นำมาจัดสรรไม่เกินร้อยละเจ็ดสิบ

(๖) ดอกผลของกองทุนตามมาตรา ๗๘ (๙)

ไม่เกินร้อยละแปดสิบ

มาตรา ๘๒ เงินกองทุนดังต่อไปนี้ ให้นำมา เงินกองทุนจัดสรรเพื่อใช้จ่ายเพื่อการบริหารกองทุนและการดำเนินกิจการของคณะกรรมการและสำนักงานเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจการอันเป็นวัตถุประสงค์ของกองทุน รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการชำระบัญชีตามที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเรียกเก็บ

(๑) เงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายตามมาตรา ๗๘ (๒) ไม่เกินร้อยละสามสิบ

(๒) เงินค่าธรรมเนียมตามมาตรา ๗๘ (๔) ไม่เกินร้อยละห้าสิบ

(๓) เงินหรือทรัพย์สินตามมาตรา ๗๘ (๖)

(๔) เงินหรือทรัพย์สินตามมาตรา ๗๘ (๗)

(๕) ดอกผลของกองทุนตามมาตรา ๗๘ (๙) ไม่เกินร้อยละสิบ

(๖) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้ที่ระบุให้แก่ คณะกรรมการหรือสำนักงาน หรือไม่เกินร้อยละสามสิบ ของเงินที่มีผู้มอบให้โดยมิได้ระบุวัตถุประสงค์

การใช้จ่ายเงินตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด แต่การนำไป ใช้เพื่อการเดินทางไปต่างประเทศไม่ว่าในกรณีใด ๆ จะ กระทำมิได้

เงินที่เหลือจากการใช้จ่ายของทุกปี ให้นำส่งคืน เข้ากองทุน

หลักเกณฑ์การ
จัดสรรเงิน

มาตรา ๘๓ การจัดสรรเงินตามมาตรา ๘๑ ให้ แก่พรรคการเมือง ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) เงินจัดสรรตามมาตรา ๘๑ (๑) ให้จัดสรรให้ พรรคการเมืองตามที่อยู่เสียภาษีได้ระบุไว้

(๒) ร้อยละสี่สิบของวงเงินจัดสรรนอกจาก (๑) ให้จัดสรรให้ตามจำนวนเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองที่ พรรคการเมืองได้รับ โดยแต่ละพรรคการเมืองให้ได้รับ ตามอัตราส่วนระหว่างจำนวนเงินค่าบำรุงพรรคการเมือง ที่ทุกพรรคการเมืองได้รับรวมกันในปีที่ผ่านมาต่อจำนวน เงินค่าบำรุงที่พรรคการเมืองนั้น ๆ ได้รับมาในปีที่ผ่านมา แต่เงินที่จัดสรรให้ต้องไม่เกินเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองที่ พรรคการเมืองนั้นได้รับจากสมาชิกในปีที่ผ่านมา

(๓) ร้อยละสี่สิบของวงเงินจัดสรรนอกจาก (๑) ให้จัดสรรให้ตามคะแนนเสียงที่พรรคการเมืองได้รับจากการเลือกตั้งทั่วไปสำหรับปีถัดจากปีที่มีการเลือกตั้งทั่วไป โดยแต่ละพรรคการเมืองให้ได้รับตามอัตราส่วนระหว่างคะแนนเสียงที่ทุกพรรคการเมืองได้รับรวมกันต่อคะแนนเสียงที่พรรคการเมืองนั้นได้รับ สำหรับปีอื่นให้จัดสรรให้พรรคการเมืองตามสัดส่วนที่พรรคการเมืองทุกพรรคได้รับการจัดสรรตามอัตราส่วนเงินบริจาคทั้งหมดตามมาตรา ๖๕ ต่อเงินที่พรรคการเมืองนั้นได้รับ

(๔) ร้อยละยี่สิบของวงเงินจัดสรรนอกจาก (๑) ให้จัดสรรตามจำนวนสาขาพรรคการเมืองโดยแต่ละพรรคการเมืองให้ได้รับตามอัตราส่วนระหว่างจำนวนสาขาพรรคการเมืองของทุกพรรคการเมืองรวมกันในปีที่ผ่านมา ต่อจำนวนสาขาพรรคการเมืองของพรรคการเมืองนั้น ๆ ในปีที่ผ่านมา

(๕) ในกรณีที่ต้องมีการจัดการเลือกตั้งใหม่อันเป็นผลจากการกระทำของสมาชิกของพรรคการเมืองใด เมื่อได้วงเงินที่จะต้องได้รับการจัดสรรให้พรรคการเมืองนั้นตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔) แล้ว ให้หักจำนวนเงินที่คณะกรรมการยื่นฟ้องให้สมาชิกผู้นั้นชดใช้คืนออกจากเงินจัดสรรของพรรคการเมืองและส่งคืนเข้ากองทุนก่อน ถ้าภายหลังมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดปรากฏว่าผู้นั้นไม่ต้องรับผิดชอบหรือรับผิดชอบน้อยกว่าที่คณะกรรมการยื่นฟ้อง ให้คณะ

กรรมการกองทุนจ่ายเงินคืนให้แก่พรรคการเมืองนั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ถ้าเงินที่จัดสรรให้มีไม่พอให้ดำเนินการหักจากเงินจัดสรรในปีต่อ ๆ ไปจนครบ ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิพรรคการเมืองที่จะไต่เบี่ยเอาจากสมาชิกที่ต้องรับผิดชอบตามคำพิพากษา

ในกรณีที่พรรคการเมืองใดมิได้ดำเนินการตาม มาตรา ๒๓ และเมื่อคณะกรรมการได้แจ้งเตือนแล้วยังมิได้ปฏิบัติตาม คณะกรรมการอาจลดจำนวนเงินที่จะจัดสรรให้พรรคการเมืองนั้น ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดก็ได้

เงินที่เหลือจากการจัดสรรให้ส่งคืนเข้ากองทุน

เงินที่พรรคการเมือง
ได้รับการจัดสรร

มาตรา ๘๔ เงินที่พรรคการเมืองได้รับการจัดสรรตาม มาตรา ๘๓ ให้ใช้เพื่อประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้ง การจัดทำกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ตาม มาตรา ๒๓ การพัฒนาพรรคการเมืองและสมาชิกให้มีคุณภาพและคุณธรรมอันดีงาม และการส่งเสริมความรู้แก่สมาชิกและประชาชนในทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการอื่นใดที่คณะกรรมการกำหนด และเมื่อใช้ไปเพื่อการใดแล้ว ให้จัดทำรายงานให้คณะกรรมการทราบทุกสามเดือน นับแต่วันที่ได้รับการจัดสรร ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด แต่จะนำไปใช้จ่ายตาม มาตรา ๘๘ ไม่ได้

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงาน พรรคการเมือง
จะส่งรายละเอียดการใช้จ่ายเงินให้นายทะเบียนทราบ
ก่อนก็ได้ ในกรณีที่นายทะเบียนเห็นว่าการใช้จ่ายเงิน
รายการใดไม่เป็นไปเพื่อประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ให้แจ้งให้
พรรคการเมืองทราบ

คณะกรรมการจะกำหนดให้พรรคการเมืองใช้
เงินที่ได้รับจัดสรรตามวรรคหนึ่งแต่ละด้านตามสัดส่วนที่
กำหนดก็ได้

พรรคการเมืองจะใช้จ่ายเงินที่ได้รับตามวรรคหนึ่ง
ไปเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารพรรคการเมืองหรือเพื่อ
จ้างบุคลากรของพรรคการเมืองหรือค่าใช้จ่ายอื่นทำนอง
เดียวกันตามที่คณะกรรมการกำหนดมิได้ เว้นแต่เป็น
เงินที่ได้รับตามมาตรา ๘๓ (๔) แต่การใช้จ่ายเงินนั้น
จะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการของสาขา
พรรคการเมืองเท่านั้น

ให้สำนักงานจัดให้มีการติดตามประเมินผลการใช้
จ่ายเงินที่ได้รับการจัดสรรให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง ทั้งนี้
ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๘๕ ในกรณีที่นายทะเบียนเห็นว่า
พรรคการเมืองใช้จ่ายเงินสนับสนุนไม่เป็นไปตามที่กำหนด
ในมาตรา ๘๔ หรือไม่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินกิจกรรม
ของพรรคการเมืองให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของ
คณะกรรมการแจ้งให้พรรคการเมืองแก้ไขการใช้จ่ายใน

กรณีที่พรรคการเมือง
ใช้จ่ายเงินสนับสนุน
ไม่เป็นไป
ตามที่กำหนด

เรื่องนั้นของปีถัดไป และในการนี้ คณะกรรมการอาจเรียกเงินคืน หรือลดการจัดสรรเงินอุดหนุนตามมาตรา ๘๓ ในปีถัดไปด้วยก็ได้

ถ้านายทะเบียนตรวจสอบรายงานตามมาตรา ๘๔ แล้วปรากฏว่าเป็นการรายงานด้วยข้อความอันเป็นเท็จ ทั้งหมดหรือบางส่วน หรือไม่รายงานภายในเวลาที่กำหนด ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการเรียกเงินคืนจากหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง และให้งดการจัดสรรเงินอุดหนุนในปีถัด ๆ ไป จนกว่าจะชำระคืนครบถ้วน

การจัดสรรเวลา
ออกอากาศให้แก่
พรรคการเมือง

มาตรา ๘๖ ให้คณะกรรมการจัดสรรเวลาออกอากาศให้แก่พรรคการเมืองที่มีสมาชิกได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกพรรค โดยคำนึงถึงจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมือง เพื่อดำเนินการตามมาตรา ๒๓ หรือเพื่อแสดงผลงานของพรรคการเมืองอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ให้สถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐจัดสรรเวลาออกอากาศตามที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๗

การใช้จ่ายของพรรคการเมือง

มาตรา ๘๗ เงินและทรัพย์สินของพรรคการเมือง การใช้จ่ายของ
ต้องนำไปใช้จ่ายเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของ พรรคการเมือง
พรรคการเมือง ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งของ
พรรคการเมืองและสมาชิกและค่าใช้จ่ายในการบริหาร
พรรคการเมือง

พรรคการเมืองต้องเปิดเผยค่าใช้จ่ายในการ
โฆษณาหรือประชาสัมพันธ์การดำเนินกิจกรรมของ
พรรคการเมืองไม่ว่าในรูปแบบใด ให้สมาชิกและประชาชน
ทราบเป็นการทั่วไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและระยะเวลา
ที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๘๘ ในกรณีที่พรรคการเมือง ผู้บริหาร
พรรคการเมือง หรือบุคคลใดให้เงินทรัพย์สิน หรือ
ประโยชน์อื่นใดแก่สมาชิกซึ่งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎร ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม และไม่ว่า
จะให้เป็นประจำหรือเป็นครั้งคราว ถ้าการให้หรือรับเงิน
ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดนั้นไม่เป็นความผิดตาม
มาตรา ๑๔๔ หรือมาตรา ๑๔๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญา
ให้พรรคการเมือง ผู้บริหารพรรคการเมือง หรือบุคคลนั้น
แล้วแต่กรณี แจ้งให้นายทะเบียนทราบถึงการให้เงิน
ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดนั้น ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ

และระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด และให้ประกาศให้
ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปด้วย

ห้ามมิให้สมาชิกซึ่งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎร รับเงิน ททรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจาก
บุคคลใดโดยไม่มีมูลอันจะอ้างได้ตามกฎหมาย เว้นแต่เงิน
ที่ได้มีการแจ้งไว้ตามวรรคหนึ่ง

การตรวจสอบ **มาตรา ๘๙** ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ
และควบคุม บริหารพรรคการเมือง ที่จะต้องตรวจสอบและควบคุมมิให้
การเงิน มีการนำเงินหรือทรัพย์สินของพรรคการเมืองไปใช้จ่ายเพื่อ
และทรัพย์สิน การอื่นใดนอกจากที่กำหนดไว้ในมาตรา ๘๔ มาตรา ๘๖
และมาตรา ๘๘

หมวด ๘

การสิ้นสุดของพรรคการเมือง

การสิ้นสุดของ
พรรคการเมือง

มาตรา ๙๐ พรรคการเมืองสิ้นสุดลงเมื่อ

(๑) สิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๑

(๒) ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองตาม
มาตรา ๙๒

(๓) มีการรวบรวมพรรคการเมืองตามหมวด ๕
การรวบรวมพรรคการเมือง

การสืบสภาพของ **มาตรา ๙๑** พรรคการเมืองย่อมสืบสภาพความ
พรรคการเมือง เป็นพรรคการเมืองเมื่อ

(๑) ไม่แก้ไขข้อบังคับให้ถูกต้องหรือครบถ้วน

ภายในระยะเวลาที่กำหนดตามมาตรา ๑๗ วรรคสาม หรือไม่สามารถดำเนินการตามมาตรา ๓๓ (๑) หรือ (๒) ได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด

(๒) ภายในหลังจากที่ได้รับการจดทะเบียนพรรคการเมืองมีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงตามที่กำหนดในมาตรา ๓๓ (๑) ติดต่อกันเกินเก้าสิบวัน

(๓) ภายในหลังจากที่ดำเนินการครบตามมาตรา ๓๓ (๒) มีจำนวนสาขาพรรคการเมืองเหลือไม่ถึงภาคหนึ่งสาขาเป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปี

(๔) ไม่มีการประชุมใหญ่พรรคการเมืองหรือไม่มีการดำเนินกิจกรรมใดทางการเมืองเป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปีโดยมิได้มีเหตุอันจะอ้างได้ตามกฎหมาย

(๕) ไม่ส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไปสองครั้งติดต่อกันหรือเป็นเวลาแปดปีติดต่อกัน สุดแต่ระยะเวลาใดจะยาวกว่ากัน

(๖) มีหนี้สินล้นพ้นตัวตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย

(๗) พรรคการเมืองเลิกตามข้อบังคับ

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนหรือมีผู้แจ้งต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดสิ้นสภาพตามวรรคหนึ่งให้นายทะเบียนดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง ถ้าเห็นว่ามีการณีที่เป็นเหตุให้พรรคการเมืองสิ้นสภาพตามวรรคหนึ่งให้เสนอคณะกรรมการพิจารณา ถ้าคณะกรรมการเห็นว่า

มีกรณีดังกล่าวเกิดขึ้น ให้คณะกรรมการประกาศการ
 สิ้นสภาพของพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา
 ในกรณีเช่นนี้ให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพตั้งแต่วันที่
 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ในกรณีที่หัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกประกาศ
 ว่าสิ้นสภาพตามวรรคสองไม่เห็นด้วยกับการประกาศ
 ของคณะกรรมการตามวรรคสอง ให้ยื่นคำร้องต่อ
 ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยภายในสามสิบวัน
 นับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสมาชิกที่เป็น
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ถือว่าการสิ้นสภาพของ
 พรรคการเมืองตามมาตรานี้ เป็นการถูกยุบพรรคการเมือง

หลักฐานในการยุบ
 พรรคการเมือง

มาตรา ๙๒ เมื่อคณะกรรมการมีหลักฐานอันควร
 เชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง
 ดังต่อไปนี้ ให้ยื่นศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น

(๑) กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบ
 ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือ
 เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการ
 ซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

(๒) กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการ
 ปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรง
 เป็นประมุข

(๓) กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๒๐ วรรคสอง
มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๔ มาตรา ๔๕
มาตรา ๔๖ มาตรา ๗๒ หรือมาตรา ๗๔

(๔) มีเหตุอันจะต้องยุบพรรคการเมืองตามที่
กฎหมายกำหนด

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวนแล้ว มีหลักฐาน
อันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองกระทำการตามวรรคหนึ่ง
ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง และเพิกถอนสิทธิ
สมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น

มาตรา ๙๓ เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่า การดำเนินการเพื่อ
พรรคการเมืองใดกระทำการตามมาตรา ๙๒ ให้นายทะเบียน ยุบพรรคการเมือง
รวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน พร้อมทั้งเสนอ
ความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์
และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๙๒
คณะกรรมการจะยื่นคำร้องเองหรือจะมอบหมายให้
นายทะเบียนเป็นผู้ยื่นคำร้องและดำเนินคดีแทนก็ได้ และ
เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดี นายทะเบียนโดยความ
เห็นชอบของคณะกรรมการจะขอให้อัยการสูงสุดช่วยเหลือ
ดำเนินการในชั้นการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญจนกว่า
จะเสร็จสิ้นก็ได้

ในกรณีที่เห็นสมควร ศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งให้
พรรคการเมืองระงับการกระทำใดไว้เป็นการชั่วคราวตาม

คำร้องขอของคณะกรรมการ นายทะเบียน หรืออัยการสูงสุด แล้วแต่กรณี ก็ได้

ประกาศคำสั่งยุบ
พรรคการเมือง

มาตรา ๙๔ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา และห้ามมิให้บุคคลใดใช้ชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองซ้ำ หรือพ้องกับชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองที่ถูกยุบนั้น

ห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเพราะเหตุดังกล่าว ไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ทั้งนี้ ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นถูกยุบ

การชำระบัญชี
ของพรรคการเมือง

มาตรา ๙๕ ในกรณีที่พรรคการเมืองสิ้นสภาพหรือยุบตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองส่งบัญชีและงบแสดงฐานะทางการเงิน รวมทั้งเอกสารเกี่ยวกับการเงินของพรรคการเมืองภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พรรคการเมืองสิ้นสภาพหรือยุบ และให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินชำระบัญชีให้เสร็จสิ้นภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากนายทะเบียน ถ้าสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินชำระบัญชีไม่เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาดังกล่าว

ให้ขยายเวลาได้อีกไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันโดยแจ้งให้
คณะกรรมการทราบ

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหาร
พรรคการเมืองตามวรรคหนึ่งยังคงต้องปฏิบัติหน้าที่อยู่
จนกว่าการชำระบัญชีจะแล้วเสร็จ แต่จะดำเนินกิจกรรม
ทางการเมืองในนามพรรคการเมืองที่สิ้นสภาพหรือยุบมิได้

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีอำนาจ
ใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองหรือจำหน่ายทรัพย์สินของ
พรรคการเมืองเพื่อนำเงินมาเป็นค่าใช้จ่ายในการชำระ
บัญชีได้ ในกรณีที่พรรคการเมืองนั้นไม่มีเงินหรือทรัพย์สิน
เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการชำระบัญชี ให้คณะกรรมการ
สั่งจ่ายเงินจากกองทุนตามที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
แจ้งให้ทราบ

ในการชำระบัญชีเมื่อได้หักหนี้สินและค่าใช้จ่าย
แล้วยังมีทรัพย์สินเหลืออยู่เท่าใดให้โอนให้แก่องค์การ
สาธารณกุศลตามที่ระบุไว้ในข้อบังคับ ถ้าในข้อบังคับไม่ได้
ระบุไว้ให้ทรัพย์สินที่เหลือนั้นตกเป็นของกองทุน

ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์ว่าด้วยการชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน
ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัดมาใช้บังคับแก่การ
ชำระบัญชีของพรรคการเมืองด้วยโดยอนุโลม

หมวด ๙

การควบรวมพรรคการเมือง

การควบรวม

พรรคการเมือง

มาตรา ๙๖ ในระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎร จะมีการควบรวมพรรคการเมืองที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมิได้

มาตรา ๙๗ การควบรวมพรรคการเมืองให้กระทำ ได้เฉพาะเป็นการรวมกันเพื่อจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองใหม่

มาตรา ๙๘ ในการควบรวมพรรคการเมืองตาม มาตรา ๙๗ ให้พรรคการเมืองที่จะรวมกันขอความเห็นชอบ จากที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมือง

เมื่อที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมือง เห็นชอบให้รวมกันแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองและ กรรมการบริหารพรรคการเมืองจำนวนพรรคการเมืองละ สิบคน ประชุมร่วมกันเพื่อดำเนินการร่างข้อบังคับของ พรรคการเมืองที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่

เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคสองแล้ว ให้ดำเนินการ จัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างสมาชิกของทุก พรรคการเมืองที่จะรวมกัน เพื่อประชุมตั้งพรรคการเมือง ตามมาตรา ๑๐ และดำเนินการขอจดทะเบียนจัดตั้ง พรรคการเมืองตามมาตรา ๑๑ การเรียกประชุมตั้ง พรรคการเมืองต้องแจ้งให้สมาชิกของพรรคการเมืองที่ จะรวมกันทราบก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่าเจ็ดวันและ

ให้ดำเนินการต่อไปตามบทบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้ง
พรรคการเมือง

มาตรา ๙๙ เมื่อนายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๗ แล้วให้คณะกรรมการมีคำสั่งให้พรรคการเมืองเดิมที่รวมเข้ากันเป็นอันสิ้นสุดลง โดยให้สมาชิกพรรคการเมืองเดิมเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใหม่ที่จัดตั้งขึ้น และให้บรรดาทรัพย์สิน หนี้สิน สิทธิ และความรับผิดชอบของพรรคการเมืองเดิมโอนไปเป็นของพรรคการเมืองใหม่ตั้งแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง

การโอนสมาชิก
ทรัพย์สิน หนี้สิน
สิทธิและความ
รับผิดชอบเป็นของ
พรรคการเมืองใหม่

ในกรณีที่คณะกรรมการมีคำสั่งตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่ง การสิ้นสุดและการ
ควมรวมพรรคการเมืองในราชกิจจานุเบกษา

หมวด ๑๐ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๑๐๐ ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยมีกำหนดระยะเวลาหรือสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งให้การเพิกถอนสิทธิดังกล่าวมีผลในทันทีและเริ่มนับระยะเวลา นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษา เว้นแต่ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาจะมีคำสั่งหรือคำพิพากษาเป็นอย่างอื่น

กรณีศาลสั่ง
เพิกถอนสิทธิ
เลือกตั้ง

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๑๐๑ ผู้ใดแจ้งหรือกล่าวหาพรรคการเมืองหรือบุคคลใดว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ต่อคณะกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยรู้ว่าเป็นความเท็จต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นพรรคการเมืองต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่งและให้คณะกรรมการส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น

กรณีไม่มาให้
คำชี้แจงหรือ
ไม่ส่งเอกสารแก่นายทะเบียน

มาตรา ๑๐๒ ผู้ใดไม่มาให้คำชี้แจงหรือไม่ส่งเอกสารหรือหลักฐานแก่นายทะเบียนตามมาตรา ๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กรณียื่นเอกสาร
อันเป็นเท็จ

มาตรา ๑๐๓ ผู้ใดยื่นเอกสารหรือหลักฐานตามมาตรา ๑๓ อันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี

กรณีฝ่าฝืน
หรือไม่ปฏิบัติตาม
พ.ร.ป. ฉบับนี้

มาตรา ๑๐๔ หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง กรรมการสาขาพรรคการเมือง ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด หรือผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองผู้ใด

รู้ว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๒ วรรคสอง หรือวรรคสี่ และไม่รายงานเป็นหนังสือให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองทราบหรือหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๙๕ วรรคหนึ่ง หรือวรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ห้าหมื่นบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น มีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๐๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๒ วรรคหก หรือมาตรา ๙๔ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปี ถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึง สามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๖ หัวหน้าพรรคการเมือง นายทะเบียน สมาชิก หรือเหรัญญิกพรรคการเมือง ผู้ใดไม่ปฏิบัติตาม มาตรา ๒๓ วรรคสอง มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ วรรคสอง มาตรา ๓๓ วรรคสอง หรือวรรคสี่ มาตรา ๓๘ วรรคสองหรือ วรรคสาม มาตรา ๔๓ วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม มาตรา ๖๑ มาตรา ๖๔ วรรคสองหรือวรรคสาม หรือมาตรา ๗๑ ต้อง ระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท และปรับอีกวันละ หนึ่งพันบาทตลอดระยะเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๑๐๗ นายทะเบียนสมาชิกจัดทำทะเบียน นายทะเบียน สมาชิกอันเป็นเท็จ หรือพรรคการเมืองใดแอบอ้างว่าผู้ใด สมาชิกจัดทำ สัมครเป็นสมาชิกของตนตามมาตรา ๒๕ วรรคสาม ต้อง ทะเบียนสมาชิก อันเป็นเท็จ ระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท

หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๐๘ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๙ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

มาตรา ๑๐๙ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๐ หรือมาตรา ๓๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี

ถ้าความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำเพื่อให้ลงหรือขอลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

มาตรา ๑๑๐ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๒ หรือมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑๑ ผู้ใดสมคบกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป ดำเนินกิจการเช่นเดียวกับพรรคการเมืองหรือผู้ใดดำเนินการพรรคการเมือง โดยมิได้ จดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

การดำเนินการ
ให้เข้าใจว่าเป็น
พรรคการเมือง
โดยมิได้
จดทะเบียนจัดตั้ง
พรรคการเมือง

และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๑๒ ผู้ใดรู้ว่าตนไม่มีคุณสมบัติหรือ แต่งตั้งบุคคลที่ไม่มี
มีลักษณะต้องห้ามสำหรับการเป็นหัวหน้าพรรคการเมือง คุณสมบัติหรือ
เลขาธิการพรรคการเมือง เจริญญีกพรรคการเมือง มีลักษณะต้องห้าม
นายทะเบียนสมาชิก กรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง เพื่อดำรงตำแหน่ง
กรรมการสาขาพรรคการเมือง หรือตัวแทนพรรคการเมือง ในพรรคการเมือง
ประจำจังหวัด แต่ยินยอมรับการแต่งตั้งเพื่อดำรงตำแหน่ง
ดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกิน
หกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

พรรคการเมืองใดแต่งตั้งบุคคลใดให้ดำรง
ตำแหน่งตามวรรคหนึ่งโดยรู้ว่าผู้นั้นไม่มีคุณสมบัติหรือมี
ลักษณะต้องห้ามสำหรับการดำรงตำแหน่งดังกล่าว ต้อง
ระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๑๑๓ พรรคการเมืองใดไม่ปฏิบัติตาม
มาตรา ๓๕ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาทและ
ปรับอีกวันละหนึ่งพันบาทตลอดระยะเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติ
ให้ถูกต้อง

มาตรา ๑๑๔ ผู้ใดบริจาคนำให้พรรคการเมือง
ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง หรือสมาชิกเพื่อกระทำการ
หรือสนับสนุนการกระทำความผิดเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๔๔
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท
หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัคร
รับเลือกตั้งของผู้นั้น

มาตรา ๑๑๕ ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

มาตรา ๑๑๖ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๖ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

มาตรา ๑๑๗ หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง หัวหน้าสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๒ หรือมาตรา ๕๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนและปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นเวลาห้าปี

ในการดำเนินคดีตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าสมาชิกของพรรคการเมืองทุกคนเป็นผู้เสียหาย

มาตรา ๑๑๘^{๑๒} ยกเลิกทั้งมาตรา

มาตรา ๑๑๙ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕๔ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นด้วย

^{๑๒} มาตรา ๑๑๘ ยกเลิกทั้งมาตรา โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

ในกรณีที่พรรคการเมืองกระทำ การฝ่าฝืน มาตรา ๕๔ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหาร พรรคการเมืองของพรรคการเมือง บรรดาที่รู้เห็นกับการ กระทำนั้น ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๒๐ หัวหน้าพรรคการเมืองผู้ได้ออก หัวหน้า หนังสือรับรองผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคการเมือง ตามมาตรา ๕๖ อันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี ออกหนังสือรับรอง หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาล อันเป็นเท็จ สั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๒๑ พรรคการเมืองใดไม่ปฏิบัติตาม คำสั่งของคณะกรรมการตามมาตรา ๕๗ วรรคสอง หรือมาตรา ๗๗ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ห้าแสนบาท และปรับอีกวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอด ระยะเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๑๒๒ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๘ มาตรา ๖๐ มาตรา ๖๒ วรรคสองหรือวรรคสาม มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๗ หรือมาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับ ไม่เกินห้าหมื่นบาท และปรับอีกวันละหนึ่งพันบาท ตลอดระยะเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๑๒๓ พรรคการเมืองใดไม่ปฏิบัติตาม มาตรา ๖๔ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๑๒๔ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกิน

หนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคล ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของบุคคล ซึ่งสั่งการหรือรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นด้วย

การรับเงินบริจาค
หรือทรัพย์สิน
มีมูลค่าเกิน
ที่กำหนด

มาตรา ๑๒๕ พรรคการเมืองได้รับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดมีมูลค่าเกินที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๖ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีกำหนดห้าปี และให้เงินทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดส่วนที่เกินมูลค่าที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๖๖ ตกเป็นของกองทุน

มาตรา ๑๒๖ ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๗๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

มาตรา ๑๒๗ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๗๓ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๒๘ สมาชิกผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๗๔ หรือผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๗๕ หรือมาตรา ๗๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคล ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น

มาตรา ๑๒๙ พรรคการเมืองใดไม่รายงานตามมาตรา ๘๔ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๑๓๐ พรรคการเมืองใดจัดทำรายงานตามมาตรา ๘๔ วรรคหนึ่ง อันเป็นเท็จต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท

มาตรา ๑๓๑ พรรคการเมืองใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๔ วรรคสามหรือวรรคสี่ ต้องระวางโทษปรับห้าเท่าของจำนวนเงินที่จ่ายไปโดยไม่ถูกต้อง ถ้าเป็นการกระทำความผิดซ้ำ ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น

กรณียินยอมให้
บุคคลอื่นนำเงิน
หรือทรัพย์สิน
ของพรรคการเมือง
ไปใช้จ่ายส่วนตัว

มาตรา ๑๓๒ หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการ
บริหารพรรคการเมือง และเหรัญญิกพรรคการเมืองผู้ใด
นำหรือยินยอมให้บุคคลอื่นนำเงินหรือทรัพย์สินของ
พรรคการเมืองไปใช้จ่ายเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือบุคคล
อื่น หรือนำไปใช้เพื่อการอื่นใด อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๘๗
วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี หรือ
ปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๓๓ พรรคการเมืองใดไม่ปฏิบัติตาม
มาตรา ๘๗ วรรคสอง หรือเปิดเผยข้อมูลค่าใช้จ่ายใน
การโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์การดำเนินกิจกรรมของ
พรรคการเมืองอันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน
ห้าแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของ
หัวหน้าพรรคการเมืองมีกำหนดห้าปีและในกรณีที่กรรมการ
บริหารพรรคการเมืองผู้ใดได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่
ปฏิบัติการให้เป็นไปตามมาตรา ๘๗ วรรคสอง และละเลย
ไม่ดำเนินการตามหน้าที่ ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
ของกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้นั้นมีกำหนดห้าปีด้วย

มาตรา ๑๓๔ ผู้ใดจ่ายเงิน ทรัพย์สิน หรือ
ประโยชน์อื่นใดให้แก่สมาชิกซึ่งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรโดยไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๘ วรรคหนึ่ง ต้อง
ระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท
หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับ
เลือกตั้งของผู้นั้น

มาตรา ๑๓๕ สมาชิกซึ่งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๘๘ วรรคสอง ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๙ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๓๖ กรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๓๗ ในกรณีที่พรรคการเมืองเป็นผู้กระทำความผิด ถ้าการกระทำความผิดของพรรคการเมืองนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของพรรคการเมืองนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้พรรคการเมืองนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย

มาตรา ๑๓๘ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งมีโทษปรับสถานเดียว หรือมีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีด้วย โดยความผิดนั้นไม่มีกรณีที่ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งด้วย ให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบความผิดดังกล่าวได้

เมื่อผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบและชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ดำเนินคดีต่อไป

มาตรา ๑๓๙ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ถ้าจำเลยอยู่ในอำนาจศาลแล้วแต่ได้หลบหนีไปและศาลได้ออกหมายจับแล้วแต่ยังจับตัวมาไม่ได้ ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาสืบพยาน และอ่านคำพิพากษาลับหลังจำเลยได้

บทเฉพาะกาล

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๑๔๐^๓ ให้พรรคการเมืองที่จัดตั้งหรือเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และยังดำรงอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองดังกล่าวที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อน

^๓ มาตรา ๑๔๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐

วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๔ เป็นสมาชิก และยังคงเป็นคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นต่อไป และให้สมาชิกซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๔ และประสงค์จะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั้นต่อไปมีหนังสือ ยืนยันการเป็นสมาชิกต่อหัวหน้าพรรคการเมืองนั้น พร้อมทั้ง แสดงหลักฐานการมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตาม มาตรา ๒๔ และชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๑ เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว สมาชิกผู้ใดมิได้มีหนังสือแจ้งยืนยันการเป็นสมาชิก ให้เป็นอัน พ้นจากสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น และให้พรรคการเมือง แจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้น กำหนดเวลาดังกล่าว

มาตรา ๑๔๑^๔ ในวาระเริ่มแรก ให้พรรคการเมือง การดำเนินการ ตามมาตรา ๑๔๐ ดำเนินการในเรื่องและภายในระยะเวลา ของพรรคการเมือง ดังต่อไปนี้

^๔ (๑) มาตรา ๑๔๑ แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่หนึ่ง โดยคำสั่ง หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการ ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐

(๒) มาตรา ๑๔๑ แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่สอง โดยคำสั่ง หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๓/๒๕๖๑ เรื่อง การดำเนินการ ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (เพิ่มเติม) ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๑

(๑) จัดให้มีทุนประเดิมจำนวนหนึ่งล้านบาท และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๓/๒๕๖๑ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (เพิ่มเติม) ลงวันที่ ๑๔ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๑ มีผลใช้บังคับ

(๒) จัดให้มีสมาชิกซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๔ จำนวนไม่น้อยกว่า ห้าร้อยคนชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองสำหรับปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๓/๒๕๖๑ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (เพิ่มเติม) ลงวันที่ ๑๔ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๑ มีผลใช้บังคับ และให้พรรคการเมืองแจ้งให้นายทะเบียนทราบพร้อมด้วยหลักฐานแสดงการชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองภายในสิบห้าวันนับแต่วันพ้นระยะเวลาชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองดังกล่าว

(๓) จัดให้มีสมาชิกซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๔ ชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองให้ได้จำนวนไม่น้อยกว่าห้าพันคนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๓/๒๕๖๑ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (เพิ่มเติม) ลงวันที่

๑๔ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๑ มีผลใช้บังคับ และให้
ได้จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนภายในสี่ปีนับแต่วันที่
คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๓/๒๕๖๑
เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง (เพิ่มเติม) ลงวันที่ ๑๔ กันยายน
พุทธศักราช ๒๕๖๑ มีผลใช้บังคับ และให้นายทะเบียน
สมาชิกแจ้งให้นายทะเบียนทราบ ตามรายการและวิธีการที่
นายทะเบียนกำหนด

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าพรรคการเมือง
ไม่สามารถดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) และ
มาตรา ๑๔๑/๑ (๑) และ (๒) ได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด
คณะกรรมการอาจมีมติให้ขยายระยะเวลาดังกล่าวออกไป
ไปได้อีกหนึ่งเท่าของระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแต่ละเรื่อง
เมื่อครบระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง หรือครบระยะเวลาตาม
มาตรา ๑๔๑/๑ วรรคสี่ หรือครบระยะเวลาที่คณะกรรมการ
มีมติให้ขยาย แล้วแต่กรณี ให้พรรคการเมืองที่ไม่สามารถ
ดำเนินการให้แล้วเสร็จสิ้นสภาพลง ทั้งนี้ ในระหว่างเวลาที่
พรรคการเมืองยังปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) และ
มาตรา ๑๔๑/๑ (๑) และ (๒) ไม่ครบถ้วน จะส่งผู้สมัครรับ
เลือกตั้งไม่ได้

การวินิจฉัยเรื่องใด ๆ ตามมาตรานี้ที่มีผลกระทบ
ต่อพรรคการเมือง ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการที่จะ
วินิจฉัย ในกรณีที่พรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัย

ของคณะกรรมการให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันได้รับทราบคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ

มาตรา ๑๔๑/๑^{๑๔} เมื่อมีการประกาศพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ก่อนที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าวมีผลใช้บังคับ พรการการเมืองใดประสงค์จะดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในเรื่องดังต่อไปนี้ ให้แจ้งให้คณะกรรมการทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าห้าวันและเมื่อได้แจ้งเรื่องดังกล่าวแล้วให้ถือว่าได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติตามประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติที่เกี่ยวข้อง

(๑) แก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อบังคับ คำประกาศอุดมการณ์ทางการเมือง และนโยบายของพรการเมืองให้ถูกต้องตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะมีผลใช้บังคับด้วย พร้อมทั้งแจ้งรายการตามมาตรา ๓๘

^{๑๔} มาตรา ๑๔๑/๑ เพิ่มโดยคำสั่งหัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๓/๒๕๖๑ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรการเมือง (เพิ่มเติม) ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๑

(๒) เลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง เลขาธิการพรรคการเมือง เภรัณญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง ตามข้อบังคับตาม (๑) พร้อมทั้งแจ้งรายการตามมาตรา ๓๘

(๓) จัดตั้งสาขาพรรคการเมืองหรือแต่งตั้งตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด พร้อมทั้งแจ้งรายการตามมาตรา ๓๓ หรือมาตรา ๓๕

(๔) รับสมาชิกของพรรคการเมือง

(๕) จัดให้มีคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง และสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง

(๖) มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแบ่งเขตเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๗) กิจกรรมทางการเมืองอื่นที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติกำหนด

ในกรณีที่ต้องจัดประชุมใหญ่เพื่อการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามวรรคหนึ่ง ถ้าองค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่ ประกอบด้วยกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการบริหารพรรคการเมืองเท่าที่มีอยู่ และมีสมาชิกของพรรคการเมือง ทั้งนี้ มีจำนวนรวมกันทั้งหมดไม่น้อยกว่าสองร้อยห้าสิบคนแล้ว ให้ถือว่าเป็นองค์ประชุมดำเนินการดังกล่าวได้

ในกรณีที่พรรคการเมืองตามมาตรา ๑๔๐ ดำเนินการตามพรรคสอง ให้ดำเนินการตามข้อบังคับพรรคที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่คำสั่งนี้มีผลใช้บังคับด้วย เว้นแต่องค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่ให้เป็นไปตามที่พรรคสองกำหนด

ให้พรรคการเมืองตามมาตรา ๑๔๐ ดำเนินการตามพรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ให้แล้วเสร็จก่อนครบกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่มีการประกาศพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ในราชกิจจานุเบกษา สำหรับการดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามพรรคหนึ่ง (๓) ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มีการประกาศพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๔๒^{๖๖} ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดยังดำเนินการตามมาตรา ๑๔๑ พรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) และมาตรา ๑๔๑/๑ (๑) (๒) และ (๓) ไม่ครบถ้วน ห้ามมิให้จัดสรร

^{๖๖} (๑) มาตรา ๑๔๒ แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่หนึ่ง โดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐

(๒) มาตรา ๑๔๒ แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่สอง โดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๓/๒๕๖๑ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (เพิ่มเติม) ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๑

เงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองให้แก่พรรคการเมืองนั้น

มาตรา ๑๔๓ ในวาระเริ่มแรก การจัดสรรเงิน การจัดสรรเงินให้ให้พรรคการเมืองตามมาตรา ๘๓ (๓) ให้จัดสรรให้พรรคการเมืองพรรคการเมืองภายหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกที่มีขึ้นภายหลังจากวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๔๔^{๑๗} มิให้นำมาตรา ๔๗ มาตรา ๔๘ มาตรา ๔๙ พรรคหนึ่งและพรรคสอง มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ มาตรา ๕๕ และมาตรา ๕๖ มาบังคับใช้กับการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกที่มีขึ้นภายหลังจากวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ แต่ในการพิจารณาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

^{๑๗} (๑) มาตรา ๑๔๔ แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่หนึ่ง โดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐

(๒) มาตรา ๑๔๔ แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่สอง โดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๓/๒๕๖๑ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (เพิ่มเติม) ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๑

(๑) จัดให้มีคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งประกอบด้วยกรรมการบริหารพรรคการเมืองจำนวนสี่คน และตัวแทนสมาชิกที่พรรคการเมืองเลือกจำนวนเจ็ดคน มีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาและเสนอคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองให้ความเห็นชอบ

(๒) ในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองเพื่อเสนอคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองให้ความเห็นชอบ นั้น ให้พิจารณาจากสมาชิกผู้ซึ่งยื่นความจำนงด้วยตนเองและผู้ซึ่งสมาชิกเสนอ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งกำหนด โดยให้คำนึงถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่าง ๆ และความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิงด้วย และให้คณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งรับฟังความคิดเห็นของหัวหน้าสาขาพรรคการเมือง ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดและสมาชิก ที่เกี่ยวข้องมาประกอบการพิจารณาในการสรรหาด้วย

(๓) ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเห็นชอบบุคคลที่คณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งเสนอ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองออกหนังสือรับรองการส่งผู้ได้รับการสรรหาเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อประกอบการสมัครรับเลือกตั้ง โดยการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้พรรคการเมืองจัดทำบัญชีรายชื่อด้วย

(๔) ถ้าคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่ให้ความเห็นชอบบุคคลใดที่คณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งเสนอ ให้คณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งดำเนินการสรรหาบุคคลแทนบุคคลนั้น หากคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งยืนยันเสนอชื่อบุคคลเดิมและคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่เห็นชอบด้วย ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งประชุมร่วมกัน เมื่อที่ประชุมร่วมกันดังกล่าวมีมติเป็นประการใดให้ดำเนินการไปตามมตินั้น การลงมติดังกล่าวให้กระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ

(๕) ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองได้ให้ความเห็นชอบรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งตาม (๓) หรือนับแต่วันที่มติดังกล่าวเห็นชอบรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งของที่ประชุมร่วมกันตาม (๔) ให้พรรคการเมืองเปิดเผยรายชื่อผู้ได้รับการสรรหาเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยการประกาศให้ทราบเป็นการทั่วไป

(๖) การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสำหรับการเลือกตั้งทั่วไปแทนการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกที่เป็นโมฆะ หรือการเลือกตั้งใหม่ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดได้รับเลือกตั้ง หรือกรณีที่ผู้สมัครตายก่อนปิดการรับสมัครรับเลือกตั้ง หรือกรณีที่ผู้ได้รับเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งไม่ว่าด้วยเหตุใดให้ดำเนินการตามมาตรานี้

มาตรา ๑๔๕ ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกที่มีขึ้นภายหลังจากวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ หากพรรคการเมืองใดได้จัดตั้งสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดไว้แล้วในจังหวัดใด ให้พรรคการเมืองนั้นสามารถส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ทุกเขตเลือกตั้งในจังหวัดนั้น

การเรียกเก็บค่าบำรุง
พรรคการเมือง

มาตรา ๑๔๖^{๑๘} การเรียกเก็บค่าบำรุงพรรคการเมืองภายในสามปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ พรรคการเมืองจะเรียกเก็บค่าบำรุงพรรคการเมืองต่ำกว่าอัตราที่กำหนดตามมาตรา ๑๕ (๑๕) ก็ได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่าห้าสิบบาท

วรรคสอง^{๑๙} ยกเลิก

การโอนกิจการ
เงิน ทรัพย์สิน
ของกองทุน
เพื่อการพัฒนา
พรรคการเมือง

มาตรา ๑๔๗ ให้โอนบรรดากิจการ เงิน ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้สิน ภาระผูกพัน และงบประมาณของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบ

^{๑๘} มาตรา ๑๔๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๓/๒๕๖๑ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (เพิ่มเติม) ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๑

^{๑๙} มาตรา ๑๔๖ วรรคสอง ยกเลิกโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐

รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่มีอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับไปเป็นของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๑๔๘ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าคณะกรรมการจะแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ซึ่งต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๔๙ ให้อธิบดีกรมสรรพากรออกหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขตามมาตรา ๖๙ วรรคหนึ่ง และกำหนดวิธีการหักค่าลดหย่อนตามมาตรา ๗๐ วรรคสอง ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๕๐ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ไม่มีผลกระทบต่อการดำเนินการเพื่อยุบพรรคการเมืองหรือการดำเนินคดีแพ่งต่อบุคคลใดที่มีความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และเพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ให้ถือว่า

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ยังมีผลใช้บังคับอยู่

การกระทำใด ๆ อันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ถ้าการกระทำนั้นยังเป็นการผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ คณะกรรมการการเลือกตั้ง และศาล มีอำนาจดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยให้ถือว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ยังมีผลใช้บังคับอยู่

การเพิกถอนสิทธิ
เลือกตั้ง

มาตรา ๑๕๑ บรรดาผู้ซึ่งถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับและยังไม่พ้นระยะเวลาที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งให้ถือว่าถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ โดยให้นับต่อเนื่องไปจนครบกำหนดตามระยะเวลาที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งนั้น

ผู้ใดถูกต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ และยังไม่พ้นระยะเวลาที่ถูกห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้ถือว่าผู้นั้นถูกห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้โดยให้นับ

ต่อเนื่องไปจนครบกำหนดตามระยะเวลาที่ถูกห้ามมิให้
ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

มาตรา ๑๕๒ ให้คณะกรรมการดำเนินการเพื่อให้มีระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ และคำสั่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ระยะเวลาดังกล่าว มิให้นับรวมระยะเวลามีกรรมการการเลือกตั้งไม่ถึงห้าคนเข้าด้วยในระหว่างดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้บรรดาระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ และคำสั่งของคณะกรรมการเลือกตั้งหรือของนายทะเบียนที่ออกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ยังมีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คือ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้บุคคลมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารพรรคการเมืองที่ต้องกำหนดให้เป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกำหนดมาตรการให้สามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมือง รวมทั้งจะต้องมีมาตรการกำกับดูแลมิให้สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง กรณีจึงสมควรกำหนดวิธีการจัดตั้งพรรคการเมืองและการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน
พ.ศ. ๒๕๖๐

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน
พ.ศ. ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ
บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐
เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทร
เทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า
โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีบทบัญญัติ
บางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล
ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔
และมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่ง
กฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ซึ่งการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐”

มาตรา ๒^๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เริ่มบังคับใช้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

ผลการบังคับใช้

(๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒

(๒) พระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๑๓๑ ก วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๐ หน้า ๑ - ๒๓

(๓) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๔/๒๕๕๗ เรื่อง ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ มีผลบังคับใช้ต่อไป ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒

(๔) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๓/๒๕๖๐ เรื่อง มาตรการแก้ไขปัญหาคอขวดของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ คำนิยาม “ผู้ตรวจการแผ่นดิน” หมายความว่า คณะกรรมการผู้ตรวจการแผ่นดินด้วย

“กฎ” หมายความว่า พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ข้อบัญญัติท้องถิ่น ข้อบังคับระเบียบ หรือบทบัญญัติอื่นที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไป โดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดหรือบุคคลใดเป็นการเฉพาะ

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานอื่นที่ใช้อำนาจหรือได้

รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครองด้วย

“รัฐวิสาหกิจ” หมายความว่า รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ และเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงกรรมการ อนุกรรมการ และบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครองด้วย

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า เลขาธิการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

การแจ้ง ยื่น
หรือส่งหนังสือ
หรือเอกสาร

มาตรา ๕ ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่กำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียน

ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว และในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ประกาศหรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ให้ถือว่าการประกาศหรือเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว

ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินหรือเลขาธิการมีอำนาจกำหนดหรือมีคำสั่งเรื่องใด ถ้ามิได้กำหนดวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินหรือเลขาธิการกำหนดโดยทำเป็นระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี และถ้าระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้นใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไป ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ดำเนินการประกาศตามวรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ถ้าระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใดมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ผู้ตรวจการแผ่นดินหรือเลขาธิการต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนด้วย

มาตรา ๖ ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องให้ความร่วมมือและความช่วยเหลือองค์กรอิสระ กับองค์กรอิสระทุกองค์กร ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่ามีผู้กระทำ

การอันไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่น ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหนังสือแจ้งองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไปโดยไม่ชักช้า

ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าการดำเนินการเรื่องใดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเข้าลักษณะเป็นการกระทำที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่นด้วย ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินปรึกษาหารือร่วมกับองค์กรอิสระอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินงานร่วมกันเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและไม่ซ้ำซ้อนกัน

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคสอง ให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจเชิญประธานองค์กรอิสระอื่นมาร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือและกำหนดแนวทางร่วมกันได้ และให้องค์กรอิสระทุกองค์กรปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าว

การรักษาการ
ตาม พ.ร.ป. นี้

มาตรา ๗ ให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน
รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

หมวด ๑

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๘ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีจำนวนสามคน ผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) ผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า หรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เทียบได้ไม่ต่ำกว่ากรมตามที่คณะกรรมการสรรหาประกาศกำหนด โดยต้องดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี จำนวนสองคน

(๒) ผู้มีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการอันเป็นสาธารณะมาแล้วไม่น้อยกว่ายี่สิบปี จำนวนหนึ่งคน

ลักษณะการมีประสบการณ์ และกิจการอันเป็นสาธารณะตาม (๒) ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการสรรหาประกาศกำหนด ในการกำหนดดังกล่าวให้คำนึงถึงการที่จะได้บุคคลที่มีประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๙ นอกจากคุณสมบัติตามมาตรา ๘ แล้ว คุณสมบัติผู้ตรวจการแผ่นดินต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ด้วย

คุณสมบัติ
ของผู้ตรวจการ
แผ่นดิน

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปี แต่ไม่เกินเจ็ดสิบปี
- (๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
- (๔) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์
- (๕) มีสุขภาพที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ลักษณะต้องห้าม
ของผู้ตรวจการแผ่นดิน
ต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- มาตรา ๑๐** ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องไม่มีลักษณะ
- (๑) เป็นหรือเคยเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระใด
 - (๒) ติดยาเสพติดให้โทษ
 - (๓) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
 - (๔) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ
 - (๕) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
 - (๖) อยู่ระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่
 - (๗) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
 - (๘) อยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราว หรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

(๙) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(๑๐) เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๑๑) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล อันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก เพราะกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๑๒) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญาความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน

(๑๓) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง

(๑๔) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๑๕) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย

(๑๖) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ หรือกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

(๑๗) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๑๘) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการสรรหา

(๑๙) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมืองในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการสรรหา

(๒๐) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๒๑) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือกรรมการหรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ

(๒๒) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วนบริษัท หรือองค์กรที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(๒๓) เป็นผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ

(๒๔) มีพฤติการณ์อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

มาตรา ๑๑ เมื่อมีกรณีที่จะต้องสรรหาผู้สมควร องค์ประกอบ
ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ตรวจการแผ่นดินให้เป็นหน้าที่และ ของคณะกรรมการ
อำนาจของคณะกรรมการสรรหา ซึ่งประกอบด้วย สรรหา

(๑) ประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ

(๒) ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นกรรมการ

(๓) ประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นกรรมการ

(๔) บุคคลซึ่งศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระที่มีใช้ผู้ตรวจการแผ่นดิน แต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติตาม

มาตรา ๘ และมาตรา ๙ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตาม
มาตรา ๑๐ และไม่เคยปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ในศาลรัฐธรรมนูญ
หรือองค์กรอิสระ องค์กรละหนึ่งคน เป็นกรรมการ

ให้เลขาธิการวุฒิสภาเป็นเลขานุการของคณะ
กรรมการสรรหา และให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการสรรหา

การแต่งตั้ง
คณะกรรมการ
สรรหา

ในการดำเนินการแต่งตั้งบุคคลตาม (๔) ให้
ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระที่มีใช้ผู้ตรวจการแผ่นดิน
ดำเนินการเสนอชื่อบุคคลซึ่งองค์กรนั้นแต่งตั้งเป็น
กรรมการสรรหาภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจาก
เลขาธิการวุฒิสภา โดยให้คัดเลือกจากบุคคลซึ่งมีความ
เป็นกลาง ซื่อสัตย์สุจริต และมีความเข้าใจในภารกิจ
ของผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้จะได้รับการคัดเลือกเป็น
กรรมการสรรหาต้องได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของ
จำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
หรือกรรมการองค์กรอิสระ แล้วแต่กรณี ในกรณีที่ไม่มี
บุคคลใดได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่ง ให้ลงคะแนนใหม่
อีกครั้งหนึ่ง ในการลงคะแนนครั้งนี้ ถ้ามีผู้เข้ารับการคัดเลือก
เกินสองคนให้นำเฉพาะคนที่ได้คะแนนสูงสุดสองลำดับแรก
มาลงคะแนนใหม่ ในกรณีที่มิได้คะแนนสูงสุดสองลำดับแรก
จนเป็นเหตุให้มีผู้ได้คะแนนสูงสุดสองลำดับแรก
เกินสองคน ให้ผู้เข้ารับการคัดเลือกซึ่งได้คะแนนเท่ากันนั้น
จับสลากเพื่อให้เหลือผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดสองลำดับแรก

เพียงสองคน ในการลงคะแนนครั้งหลังนี้ ถ้ายังไม่มีผู้ใดได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือกรรมการองค์การอิสระแล้วแต่กรณี ให้ดำเนินการเพื่อคัดเลือกใหม่ โดยจะคัดเลือกผู้เข้ารับการคัดเลือกที่มีชื่ออยู่ในการคัดเลือกครั้งแรกมิได้

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการสรรหาตาม (๒) หรือกรรมการสรรหาตาม (๔) มีไม่ครบไม่ว่าด้วยเหตุใด หรือพ้นกำหนดเวลาการคัดเลือกตามวรรคสามแล้วมิได้มีการเสนอชื่อ ให้คณะกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่ปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจไปพลางก่อนได้ โดยในระหว่างนั้นให้ถือว่าคณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่

ให้กรรมการสรรหาตาม (๔) อยู่ในวาระการดำรงตำแหน่งจนถึงวันก่อนวันที่มีกรณีที่ต้องสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดินใหม่ แต่ไม่รวมถึงการสรรหาใหม่หรือสรรหาเพิ่มเติมตามมาตรา ๑๒ วรรคสี่ มาตรา ๑๓ วรรคสองและวรรคสาม และมาตรา ๑๔ และให้กรรมการสรรหาดังกล่าวพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระเมื่อตาย ลาออก ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้าม

ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสรรหาตาม (๔) แล้ว จะเป็นกรรมการสรรหาในคณะกรรมการสรรหาสำหรับศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์การอิสระอื่นในขณะเดียวกันมิได้

ให้ประธานกรรมการสรรหาและกรรมการสรรหา
เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

การสรรหา **มาตรา ๑๒** ในการสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดิน
ผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้คณะกรรมการสรรหาปรึกษาหารือเพื่อคัดสรรให้ได้
บุคคลซึ่งมีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการ
ปฏิบัติหน้าที่ และมีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่าง
ที่ดีของสังคม รวมตลอดทั้งมีทัศนคติที่เหมาะสมในการ
ปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลสำเร็จ โดยนอกจากการประกาศ
รับสมัครแล้ว ให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหา
จากบุคคลซึ่งมีความเหมาะสมทั่วไปได้ด้วย แต่ต้องได้รับความ
ยินยอมของบุคคลนั้น และเพื่อประโยชน์แห่งการนี้ให้
คณะกรรมการสรรหาใช้วิธีการสัมภาษณ์หรือให้แสดง
ความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของ
ผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือวิธีการอื่นใดที่เหมาะสม
เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

ในการสรรหา ให้ใช้วิธีลงคะแนนโดยเปิดเผย
และให้กรรมการสรรหาแต่ละคนบันทึกเหตุผลในการเลือก
ไว้ด้วย

ผู้ซึ่งจะได้รับการสรรหาต้องได้รับคะแนนเสียง
ถึงสองในสามของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของคณะ
กรรมการสรรหา

ถ้าไม่มีบุคคลใดได้รับคะแนนเสียงตามวรรคสาม
หรือมีแต่ยังไม่ครบจำนวนที่จะต้องสรรหา ให้มีการ

ลงคะแนนใหม่สำหรับผู้ได้คะแนนไม่ถึงสองในสาม ถ้ายัง
ได้ไม่ครบตามจำนวนให้มีการลงคะแนนอีกครั้งหนึ่ง
ในกรณีที่การลงคะแนนครั้งหลังนี้ยังได้บุคคลไม่ครบตาม
จำนวนที่จะต้องสรรหาให้ดำเนินการสรรหาใหม่สำหรับ
จำนวนที่ยังขาดอยู่

มาตรา ๑๓ ผู้ได้รับการสรรหาเพื่อแต่งตั้งให้
ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดินต้องได้รับความเห็นชอบ
จากวุฒิสภาด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของ
จำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

ในกรณีที่วุฒิสภาไม่ให้ความเห็นชอบผู้ได้รับการ
สรรหารายใด ให้ดำเนินการสรรหาบุคคลใหม่แทนผู้นั้น
แล้วเสนอต่อวุฒิสภาเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป โดยผู้ซึ่ง
ไม่ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาในครั้งนี้จะเข้ารับการ
สรรหาในครั้งใหม่นี้ไม่ได้

เมื่อมีผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาแล้ว หาก
เป็นกรณีที่ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินพ้นจากตำแหน่งด้วย
ให้ผู้ได้รับความเห็นชอบประชุมร่วมกับผู้ตรวจการแผ่นดิน
ซึ่งยังดำรงตำแหน่งอยู่ ถ้ามีเพื่อเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็น
ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินแล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภา
ทราบ ในกรณีที่ผู้ซึ่งวุฒิสภาให้ความเห็นชอบยังได้ไม่ครบ
จำนวนที่ต้องสรรหา แต่เมื่อรวมกับผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่ง
ยังดำรงตำแหน่งอยู่ ถ้ามี มีจำนวนถึงสองคน ก็ให้ดำเนินการ
ประชุมเพื่อเลือกประธานผู้ตรวจการแผ่นดินได้และเมื่อ

กรณีวุฒิสภา
ไม่ให้ความเห็นชอบ
ในการสรรหา
วุฒิสภา
ให้ความเห็นชอบ
ในการสรรหา

โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งแล้ว ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไปพลางก่อนได้ โดยในระหว่างนั้นให้ถือว่าผู้ตรวจการแผ่นดินประกอบ ด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินเท่าที่มีอยู่และให้ดำเนินการสรรหาเพิ่มเติมให้ครบตามจำนวนที่ต้องสรรหาต่อไปโดยเร็ว

ให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อ ทรงแต่งตั้งประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน และเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

กรณีผู้ที่ได้รับ
ความเห็นชอบ
จากวุฒิสภา
แต่ยังไม่พ้น
จากตำแหน่งเดิม

มาตรา ๑๔ ผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภา ให้เป็นผู้ตรวจการแผ่นดินโดยที่ยังมิได้พ้นจากตำแหน่ง ตามมาตรา ๑๐ (๒๐) (๒๑) หรือ (๒๒) หรือยังประกอบ วิชาชีพตามมาตรา ๑๐ (๒๓) อยู่ต้องแสดงหลักฐานว่าได้ ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพดังกล่าวแล้ว ต่อประธาน วุฒิสภาภายในเวลาที่ประธานวุฒิสภากำหนด ซึ่งต้องเป็น เวลา ก่อนที่ประธานวุฒิสภาจะนำความกราบบังคมทูลเพื่อ ทรงแต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดิน ในกรณีที่ไม่ได้แสดงหลักฐาน ภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิและให้ ดำเนินการสรรหาใหม่

คำวินิจฉัยของ
คณะกรรมการ
สรรหา

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติ หรือลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครหรือผู้ได้รับการสรรหา ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาเป็น ผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

การเสนอเรื่องเพื่อให้คณะกรรมการสรรหา
วินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และ
วิธีการที่คณะกรรมการสรรหากำหนด

การวินิจฉัย ให้ใช้วิธีลงคะแนนโดยเปิดเผย

ให้นำความในวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม
มาใช้บังคับแก่กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติและ
ลักษณะต้องห้ามของกรรมการสรรหาด้วยโดยอนุโลม แต่
กรรมการสรรหาที่ถูกกล่าวหาว่าขาดคุณสมบัติหรือมี
ลักษณะต้องห้ามจะอยู่ในที่ประชุมในขณะพิจารณาและ
วินิจฉัยมิได้

มาตรา ๑๖ ให้ประธานกรรมการสรรหาและ คำตอบแทน
กรรมการสรรหาได้รับเบี้ยประชุมและคำตอบแทนอื่นตาม ของคณะกรรมการ
ที่ประธานวุฒิสภากำหนด แต่สำหรับเบี้ยประชุมให้กำหนด สรรหา
ให้ได้รับเป็นรายครั้งที่มาประชุมในอัตราไม่น้อยกว่า
กึ่งหนึ่งของประธานกรรมการหรือกรรมการในคณะกรรมการ
ข้าราชการรัฐสภาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการ
รัฐสภาได้รับในแต่ละเดือน แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๗ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีวาระการ วาระการดำรง
ดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง ตำแหน่งของ
และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพ้นจากตำแหน่งตาม
วาระ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินที่พ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่
ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินใหม่แทน

การพ้นจาก
ตำแหน่งของ
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๑๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตาม
วาระ ผู้ตรวจการแผ่นดินพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๘ หรือมาตรา ๙
หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐

เมื่อประธานผู้ตรวจการแผ่นดินพ้นจากตำแหน่ง
ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้พ้นจากตำแหน่งผู้ตรวจการ
แผ่นดินด้วย

ในกรณีที่มีปัญหาว่าผู้ตรวจการแผ่นดินผู้ใดพ้น
จากตำแหน่งตาม (๒) หรือ (๓) หรือไม่ ให้เป็นหน้าที่และ
อำนาจของคณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัย
ของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานผู้ตรวจการ
แผ่นดินหรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้ผู้ตรวจการ
แผ่นดินซึ่งอาวุโสสูงสุดทำหน้าที่แทนประธานผู้ตรวจการ
แผ่นดิน

ในระหว่างที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพ้นจากตำแหน่ง
ก่อนวาระ และยังไม่มีการแต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินแทน
ตำแหน่งที่ว่าง ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติ
หน้าที่ต่อไปได้ แต่ถ้ามีผู้ตรวจการแผ่นดินเหลืออยู่เพียง
คนเดียว จะใช้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๖ ไม่ได้

เว้นแต่กรณีมีความจำเป็นเร่งด่วนและหากไม่ดำเนินการในเรื่องดังกล่าวจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง

ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดินใหม่ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันก่อนวันที่ผู้ตรวจการแผ่นดินครบวาระ แต่ถ้าผู้ตรวจการแผ่นดินพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่นนอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดินภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งว่างลง

มาตรา ๑๙ เมื่อมีผู้ร้องขอโดยมีหลักฐานตามสมควรว่าผู้ตรวจการแผ่นดินผู้ใดพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๘ (๒) หรือ (๓) ให้เลขาธิการวุฒิสภาเสนอเรื่องต่อประธานกรรมการสรรหาภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับการร้องขอ และให้คณะกรรมการสรรหาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ในการวินิจฉัยให้ถือเสียงข้างมาก ในกรณีที่เสียงเท่ากันให้ประธานกรรมการสรรหาออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

หลักฐานตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการสรรหากำหนด

มาตรา ๒๐ ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่เพราะถูกกล่าวหาและศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
กรณี
ผู้ตรวจการแผ่นดิน
ต้องหยุดปฏิบัติ
หน้าที่เพราะถูก
กล่าวหา

ประทับรับฟ้องและมีผู้ตรวจการแผ่นดินเหลืออยู่ไม่ถึงสองคน ให้ประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดร่วมกัน แต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม เช่นเดียวกับผู้ตรวจการแผ่นดินทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นการชั่วคราวให้ครบสามคน โดยให้ผู้ซึ่งได้รับ แต่งตั้งทำหน้าที่ในฐานะผู้ตรวจการแผ่นดินได้จนกว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินที่ตนทำหน้าที่แทนจะปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งแทน

การปฏิบัติหน้าที่
ของผู้ตรวจการ
แผ่นดิน

มาตรา ๒๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา และการปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินต้องเป็นไปโดยสุจริต เทียบธรรม กล้าหาญ และปราศจากอคติทั้งปวงในการใช้ดุลพินิจ และปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามมาตรฐานทางจริยธรรม ในระหว่างการดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดินจะเข้ารับการศึกษาหรืออบรมในหลักสูตรหรือโครงการใด ๆ มิได้ เว้นแต่เป็นหลักสูตรหรือโครงการที่ผู้ตรวจการแผ่นดินมีมติให้จัดขึ้นโดยเฉพาะสำหรับผู้ตรวจการแผ่นดิน

หน้าที่และอำนาจ
ของผู้ตรวจการ
แผ่นดิน

มาตรา ๒๒ ผู้ตรวจการแผ่นดิน มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่งหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือ

ความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนหรือเป็นภาระแก่ประชาชน โดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ

(๒) แสวงหาข้อเท็จจริงเมื่อเห็นว่ามีผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้จัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้น

(๓) เสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ

(๔) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่น

การดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามวรรคหนึ่ง ต้องมุ่งหมายที่จะส่งเสริมสนับสนุนและให้คำแนะนำ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จัดความเหลื่อมล้ำ อำนาจประโยชน์ให้แก่ประชาชนอย่างทัดเทียมกัน และลดภาระที่เกิดขึ้นกับประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ รวมทั้งจัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมที่หน่วยงานของรัฐปฏิบัติต่อประชาชน

ในการดำเนินการตาม (๑) หรือ (๒) หากเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ส่งเรื่องให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดำเนินการต่อไป และเพื่อขจัดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติร่วมกันหารือและวางหลักเกณฑ์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไปด้วย

กรณีเสนอเรื่องต่อ **มาตรา ๒๓** ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๒ ศาลรัฐธรรมนูญ (๑) (๒) หรือ (๓) ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องหรือศาลปกครองต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้เมื่อเห็นว่ามีกรณีดังต่อไปนี้

(๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง และให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

อำนาจ **มาตรา ๒๔** ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการแผ่นดินให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันเพื่อให้เกิดความรวดเร็วและไม่ซ้ำซ้อนกัน แต่ต้องไม่ทำให้ผู้ตรวจการแผ่นดินขาดความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่

(๒) ออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการแจ้ง การร้องเรียน การแสวงหาข้อเท็จจริง และการพิจารณา รวมทั้งระเบียบเกี่ยวกับการมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงเบื้องต้นเพื่อรายงานต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๓) ออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายค่าใช้จ่าย ค่าเบี้ยเลี้ยง และค่าเดินทางของบุคคลซึ่งมาให้ความเห็นหรือถ้อยคำ และการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่

(๔) ออกระเบียบหรือประกาศอื่นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

การออกระเบียบตาม (๒) และ (๔) ต้องไม่มีลักษณะ ลักษณะของการเป็นการสร้างขั้นตอนโดยไม่จำเป็นเกิดความล่าช้า หรือ ออกระเบียบขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ รวมทั้งต้องไม่เป็นการสร้างภาระแก่ประชาชนเกินสมควร หรือมีลักษณะเป็นการมุ่งหมายที่จะกล่าวหาหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐและในส่วนที่เกี่ยวกับการแจ้งหรือการร้องเรียน ต้องดำเนินการโดยมุ่งหมายให้การเสนอเรื่องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน

เป็นไปโดยสะดวกและรวดเร็ว และไม่มีลักษณะบังคับให้ต้องเปิดเผยตัวตนของผู้แจ้งหรือผู้ร้องเรียน เว้นแต่เป็นเรื่องการขอให้จัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมให้แก่ผู้ร้องเรียนเป็นการเฉพาะตัว ซึ่งจำเป็นต้องทราบตัวบุคคลเพื่อประโยชน์ในการติดต่อขอข้อมูลหรือแจ้งผลการดำเนินการ

อำนาจ
ของผู้ตรวจการ
แผ่นดิน

มาตรา ๒๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจดังต่อไปนี้ ซึ่งต้องกระทำเท่าที่จำเป็น

(๑) ให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลใด มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็นในการปฏิบัติงาน หรือมาให้ถ้อยคำ หรือส่งวัตถุ เอกสาร หลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา

(๒) เข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ในกรณีที่เคหสถานหรือสถานที่ที่จะเข้าป้อนั้นมิได้อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ และเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ยินยอม ให้เข้าไปได้เมื่อมีหมายของศาล

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการแทนผู้ตรวจการแผ่นดินได้ เว้นแต่การออกคำสั่งตาม (๑) ให้

มอบหมายได้เฉพาะเลขาธิการหรือรองเลขาธิการ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด

ในการดำเนินการตาม (๒) ให้ดำเนินการต่อหน้า ผู้ครอบครองหรือดูแลสถานที่หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือถ้า หาบุคคลดังกล่าวไม่ได้ ก็ให้ดำเนินการต่อหน้าบุคคลอื่น อย่างน้อยสองคนซึ่งได้ขอร้องให้มาเป็นพยาน ในการนี้ ให้ ผู้ครอบครองหรือดูแลสถานที่ หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องให้ความ ร่วมมือ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวเป็นไปโดยสะดวก

มาตรา ๒๖ ในกรณีดังต่อไปนี้ ให้ผู้ตรวจการ การที่ต้องปรึกษา
แผ่นดินปรึกษาหารือและเห็นชอบร่วมกัน และเห็นชอบ

(๑) การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการ ร่วมกัน
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๒) การปรึกษาหารือร่วมกับองค์กรอิสระอื่น
หรือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามมาตรา ๖
และมาตรา ๒๒ วรรคสาม

(๓) การเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมาย
ตามมาตรา ๒๒ (๑)

(๔) การเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีตาม
มาตรา ๒๒ (๓)

(๕) การเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือ
ศาลปกครองตามมาตรา ๒๓

(๖) การรายงานการไม่ปฏิบัติตามความเห็น
หรือข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินหรือการส่งเรื่อง

ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาตามมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ และ
มาตรา ๓๕

(๗) การส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือคณะกรรมการ
ตรวจเงินแผ่นดินตามมาตรา ๓๖ (๓)

(๘) การออกข้อกำหนดทางจริยธรรมตาม
มาตรา ๔๓

(๙) การกำหนดคุณวุฒิ ประสิทธิภาพ และ
ความเชี่ยวชาญของเลขาธิการอันจะเป็นประโยชน์แก่การ
ปฏิบัติงานของสำนักงานตามมาตรา ๔๕

(๑๐) การกำหนดกิจการที่มีผลต่อการปฏิบัติ
ภารกิจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามมาตรา ๔๘

(๑๑) การเสนองบประมาณรายจ่ายตามมาตรา ๔๙
และการให้ความเห็นชอบงบประมาณรายจ่ายประจำปี
รวมทั้งการอนุมัติการใช้จ่ายเงินของสำนักงานตามมาตรา ๕๐

(๑๒) การพิจารณาการรับทรัพย์สินที่อาจมีผล
กระทบต่อความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงาน
ตามมาตรา ๕๑

(๑๓) การออกระเบียบ ประกาศ หรือการอื่นใด
ที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ กำหนดให้เป็นไป
ตามมติหรือต้องได้รับความเห็นชอบของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๑๔) การอื่นใดที่ผู้ตรวจการแผ่นดินตกลงร่วมกัน

มาตรา ๒๗ ในกรณีที่จำเป็นต้องได้ข้อมูลหรือ การจัดทำจ้างบุคคล
มีการศึกษาเรื่องใด ผู้ตรวจการแผ่นดินจะขอให้สำนักงาน หรือสถาบัน
จ้างบุคคลหรือสถาบันซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญดำเนินการ ดำเนินการ
ในเรื่องนั้นได้ตามที่จำเป็น หรือในกรณีที่ไม้อาจหลีกเลี่ยงได้ ในเรื่องที่เป็น
จะแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวแทน
ก็ได้ โดยต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าและประสิทธิภาพที่จะ
เกิดขึ้นทั้งนี้ ก่อนการจ้างหรือแต่งตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน
ต้องกำหนดเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ และระยะเวลาของการ
ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวไว้ให้ชัดเจน

หลักเกณฑ์และวิธีการจ้าง และค่าตอบแทน ของ
บุคคลหรือสถาบัน หรือการแต่งตั้งคณะกรรมการ การพ้น
จากตำแหน่ง ค่าตอบแทนและประโยชน์ตอบแทนอื่น และ
วิธีปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่
ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด

มาตรา ๒๘ ห้ามมิให้ผู้ใดเปิดเผยข้อมูลอัน ห้ามเปิดเผยข้อมูล
ทำให้สามารถระบุตัวตนของผู้แจ้ง ผู้ร้องเรียนรวมทั้งข้อมูล ของผู้แจ้ง
ข่าวสารที่ได้มาเนื่องจากการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ และผู้ร้องเรียน
ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เว้นแต่เป็นการเปิดเผยข้อมูลเพื่อ
ปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจหรือตามกฎหมายหรือตาม
คำสั่งศาล

ผู้จัดทำและเผยแพร่รายงานตามมาตรา ๓๕ และ
มาตรา ๓๙ หากได้กระทำโดยสุจริต ผู้นั้นไม่ต้องรับผิดชอบทั้ง
ทางแพ่ง ทางอาญา ทางปกครอง หรือทางวินัย

มาตรา ๒๙ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินและพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

คำตอบแทน
ของผู้ตรวจการ
แผ่นดิน

มาตรา ๓๐ เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของผู้ตรวจการแผ่นดินให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และให้ได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายครั้งเท่ากับกรรมการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ

ให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้รับเงินค่ารับรองเหมาจ่ายเป็นรายเดือนตามอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนดซึ่งต้องไม่น้อยกว่าเงินประจำตำแหน่งของประธานผู้ตรวจการแผ่นดินหรือผู้ตรวจการแผ่นดิน แล้วแต่กรณี

สิทธิในบำเหน็จ
ตอบแทน

มาตรา ๓๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่าหนึ่งปี มีสิทธิได้รับบำเหน็จตอบแทนเป็นเงินซึ่งจ่ายครั้งเดียวเมื่อพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) ครบวาระ
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) มีอายุครบเจ็ดสิบปี

ในการคำนวณบำเหน็จตอบแทนนั้น ให้นำอัตราเงินเดือนตามมาตรา ๓๐ คูณด้วยจำนวนปีที่ดำรงตำแหน่งเศษของปีให้นับเป็นหนึ่งปี

สิทธิในบำเหน็จตอบแทนนั้น เป็นสิทธิเฉพาะตัวจะโอนไม่ได้ เว้นแต่กรณีตาย ให้ตกให้แก่คู่สมรสและทายาทที่ได้แจ้งไว้ และถ้าการตายนั้นเกิดขึ้นเพราะเหตุปฏิบัติหน้าที่หรือในการปฏิบัติหน้าที่ให้ได้รับเป็นสองเท่าของบำเหน็จตอบแทนที่กำหนดไว้ตามวรรคสอง

หมวด ๒

การดำเนินการตามหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๓๒ เมื่อความปรากฏต่อผู้ตรวจการ การร้องเรียน
แผ่นดินไม่ว่าโดยทางใด ไม่ว่าจะมีส่วนหรือผู้ร้องเรียน ต่อผู้ตรวจการ
หรือไม่ก็ตาม ว่าบุคคลใดได้รับความเดือดร้อนหรือความ แผ่นดิน
ไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย
หรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมาย
ของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือมีกรณี
ที่การปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐเป็นภาระแก่
ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ ให้เป็น
หน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะต้องแสวงหาข้อเท็จจริง
หรือดำเนินการอื่นใดด้วยความรอบคอบ เพื่อเสนอแนะต่อ
หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้จัดหรือระงับความเดือดร้อน

หรือความไม่เป็นธรรมนั้น หรือปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ ต่อไปเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ขจัดความเหลื่อมล้ำ อำนวยประโยชน์ให้แก่ประชาชนอย่างทัดเทียมกัน และลดภาระที่เกิดขึ้นกับประชาชนโดยไม่จำเป็น

ก่อนการเสนอแนะตามวรรคหนึ่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องหารือร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพ ความสามารถ และอุปสรรคของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่จะดำเนินการตามแนวทางที่เสนอแนะประกอบด้วย

ในการแสวงหาข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินจะมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงเบื้องต้นเพื่อรายงานต่อผู้ตรวจการแผ่นดินตามระเบียบที่ออกตามมาตรา ๒๔ (๒) ก็ได้

กรณีหน่วยงาน
ของรัฐได้รับ
ข้อเสนอแนะ
ให้ปรับปรุงงาน

มาตรา ๓๓ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๒ วรรคสอง เมื่อหน่วยงานของรัฐได้รับข้อเสนอแนะจากผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ ให้หน่วยงานของรัฐนั้นดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน ในกรณีมีเหตุจำเป็นไม่อาจแก้ไขได้แล้ว

เสร็จภายในกำหนดเวลา จะขยายเวลาออกไปอีกก็ได้เมื่อได้แจ้งให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบแล้ว โดยจะขยายเวลาได้อีกไม่เกินหกสิบวัน เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วหน่วยงานของรัฐนั้นยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าหัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้นจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอันทำให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจโดยเร็ว โดยให้ถือว่ารายงานของผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐตามวรรคหนึ่ง เห็นว่า กรณีหน่วยงานข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินไม่อาจดำเนินการได้ ของรัฐไม่อาจไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐนั้นที่ดำเนินการได้ จะแจ้งให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง และปรึกษาหารือร่วมกับผู้ตรวจการแผ่นดินและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหาอุปสรรคนั้นโดยเร็ว และเมื่อได้ข้อยุติประการใดให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการไปตามข้อยุตินั้น ในกรณีที่ไมอาจหาข้อยุติได้ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควร และให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว และให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับการดำเนินการตามข้อยุติหรือตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวด้วยโดยอนุโลม

กรณีเสนอแนะให้
หน่วยงานของรัฐ
ระงับความเดือดร้อน
หรือความไม่เป็นธรรม
แก่บุคคล

มาตรา ๓๔ ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอแนะ
ต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ขจัดหรือระงับความ
เดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่บุคคลใด ให้หัวหน้า
หน่วยงานของรัฐดำเนินการให้เป็นไปตามคำแนะนำ
นั้นภายในสามสิบวัน เว้นแต่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ
เห็นว่าการดำเนินการตามข้อเสนอแนะดังกล่าวจะขัดต่อ
กฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงาน ให้แจ้ง
ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบก่อนพ้นกำหนดเวลาสามสิบวัน
ดังกล่าว และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินหารือร่วมกับหน่วยงาน
ของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อหาข้อยุติโดยเร็วต่อไป และให้นำ
ความในมาตรา ๓๓ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

กรณีที่หน่วยงาน
ของรัฐยังมีได้
ปฏิบัติให้ถูกต้อง
ตามหมวด ๕

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่ความปรากฏต่อผู้ตรวจการ
แผ่นดินว่ามีผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม
อันเนื่องมาจากหน่วยงานของรัฐยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง
ครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าหนึ่งของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ
ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรายงานพร้อมข้อเสนอแนะให้
คณะรัฐมนตรีทราบเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปโดยเร็ว
โดยผู้ตรวจการแผ่นดินจะรายงานให้รัฐสภาและเผยแพร่ให้
ประชาชนทราบด้วยก็ได้

การดำเนินการ
ตามหน้าที่และ
อำนาจตาม
พ.ร.ป. นี้

มาตรา ๓๖ ในการดำเนินการตามหน้าที่และ
อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ถ้า
ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า ความเดือดร้อน
หรือความไม่เป็นธรรมเรื่องใดเป็นเรื่องเฉพาะตัวเป็น

รายการนี้ หรือเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของ
หน่วยงานของรัฐที่จะจัดความเดือดร้อนหรืออำนวยความสะดวก
เป็นธรรมได้ตามหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานของรัฐนั้น
อยู่แล้วให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่มีการดำเนินการในเรื่องนั้นมี
กฎหมายกำหนดให้มีการร้องทุกข์หรืออุทธรณ์ไว้แล้วให้
ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องดังกล่าวให้หน่วยงานของรัฐนั้น
พิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

(๒) ในกรณีที่เป็นเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการ
บริหารงานบุคคลหรือการดำเนินการทางวินัยของเจ้าหน้าที่
ของรัฐ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องให้ผู้มีอำนาจดำเนินการ
เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลหรือการดำเนินการทางวินัย
ในกรณีนั้นดำเนินการต่อไป แต่ทั้งนี้ผู้ตรวจการแผ่นดิน
อาจแสวงหาข้อเท็จจริงในเรื่องนั้นเพื่อประโยชน์ในการ
เสนอแนะให้มีการแก้ไขกฎหมาย กฎ หรือขั้นตอนการ
ปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นระบบได้

(๓) ในกรณีที่การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือ
ปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของ
หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเรื่องเกี่ยวกับการ
ทุจริต ให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือคณะกรรมการตรวจเงิน
แผ่นดินพิจารณาดำเนินการต่อไป แล้วแต่กรณี

ลักษณะเรื่อง
ที่ไม่รับพิจารณา

มาตรา ๓๗ ภายใต้บังคับมาตรา ๖ ห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับเรื่องและผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่ามีลักษณะดังต่อไปนี้ไว้พิจารณา

(๑) เรื่องที่เป็นนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนดไว้แต่ต้นนโยบายนั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือมีผลให้มีการละเลยการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญ

(๒) เรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษา คำสั่ง หรือคำวินิจฉัยชี้ขาดเด็ดขาดแล้ว เว้นแต่เป็นการศึกษาเพื่อประโยชน์ในการเสนอแนะให้มีการปรับปรุงกฎหมายหรือกฎที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม

(๓) เรื่องที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๔) เรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่น หรือที่องค์กรอิสระอื่นรับไว้ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระนั้นแล้ว แต่ไม่ตัดอำนาจในการที่จะขอรับทราบผลการพิจารณาขององค์กรอิสระที่รับเรื่องไว้ดำเนินการ

(๕) เป็นการร้องเรียนโดยใช้สิทธิไม่สุจริตและการพิจารณาจะไม่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวม

(๖) เรื่องที่ผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอย่างเหมาะสมแล้ว

(๗) เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาแล้ว เว้นแต่จะปรากฏพยานหลักฐานหรือข้อเท็จจริงใหม่อันอาจทำให้ผลการพิจารณาเปลี่ยนแปลงไป

(๘) เรื่องอื่นตามมติที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด ในกรณีที่ความปรากฏในภายหลังว่าเป็นเรื่องที่มีลักษณะตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งยุติเรื่อง

มาตรา ๓๘ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการ แจ้งผล ดำเนินการตามมาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๖ หรือการไม่รับ การดำเนินการ พิจารณาหรือยุติเรื่องตามมาตรา ๓๗ ให้ผู้ร้องเรียนหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องทราบโดยในกรณีที่ไม่มีรับไว้พิจารณาหรือให้ยุติเรื่อง ให้ระบุเหตุผลให้ผู้ร้องเรียนทราบด้วย

มาตรา ๓๙ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับ การจัดทำรายงาน แต่วันสิ้นปีงบประมาณ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทำรายงาน ประจำปี ประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา โดยอย่างน้อย ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินสรุปปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการด้วย และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ทั้งนี้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมาแถลงรายงานประจำปีต่อรัฐสภาด้วย

ความในวรรคหนึ่งไม่เป็นการตัดอำนาจผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะรายงานให้คณะรัฐมนตรีหรือรัฐสภา หรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นพิเศษเฉพาะเรื่อง เพราะเป็นกรณีเร่งด่วนหรือจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารราชการแผ่นดิน

การจัดทำรายงานตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้กระทำการเป็นการสรุปโดยมิให้ระบุรายละเอียดอันเป็นการเปิดเผยความลับของบุคคลหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องโดยไม่จำเป็น

หมวด ๓

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน **มาตรา ๔๐** ให้มีสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน มีฐานะเป็นนิติบุคคล และอยู่ภายใต้การบังคับบัญชา กำกับดูแล และรับผิดชอบร่วมกันของผู้ตรวจการแผ่นดิน

กิจการของสำนักงานไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน แต่พนักงานและลูกจ้างของสำนักงานต้องได้รับประโยชน์ตอบแทน ไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน

หน้าที่และอำนาจของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน **มาตรา ๔๑** สำนักงานมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) รับผิดชอบงานธุรการและดำเนินการเพื่อให้ผู้ตรวจการแผ่นดินบรรลุภารกิจและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้

ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และกฎหมายอื่น

(๒) อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุน การปฏิบัติงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๓) ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล และสนับสนุนให้มีการวิจัยเกี่ยวกับงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๔) ดำเนินการหรือส่งเสริมและสนับสนุนหรือประสานงานกับหน่วยงานของรัฐหรือภาคเอกชนในการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่มีกฎหมายกำหนด หรือที่ผู้ตรวจการแผ่นดินมีมติมอบหมาย

มาตรา ๔๒ ในการกำกับดูแลสำนักงาน ให้ อำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจออกระเบียบหรือประกาศ ผู้ตรวจการแผ่นดินในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การจัดแบ่งส่วนงานของสำนักงานและขอบเขตหน้าที่ของส่วนงานดังกล่าว

(๒) การกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน เงินเพิ่มพิเศษสำหรับตำแหน่งและค่าตอบแทนหรือสิทธิประโยชน์อื่นของเลขาธิการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน

(๓) การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง การกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม สมรรถภาพการประเมินผลการ

ปฏิบัติงาน วินัยและการลงโทษทางวินัย การออกจากตำแหน่ง การร้องทุกข์และการอุทธรณ์การลงโทษ สำหรับเลขาธิการและพนักงานของสำนักงาน รวมทั้งวิธีการและเงื่อนไขในการจ้างลูกจ้างของสำนักงาน

(๔) การบริหารจัดการการเงินและทรัพย์สิน การงบประมาณ และการพัสดุของสำนักงาน

(๕) การจัดสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นซึ่งรวมถึงการจัดให้มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพแก่เลขาธิการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน และหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการจ่ายเงินชดเชยในกรณีเลขาธิการดำรงตำแหน่งครบวาระ

(๖) การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการได้มาซึ่งเลขาธิการ

(๗) การกำหนดระเบียบและการแต่งเครื่องแบบของผู้ตรวจการแผ่นดิน เลขาธิการ พนักงาน และลูกจ้างของสำนักงาน

(๘) การอื่นใดอันจำเป็นต่อการกำกับหรือควบคุมการดำเนินงานของสำนักงานหรือการบังคับบัญชา เลขาธิการ พนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน หรือการทำให้บุคคลดังกล่าวทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินการตาม (๑) ต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า และความคล่องตัว

การกำหนดตาม (๒) ต้องคำนึงถึงค่าครองชีพ และความเพียงพอในการดำรงชีพ และภาวะความรับผิดชอบ ที่แตกต่างกันของพนักงานและลูกจ้างแต่ละสายงานและระดับด้วย

ในการออกระเบียบเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินคำนึงถึงความเที่ยงธรรม ขวัญและกำลังใจของบุคลากร โดยจะกำหนดให้มี คณะบุคคลเพื่อกำกับ ดูแล หรือพิจารณาคำร้องทุกข์หรือ คำอุทธรณ์ที่เป็นอิสระด้วยก็ได้

มาตรา ๔๓ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินออก ข้อกำหนด ข้อกำหนดทางจริยธรรมขึ้นใช้บังคับแก่พนักงานและ ลูกจ้างของสำนักงาน ทั้งนี้ ข้อกำหนดทางจริยธรรมดังกล่าว ต้องระบุด้วยว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจะต้องได้ รับโทษอย่างไร

มาตรา ๔๔ ให้สำนักงานมีเลขาธิการคนหนึ่ง เลขาธิการ ซึ่งประธานผู้ตรวจการแผ่นดินแต่งตั้งตามมติของผู้ตรวจการ สำนักงาน แผ่นดิน เป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของ ผู้ตรวจการแผ่นดิน สำนักงาน และรับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงาน ขึ้นตรงต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดินจะมีมติ กำหนดให้มีรองเลขาธิการเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติงานรอง จากเลขาธิการก็ได้

ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินประชุมร่วมกัน ให้
เลขาธิการทำหน้าที่เป็นเลขานุการของที่ประชุมผู้ตรวจการ
แผ่นดิน

คุณสมบัติ
ของเลขาธิการ
สำนักงาน
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๔๕ เลขาธิการต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์
สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีสัญชาติไทย มีอายุไม่เกินหกสิบปี
ในวันที่ได้รับแต่งตั้งและมีอายุไม่เกินหกสิบห้าปีในขณะ
ดำรงตำแหน่งเลขาธิการและมีคุณสมบัติ ประสพการณ์ และ
ความเชี่ยวชาญอันจะเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติงานของ
สำนักงานตามระเบียบที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด

เลขาธิการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละห้าปี
นับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้แต่
ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

การพ้น
จากตำแหน่ง
ของเลขาธิการ
สำนักงาน
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๔๖ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตาม
วาระ เลขาธิการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตาม

มาตรา ๔๕

(๔) ไม่สามารถทำงานได้เต็มเวลา

(๕) ผู้ตรวจการแผ่นดินมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
เนื่องจากมีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือมีการกระทำหรือมี
คุณลักษณะไม่เหมาะสมต่อการปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการ

(๖) เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้าง

มาตรา ๔๗ เลขานุการมีหน้าที่และอำนาจ หน้าที่และอำนาจ
ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานโดยทั่วไปของสำนักงานให้เป็น ของเลขานุการ
ไปตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ และมติของผู้ตรวจการ สำนักงาน
แผ่นดิน และให้มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย ผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๑) บรรจุ แต่งตั้ง เลื่อน ลดเงินเดือนหรือค่าจ้าง
ลงโทษทางวินัย พ้นงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน ตลอดจน
ให้พ้นงานหรือลูกจ้างของสำนักงานออกจากตำแหน่ง
ทั้งนี้ ตามระเบียบของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๒) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของ
สำนักงานเท่าที่ไม่ขัดกับระเบียบหรือประกาศหรือมติของ
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๓) หน้าที่และอำนาจตามที่กำหนดไว้ใน
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่น
และตามผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด

การออกระเบียบตาม (๒) ต้องไม่มีลักษณะ
เป็นการสร้างชั้นตอนโดยไม่จำเป็น เกิดความล่าช้าหรือ
ขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

มาตรา ๔๘ ในกิจการของสำนักงานที่เกี่ยวข้องกับ การปฏิบัติงานแทน
บุคคลภายนอก ให้เลขานุการเป็นผู้แทนของสำนักงาน เลขานุการ
เพื่อการนี้ เลขานุการจะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงาน สำนักงาน
แทนก็ได้ตามระเบียบที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นกิจการสำคัญเกี่ยวกับการงบประมาณของสำนักงานและกิจการอื่นใดที่มีผลต่อการปฏิบัติภารกิจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนดให้เลขาธิการขอความเห็นชอบจากผู้ตรวจการแผ่นดินก่อน

การเสนอ
งบประมาณ
รายจ่ายเพื่อจัดสรร
เป็นเงินอุดหนุน

มาตรา ๔๙ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอ งบประมาณรายจ่ายเพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนของ ผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานไว้ในร่างพระราชบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างพระราชบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม แล้วแต่กรณี ในการเสนอ งบประมาณรายจ่ายดังกล่าวให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณา ผลการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ตามมาตรา ๕๔ วรรคสอง ประกอบด้วย

ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่างบประมาณ รายจ่ายที่ได้รับการจัดสรรให้ไม่เพียงพอให้ผู้ตรวจการ แผ่นดินเสนอคำขอแปรญัตติต่อคณะกรรมการพิจารณา งบประมาณของสภาผู้แทนราษฎรได้โดยตรง

ในการเสนองบประมาณรายจ่ายตามวรรคหนึ่ง และวรรคสอง ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้คณะรัฐมนตรี ทราบถึงรายได้และทรัพย์สินที่มีอยู่ด้วย

การจัดทำงบ
ประมาณรายจ่าย
ประจำปี

มาตรา ๕๐ เมื่อพระราชบัญญัติงบประมาณ รายจ่ายประจำปีหรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย เพิ่มขึ้นตามมาตรา ๔๙ ใช้บังคับแล้ว ให้สำนักงานจัดทำ

งบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อขอความเห็นชอบจาก
ผู้ตรวจการแผ่นดิน และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ
เป็นการทั่วไป

การใช้จ่ายเงินของสำนักงานต้องเป็นไปตามที่
ระบุไว้ในงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามวรรคหนึ่ง เว้น
แต่จะได้รับอนุมัติจากผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นการเฉพาะ
กรณี

ในการเบิกงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร ให้
สำนักงานส่งข้อมูลคำขอเบิกงบประมาณต่อกรมบัญชีกลาง
โดยให้ระบุจำนวนเงินที่จะต้องใช้ในแต่ละงวด งวดละ
สามเดือน และให้กรมบัญชีกลางส่งจ่ายเงินให้แก่สำนักงาน
ภายในสามวันก่อนวันขึ้นงวดใหม่ แต่ในกรณีที่สำนักงาน
มีความจำเป็นต้องใช้เงินมากกว่าที่ได้แจ้งไว้ในงวดใด
ให้กรมบัญชีกลางจ่ายให้ตามที่สำนักงานร้องขอ

มาตรา ๕๑ รายได้และทรัพย์สินในการดำเนิน รายได้
กิจการของสำนักงาน ประกอบด้วย และทรัพย์สิน
ของสำนักงาน

- (๑) เงินอุดหนุนที่ได้รับมาตามมาตรา ๔๙
- (๒) รายได้จากค่าธรรมเนียมหรือทรัพย์สินของ
สำนักงาน
- (๓) ทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่สำนักงาน
- (๔) ดอกผลหรือผลประโยชน์ของเงินหรือ
ทรัพย์สินของสำนักงาน
- (๕) รายได้อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

ในการรับทรัพย์สินตาม (๓) ให้คำนึงถึงความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ และในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าการรับทรัพย์สินดังกล่าวอาจมีผลกระทบต่อความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงาน จะสั่งให้สำนักงานไม่รับทรัพย์สินนั้นหรือให้คืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้ทูลเกล้าฯ ให้ก็ได้

การจัดทำรายงาน
การรับและ
การใช้จ่าย

มาตรา ๕๒ รายได้ของสำนักงานไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือกฎหมายอื่น

ให้สำนักงานจัดทำรายงานการรับและการใช้จ่ายเงินตามวรรคหนึ่งเสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีเมื่อสิ้นปีงบประมาณทุกปี

อสังหาริมทรัพย์ซึ่งสำนักงานได้กรรมสิทธิ์มาไม่ว่าจากการซื้อหรือมีผู้ยกให้ ให้เป็นที่ราชพัสดุแต่สำนักงานมีอำนาจในการปกครองดูแล ใช้ หรือหาประโยชน์ได้

มาตรา ๕๓ ทรัพย์สินของสำนักงานไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี และผู้ใดจะยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้มิได้

การจัดทำ
งบดุล งบการเงิน
และบัญชี

มาตรา ๕๔ ให้สำนักงานจัดทำงบดุล งบการเงิน และบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของสำนักงาน โดยให้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและ

การเงินทุกประเภทของสำนักงาน รวมทั้งประเมินผลการใช้จ่าย
เงินและทรัพย์สินของสำนักงานโดยแสดงให้เห็นด้วย
ว่าการใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัด
ได้ผลตามเป้าหมาย มีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ และ
คุ้มค่าเพียงใด แล้วทำรายงานเสนอผลการสอบบัญชีต่อ
รัฐสภาและคณะรัฐมนตรี โดยไม่ชักช้า

หมวด ๔ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๕๕ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งตาม บทกำหนดโทษ
มาตรา ๒๕ (๑) โดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือฝ่าฝืน
มาตรา ๒๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับ
ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๕๖ ให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน บทเฉพาะกาล
และผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ยังคงอยู่
ในตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบวาระตามที่กำหนดใน
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการ
แผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ หรือพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๘

เว้นแต่กรณีตาม (๓) ในส่วนที่เกี่ยวกับการขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๘ มิให้นำมาใช้บังคับ

มาตรา ๕๗ ภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระที่มีใช้ผู้ตรวจการแผ่นดิน แต่งตั้งและส่งชื่อผู้แทนให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเพื่อประกอบเป็นคณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๑๑

เมื่อพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งแล้ว หากศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระใดยังไม่อาจแต่งตั้งผู้แทนได้หรือในกรณีที่ไม่มีผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ให้คณะกรรมการสรรหาปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้โดยให้ถือว่าคณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่แต่ไม่เป็นการตัดสิทธิศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระที่จะแต่งตั้งผู้แทนมาในภายหลัง การแต่งตั้งดังกล่าวไม่มีผลให้การดำเนินการของคณะกรรมการสรรหาที่ได้ดำเนินการไปแล้วต้องเสียไป

ภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการสรรหาพิจารณาและวินิจฉัยว่าประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับผู้ใด ถือว่าเป็นผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๘ (๑) หรือ (๒) คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

มาตรา ๕๘ ในกรณีที่ต้องมีการสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดินที่ว่างอยู่ ให้คณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๕๗ ดำเนินการสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดินตามจำนวนที่ยังว่างอยู่ ภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่มิได้วินิจฉัยตามมาตรา ๕๗

ในกรณีที่ไม่มีประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน เมื่อวุฒิสภาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งได้รับการสรรหาแล้ว ให้ผู้ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาและผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งยังอยู่ในตำแหน่งตามมาตรา ๕๖ ประชุมร่วมกันเพื่อเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน และแจ้งให้ประธานวุฒิสภาทราบเพื่อดำเนินการต่อไป

มาตรา ๕๙ ให้เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับและมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ดำรงตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินต่อไป และให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินจัดทำสัญญาจ้างขึ้นโดยให้มีระยะเวลาการจ้างไม่เกินวาระที่จะต้องพ้นจากตำแหน่งตามพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามมติของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะวินิจฉัย

มาตรา ๖๐ บรรดาระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของผู้ตรวจการแผ่นดินที่ออกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ และพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้มีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีระเบียบ ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือมติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๖๑ ให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ บรรดาสถิติ หน้าที่ และความผูกพันใด ๆ ที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มีอยู่ กับบุคคลใดในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้โอนมาเป็นของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๖๒ ให้โอนบรรดาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาเป็นของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบ

รัฐธรรมนูญนี้ และให้ถือว่าสิทธิและประโยชน์อื่นใดซึ่งพนักงานหรือลูกจ้างดังกล่าวได้รับตามพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นสิทธิและประโยชน์อื่นใดที่ได้รับต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เว้นแต่จะมีระเบียบที่ออกตามมาตรา ๔๒ (๒) กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๖๓ การดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนหรือการดำเนินการอื่นใดตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินหรือสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ และพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งดำเนินการก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ถ้าการนั้นอยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ถือว่าการนั้นเป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ส่วนการดำเนินการต่อไปให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คือ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๓๐ (๕) และมาตรา ๒๖๗ บัญญัติให้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อกำหนดการได้มา หน้าที่และอำนาจ ตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล ความเห็น และเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องที่จะใช้ประกอบการพิจารณาและดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมายโดยการดำเนินการดังกล่าวมีความจำเป็นจะต้องมีการกระทบหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลบางประการและเป็นไปเท่าที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ภาคผนวก

- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖
- คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๖๐
เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง
- คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๓/๒๕๖๑
เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง (เพิ่มเติม)
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
(ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๖๖

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดี

ศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ

พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๖

เป็นปีที่ ๘ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๒๗ มาตรา ๓๔

และมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติ
แห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิ
และเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญนี้ เพื่อให้การดำเนินการเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งการ
ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้สอดคล้อง
กับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทยแล้ว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราช
บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นไว้โดยคำแนะนำและ
ยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้
เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ
เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้
ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุ
เบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๑ แห่ง
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็นแทน

“มาตรา ๑๑ เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นใช้บังคับ ให้คณะกรรมการดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

(๑) การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสี่ร้อยคน ซึ่งเป็นการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครเป็นรายบุคคลตามการแบ่งเขตเลือกตั้งที่กำหนด เขตเลือกตั้งละหนึ่งคน

(๒) การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจำนวนหนึ่งร้อยคน ซึ่งเป็นการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งบัญชีรายชื่อผู้สมัครที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้น โดยเลือกเพียงพรรคการเมืองเดียวทั้งประเทศ”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความใน (๔) ของมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็นแทน

“(๔) กำหนดวันและสถานที่ที่พรรคการเมืองจะส่งบัญชีรายชื่อผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อ”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความใน (๑) ของมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็นแทน

“(๑) คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเก้าคน มีหน้าที่เกี่ยวกับการออกเสียงลงคะแนนในที่เลือกตั้งและ นับคะแนนของหน่วยเลือกตั้งแต่ละแห่ง ในกรณีที่หน่วยเลือกตั้งใดมีความจำเป็นอาจแต่งตั้งกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเพิ่มได้ตามหลักเกณฑ์และไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการกำหนด”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๖ การกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละจังหวัดจะพึงมีและการแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้ดำเนินการตามวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ใช้จำนวนราษฎรทั้งประเทศตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง เฉลี่ยด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ร้อยละคนจำนวนที่ได้รับให้ถือว่าเป็นจำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน

(๒) จังหวัดใดมีราษฎรไม่ถึงเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคนตาม (๑) ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนั้นได้หนึ่งคน โดยให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง

(๓) จังหวัดใดมีราษฎรเกินจำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัด

นั้นเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคนทุกจำนวนราษฎรที่ถึงเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน

(๔) เมื่อได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละจังหวัดตาม (๒) และ (๓) แล้วถ้าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังไม่ครบสี่ร้อยคน จังหวัดใดมีเศษที่เหลือจากการคำนวณตาม (๓) มากที่สุด ให้จังหวัดนั้นมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน และให้เพิ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามวิธีการดังกล่าวแก่จังหวัดที่มีเศษที่เหลือจากการคำนวณนั้นในลำดับรองลงมาตามลำดับจนครบจำนวนสี่ร้อยคน

(๕) จังหวัดใดมีการเลือกตั้งได้เกินหนึ่งคน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้งเท่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมี โดยต้องแบ่งพื้นที่ของเขตเลือกตั้งแต่ละเขตให้ติดต่อกันและต้องจัดให้มีจำนวนราษฎรในแต่ละเขตใกล้เคียงกัน”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๕๓ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง หากผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบแล้วเห็นว่าผู้สมัครผู้ใดไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

และผู้สมัครผู้นั้นได้คะแนนอยู่ในลำดับที่จะได้รับการเลือกตั้ง ให้เสนอเรื่องต่อคณะกรรมการเพื่อวินิจฉัย ในกรณีที่คณะกรรมการวินิจฉัยว่าผู้สมัครผู้นั้นมีเหตุดังกล่าว ให้มีคำสั่งยกเลิกการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นและสั่งให้ดำเนินการเลือกตั้งใหม่

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง หากผู้สมัครผู้นั้นรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งให้คณะกรรมการสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไว้เป็นการชั่วคราว และดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๓๘”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ในกรณีตามวรรคหนึ่ง หากผู้สมัครผู้นั้นรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งแล้วปกปิดหรือไม่แจ้งข้อความจริงนั้น ให้ถือว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นมีได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมและให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น”

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๕๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๕๖ พรรคการเมืองใดส่งผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแล้ว ให้มีสิทธิส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อได้พรรคละหนึ่งบัญชี มีจำนวนไม่เกินหนึ่งร้อยรายชื่อ ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินการสรรหาผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อตามวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

(๒) พรรคการเมืองจะเสนอรายชื่อบุคคลใดต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากบุคคลนั้น และบุคคลดังกล่าวต้องเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่จะเสนอรายชื่อเพียงพรรคเดียว

(๓) ให้จัดทำบัญชีรายชื่อตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด โดยจัดเรียงลำดับรายชื่อผู้สมัคร ตามลำดับหมายเลข

(๔) รายชื่อในบัญชีผู้สมัครของพรรคการเมืองต้องไม่ซ้ำกับพรรคการเมืองอื่นและไม่ซ้ำกับรายชื่อผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง”

มาตรา ๑๐ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคห้าของมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑

“ให้นำความในมาตรา ๔๘ มาใช้บังคับแก่การให้หมายเลขประจำตัวสำหรับผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อด้วยโดยอนุโลม ”

มาตรา ๑๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖๒ ให้คณะกรรมการประกาศกำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

(๑) จำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่จะใช้จ่ายในการเลือกตั้ง

(๒) จำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของพรรคการเมืองที่จะใช้จ่ายในการเลือกตั้ง ในกรณีที่ผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อผู้ใดของพรรคการเมืองได้ใช้จ่ายไปเพื่อการเลือกตั้งเป็นจำนวนเท่าใด ให้นำรวมเป็นค่าใช้จ่ายของพรรคการเมืองด้วย

ในการกำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งตาม (๒) จะกำหนดโดยใช้จำนวนสมาชิกของพรรคการเมืองที่ส่งสมัครรับเลือกตั้งเป็นรายบุคคลมาเป็นฐานในการคำนวณได้ โดยให้คณะกรรมการหารือกับหัวหน้าพรรคการเมือง และให้มีการทบทวนการกำหนดจำนวนเงินดังกล่าว ให้สอดคล้องกับความจำเป็นและสภาวะทางเศรษฐกิจอย่างน้อยทุกสี่ปี”

มาตรา ๑๒ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่า

ด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็นแทน

“มาตรา ๗๓ ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น หรือบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใด ให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครหรือบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใด หรือการชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด

(๒) ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถานศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใด

(๓) ทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มี มหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ

(๔) เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด

(๕) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง”

มาตรา ๑๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๘๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๘๔ การออกเสียงลงคะแนนให้ใช้บัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบละหนึ่งใบ ซึ่งต้องมีลักษณะแตกต่างที่สามารถจำแนกออกจากกันได้อย่างชัดเจน

บัตรเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต้องมีช่องทำเครื่องหมายและหมายเลขไม่น้อยกว่าจำนวนผู้สมัครในเขตเลือกตั้งนั้น

บัตรเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อต้องมีช่องทำเครื่องหมายและหมายเลขของบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองและชื่อพรรคการเมืองพร้อมภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองครบทุกพรรคที่ส่งสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ

บัตรเลือกตั้งตามวรรคสองและวรรคสามต้องมีช่องทำเครื่องหมายว่าไม่เลือกผู้สมัครใดหรือบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใด แล้วแต่กรณี ด้วย

การออกเสียงลงคะแนนให้เป็นไปตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด”

มาตรา ๑๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๘๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความ
ต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๘๑ การออกเสียงลงคะแนน ให้
ทำเครื่องหมายกากบาทลงในช่องทำเครื่องหมายของ
หมายเลขผู้สมัครหรือบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใน
บัตรเลือกตั้ง และในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งประสงค์จะออก
เสียงลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใดหรือบัญชีรายชื่อของ
พรรคการเมืองใด ให้ทำเครื่องหมายกากบาทลงในช่องทำ
เครื่องหมาย “ไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด” หรือ “ไม่เลือกบัญชี
รายชื่อของพรรคการเมืองใด””

มาตรา ๑๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๘๓ แห่ง
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความ
ต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๘๓ ภายใต้บังคับมาตรา ๘๒ เมื่อผู้มี
สิทธิเลือกตั้งทำเครื่องหมายกากบาทลงในบัตรเลือกตั้งแล้ว
ให้พับบัตรเลือกตั้งเพื่อมิให้ผู้อื่นทราบว่าลงคะแนนอย่างไร
แล้วให้นำบัตรเลือกตั้งนั้นใส่ลงในหีบบัตรเลือกตั้งด้วย
ตนเองต่อหน้ากรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง”

มาตรา ๑๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๘๔ แห่ง
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความ
ต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๙๙ ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งนำบัตรเลือกตั้งที่ออกเสียงลงคะแนนแล้วแสดงต่อผู้อื่นเพื่อให้ผู้อื่นทราบว่าได้ลงคะแนนอย่างไร”

มาตรา ๑๗ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๑๑๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ในการออกเสียงลงคะแนนนอกราชอาณาจักร คณะกรรมการโดยความเห็นชอบของกระทรวงการต่างประเทศ จะกำหนดให้มีการนับคะแนนนอกราชอาณาจักรก็ได้ หากจะเป็นการสะดวก รวดเร็วและมีค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่า การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด หลักเกณฑ์ดังกล่าวจะกำหนดให้แตกต่างไปจากมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ตามความจำเป็นและเหมาะสมก็ได้”

มาตรา ๑๘ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๑๑๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“การนับคะแนนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งต้องกำหนดให้มีการนับคะแนนที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำเครื่องหมายในช่องทำ

เครื่องหมาย “ไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด” หรือ “ไม่เลือกบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใด” ด้วย”

มาตรา ๑๙ ให้ยกเลิกความใน (๔) (๕) และ (๖) ของมาตรา ๑๑๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๔) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครเกินจำนวนหนึ่งคน หรือเลือกบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองเกินหนึ่งบัญชีรายชื่อ

(๕) บัตรที่ไม่อาจทราบได้ว่าลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครหรือบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใดเว้นแต่เป็นการทำเครื่องหมายในช่อง “ไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด” หรือ “ไม่เลือกบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใด”

(๖) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครหรือบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง และทำเครื่องหมายในช่อง “ไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด” หรือ “ไม่เลือกบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใด” ด้วย”

มาตรา ๒๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๒๒ ในกรณีที่ผลการนับคะแนนปรากฏว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งไม่ตรงกับจำนวนบัตรเลือกตั้ง

ที่ใช้ออกเสียงลงคะแนน ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง หากยังไม่ตรงกันอีกให้รายงานความไม่ถูกต้องตรงกันพร้อมเหตุผลต่อคณะกรรมการ พร้อมทั้งแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งทราบ และนำส่งหีบบัตรและอุปกรณ์แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมอบหมาย

เมื่อคณะกรรมการได้รับรายงานตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้สั่งให้มีการนับคะแนนใหม่หรือสั่งให้ออกเสียงลงคะแนนใหม่ในหน่วยเลือกตั้งนั้น เว้นแต่คณะกรรมการจะมีความเห็นว่าความไม่ถูกต้องตรงกันนั้นมิได้เกิดจากการทุจริตและไม่ทำให้ผลการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเปลี่ยนแปลงไป จะสั่งให้ยุติก็ได้”

มาตรา ๒๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๒๓ เมื่อรวบรวมผลการนับคะแนนทุกหน่วยเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น รวมทั้งคะแนนที่ได้จากการออกเสียงลงคะแนนก่อนวันเลือกตั้งและการลงคะแนนเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ประกาศผลการนับคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และคะแนนที่ไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด

(๒) ประกาศผลการนับคะแนนที่แต่ละพรรคการเมืองได้รับจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อและคะแนนที่ไม่เลือกบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใด”

มาตรา ๒๒ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๒๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๒๖ เขตเลือกตั้งที่ไม่มีผู้สมัครรายใดได้รับคะแนนเสียงมากกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้สมัครผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งนั้น ให้คณะกรรมการจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ ในกรณีเช่นนี้ ให้คณะกรรมการดำเนินการให้มีการรับสมัครผู้สมัครใหม่ โดยผู้สมัครเดิมทุกรายไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งที่จะจัดขึ้นใหม่นั้น”

มาตรา ๒๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๒๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๒๘ เมื่อคณะกรรมการได้รับรายงานผลรวมคะแนนแบบบัญชีรายชื่อจากผู้อำนวยการการเลือกตั้ง

ประจำจังหวัดแล้ว ให้ดำเนินการคำนวณสัดส่วนเพื่อหาผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้รวมผลคะแนนทั้งหมดที่ทุกพรรคการเมืองได้รับจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อทั่วประเทศ

(๒)ให้นำคะแนนรวมจาก (๑)หารด้วยหนึ่งร้อย ผลลัพธ์ที่ได้ให้ถือเป็นคะแนนเฉลี่ยต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อหนึ่งคน

(๓) ในการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองจะได้รับให้นำคะแนนรวมจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองได้รับ หารด้วยคะแนนเฉลี่ยตาม (๒) ผลลัพธ์ที่ได้เฉพาะส่วนที่เป็นจำนวนเต็มคือจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองนั้นได้รับ

(๔) ในกรณีที่จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองได้รับรวมกันทุกพรรคการเมืองมีจำนวนไม่ครบหนึ่งร้อยคน ให้พรรคการเมืองที่มีผลลัพธ์ที่เป็นเศษโดยไม่มีจำนวนเต็ม และพรรคการเมืองที่มีเศษหลังจากการคำนวณตาม (๓) พรรคใดเป็นหรือมีเศษจำนวนมากที่สุดให้ได้รับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่ออีกหนึ่งคนเรียง

ตามลำดับ จนกว่าจะมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองทั้งหมดได้รับรวมกันครบจำนวนหนึ่งร้อยคน

(๕) ในการดำเนินการตาม (๔) ถ้าในลำดับใดมีเศษเท่ากันและจะทำให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเกินจำนวนหนึ่งร้อยคน ให้ตัวแทนของพรรคการเมืองที่มีเศษเท่ากันจับสลากตามวันและเวลาที่คณะกรรมการกำหนด เพื่อให้ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อครบจำนวน

ให้ถือว่าผู้สมัครตามบัญชีรายชื่อผู้สมัครของพรรคการเมืองตามจำนวนที่พรรคการเมืองนั้นได้รับตามผลการคำนวณตามวรรคหนึ่งได้รับเลือกตั้งเรียงตามลำดับหมายเลขในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นจนครบจำนวน แต่ต้องไม่เกินจำนวนผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อเท่าที่มีอยู่ในแต่ละบัญชีรายชื่อผู้สมัครที่พรรคการเมืองนั้นได้ส่งสมัคร จำนวนที่ยังขาดอยู่ให้เป็นไปตามมาตรา ๘๓ วรรคสี่ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย”

มาตรา ๒๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๒๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๒๙ เมื่อคณะกรรมการดำเนินการคำนวณสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชี

รายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๒๘ แล้ว และ คณะกรรมการมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งนั้น เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการประกาศ ผลการเลือกตั้งว่าผู้สมัครผู้ใดเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้แล้วเสร็จ โดยเร็วแต่ต้องไม่ช้ากว่าหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง”

มาตรา ๒๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๓๐ แห่ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความ ต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๓๐ เมื่อคณะกรรมการประกาศผลการ เลือกตั้งแล้วให้นำผลการเลือกตั้งไปประกาศในราชกิจจา นุเบกษา และเมื่อมีประธานรัฐสภาแล้ว ให้ส่งบัญชีรายชื่อ ผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อของทุกพรรคการเมืองไปยัง ประธานรัฐสภาเพื่อทราบโดยเร็ว”

มาตรา ๒๖ ให้ยกเลิกมาตรา ๑๓๑ แห่งพระราช บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๒๗ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของ มาตรา ๑๓๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และ ให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๓๒ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ถ้ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการ อันเป็นเหตุให้การเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดก่อให้เกิดบุคคลอื่นกระทำ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่น กระทำการดังกล่าว หรือรู้ว่ามีกระทำความดังกล่าวแล้ว ไม่ดำเนินการเพื่อระงับการกระทำนั้น หรือกระทำการ อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ระบียบหรือประกาศของคณะกรรมการ จนอาจเป็นเหตุ ให้การเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการมีคำสั่งดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่การกระทำการนั้นเป็นการ กระทำเกี่ยวกับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งให้คณะกรรมการสั่งยกเลิกการเลือกตั้งและให้มีการเลือกตั้งใหม่ และสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครซึ่งกระทำการเช่นนั้นทุกรายไว้เป็นการชั่วคราว เป็นระยะเวลา ไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่คณะกรรมการมีคำสั่ง

(๒) ในกรณีที่การกระทำการนั้นเป็นการกระทำ เกี่ยวกับการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อให้บัตรเลือกตั้งที่ลง คะแนนให้แก่บัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นในหน่วย เลือกตั้งนั้นเป็นบัตรเสียและให้คณะกรรมการสั่งมิให้ นับเป็นคะแนนในการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทน

ราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้น ทั้งนี้ มิให้นำความในมาตรา ๑๑๘ วรรคสอง มาใช้บังคับแก่บัตรเลือกตั้งกล่าว เฉพาะกรณีที่คณะกรรมการมีคำสั่งภายหลังการนับคะแนนแล้ว”

มาตรา ๒๘ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๓๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๓๖ ในกรณีที่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ใดให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้เงิน ททรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ทั้งนี้ เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครผู้ใดหรือบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใด หรือให้งดเว้นลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครผู้ใดหรือบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใด หรือให้ลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใดหรือบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใด ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดเงินหรือทรัพย์สินของผู้นั้นไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง”

มาตรา ๒๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๓๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๓๗ ก่อนหรือในวันเลือกตั้ง ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการที่จะดำเนินการเลือกตั้ง สืบสวน ใต้สวน หรือแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน เพื่อตรวจสอบให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ถ้าคณะกรรมการสืบสวนหรือใต้สวนแล้ว มีเหตุอันควรสงสัยว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือกรรมการแต่ละคนพบเห็นการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำใดอันอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้มีอำนาจสั่งระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกการเลือกตั้ง และสั่งให้ดำเนินการเลือกตั้งใหม่ หรือนับคะแนนใหม่สำหรับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หรือการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมในหน่วยเลือกตั้งบางหน่วยหรือทุกหน่วยเลือกตั้งได้ ในกรณีที่เป็น การดำเนินการของกรรมการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด”

มาตรา ๓๐ การแบ่งเขตเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งมีอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้ยังคงมีผลใช้บังคับได้ต่อไปสำหรับการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างที่อาจจะมีขึ้นก่อนการเลือกตั้งทั่วไป

มาตรา ๓๑ การดำเนินการใด ๆ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้มีผลใช้บังคับได้กับการดำเนินการเพื่อการเลือกตั้งทั่วไปที่จะมีขึ้นภายหลังจากวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

มาตรา ๓๒ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คือ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๖๔ กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วย สมาชิกจำนวนห้าร้อยคน โดยเป็นสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสี่ร้อยคนและสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อจำนวนหนึ่งร้อยคน โดยให้ใช้บัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบละหนึ่งใบ และการคำนวณสัดส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองที่จะได้รับเลือกตั้งให้เป็นสัดส่วนที่สัมพันธ์กันโดยตรงกับจำนวนคะแนนที่แต่ละพรรคการเมืองได้รับการเลือกตั้งรวมกันทั้งประเทศ โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ การออกเสียงลงคะแนน การนับคะแนน การรวมคะแนน การประกาศผลการเลือกตั้ง และการอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประกอบกับเป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการเลือกตั้งและการตรวจสอบการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๐ ตอนที่ ๗ ก วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๖

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ที่ ๕๓/๒๕๖๐

เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบ

รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับแล้วตั้งแต่วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๐ ซึ่งพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นก่อนหน้านั้นต้องเริ่มดำเนินการต่าง ๆ ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ส่วนบุคคลซึ่งประสงค์จะจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ ก็ให้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองได้โดยดำเนินการตามขั้นตอนที่กฎหมายบัญญัติ แต่เนื่องจากประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๕๓/๒๕๕๗ เรื่อง ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญบางฉบับมีผลบังคับใช้ต่อไป ลงวันที่ ๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓/๒๕๕๘ เรื่อง การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติ ลงวันที่ ๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๘ ยังมีผลใช้บังคับ การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเช่นว่านี้จึงยังไม่อาจกระทำได้

ผลจากการนี้ทำให้พรรคการเมืองทั้งที่จัดตั้งขึ้นแล้วและกำลังเตรียมจะจัดตั้งขึ้นใหม่อาจเกรงว่าหากไม่สามารถดำเนินการต่าง ๆ ได้ทันภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด จะเป็นเหตุให้เสียสิทธิในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งและการได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองดังที่ปรากฏข่าวทางสื่อมวลชน การสำรวจความคิดเห็นของประชาชน และหนังสือร้องเรียนหรือแสดงความกังวลจากพรรคการเมืองหรือกลุ่มต่าง ๆ ที่เรียกร้องให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติหาทางแก้ไขผลกระทบดังกล่าว

คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้พิจารณาแล้วเห็นว่า แม้สถานการณ์รอบด้านในขณะนี้จะสงบเรียบร้อยประชาชนทั่วไปสามารถดำเนินชีวิตและประกอบหน้าที่การงานได้เป็นปกติสุข แต่ก็ยังมีความจำเป็นต้องคงประกาศและคำสั่งดังกล่าวต่อไปอีกระยะหนึ่งเพื่อไม่ให้มีผู้ฉวยโอกาสอ้างการดำเนินการตามกฎหมายไปกระทำกิจกรรมทางการเมืองอื่น อันกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยและความปกติสุขในบ้านเมืองซึ่งกำลังดำเนินมาด้วยดี ตลอดจนกระทบต่อบรรยากาศความสามัคคีปรองดองการอยู่ระหว่างการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบกับในขณะนี้สภานิติบัญญัติแห่งชาติยังพิจารณาร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

และร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่แล้วเสร็จ แต่ทั้งนี้การคงประกาศและคำสั่งดังกล่าวต่อไปอีกระยะหนึ่งต้องไม่ทำให้พรรคการเมืองเสียสิทธิและโอกาสตามกฎหมาย จึงสมควรขยายกำหนดเวลาตามบทเฉพาะกาล มาตรา ๑๔๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งกำหนดเวลาดังกล่าวอาจขยายได้อยู่แล้วเป็นกรณี ๆ ไป โดยได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนพรรคการเมือง แต่เพื่อให้ทุกพรรคการเมืองได้รับประโยชน์เสมอกันจึงควรได้รับการพิจารณาไปพร้อมกัน

อนึ่ง คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้พิจารณาด้วยว่ากิจกรรมที่กฎหมายกำหนดให้พรรคการเมืองต้องดำเนินการนั้นล้วนมีนัยสำคัญต่อการปฏิรูปการเมืองทั้งสิ้น เพราะมุ่งจะให้พรรคการเมืองทั้งที่จัดตั้งขึ้นแล้วและที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่มีลักษณะเป็นพรรคการเมืองของประชาชน กล่าวคือ ประกอบด้วยสมาชิกที่มีความผูกพันกับพรรคการเมือง มีการชำระค่าบำรุงพรรคการเมือง มีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และกระจายอยู่ทั่วไปในทุกเขตพื้นที่ที่จะส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งเป็นมาตรการใหม่ไม่เคยมีมาก่อน สมาชิกพรรคการเมืองจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งของพรรคการเมือง จำเป็นต้องมีการจัดทำทะเบียนรายชื่อสมาชิกให้ถูกต้องเรียบร้อย เป็นปัจจุบัน

ไม่เข้าช้อนกับรายชื่อสมาชิกพรรคการเมืองอื่น สมาชิกต้องมีคุณสมบัติทางการเมืองในแนวทางเดียวกันมิใช่เข้าเป็นสมาชิกเพราะการรวบรวมรายชื่อกันมาหรือเพราะเหตุใจอย่างอื่น ทั้งต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม และยังต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายอีกด้วย จึงสมควรให้สมาชิกมีโอกาสทบทวนเจตนารมณ์ที่แท้จริงอีกครั้งหนึ่ง

โดยที่สมาชิกพรรคการเมืองต่าง ๆ ที่มีอยู่ล้วนมีที่มาจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งขณะนั้นยังมิได้มีมาตรการใหม่ดังกล่าว บัดนี้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนั้นถูกยกเลิกไปแล้วโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ หากแต่มีบทเฉพาะกาลตามมาตรา ๑๔๐ และมาตรา ๑๔๑ ให้สมาชิกตามที่ปรากฏในทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีขึ้นยังคงอยู่ต่อไปเพียงแต่ให้พรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนสมาชิกให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ และจัดหาสมาชิกใหม่ให้ได้จำนวนเพิ่มขึ้นตามที่กำหนด ตลอดจนจัดให้สมาชิกทุกคนชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองซึ่งการดำเนินการเช่นนี้นี้อาจเกิดความสับสนในการตรวจสอบเพื่อยืนยันความถูกต้องแท้จริง และยืนยันเจตนารมณ์ตลอดจนความสมัครใจของผู้เป็นสมาชิก ทั้งยังเกิดความเหลื่อมล้ำ

ระหว่างพรรคการเมืองที่มีอยู่แล้วกับพรรคการเมืองที่จัดตั้ง
ขึ้นใหม่อีกด้วย

ดังนั้น เพื่อให้มาตรการเกี่ยวกับพรรคการเมือง
ได้ผลในการปฏิรูปตามมาตรา ๔๕ และมาตรา ๒๕๘ ของ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเพื่อให้การจัดทำ
ทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง พร้อมทั้งการแสดงหลักฐาน
ยืนยันตัวบุคคล ที่อยู่ เจตนารมณ์และการชำระค่าบำรุง
พรรคการเมืองเป็นไปโดยถูกต้องเรียบร้อย เป็นปัจจุบัน
ไม่เกิดความยุ่งยากสับสนหรือความเหลื่อมล้ำระหว่าง
พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นก่อนแล้วไม่ว่าจะมีสมาชิก
จำนวนมากหรือน้อย และระหว่างพรรคการเมืองเหล่านั้น
กับพรรคการเมืองที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่ จึงควรให้เสรีภาพ
แก่บุคคลในการที่จะพิจารณาตรวจสอบกฎหมาย และ
ข้อบังคับต่าง ๆ เสียใหม่ และทบทวนการตัดสินใจเข้าเป็น
สมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง โดยรอบคอบ
ชัดเจน อิสระและสมัครใจ ไม่อยู่ภายใต้ความกดดันหรือ
ข้อผูกพันใด ๆ ด้วยการเป็นฝ่ายยืนยันเจตนารมณ์โดย
มิได้มีการสลายสมาชิกภาพแล้วเริ่มต้นใหม่ทั้งหมดแต่
อย่างใด ซึ่งหากพรรคการเมืองใดมีสมาชิกถูกต้องครบถ้วน
ตามลักษณะดังกล่าวอยู่แล้ว ไม่ควรได้รับการกระทบ
กระเทือนมากนัก

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๖๕ ของ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบกับมาตรา ๔๔

ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว)
พุทธศักราช ๒๕๕๗ หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
โดยความเห็นชอบของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จึงมี
คำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๐ มาตรา ๑๔๑
และมาตรา ๑๔๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๐ ให้พรรคการเมืองที่จัดตั้งหรือเป็น
พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และยังดำรงอยู่ในวัน
ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ
เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้
และให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองดังกล่าวที่
ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะ
ต้องห้ามตามมาตรา ๒๔ เป็นสมาชิก และยังคงเป็นคณะ
กรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นต่อไป และให้สมาชิกซึ่ง
มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๔ และ
ประสงค์จะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั้นต่อไปมีหนังสือ
ยืนยันการเป็นสมาชิกต่อหัวหน้าพรรคการเมืองนั้น พร้อมทั้ง
แสดงหลักฐานการมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม
ตามมาตรา ๒๔ และชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองภายใน
สามสิบวันนับแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๑ เมื่อพ้นกำหนด

เวลาดังกล่าว สมาชิกผู้ใดมิได้มีหนังสือแจ้งยืนยันการเป็นสมาชิก ให้เป็นอันพ้นจากสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น และให้พรรคการเมืองแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายใน สามสิบวันนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาดังกล่าว

มาตรา ๑๔๑ ในวาระเริ่มแรก ให้พรรคการเมือง ตามมาตรา ๑๔๐ ดำเนินการในเรื่องและภายในระยะเวลา ดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีทุนประเดิมจำนวนหนึ่งล้านบาท และ แจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๑

(๒) จัดให้สมาชิกซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะ ต้องห้ามตามมาตรา ๒๔ จำนวนไม่น้อยกว่าห้าร้อยคน ชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองสำหรับปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ภายใน หนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๑ และ ให้พรรคการเมืองแจ้งให้คณะกรรมการทราบพร้อมด้วย หลักฐานแสดงการชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองสำหรับปี ที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับภายใน สิบห้าวันนับแต่วันพ้นระยะเวลาชำระค่าบำรุงพรรคการเมือง ดังกล่าว

(๓) จัดให้สมาชิกซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะ ต้องห้ามตามมาตรา ๒๔ ชำระเงินค่าบำรุงพรรคการเมือง ให้ได้จำนวนไม่น้อยกว่าห้าพันคนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๑ และให้ได้จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่ง

หมื่นคนภายในสี่ปีนับแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๑ เมื่อพ้น
ระยะเวลาสี่ปีดังกล่าวแล้วให้สมาชิกภาพของสมาชิกที่
มิได้ชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองเป็นอันสิ้นสุดลง และให้
นายทะเบียนสมาชิกแจ้งให้นายทะเบียนทราบ ตาม
รายการและวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด

(๔) จัดให้มีการประชุมใหญ่เพื่อแก้ไขข้อบังคับ
และจัดทำคำประกาศอุดมการณ์ทางการเมืองของ
พรรคการเมืองและนโยบายของพรรคการเมืองให้ถูกต้อง
ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้
และเลือกหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง
เหรัญญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และ
กรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง ตามข้อบังคับของ
พรรคการเมืองที่แก้ไขใหม่ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่
มีการยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่
๕๗/๒๕๕๗ เรื่อง ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
บางฉบับมีผลบังคับใช้ต่อไป ลงวันที่ ๗ มิถุนายน
พุทธศักราช ๒๕๕๗ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบ
แห่งชาติ ที่ ๓/๒๕๕๘ เรื่อง การรักษาความสงบเรียบร้อย
และความมั่นคงของชาติ ลงวันที่ ๑ เมษายน พุทธศักราช
๒๕๕๘ การประชุมใหญ่นี้ดังกล่าวนอกจากจะต้องดำเนินการ
ตามข้อบังคับของพรรคการเมืองที่ใช้บังคับอยู่แล้ว ยังต้อง
มีหัวหน้าสาขาพรรคการเมืองไม่น้อยกว่าสี่สาขา และมี
สมาชิกของพรรคการเมืองซึ่งรวมกันแล้วมีจำนวนไม่น้อย

กว่าสองร้อยห้าสิบคน เข้าร่วมประชุมและมีสิทธิลงคะแนนเสียงในการแก้ไขข้อบังคับและเลือกหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคด้วย

(๕) จัดตั้งสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดให้ครบถ้วนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ พร้อมทั้งแจ้งรายการตามมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๕ ภายในกำหนดเวลาตาม (๔)

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าพรรคการเมืองไม่สามารถดำเนินการตามวรรคหนึ่งได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด คณะกรรมการอาจมีมติให้ขยายระยะเวลาตามวรรคหนึ่งออกไปได้อีกหนึ่งเท่าของระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแต่ละเรื่อง เมื่อครบระยะเวลาตามวรรคหนึ่งหรือครบระยะเวลาที่คณะกรรมการมีมติให้ขยาย แล้วแต่กรณี ให้พรรคการเมืองที่ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จสิ้นสภาพลง ทั้งนี้ในระหว่างเวลาที่พรรคการเมืองยังปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง (๑) (๒) (๔) และ (๕) ไม่ครบถ้วนจะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ได้

การวินิจฉัยเรื่องใด ๆ ตามมาตรานี้ที่มีผลกระทบต่อพรรคการเมือง ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการที่จะวินิจฉัย ในกรณีที่พรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันได้รับทราบคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ

มาตรา ๑๔๒ ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดยังดำเนินการตามมาตรา ๑๔๑ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) (๔) และ (๕) ไม่ครบถ้วน ห้ามมิให้จัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองให้แก่พรรคการเมืองนั้น”

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๔ ในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกที่มีขึ้น ภายหลังจากวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ หากพรรคการเมืองใดยังมีสาขาพรรคการเมืองไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๓๓ ให้คณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๔๙ ของพรรคการเมืองดังกล่าว ประกอบด้วยกรรมการบริหารพรรคการเมืองจำนวนสี่คน และหัวหน้าสาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ซึ่งเลือกกันเองจนครบจำนวนเจ็ดคน ในกรณีที่พรรคการเมืองใดมีหัวหน้าสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดรวมกันไม่ถึงเจ็ดคน ให้พรรคการเมืองจัดให้มีการเลือกตัวแทนสมาชิกเพื่อให้ได้จำนวนที่ยังขาดอยู่จนครบจำนวนเจ็ดคน ทั้งนี้ การเลือกกันเองของหัวหน้าสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดหรือการเลือกตัวแทนสมาชิกให้เป็นไปตามข้อบังคับ”

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกวรรคสองของมาตรา ๑๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐

ข้อ ๔ ในการดำเนินการตามมาตรา ๑๔๐ และมาตรา ๑๔๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ห้ามมิให้พรรคการเมืองตามมาตรา ๑๔๐ จัดให้มีการประชุมใหญ่ตามมาตรา ๑๔๑ (๔) รวมทั้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดตามมาตรา ๑๔๑ (๕) การประชุมสมาชิกพรรคการเมือง หรือการดำเนินการอื่นใดในทางการเมืองนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในคำสั่งนี้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ทั้งนี้ให้นำข้อห้ามตามข้อ ๒ แห่งประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๕๗/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗ และข้อ ๑๒ แห่งคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๘ มาใช้บังคับ

ข้อ ๕ เพื่อให้การจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่สามารถดำเนินการทางธุรการและมีโอกาสเตรียมการเพื่อเข้าสู่ช่วงเวลาการทากิจกรรมทางการเมืองไปพร้อมกับพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นก่อนแล้วให้ผู้ที่เกี่ยวข้องจะจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ดำเนินการตามหมวด ๑ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้ตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๑ แต่การประชุมเพื่อยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๐ ต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการความสงบแห่งชาติและให้ดำเนินกิจกรรมได้เท่าที่ได้รับอนุญาตหรือตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการความสงบแห่งชาติกำหนด

ข้อ ๖ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือนายทะเบียนพรรคการเมืองมีอำนาจกำหนดโดยทำเป็นประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี เพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งนี้ และจะกำหนดให้การที่พรรคการเมืองจะต้องแจ้งหรือรายงานเรื่องใดต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือนายทะเบียนพรรคการเมืองอาจกระทำโดยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์แทนการมายื่นด้วยตนเองก็ได้

ข้อ ๗ ในกรณีมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือคำสั่งนี้ ให้หารือคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือคณะกรรมการความสงบแห่งชาติแล้วแต่กรณี

ข้อ ๘ เมื่อมีการประกาศพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้คณะ

รัฐมนตรีแจ้งคณะรักษาความสงบแห่งชาติเพื่อพิจารณา
แก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกกฎหมายประกาศคณะรักษา
ความสงบแห่งชาติหรือคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความ
สงบแห่งชาติ อันเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการของ
พรรคการเมือง และร่วมกันจัดทำแผนและขั้นตอนการ
ดำเนินการทางการเมืองเพื่อนำไปสู่การเลือกตั้งทั่วไปที่
เป็นไปตามรัฐธรรมนูญโดยให้หารือกับคณะกรรมการการ
เลือกตั้ง คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ประธานสภา
นิติบัญญัติแห่งชาติ และจะเชิญผู้แทนพรรคการเมืองหรือ
กลุ่มการเมืองต่าง ๆ เข้าหารือด้วยก็ได้

ข้อ ๙ คำสั่งนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ที่ ๑๓/๒๕๖๑

เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (เพิ่มเติม)

ตามที่ได้มีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐ เพื่อให้มาตรการเกี่ยวกับพรรคการเมืองได้ผลในการปฏิรูปตามมาตรา ๔๕ และมาตรา ๒๕๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รวมทั้งเพื่อให้พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นก่อนแล้วและพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นใหม่สามารถดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองได้อย่างถูกต้องครบถ้วน ไม่เกิดความเหลื่อมล้ำหรือยุ่งยากสับสน แต่จากข้อเท็จจริงปรากฏว่าในปัจจุบันพรรคการเมืองดังกล่าวยังคงมีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองบางประการ ดังที่พรรคการเมืองต่าง ๆ แจ้งให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติทราบในการประชุมร่วมกันเมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๑ และได้ส่งหนังสือแสดงความคิดเห็นตามมาเป็นจำนวนมาก

ดังนั้น เพื่อให้สถานการณ์ของบ้านเมืองที่มีความสงบเรียบร้อยระดับหนึ่งในขณะนี้ยังคงดำเนินอยู่ต่อไปในห้วงเวลาการปฏิรูปประเทศตามแผนการปฏิรูปประเทศ จึงยังคงจำเป็นต้องให้ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่เกี่ยวกับการดำเนินการของพรรคการเมืองยังคงมีผลใช้บังคับต่อไป แต่เพื่อให้การจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกนั้นเป็นไปตามเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๖๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเพื่อให้พรรคการเมืองทั้งที่จัดตั้งขึ้นใหม่และจัดตั้งมาก่อนแล้ว อีกทั้งไม่ว่าจะเป็นพรรคการเมืองที่มีสมาชิกมากหรือน้อยเพียงใดสามารถเตรียมความพร้อมในการเลือกตั้งที่จะมีขึ้นตามเวลาดังกล่าวได้ จึงควรผ่อนคลายการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองที่จำเป็นบางกรณีซึ่งพรรคการเมืองต้องดำเนินการก่อนการเลือกตั้ง โดยให้สามารถดำเนินการได้ในช่วงระยะเวลาเก้าสิบวันนับแต่มีการประกาศพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งเป็นระยะเวลาเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวจะมีผลใช้บังคับต่อไป

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๖๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบกับมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว)

พุทธศักราช ๒๕๕๗ หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ โดยความเห็นชอบของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๕๓/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๑ ในวาระเริ่มแรก ให้พรรคการเมือง ตามมาตรา ๑๔๐ ดำเนินการในเรื่องและภายในระยะเวลา ดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีทุนประเดิมจำนวนหนึ่งล้านบาท และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๓/๒๕๖๑ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (เพิ่มเติม) ลงวันที่ ๑๔ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๑ มีผลใช้บังคับ

(๒) จัดให้มีสมาชิกซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๔ จำนวนไม่น้อยกว่า ห้าร้อยคนชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองสำหรับปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๓/๒๕๖๑ เรื่อง การดำเนินการ

ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (เพิ่มเติม) ลงวันที่ ๑๔ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๑ มีผลใช้บังคับ และให้พรรคการเมืองแจ้งให้นายทะเบียนทราบ พร้อมด้วยหลักฐานแสดงการชำระค่าบำรุงพรรคการเมือง ภายในสิบห้าวันนับแต่วันพ้นระยะเวลาชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองดังกล่าว

(๓) จัดให้มีสมาชิกซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๔ ชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองให้ได้จำนวนไม่น้อยกว่าห้าพันคนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๓/๒๕๖๑ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (เพิ่มเติม) ลงวันที่ ๑๔ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๑ มีผลใช้บังคับ และให้ได้จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนภายในสี่ปีนับแต่วันที่คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๓/๒๕๖๑ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (เพิ่มเติม) ลงวันที่ ๑๔ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๑ มีผลใช้บังคับ และให้นายทะเบียนสมาชิกแจ้งให้นายทะเบียนทราบ ตามรายการและวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าพรรคการเมืองไม่สามารถดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) และ มาตรา ๑๔๑/๑ (๑) และ (๒) ได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด

คณะกรรมการอาจมีมติให้ขยายระยะเวลาดังกล่าวออกไปได้อีกหนึ่งเท่าของระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแต่ละเรื่อง เมื่อครบระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง หรือครบระยะเวลาตาม มาตรา ๑๔๑/๑ วรรคสี่ หรือครบระยะเวลาที่คณะกรรมการ มีมติให้ขยาย แล้วแต่กรณี ให้พรรคการเมืองที่ไม่สามารถ ดำเนินการให้แล้วเสร็จสิ้นสภาพลง ทั้งนี้ ในระหว่างเวลาที่ พรรคการเมืองยังปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) และ มาตรา ๑๔๑/๑ (๑) และ (๒) ไม่ครบถ้วน จะส่งผู้สมัครรับ เลือกตั้งไม่ได้

การวินิจฉัยเรื่องใด ๆ ตามมาตรานี้ที่มีผลกระทบ ต่อพรรคการเมือง ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการที่จะ วินิจฉัย ในกรณีที่พรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัย ของคณะกรรมการให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อ วินิจฉัยได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันได้รับทราบคำวินิจฉัย ของคณะกรรมการ”

ข้อ ๒ เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๔๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐

“มาตรา ๑๔๑/๑ เมื่อมีการประกาศพระราช บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

ก่อนที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ
เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าวมีผลใช้บังคับ
พรรคการเมืองใดประสงค์จะดำเนินกิจกรรมทางการเมือง
ในเรื่องดังต่อไปนี้ ให้แจ้งให้คณะกรรมการทราบล่วงหน้า
ไม่น้อยกว่าห้าวันและเมื่อได้แจ้งเรื่องดังกล่าวแล้ว
ให้ถือว่าได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ
ตามประกาศคณะกรรมการความสงบแห่งชาติและคำสั่ง
หัวหน้าคณะกรรมการความสงบแห่งชาติที่เกี่ยวข้อง

(๑) แก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อบังคับ คำประกาศ
อุดมการณ์ทางการเมือง และนโยบายของพรรคการเมือง
ให้ถูกต้องตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญนี้ และให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วย การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ที่จะมีผลใช้บังคับด้วย พร้อมทั้งแจ้งรายการตามมาตรา ๓๘

(๒) เลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง เลขาธิการ
พรรคการเมือง เภรัณุกพรรคการเมือง นายทะเบียน
สมาชิก และกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง ตาม
ข้อบังคับตาม (๑) พร้อมทั้งแจ้งรายการตามมาตรา ๓๘

(๓) จัดตั้งสาขาพรรคการเมืองหรือแต่งตั้ง
ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด พร้อมทั้งแจ้งรายการ
ตามมาตรา ๓๓ หรือมาตรา ๓๕

(๔) รับสมาชิกของพรรคการเมือง

(๕) จัดให้มีคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง และสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง

(๖) มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแบ่งเขตเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๗) กิจกรรมทางการเมืองอื่นที่คณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติกำหนด

ในกรณีที่ต้องจัดประชุมใหญ่เพื่อการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามวรรคหนึ่ง ถ้าองค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่ ประกอบด้วยกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการบริหารพรรคการเมืองเท่าที่มีอยู่ และมีสมาชิกของพรรคการเมืองทั้งนี้ มีจำนวนรวมกันทั้งหมดไม่น้อยกว่าสองร้อยห้าสิบคนแล้ว ให้ถือว่าเป็นองค์ประชุมดำเนินการดังกล่าวได้

ในกรณีที่พรรคการเมืองตามมาตรา ๑๔๐ ดำเนินการตามวรรคสอง ให้ดำเนินการตามข้อบังคับพรรคที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่คำสั่งนี้มีผลใช้บังคับด้วย เว้นแต่องค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่ให้เป็นไปตามที่วรรคสองกำหนด

ให้พรรคการเมืองตามมาตรา ๑๔๐ ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ให้แล้วเสร็จก่อนครบกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่มีการประกาศพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

พ.ศ. ๒๕๖๑ ในราชกิจจานุเบกษา สำหรับการดำเนินการ จัดตั้งสภาพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่ง (๓) ให้ดำเนินการ ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มีการประกาศ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ในราชกิจจานุเบกษา”

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๒ แห่ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษา ความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการตาม กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๒ ในระหว่างที่พรรคการเมืองใด ยังดำเนินการตามมาตรา ๑๔๑ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) และมาตรา ๑๔๑/๑ (๑) (๒) และ (๓) ไม่ครบถ้วน ห้าม มิให้จัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนา พรรคการเมืองให้แก่พรรคการเมืองนั้น”

ข้อ ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๔ แห่ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษา ความสงบแห่งชาติที่ ๕๓/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการ ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐ และให้ใช้ความ ต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๔ มิให้นำมาตรา ๔๗ มาตรา ๔๘ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ มาตรา ๕๕ และมาตรา ๕๖ มาบังคับใช้กับการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกที่มีขึ้นภายหลังจากวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ แต่ในการพิจารณาส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งประกอบด้วยกรรมการบริหารพรรคการเมืองจำนวนสี่คน และตัวแทนสมาชิกที่พรรคการเมืองเลือกจำนวนเจ็ดคน มีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาและเสนอคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองให้ความเห็นชอบ

(๒) ในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองเพื่อเสนอคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองให้ความเห็นชอบ นั้น ให้พิจารณาจากสมาชิกผู้ซึ่งยื่นความจำนงด้วยตนเองและผู้ซึ่งสมาชิกเสนอ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งกำหนด โดยให้คำนึงถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่าง ๆ และความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิงด้วย และให้คณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งรับฟังความคิดเห็นของหัวหน้าสาขาพรรคการเมือง ตัวแทนพรรคการเมืองประจำ

จังหวัดและสมาชิก ที่เกี่ยวข้องมาประกอบการพิจารณาในการสรรหาด้วย

(๓) ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเห็นชอบบุคคลที่คณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งเสนอ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองออกหนังสือรับรองการส่งผู้ได้รับการสรรหาเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อประกอบการสมัครรับเลือกตั้ง โดยการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้พรรคการเมืองจัดทำบัญชีรายชื่อด้วย

(๔) ถ้าคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่ให้ความเห็นชอบบุคคลใดที่คณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งเสนอ ให้คณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งดำเนินการสรรหาบุคคลแทนบุคคลนั้น หากคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งยืนยันเสนอชื่อบุคคลเดิมและคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่เห็นชอบด้วย ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งประชุมร่วมกันเมื่อที่ประชุมร่วมกันดังกล่าวมีมติเป็นประการใดให้ดำเนินการไปตามมตินั้น การลงมติดังกล่าวให้กระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ

(๕) ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองได้ให้ความเห็นชอบรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งตาม (๓) หรือนับแต่วันที่มติดูเห็นชอบรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งของที่ประชุมร่วมกันตาม (๔) ให้

พรรคการเมืองเปิดเผยรายชื่อผู้ได้รับการสรรหาเป็น
ผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยการประกาศให้ทราบเป็นการทั่วไป

(๖) การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรสำหรับการเลือกตั้งทั่วไปแทนการเลือกตั้งทั่วไป
ครั้งแรกที่เป็นโมฆะ หรือการเลือกตั้งใหม่ในกรณีที่ไม่มี
ผู้ใดได้รับเลือกตั้ง หรือกรณีที่ผู้สมัครตายก่อนปิดการ
รับสมัครรับเลือกตั้ง หรือกรณีที่ผู้ได้รับเลือกตั้งพ้นจาก
ตำแหน่งไม่ว่าด้วยเหตุใดให้ดำเนินการตามมาตรา”

ข้อ ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๖ แห่ง
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๖ ในการเรียกเก็บค่าบำรุง
พรรคการเมืองภายในสามปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ พรรคการเมืองจะเรียกเก็บ
ค่าบำรุงพรรคการเมืองต่ำกว่าอัตราที่กำหนดตาม
มาตรา ๑๕ (๑๕) ก็ได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่าห้าสิบบาท”

ข้อ ๖ พรรคการเมืองจะดำเนินการประชาสัมพันธ์
หรือติดต่อสื่อสารกับผู้ดำรงตำแหน่งใด ๆ ภายในพรรคการเมือง
และสมาชิกของพรรคการเมืองของตน โดยวิธีผ่านทาง
เทคโนโลยีสารสนเทศหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ แต่การ
ดำเนินการนั้นต้องไม่มีลักษณะเป็นการหาเสียง ทั้งนี้ คณะ
กรรมการการเลือกตั้งและคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
อาจกำหนดลักษณะต้องห้ามของการประชาสัมพันธ์หรือ

การติดต่อสื่อสารที่จะมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อย
ของประชาชนหรือสั่งให้มีการระงับการดำเนินการดังกล่าวก็ได้

ข้อ ๗ เพื่อประโยชน์ของพรรคการเมืองใน
การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรก เมื่อ
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกาศในราชกิจจานุ
เบกษาแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการ
แบ่งเขตเลือกตั้งตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่พระราช
บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวกำหนด และให้จัดทำ
และประกาศเขตเลือกตั้ง ให้แล้วเสร็จก่อนวันที่พระราช
บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีผลใช้บังคับ

ข้อ ๘ ในกรณีที่เห็นสมควรนายกรัฐมนตรีอาจ
เสนอให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติแก้ไขเปลี่ยนแปลง
คำสั่งนี้ได้

ข้อ ๙ คำสั่งนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๔ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๑

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

**พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๖๖**

**พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดี
ศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ
พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว**
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๖
เป็นปีที่ ๘ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๔ ของ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองสามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิใช่สมาชิกของพรรคการเมือง ซึ่งการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความใน (๑๕) ของวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๑๕) รายได้ของพรรคการเมือง และอัตราค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมือง ซึ่งต้องเรียกเก็บจากสมาชิกไม่น้อยกว่าปีละยี่สิบบาท”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในวรรคสี่ของมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“พรรคการเมืองอาจกำหนดให้เรียกเก็บค่าบำรุงพรรคการเมืองจากสมาชิกแบบตลอดชีพตามอัตราที่กำหนดในข้อบังคับก็ได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่าสองร้อยบาท”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๔ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในข้อบังคับซึ่งอย่างน้อยต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปี และมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด ในกรณีเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) ไม่เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๙๘ (๑) (๒) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๑) (๑๔) (๑๖) (๑๗) หรือ (๑๘) ของรัฐธรรมนูญ

(๓) ไม่เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้จำคุกว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญาเว้นแต่เป็นการรอกการลงโทษ

(๔) ไม่เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้จำคุกว่ากระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน

(๕) ไม่เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่น หรือผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองอื่นตามมาตรา ๑๑ หรือผู้แจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองอื่นตามมาตรา ๑๘”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๕ ในจังหวัดที่มีได้เป็นที่ตั้งสาขาพรรคการเมือง ถ้าพรรคการเมืองนั้นมีสมาชิกซึ่งมี

ภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนั้นเกินหนึ่งร้อยคน พรรคการเมือง
นั้นอาจแต่งตั้งสมาชิกซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนั้น
ซึ่งมาจากการเลือกของสมาชิกดังกล่าวให้เป็นตัวแทน
พรรคการเมืองประจำจังหวัดได้ตามจำนวนที่เห็นสมควร
เพื่อดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองในจังหวัดนั้น
และให้นำความในมาตรา ๓๔ มาใช้บังคับแก่ตัวแทน
พรรคการเมืองประจำจังหวัดด้วยโดยอนุโลม”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๗ แห่ง
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๔๗ พรรคการเมืองซึ่งประสงค์จะ
ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบ
แบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งในจังหวัดใด ต้องมี
สาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำ
จังหวัดในจังหวัดนั้น ในกรณีที่พรรคการเมืองใดมี
สาขาพรรคการเมืองมากกว่าหนึ่งสาขาหรือตัวแทน
พรรคการเมืองประจำจังหวัดมากกว่าหนึ่งตัวแทนใน
จังหวัดใด ให้พรรคการเมืองนั้นกำหนดว่าจะให้สาขา
พรรคการเมืองสาขาใดหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำ
จังหวัดใดในจังหวัดนั้น เป็นสาขาพรรคการเมืองหรือ
ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดเพื่อดำเนินการตาม
มาตรา ๕๐”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของ
มาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่า
ด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๔๘ การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้พรรคการเมืองจัดทำ
บัญชีรายชื่อเพื่อส่งให้สาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทน
พรรคการเมืองประจำจังหวัดโดยต้องคำนึงถึงผู้สมัคร
รับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่าง ๆ และความเท่าเทียมกัน
ระหว่างชายและหญิงด้วย ในกรณีที่พรรคการเมืองใด
มีสาขาพรรคการเมืองมากกว่าหนึ่งสาขาหรือตัวแทน
พรรคการเมืองประจำจังหวัดมากกว่าหนึ่งตัวแทนใน
จังหวัดใด ให้พรรคการเมืองนั้นกำหนดว่าจะให้สาขา
พรรคการเมืองสาขาใดหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำ
จังหวัดใดในจังหวัดนั้น เป็นสาขาพรรคการเมืองหรือ
ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดเพื่อดำเนินการตาม
มาตรา ๕๑”

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๐ แห่ง
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๕๐ การสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งให้ดำเนินการ
ตามวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้คณะกรรมการสรรหากำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการสมัครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งและ ประกาศให้สมาชิกทราบเป็นการทั่วไป

(๒) เมื่อพ้นกำหนดเวลารับสมัครตาม (๑) ให้ คณะกรรมการสรรหาตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะ ต้องห้ามของผู้สมัครในแต่ละเขตเลือกตั้ง แล้วส่งรายชื่อ ผู้สมัครให้สาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมือง ประจำจังหวัด

(๓) เมื่อสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทน พรรคการเมืองประจำจังหวัดได้รับรายชื่อผู้สมัครจาก คณะกรรมการสรรหาแล้ว ให้หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง หรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดจัดการประชุม สมาชิกเพื่อรับฟังความคิดเห็นและให้สมาชิกให้ความ เห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบตามรายชื่อที่คณะ กรรมการสรรหาส่งมา ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ที่คณะกรรมการกำหนด

(๔) ให้สาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทน พรรคการเมืองประจำจังหวัดส่งรายชื่อผู้สมัครในแต่ละ เขตเลือกตั้งทั้งที่ได้รับความเห็นชอบและไม่ได้รับความ เห็นชอบพร้อมความคิดเห็นตาม (๓) ให้คณะกรรมการสรรหา เพื่อพิจารณาเสนอความคิดเห็น

(๕) ให้คณะกรรมการสรรหาส่งรายชื่อผู้สมัครของแต่ละเขตเลือกตั้งพร้อมความคิดเห็นตาม (๓) และ (๔) ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลที่จะเสนอให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง”

มาตรา ๑๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๕๑ การสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้ดำเนินการตามวิธีการดังต่อไปนี้

(๑) ให้คณะกรรมการสรรหากำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการสมัครและการเสนอรายชื่อบุคคลเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง และมีหนังสือแจ้งไปยังคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด และประกาศให้สมาชิกทราบเป็นการทั่วไป

(๒) ให้กรรมการบริหารพรรคการเมือง หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง หรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด เสนอรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้คณะกรรมการสรรหา

(๓) เมื่อพ้นกำหนดเวลารับสมัครและเสนอรายชื่อตาม (๑) แล้ว ให้คณะกรรมการสรรหาตรวจสอบคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามและจัดทำบัญชีรายชื่อ ผู้สมัคร

รับเลือกตั้งไม่เกินหนึ่งร้อยรายชื่อ โดยต้องคำนึงถึงผู้สมัคร
รับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่าง ๆ และความเท่าเทียมกัน
ระหว่างชายและหญิงแล้วส่งบัญชีรายชื่อดังกล่าวให้สาขา
พรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด

(๔) เมื่อสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทน
พรรคการเมืองประจำจังหวัดได้รับบัญชีรายชื่อผู้สมัคร
รับเลือกตั้งตาม (๓) จากคณะกรรมการสรรหาแล้ว ให้หัวหน้า
สาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำ
จังหวัด จัดการประชุมสมาชิกเพื่อรับฟังความคิดเห็นและ
ให้สมาชิกให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบตาม
รายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาส่งมา ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์
และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด แล้วส่งบัญชีรายชื่อ
ดังกล่าวทั้งที่ได้รับความเห็นชอบและไม่ได้รับความเห็นชอบ
พร้อมความคิดเห็นให้คณะกรรมการสรรหาเพื่อพิจารณา
จัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง พร้อมเสนอ
ความคิดเห็น

(๕) ให้คณะกรรมการสรรหาส่งบัญชีรายชื่อ
ผู้สมัครรับเลือกตั้งพร้อมความคิดเห็นตาม (๔) ให้คณะ
กรรมการบริหารพรรคการเมืองเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ
บุคคลที่เหมาะสมเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อแล้วจัดลำดับตามที่เห็นว่า
เหมาะสมเพื่อให้ได้บัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิก ในกรณีที่สมาชิกผู้ใดมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดที่ยังมิได้มีการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ให้สามารถใช้สิทธิการเป็นสมาชิกในจังหวัดใกล้เคียงที่มีสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดตามที่กำหนดในข้อบังคับ”

มาตรา ๑๑ ให้ยกเลิกมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๑๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๕๕ ห้ามมิให้ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด หัวหน้าสาขาพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดยินยอมให้บุคคลใดที่มีได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองเข้าแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมหรือให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบในการดำเนินการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๕๐ หรือมาตรา ๕๑”

มาตรา ๑๓ ให้ยกเลิกมาตรา ๑๑๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๑๔ ในวาระเริ่มแรก ให้ตัวแทน
พรรคการเมืองประจำจังหวัดที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวัน
ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ
เป็นตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดตามพระราช
บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐
ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้
และข้อบังคับของพรรคการเมือง

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้าจังหวัดใดที่
พรรคการเมืองมีสาขาพรรคการเมืองและตัวแทน
พรรคการเมืองประจำจังหวัดด้วย ให้พรรคการเมืองนั้น
กำหนดว่าจะให้สาขาพรรคการเมืองสาขาใดหรือตัวแทน
พรรคการเมืองประจำจังหวัดใดในจังหวัดนั้นเป็นสาขา
พรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด
เพื่อดำเนินการตามมาตรา ๕๐ หรือมาตรา ๕๑ แล้วแต่
กรณี แล้วให้พรรคการเมืองแจ้งให้นายทะเบียนทราบ

มาตรา ๑๕ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม
โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ไม่มีผลกระทบ
ต่อการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อที่มีอยู่
แล้วในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ใช้บังคับ หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง
และแบบบัญชีรายชื่อซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่แล้วในวันที่
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๖ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้ง
รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คือ โดยที่บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๖๔ ได้กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนห้าร้อยคน โดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสี่ร้อยคน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อจำนวนหนึ่งร้อยคน และให้มีบัตรเลือกตั้งสองใบที่ให้ประชาชนมีสิทธิในการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต การกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละจังหวัดจะมีและ การแบ่งเขตเลือกตั้งการคำนวณสัดส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้งตามบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองที่จะได้รับเลือกตั้งที่เป็นธรรมต่อพรรคการเมืองและเคารพสิทธิและเสียงของประชาชน จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง การสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๐ ตอนที่ ๗ ก วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๖

จัดทำโดย
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
<http://www.parliament.go.th>